

DUHOVNO ŽIVLJENJE

A VIDA ESPIRITUAL
THE SPIRITUAL LIFE
TEVILKA 116 POSVEĆENA
UGOSLOVANSKI KOLONJI
ROSARIO i OKOLICI
BUENOS AIRES, MAJ 1937 —

JEDINA DOMAČA
POSLOVNA I TRGOVAČKA RADNJA
KOKIĆ, RUBEŠA & Co.
Suc. RUBEŠA & Co.

ADMINISTRACIJA PRIVATNIH DOBARA
PRODAJA TERENA NA MJESEČNU OTPLATU
BANKOVNI POSREDOVAONI POSLOVI UZ NAJBOLJE USLOVE
POZIVNE I POLAZNE PUTNE KARTE ZA NAJBOLJE BRODOVE
UZ NAJPOVOLJNIJE CIJENE.
BEZPLATNO INTERVENIRA KOD NABAVLJANJA
USELJENIČKIH DOZVOLA.
TRGOVAČKA ZASTUPSTVA.
PREVODI JAVNIH I PRIVATNIH ISPRAVA.

Calle SAN LORENZO 937 — C. C. 258 — ROSARIO

U. T. 22-012

IZ naše zemlje dalo bi se izvoziti u

Argentinu osim lesa svake vrste papir za cigarete, finiše cigarete, stolice iz savijenog drveta, sardine, šljive, čilime i šperovane ploče (terciado).

Argentinska pampa in njeno nebo.

U svjetskoj proizvodnji žita Argentina stoji na drugom mjestu, u izvozu na prvom. Blagostanje u Argentini zavisi od proizvodnje žita. Jednako važan je i izvoz stočarskih proizvoda u prerađenom stanju.

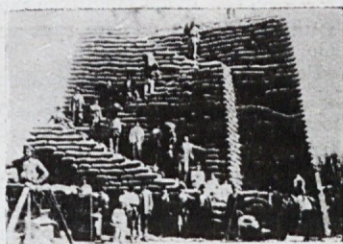
Gaicho, znameniti argestinski tip junaka, koji svojom plemenštinom i sentimentalnošću želi da brani dobro od zla. — Ima vjernog konja, s kojim obavlja sve poslove oko govedarstva, a za raznodu pjeva sentimentalne pjesme tugaljivih melodija, uz pratnju svoje nenadoknadive "Guitarre".

ARGENTINA uvozi razne prehrambene proizvode (1935 g. za 45 milijuna zl. pesosa), prediva i tkanina (165.5 milijuna), kameni ugljen (2-631,000 tona), pored toga mašine (42.9 milijuna), željezo i predmete od željeza (61.7 milijuna), boje, hemijskoljekarničke proizvode i automobile. Trgovački bilanae sada je ponovno aktivan, to je Argentina prodaje više svojih proizvoda nego kupuje tuđih iz inostranstva.

Prva brazda u "novoj" zemlji našeg "čakarera".

"**M**OJ Dom" u Zagrebu, Zrinjski trg broj 13, sakuplja naše narodne rukotvorine izravno u narodu po

Luka Rosario: Stog od 20.000 vreća ku kuruza sastavlja se u obliku stepenica, pokriva nepromočivim pokrivalom te ostavlja na otvorenom po nekoliko mjeseca.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DUHOVNEGA ŽIVLJENJA: CONDARCO 545
BUENOS AIRES, REPUBLIKA ARGENTINA. — NAROČNINA: ARGENTINA IN VSA AMERIKA \$4.—, EVROPA \$5.—. — FUNDADOR Y DIRECTOR-PROPIETARIO: JOSE KASTELIC, REGISTRO NACIONAL DE LA PROPIEDAD INTELECTUAL No. 29.775 — TARIFA REDUCIDA
No. 2560. TELEFONSKI ŠTEVILKI 63-2435 IN 61-4221

Cerkveni vestnik

2. maja maša na Avellanedi, večernice na Paternalu.

9. maja maša na Saavedri, večernice na Paternalu.

16. maja maša na Paternalu, večernice na Paternalu.

23. maja sveta maša za našega predragega pokojnika Alojzija Bratuž. Pri tej božji službi bodo peli združeni slovenski pevski zbori izključno Bratuževe melodije. Večernice na Avellan.

30. maja maša na Avellanedi, večernice v Lurdes ob treh in pol.

Čeprav slavijo v Južni Ameriki november kot Marijin mesec, se bomo buenosajreški Slovenci držali letos vendar domače navade in posvetili Materi Mariji tudi mesec maj.

Tako lepo kakor meseca majnika slavijo Marijo širom naše domovine, se ji sicer na tujem ne bomo mogli oddolžiti, naredili pa bomo, kar bomo mogli. Ta mesec naj ljubezen do Nje spet veselo zapolje v naših sreih.

Posebno lep pa naj bo zaključek Marijinega meseca, ki ga bomo praznovali v Lurdes ali Santos Lugares. ?

Prav posebno lepo vabimo naše rojake iz one strani mesta, Villa Devoto, Villa Progreso, Caseros in San Martin.

Že danes mislite na nedeljo, dne 30. maja, in rezervirajte njeno popoldne za Lurdes.

Prometne zveze so prav ugodne: iz Constitución vozi omnibus 69, iz Chacarite cela vrsta kolektivov in tramvija Lacroze, iz Liniersa mikro-omnibus št. 1.

Dne 13. junija ob 10h dopoldne bo cerkvena, dne 27. junija ob 4h popoldne pa društvena obletnica domače božje službe na Avellanedi. V a b i m o !

selima hrvatskoga Zagorja, Posavine, Slavonije, Bačke i Baranje, Herceg - Bosne, Sjeverne i Južne Dalmacije, Slovenije, Istočne i Južne Srbije i Macedonije, pa ih onda prodaje u domovini i medju iseljenicima. Tko onda želi dobiti iz domovine neke predmete ili uzornu kolekciju raznih vrsta naših rukotvorina — treba samo naznačiti što želi i doznačiti jedan iznos novca, pa će "Moj Dom" otpremiti u okviru toga iznosa ono što tko treba i želi.

ZACETKOM marca 1937 je umrl na

Sušaku in bil pokopan v Kastvu velezaslužni gospod Franc Rubeša, oče našega gospoda konzula v Rosario Branka Rubeša. Gornja cerkev, katero je zgradil pokojnik, je bila ob pogrebu polna ljudstva in zastopnikov raznih društev, ki so prišli, da se poslovijo od splošno priljubljenega pokojnika in mu izkažejo poslednjo čast. Gospod župnik je v svojem govoru po pravici povdaril, da o pokojniku v polni meri velja Gregorčičeva ugotovitev: Ne samo to, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan. Za svoje mnoge in vsakovrstne zasluge je bil rajni gospod Rubeša odlikovan z redom 'Pro Ecclesia et Pontifice'. — Blagemu pokojniku večni mir, gospodu konzulu in vsem preostalim pa naše spoštljivo sožalje.

OD svih država u svijetu Argentina donosi najviše mesa na svjetsko tržište, osobito u smrznutom stanju.

PROŠLOGODIŠNJA berha maslina na otoku Braču bila je izuzetno dobra (ukupno oko 4.000 kvintala ulja) i spasila je tešku situaciju težaka, dok je u ostalim krajevima Dalmacije bila većinomom vrlo slaba.

HERCEGOVINA dala je prošle godine 500 vagona ili 5.000.000 kg. duhana (tobaka).

OD 1. januarja do 31. oktobra 1936 iselilo je svega 9.878 lica, prema 10.186 lica u istom razdoblju 1935. g., tj. za 308 lica ili za 3% manje. U istom vremenu vratilo 3348 lica prema 4069 lica u istom razdoblju 1935. godine, tj. za 721 lice ili za 18% manje. U Argentino otišlo je 662 lica (446), a istodobno vratilo se iz Argentine 328 (359).

7A slovensko kolonijo v Argentini, in še posebej za kolonijo v Buenos Airesu, je otvoritev slovenske šole na Paternalu, dne 5. aprila v prostorih

Plaza Buratovich, Rosario

Tabora, ulica Paz Soldán 4924, brez dvoma najvažnejši dogodek zadnjega časa. Ta začetek je bil storjen z mnogimi in vsestranskimi žrtvami, obeta pa že sedaj lepih uspehov. Za enkrat obiskuje slovensko šolo na Paternalu 36 otrok, vodijo jo mariborske šolske sestre, predsednik krajevnega šolskega odbora pa je g. Frane Lakner.

GORISKI Slovenci stojijo pod vtišom mučeniške smrti 35letnega Slovenca glasbenika in učitelja Lojza Bratuža. Na sveto noč je po polnočnici v cerkvi v Podgori pri Gorici spremljal slovenske božične pesmi, ki jih je pelo tamošnje ljudstvo, obhajajoč svetonočno skrivnost. Zunaj cerkve so ga čakali zločinci in mu iz sovraštva do vsega šlovenskega vlili v usta strojnega olja, pomešanega z

VSEBINA

Male vesti in oglasi, strani 1—49	
Pozdrav Ekseelence doktorja M. M. de Iriondo, guvernerja province Santa Fé jugoslovanski koloniji v Rosario in okolici, strani 50—51	
Pozdrav prevzvišenega gospoda doktorja Antonia Cagiano, škofa v Rosario, 52	
Pozdrav rosarijskega mestnega župana doktorja Mihaela J. Culaciaty 53	
Pozdrav jugoslovanskega gospoda konzula v Rosario Branka Rubeša 54—55	
Sulpicio Mohorovič, Nociones generales sobre Yugooslavia, paginas 56—106	
Miličič, Moje selo, 107	
Miličič, Zlatar 108	
Bajurin, Pozdrav, 109	
Vojna obaveza 110—111	
Radio 112	
Častna lista 113—115	
Iz argentinske lepe umetnosti strani 116—117	
Vigil, Premetenost 117—118	
Vigil, Plačilo, 118—119	
Terezija Solič, Sreu, stran 120	
Terezija Solič, Večer, stran 120	
Anica Jeram, V patiju, str. 120	
Argentina i provincija Santa Fé, strani 121—124	
Janko Zamečanin, Historijske ertice o dolasku i životu naših priseljenika u provinciji Santa Fé, strani 125—139	
Paraná in Rio de la Plata, strani 140—141	
Kastelic Jožef, Naše redovnice v Južni Ameriki, strani 142—156	
Kastelic Jožef, Jugoslovanski izseljenci v Rosario in okolici strani 157—208	
4 zemljevidi, 211 slik,	

JUGOSLAVENSKI KLUB

Rosario, Calle San Lorenzo 379

**SLOVENSKO DELAVSKO
DRUŠTVO 'TRIGLAV'**

Tajništvo: Pasaje Ricardone 51

Rosario

**JUGOSLAVENSKO UZAJA-
MNO PRIPOMOČNO DRUŠTVO**

Rosario Calle San Lorenzo 937

**HRVATSKI TAMBURAŠKI
ZBOR 'VARAŽDIN'**

Rosario

Dorrego 353

**HRVATSKO UZAJAMNO
PRIPOMOČNO DRUŠTVO**

Villa Mugueta

FCRPB.

**HRVATSKO PRIPOMOČNO
DRUŠTVO**

Chovet

FCRPB

**JUGOSLAVENSKO
PRIPOMOČNO DRUŠTVO**

Maggiolo

FCCA.

**JUGOSLAVENSKO
DRUŠTVO UZAJAMNE
PRIPOMOČI**

Arribeños

FCP.

bencinom. To nečloveško nasilje je imelo za posledico zastrupljenje jeter. Šest tednov se je boril s smrtjo in ji končno podlegel. Ob njegovem zadnjem potu je vzdrhtela vsa Goriška. Odmev strašnega zločina je šel po vsem Primorju in preko njega. Niti po smrti ni našel veliki mučenik miru pred svojimi zasledovalci. Mrtvega niso hoteli izročiti njegovi družini, marveč so ga pokopali v skrivni noči. — Ljubljana in vsa večja slovenska mesta so priredila za pokojnim Bratužem javne žalne molitve in proslave. — Mučeniku večna slava!

Brezplačna vožnja širom Argentine — na vrhu natovorjenega vagona ("Linyeras")

LJUDSKI oder je priredil dne 1. marca prvo slovensko veselico na Saavedri, na kateri so se odločili med drugim tudi za ustanovitev slovenskega podpornega društva s Cankarjevim imenom. Novemu slovenskemu društvu se je priglasilo že 40 članov.

GDPS Villa Devoto je priredilo na samo Veliko noč, dne 28. marca, veselico s plesom.

"TETA iz Argentine," ljudska igra, ki jo je dne 4. aprila priredila Prosveta, je bila dobro naštudirana, sama predstava pa zelo številno obiskana.

"TRIGLAV", slovensko delavsko prosvetno društvo v Rosario, je na svojem zadnjem obnem zboru izvolil za svojega predsednika g. Aleksandra Gorjana. Častitamo! Društvena zabava dne 17. IV. je zelo lepo uspela.

**JUGOSLAVENSKO
ISELJENIČKO DRUŠTVO**
Gahan FCCA.

Dr. MARIANO MILATIĆ
Médico-Cirujano
Rosario 9 de Julio 139

Dr. ANIBAL IVANCICH
Abogado
Rosario Pte. Roca 877
U. T. 28693

Dr. DESIDERIO IVANCICH
Abogado-Juez de Instrucción
Rosario Montevideo 942
U. T. 22565

Dr. RODOLFO IVANCICH
Médico-Radiólogo
Rosario Hospital Español

Dr. IRENEO COSSOVICH
Abogado
Rosario Rioja 1978
U. T. 22576

MATEO KOKIĆ
Cand. Doctorado Ciencias
sociales
Rosario San Luis 3373
U. T. 9469

RADOMIR HURE
Farmaceutico diplom.
Farmacia "3 de Febrero"
Rosario 3 de Febr. y Caferrata

DOK zvršavamo ovu naše izdanje, dolaze nam žalostne vijesti, da je u mjestu Bigand iznenada preminuo naš iseljenik Josip Dulčić rododm Rudine kraj Starograda na Hvaru, koji u domovini ostavlja tužnu udovicu Luciju, te kćeri Dinku i Mariju, a ovdje braću Mihovila, Šimena i Ivana. Pokoj njegovoj duši!

UCHOVETU, nakon žurne operacije, obavljene u bolnici Venado Tuerto, umro je uvažen i obljubljen naš zemljak, Kuzma Jurić, koji se je bavio mesarskim obrtom. Q. E. P. D!

Rosario: Trg "Plaza de Mayo" i Katedrala.

75 SMRTNIH žrtve in 2016 ranjen-
cev je zahteval buenosajreški
velemestni promet od 1. januarja do
dne 1. maja 1937.

Steza skozi koruzno polje naše čakre.

2.107.720 PISEM je morala uni-
čiti zadnja tri leta sa-
mo buenosajreška glavna pošta, ker
so bili njihovi naslovi tako pomanj-
kljivi, da psem ni bilo mogoče do-
staviti, pošiljateljvega naslova pa
tudi niso imela naznačenega. Koliko
važnih sporočil torej ni našlo tistih,
katerim so bila namenjena. Saj so
pisali ta pisma večinoma preprosti
ljudje, ki pišejo samo takrat, kadar
je treba sporočiti kaj važnega. Zato
ni mogoče dovolj priporočati, da pi-
šimo naslove kar najbolj razločno.

Dr. PEDRO IVANCICH
Médico-Radiólogo
Rosario Entre Ríos 549
U. T. 20534

Dr. SERAFIN SANTICH
Médico-Cirujano
Rosario Mendoza 4956
U. T. 98541

Dr. BARTOLOME OSTOICH
Cirujano-Dentista
Bigand FCCA.

Dr. SANTIAGO HANČEVIĆ
Médico-Cirujano
Sanford FCCA.

NICOLAS MILATIĆ
Herreria
Chovet FCRPB.

ANTONIO HULJIĆ
Cand. Ingeniero Civil
Rosario CHabas FCCA.

JUAN MILIČIĆ
Cand. Contador Nacional
Rosario Alvear 1146

ANTONIO GARGIČEVIĆ
Cand. Juris
Rosario Moreno 1435

SREČKO MILIČIĆ
Cand. Medicinaj
Rosario Italia 1993

5 milijonov dinarjev sta darovala svojemu rodnemu selu Doli poleg Dubrovnika, oba znana in ugledna naša buenosajreška izseljenca, sedaj že pokojni Nikola in njegov še živeči brat Miguel Mihanovič, v splošno koristne krajevne skupne namene.

Gospodja Lerotić, supruga našeg poznatog zemljaka iz Maggiolo.

V št. Vidu nad Ljubljano je po dolgoletni boleznì umrl Frank Sakser, rodóm ljubljánčan, znani bivši slovenski izseljenec v Severni Ameriki, kamor je prišel kot mlad érkostavec, in kmalu začel izdajati list "Glas Naroda", ki ga je z neverjetno delavnostjo uveljavil med našimi severoameriškimi slovenskimi izseljenci. Praviijo, da je redno delal po 16 ur na dan. Kmalu se je začel baviti tudi s pošiljanjem prihrankov naših izseljencev v domovino, in si je

Dr. JUAN ZARICH
Médico-Cirujano

Chovet FCRPB.

Dr. ELIAS NIRICH
Juez de Instrucción

San Urbano FCCA.

U. T. 5

Dr. NICOLAS FRANCEVICH
Cirujano-Dentista

Rosario España 1531
y Timbues FC Sta. Fé.

U. T. 27404

Dr. VICENTE BARIŠICH
Médico-Cirujano

Bigand FCRPB.

U. T. 11

**NAROČITE DUHOVNO ŽIVLJENJE
ZA SVOJE DOMAČE.
LETNO \$ 5— ali Din 70. —**

NICOLA HURE
Cand. Medicinae

Rosario 25 de Diciembre 1425

Dr. HINKO HALPERN
Médico-Cirujano

Benard FCRPB.

ELSA BURICH

Profes. piano, enseñanza
música

Rosario Italia 498

DOMINGO ZARICH
Enseñanza Secundaria

Rosario Rioja 1767

U. T. 27619

v razmeroma kratkem času pridobil premoženje svojih 400.000 dolarjev, ali 20 milijonov dinarjev, ki pa jih je ob priliki poloma njegove banke Frank Sakser Staate Bank, spet v celoti izgubil. Pokoj njegovi duši!

Gđjica Maria Lerotić, prof. francuskog jezika diplomirana u Belgiji Kćerka našeg dobrog iseljenika iz Maggiolo.

ANICA Frumen in Ivan Družina sta se poročila v župni cerkvi svete Lucije. Naša voščila!

ZA predsednika Slovenskega krožka na Dunaju je bil izvoljen znani glasbenik g. Trost, ki je hkrati dirigent dobro znanega dunajskega slovenskega tamburaškega zbora.

ESTEBAN BUDROVIĆ
Almacén
Villada FCCA.

MARIANO VRANKOVIĆ
Relojería
Paz y Sta. Teresa FCCA.

JOSE BARIŠIČ
Almacén
Villada FCCA.

SANTIAGO BALIĆ
Despensa
Villada FCCA.

COSME Y JORGE DUŽEVIĆ
Economos-agricultores
Villa Eloisa FCCA.

PEDRO Y JORGE GUDULIĆ
Economos-agricultores
Villa Eloisa FCCA.

JORGE TUDOR
Jefe Correo
Villa Eloisa FCCA.

JUAN MAKJANIĆ
Almacén
Villa Eloisa FCCA.

FORTUNATO SANSEOVIĆ
Agricul.-Propietario
Villa Eloisa FCCA.

89 prekomorskih ladij je bilo usidranih v buenosajreškem pristanišču dne 28. aprila, med njimi dve jugoslovanski, Princ Pavle in Zvir. Prejšnji dan jih je pristalo 11, odplulo pa sedem, dočim jih je istega dne pristalo 7, odplulo pa 15, med njimi Princ Pavle, ki je po nalogu tvrdke Dreyfus preko Dakarja peljal na Angleško žito. — To je običajen promet buenosajreške luke.

Prostrana oranica zasijana djetelinom 'Alfalfa'.

“**DELAVSKO ZAVAROVANJE**” se imenuje mesečnik, ki ga je začel izdajati okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani in ki hoče seznanjati svoje člane in slovensko javnost z vsem, kar je v zvezi s splošnim bolezenskim in starostnim zavarovanjem.

Racionalno vogjeni kokošnjak našeg zemljaka g. V. Kolumbića u Gahan FCCBA.

NESTRPNOSTI proti Slovincem ni v Celovcu več mnogo in slovensko društveno življenje se razvija vedno lepše, — poroča Koroški Slovenec.

ISTEGA dne 23. marca sta umrla jugoslovanska poslanika in pooblaščenca ministru Nastasijević na Dunaju in dr. Grujić v Londonu.

MATEO KOKIĆ

Colonizador

Rosario

San Luis 3373

U. T. 9469

ESTEBAN HANČEVIĆ

Contador Nacional

Rosario

San Juan 2382

U. T. 20785

JUAN ZANINOVIĆ

Instalaciones maquinarias limpiadoras y secadoras cereales

Rosario

Crespo 1170

HERMENEGILDO IVANČIĆ

Colonizador

Rosario

San Lorenzo 1255

ANASTASIO C. BILLICICH

Procurador, Contador y Caligrafo Nacional — Asuntos Judiciales

Rosario

San Lorenzo 1217

U. T. 27279

SIMON CVETKOV

Ciudad, Panadería "Internacional"

Pueblo Nuevo,

Rosario

ELENA BABIĆ

Adornos artísticos modernos

Rioja 692

Rosario U. T. 4127

JORGE BURICH

Panadería y confitería

Rosario

Italia 394

U. T. 22922

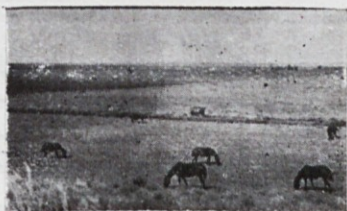
PO mestih smo se že take navadili trobentanja avtomobilskih lup, da se še zmenili ne bomo, ko nas bo angel Gospodov klical k poslednji sodbi, misleč, da trobijo spet samo avtomobili — sodi Gregorinov Tone.

Sejavec s strojem za drobno seme.

V NAVADNI odprti pisemski kuverti je poslal našemu Janezu dve cigari prijatelj Franc iz Ljubljane. Janez se je po pravici čudil, da so na enkrat postali svetovni poštarji tako pošteni. Prijatelj Lojz je sicer pristavil, da je morda cigara za nič, kar pa ne bo res, ker je znano, da so jugoslovanske cigare in cigarete med najboljšimi na svetu.

POPOLNOMA in zelo posrečeno je prenovil svoje prostore Hrvatski dom v Clevelandu, v Severni Ameriki.

Na paši: Argentinska pampa.

TAKO hude podgane imajo menda tam na Kitajskem, da lovijo mačke. No, kadar bodo vzgojili še tako hude zajce, da bodo gonili jovski pse, bo pa treba napraviti križ čez ta narobe-svet.

GRDINA Anton, naš znani in odlični severoameriški rojak, ki živi v Clevelandu, je moral znatno povežati in modernizirati svoj znani pogrebni zavod. Tekom zadnjih dveh

JUAN VUKOVIĆ
Café y Bar
Arequito FCCA.

MATEO MAGE
Colonizador
Villa Mugueta FCRPB.

BARTOLO KORDIĆ
Almacén
Berdier FCGBA.

JUAN MARUŠIĆ
Almacén, Restaurant 'Dalmacia'
Gahan FCCBA.

ANTONIO FRANČIČEVIĆ
Almacén
Gahan FCCBA.

MARIA BOJANIĆ Y HERMANA
Modistas
Coronel Bogado FCCC.

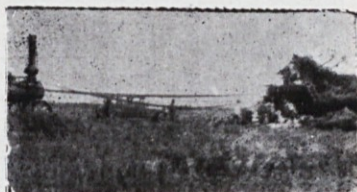
MILATICH Hnos.
Almacén ..
Villa Mugueta FCRPB

JOSIP HORVAT
Restaurant "Velebit"
Rosario Guemes 2070

MATEO BOGDAN
Café, Bar "Dubrovnik"
Maggiolo FCCA.

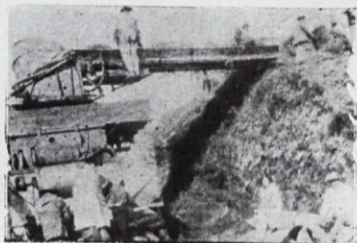
mesecev je že trikrat vodil po štiri mrliške sprevede na en sam dan.

NA plesu je bila predstavljena fantu lepa gospodična, o kateri je slišal, da je tudi zelo bogata. Hotel je porabiti priliko in se prikupiti gospodični, ki bo imela tako lepo doto. — "Kako kruto je, gospodična, če pomislim, da Vas bo kdo poročil samo zaradi denarja", začne fant. Gospo-

Lan mlatijo.

dična pa, da ji to še na misel ne pride. Fant, da samo zato, ker ne pozna modernega moškega sveta. "Ampak vidite, jaz bi Vas pa vzel tudi brez denarja, samo zaradi Vas, preveč ste lepi in preveč dobri," se dobrika fant. — "Saj kdor me bo vzel, me bo moral vzeti zaradi mene same. Saj nimam nobenega premoženja. Najbrže ste me zamenjali z mojo sestrično, ki ji je ravno tako ime." Fant je veliki zadregi. "A, tako? Oprostite, nisem vedel. Ampak vreme imamo zadnje čase pa res lepo, kaj ne gospodična..."

Pri trljanju lana.

V SPLOŠNO začudenje je sprejel severoameriški jeklarski trust brez daljših pogajanj in brez vsakih štrajkov skoro vse pogoje, ki so mu jih stavili organizirani delavci. Delavci so dosegli 40 urni delavnik, najmanj-

ADAN JERKOVIĆ

Contador Nacional

'La Capital'

Rosario

Pasco 440

IVO SARJANOVIĆ

Contador

Rosario

Tucuman 1319

U. T. 5217

FABIAN RADONICH

Fábrica de embutidos

Rosario

Mercado Central

U. T. 5956

(Puesto 1.)

NOVAK Y VRANJICAN

Almacen

Dante Alegh. 2299—Casilda FCCA

U. T. 101

PEDRO FRANETOVIC

Aministraciones, máquinas
trilladoras

El Socorro

FCCA.

RAFAEL BUCIN

Almacen, Surtidor, Ramos
Generales

J. B. Molina

FCCA.

ANTONIO LOVRINCĀEVIĆ

Comisiones y Consignaciones
Ascensión

FCP.

U. T. 27

SANTIAGO KOVAČEVIĆ

Cerealista-Administración

Venado Tuerto

FCCA.

U. T. 1066

šo plačo po pet dolarjev na dan, zaposljite novih 3.500 delavnih moči in nov dan plačanega letnega dopusta. S to novo delavno pogodbo je okoriščenih 25.000 severoameriških delavcev, med njimi tudi mnogo Slovencev.

Lan otepajo; seveda s strojem.

NEKATERI slovenski poslanci v beograjskem parlamentu so ob priliki zadnje proračunske debate tako nastopali, da so bili njihovi govori prava sramota za vse Slovence. Tako prostaški način politične borbe je treba odločno obsojati, pa naj se pojavi kjerkoli hoče. Zanimivo je, da so nekateri poslanci iz Južne Srbije morali ugotavljati, da je ta način politične borbe nizkoten in balkanski.

VRAGA bodo videli letošnjo jesen policisti v Euclidu poleg Clevelanda. Tako jim je zagrozil slovenski klevelandski občinski odbornik Anton Vehovec, ko so na sodnji priča-li proti njemu, češ da je bil vinjen, ko je vozil avto in napravil znatno

Krcanje žitnih vreča u rosarijskoj luci.

škodo. J. seni bodo nemrež v Euclidu občinske volitve in gospod Vehovec misli kandidirati za župana. Gospodje sodniki so se menda vstrašili grožnje in Vehoveca oprestili vsake krivde.

OČANEK, ki še ni videl vlaka, je prišel iz Poljanske doline v Bohinško Bistrico. Posebno je stmel, ko je videl, kako je dolgi brzozlak izginil v predor proti Podbrdu. "Le kaj bi bila to za ena prekvata meštra, če bi bil zgrešil luknjo," mu je ušlo.

Rosario: Palača Minetti, poznatog mlinarskog preduzeća istog imena.

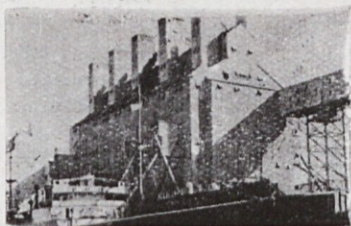
KO je prišel zadnjič na Dunaj nacijski nemški minister, so plačevali nevarne vzklike "Heil Hitler!" po tri šilinge, ko pa je odhajal, je

Vrbe ob enem izmed nešteti rokavov reke Paraná.

bilo treba plačevati po pet šilingov klice "Heil Sušnik!" Sušnik je avstrijski ministrski predsednik in rodom Slovenec.

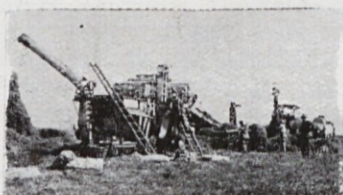
CENE na zadnjem ljubljanskem sejmu so bile med drugim: voli 1. vrste 4.50—4.75 Din, teleta 6—7 Din, krave klobasarice 2—3 Din. Vedno živa teža. Prašički za rejo od 6—10 tednov 110—210 Din. Prašiči špeharji 3 Din, pršutarji 7.50 Din. Seveda za kg.

Veliki elevatori (magazini za žito), koje vidimo u svim argentinskim lukama.

IZSELJENCI iz severne Francije so priredili v Lievin PDC veličastno proslavo desetletnice od kar deluje med njimi slovenski izseljenski duhovnik msgr. Valentin Zupančič.

PRORAČUN je sprejela jugoslovanska narodna skupščina s 190 glasovi proti 88 glasovom.

Mlatilnica končuje svojo nalogo. Levo kup zmlačene, prazne slame, ki jo po delu zažgo.

INSTITUT za izseljence resno pripravljajo v Ljubljani. Naklonjeno je Institutu, ki naj bi bil nekaka slovenska izseljenska zbornica, ministristvo za socialno politiko, zlasti načelnik dr. Aranicki, kakor tudi banska uprava, zato je upati, da se bo velika zamisel vsaj postopoma tudi uresničila.

FRANCISCO MILOŠ
 Contador Nacional
 Rosario Santiago 1115

MARIANO MILOS
 Cand. Juris
 Rosario Santiago 1115

IVAN JELIČIĆ
 Empleado particular
 Rosario Salta 1232

MAGD. M. Viuda de KOVAČEVIĆ
 Panaderia
 Pavón Arriba FCCA.

PEDRO MAGE
 Agricul.-Propietario
 Pavón Arriba FCCA.

DOMINGO VRANJICAN
 Agricul.-Propietario
 Pavón Arriba FCCA.

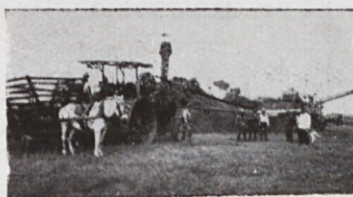
PEDRO BOJANIĆ
 Particular
 Coronel Bogado FCCC.

ESTEBAN ANTUNOVIĆ
 Colonizador
 Rosario 1 de Mayo 1287

ESTEBAN FRANIČEVIĆ
 Colonizador
 Rosario Tucuman 2261

V DUHOVNIŠKE in redovniške obleke našemljeni neznanci so začeli obiskovati najpropadlejše nočne lokale v mestu Marseille na Francoskem. Ko so nekatere le odkrili, so bili izročeni seveda sodišču.

DRUSTEV imajo v Sloveniji po zadnji statistiki 6.033, in so priredila lansko leto 5.151 raznih javnih prireditvev, med njimi 3.253 odrskih predstav. Na to statistiko smo lahko ponosni po pravici vsi Slovenci.

Mlatilnica v polnem obratu.

NAJHITREJŠE francoske parne lokomotive dosežejo bržino 164 km, najhitrejšje električne pa 153 km na uro. Svetovni rekord ima začasno Nemčija, katere lokomotive vozijo na progi Berlin-Zossen s hitrostjo 210 km. Rekordna lokomotiva v Združenih državah vozi 197, v Italiji pa 170 km.

BERAČ je pozvonil pri vratih in pravmilo nagovoril hišno gospodinjstvo: "Dobra in blaga gospa, usmilite se ubogega reveža, čigar žena je že štirinajst dni brez dela!" — Tako pove sodobna argentinska anekdota.

Ravna, plodna in skrbno obdelana argentinska pampa.

BRZOJAVNA zveza potom morskega kablja je bila otvorjena med Kotorjem in francosku luko Marseille potom Tunisa v Afriki.

JUAN MARINOVIĆ
Zapateria
Santa Fé 2333 — Cásiida FCCA.

CLEMENTE KOVAČEVIĆ
Dependiente cerealista
Juncal FCCA.

C. ANTUNOVIĆ
Almacén
Sanford FCCA.

JORGE ANZULOVIĆ
Almacén
Sanford FCCA.

LUCIA ANZULOVIĆ
Modista
Sanford FCCA.

PABLO KOVAČEVIĆ
Jefe de estación
Sanford FCCA.

VICENTE HRASTE
Carnicería
Coronel Bogado FCCC.

PEDRO HURE
Carnicería
Coronel Bogado FCCC.

MARIANO & SIMON GAŠPARIĆ
Carnicería
Sargento Cabral FCCGBA.

MEHIŠKI državni poslanec Antonio Soto Goma je pred kratkim izjavil na javnem zborovanju: "Zmotili smo se, ko smo križ in evangelij odstranili iz šol. Posledice tega našega nepremišljenega koraka že lahko opazujemo." Nadalje je ugotavljal, da more samo katoliška morala rešiti Mehiko gotovega propada. — Vredno je pripomniti, da je govoril tako na protikatoliškem zborovanju.

Na groblju u Acebalu.

MUTAST je bil dvajset let upokojeni šolski nadzornik Arpad Palasthy v Mihalovcih na Češkem. Na velikansko začudenje pa je gladko spregovoril, ko je prišel neke letošnje spomladanske nedelje ne obisk h svojemu sinu. Med svetovno vojno se je zaobljubil, da 20 let ne bo spregovoril nobene besedice, če se bodo vsi njegovi sini živi in zdravi vrnili iz vojske. Obljubo je zvesto izpolnil. Čast mu!

Scena iz govedarskega života. Govedar sakuplja poverenu mu stoku, koja ne živi u udobnim stajama, već se leže i odhranjuje — vazda pod vedrim nebom.

ZA devetdeset tisoč je padlo v zadnjih petih letih število učencev na holandskih državnih šolah, na verskih šolah pa se je istočasno povečalo za 120 tisoč, kar je gotovo značilno.

BOGDAN POPOVIĆ
Comisionista mandadero
Rosario   Mendoza 784

JURE PAVLOVIĆ
Comisionista mandadero
Villa Mugueta   FCRPB.

LUKA ZOVAK
Bar-Despensa
San Lorenzo   FCCA.

JOSIP GURDULIĆ
Pensionado
San Lorenzo   FCCA.

J. PETRIĆ
Comisionista mandadero
Sargento Cabral   FCCGBA.

MATEO DRINKOVIĆ
Contador nacional
Venado Tuerto   FCCA.

ANTE ZELANOVIĆ
Agricultor
Maizales y Christophersen FCCA.

ANDRES MARINKOVIĆ
Seguros-Comisiones
Carreras   FCCA.

KREŠIMIR ŠULENTA
Villa Mugueta   FCRPB.

NAJSTAREJSI slovenski duhovnik in sorodnik največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, msgr. Tomo Zupan, je umrl ko Okroglem pri Kranju v starosti 97 let. — R. I. P.

MARŠAL Rydz-Smigly hoče preurediti poljsko republiko na voditeljski podlagi, po vzgledu Mussolinija in Hitlerja, kar se zdi, da mu bo uspelo.

Prizor iz "chacre" skrbnega našega "čakarera". Simpatične domače životinjice debele se za zimu. Za svinje po Argentini nimajo hlevov.

KRSTNI listi posebne sorte krožijo po Francoskem. Na listini ostudna pošast lomi in trga križ, spodaj pa stoji besedilo: "Podpisani se s tem zavezujemo Zvezi brezbožnikov Francije in kolonij, da bomo otroka (ime) skrbno čuvali pred vsakim vplivom cerkve in ga pripravljali za razredni boj delavskih mas, katerim pripada." Slede podpisi očeta, matere in botrov.

Gaučo in njegov prijatelj.

DA ni tako neumen, kakor izgleda, je podražila neka gospa pisatelja Tristana Bernarda. "V tem se ravno razlikujeva," ji je pisatelj čisto mirno, pa zelo umestno odgovoril.

TOMAS CICOVIC
Despensa y bar
Los Molinos FCCA.

LORENZO KERŠIĆ
Almacen y fruticultura
La Angelita FCP

JUAN ZELJKOVIC
Panaderia "Dalmacia"
Gahan FCCBA.

VLASTIMIR UROŠEVIĆ
Almacen
Arribeños FCP.

ESTEBAN BUNČUGA
Almacen
Peyrano FCCA.

ANTONIO VUČEVIĆ
Colonización, administraciones
El Socorro FCCA.

SUC. ESTEBAN BARBICH
Carnicería
Rosario 9 de Julio 1396

JOSE BILOS
Almacen
Rancagua FCCGBA.

MARIANO PALAVERSIĆ
Cereales
calle Moreno Pergamino FCCA.

KOLEKTIVNO pogodbo so sklenili delavstvo in KID na Jesenicah, ki zaposluje okrog 2.500 delavcev. Delavstvo je doseglo plačane dopuste, plačo pa so v splošnem znižali za kakih 10 o/o. Povdariti je treba, da so bile jeseniške delavske plače doslej najvišje v vsej Jugoslaviji in so znašale povprečno po Din 70 na delaven dan, sedaj pa so se znatno znižale.

Nedeljsko popoldne na dvorištu naše "čakre".

V MASNIKE bodo posvečeni letos v ljubljanski stolnici: Ludovik Bartelj iz Mirne peči, Leopold Klančar iz Trebnjega, Jožef Šolar iz Mirne, Stanislav Lenič iz Cerkelj ob Krki, Jožef Močnik iz Šmartina v Tuhinju, Jožef Mohar iz Šmihela pri Novem mestu, Jožef Pacek iz Leskoveca, Jožef Peče iz Šmihela pri Novem mestu, Jožef Pogorelec iz Unca, Jožef Snoj iz Zagorja ob Savi, Mihael Šnidar iz Cerkelj pri Kranju in Alojzij Zun iz Trboj. Želimo jim obilo sreče!

Pogreb našega rojaka na pokopališču "La Piedad", Rosario.

KILOGRAM suhega zlata velja danes 34.508 frankov ali okrog 68.000 Din. Torej ga ne bomo kupovali

JOSE HRASTE

Contador

Rosario Italia 1993 U. T. 28508

JUAN HRASTE

Estudiante de medicina

Rosario Italia 1993

U. T. 28508

DOMINGO MARINKOVIĆ

Fotografias

Rosario San Martin 1682

U. T. 31993

ESTEBAN MILIČIĆ

Agricultor-Propietario

Gahán FCCBA.

PABLO JERKOVIĆ

Rosario Pasco 440

MITAR DAKOVIĆ

Cereales

Gahán FCCBA.

PABLO DOKNIĆ

Almacen

El Socorro FCCA.

NICOLAS MIMICA

Restaurant

El Socorro FCCA.

PABLO HASAN

Almacen

Arroyo del Medio FCCA.

DVANAJSTKRAT so obesili v Sanghaju kitajskega roparja Tsi Lunga. Nazadnje so ga morali pomilostiti v dosmrtno ječo. Zdravniki so ugotovili, da ima Tsi Lung tako močne mišice na vratu in grlo tako neobičajno krepko razvito, da je ostal živ, čeprav je bil vsakokrat po pol ure obesen, dočim predpisuje zakon samo četrt-urno obešenje.

Na paši: Usred polja našeg zemljaka Lerotić-a.

ČAJKOV je bil pred svojim odhodom na novo službeno mesto kot sovjetski poslanik v Valenciji in naslednik Rosenbergov, imenovan za častnega brezbožnika. V zahvalnem govoru za diplomo je izjavil, da pomeni brezboštvo toliko kot svetovna revolucija in da bo ta misel smernica njegovega dela na njegovem novem službenem mestu. Tudi oba sodelavca, ki sta prišla z njim v Valencijo sta organizirana brezbožnika.

Karakterističen vhod v estancijo.

“KOLIKO let imate,” je vprašal sodnik. Gospa, da 24 let in nekaj mesecev. Sodnik je hotel vedeti, koliko mesecev. “Opozarjam vas, da ste prisegli,” je povdaril. Sedaj je nečimerna gospa šele boječe priznala, da ima 24 let in 120 mesecev.

MARIO BAJURIN
Verduleria
Rosario San Martin 3535

MARIANO VRANKOVIĆ
Restaurant
Rosario Guemes 2799

JORGE GRNOVIĆ
Tienda
Rosario San Luis 1858

DESPENSA 'HRASTE'
Rosario Italia 1993
U. T. 28508

PEDRO MRAKOVČIĆ
Tecnico dentista
Bd. Oroño 355 Rosario

ANTONIO MAROEVIĆ
Almacen
El Socorro FCCA.

NICOLAS OBLAK
Sastre
Rosario San Luis 1016

NIKOLA MATIĆ
Fonda "Zagreb"
Rosario Guemes 2893

GERONIMO BAJIĆ
Enfermero-masajista
Rosario Av. Arijon y Leiva

290 jezikov zpa nemški učenjak dr. Harald Schuetz. Ko so ga vprašali, kako se more človek naučiti toliko jezikov, je povedal, da je treba imeti ljubezen in veselje do učenja, pa tudi priložnost in čas, pa ni učenje nič hudega in težkega. Kajpada je potrebna tudi sposobnost. Že Haraldov ded je govoril 12 jezikov, njegov oče pa nad 50. Mož ima bogato knjižnico v kateri samo študira.

Pagreb iseljenika Mihajlova uz blagoslov arapskog pravoslavnog iseljeničkog sveštenika u Rosario.

FRANCIJA gleda s strahom v bodočnost. Tekom preteklega leta je njeno prebivavstvo spet nazadovalo, kar Francoze tem bolj skrbi, ker hkrati narašča prebivavstvo sosednje Nemčije, starega francoskega tekmeča. Danes ima Francija še 40 milijonov prebivaveev (Nemčija že nad 60), leta 1985 pa jih bo imela komaj še 25 milijonov, če bo prebivavstvo nezadavalo, kakor je zadnja leta.

Naša estancija sa parkom.

BOLGARIJA ima po zadnjem štetju 6.000.215 prebivaveev. Po narodnosti jih je 80 o/o Bolgarov, po poklicu pa 70 o/o kmetov.

V BUTALAH so imeli občinsko sejo, na kateri so se posvetovali o potrebi nove kaznilnice. Po dolgotrajnem debatiranju so se končno zedinili ter sklenili: "Sklene se soglasno, da

Meditacija

se nova kaznilnica zida. Sezidala pa se bo iz materiala stare kaznilnice, ki se v to svrhu podre. Vendar pa ostane stara kaznilnica toliko časa v rabi, dokler se ne zgradi nova."

ISTRSKI rojak dr. Josip Ujčič, bivši ljubljanski vseučiliški profesor, je bil meseca marca posvečen za novega

Motiv iz Rosarijske luke: Krcanje kukuruza iz elevatora sa žlebovima ravno u brod.

beograjskega nadškofa. Posvečevanju so prisostvovali skoro vsi jugoslovanski škofje s papeškim nuncijem na čelu, ministra Cvetković in Vrbanič, ban dr. Ružič, rektor ljubljanske univerze Maks Samec in profesorja Ehrlich in Korošec itd, itd. Pel je zbor 400 gojencev zagrebškega semenišča.

PRED kratkim je morje zopet vrglo na holandsko obalo dva kita. Vsak izmed obeh orjakov je tehtal nič manj kakor 50.000 kg. Njuno okostje bodo pripravili za prirodopisnozgodovinski muzej.

ISELJENIČKI muzej v Zagrebu je proširio svoje prostorije i več raspolaže sa 10.000 primjeraka spisa, rukopisa, slika i drugog materijala. Uprava moli iseljenike, da se ga sjećaju.

Deca sa kokošima na jednom našem domu u okolici Rosaria.

ROMUNSKA vlada je razpustila vse univerze in študentske domove, da zatre fašistične organizacije, ki so se gnezdile po teh ustanovah in povzročale razne "orjunaške" poboje. Razpuščene so tudi prostozidarske lože (okoli 100), duhovnikom pa je zabranjeno politično udejstvovanje.

Idila iz porka estancije "El Alba" našeg g. J. Kokića.

PORORAČUN Ljubljane za l. 1937-38 znaša 99,900,000 Din. Za socijalno politiko je namenjenih 6,18 o/o.

JOSE GURDULICH
Despacho Bebidas
Maria Teresa FCRPB.

ANTONIO GURDULIĆ
Colonizador
Rosario Urquiza 1935
U. T. 21547

IVAN MARINKOVIĆ
Rosario Olivé 1800
Barrio Arroyito

VICENTE HRASTE
Comisionado-Interv. de la Comuna
Coronel Bogado FCCC.

MAGDALENA Vda. de MILATIĆ
Colonización
Rosario 9 de Julio 139
Los Molinos

N. HEINRICH
Pintor
Rosario Calle Nr. 1, Nr. 49
Barrio Belgrano

JUAN KOKIĆ
Colonizador
Rosario Av. Belgrano 140

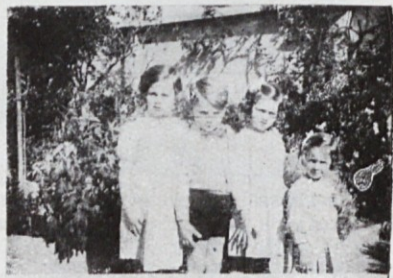
JUAN A. KOKIĆ
Administración-cereales
Venado Nuerto FCCA.
U. T. 1066

SEDEMNAJST jugoslovanskih visokošolev, ki so študirali v Pragi, se je prijaviło za prostovoljce na špansko bojišče. Po nekih vesteh so že trije izgubili na španskem bojišču svoja mlada življenja, štirje pa so bili težko ranjeni.

Mali jahači, deca naših izseljencev v Rosario, se brezskrbno zabavajo.

NADŠKOF dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki je dopolnil 86 let starosti, 63 let mašništva in bo meseca septembra praznoval 40 letnico škofovskega posvečenja, je po smrti prelata Tomo Zupana starosta duhovnikov ljubljanske škofije. Najstarejši službujoči slovenski duhovnik je znani slovenski pisatelj in duhovni svetnik Josip Lavtižar, ki je v 86. letu starosti in v 62. letu mašništva. Najstarejši slovenski duhovnik sploh pa je zlatomašnik Matej Rebol, ki je v 97. letu starosti in mu manjkata le še dve leti do železne maše.

Bertica i Ivica Rubeša, Sonja Sarjavović i Elvirita Kokić

UŠAJ LUIS
Almacen
Rosario Carriego 511

NIKOLA STANOJEVIĆ
Rosario San Luis 2821

GRABIĆ HERMANOS
Panadería-Almacen
Arequito FCCA.

KULIĆ MILAN
Almacen
Arequito FCCA.

SIMUNOVIĆ HERMANOS
Almacen-Carnicería
Arequito FCCA.

KISICH JUAN
Almacen-Verdulería
Arequito FCCA.

VUKOVIĆ JUAN
Café-Bar
Arequito FCCA.

ROSCICH ANTONIO
Hojalatería-Bicicletería
Arequito FCCA.

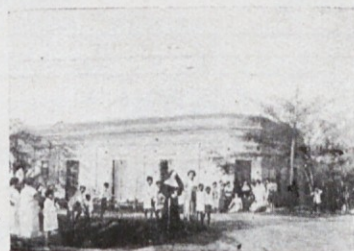
VRANKOVICH TOMAS
Carnicería
Arequito FCCA.

NEKA zagrebška gospodinja je hotela na vsak način prepričati svojo slovensko služkinjo, da si mora dati odrezati svoje dolge lase in narediti modernejšo frizuro. Ker ni šlo z besedo, je vzela škarje in služkinji odrezala šop las. Tej ni preostajalo drugega, kakor da je šla k briveu in si tam dala odrezati še ostale lase. Potem pa je šla tožit gospodinja, vendar ji sodišče ni priznalo nobene odškodnine, ker se ji baje ni posrečilo dokazati, da ji je gospodinja v zli nameri odrezala lase.

Šeljanova čakra u Acebalu.

SREČO je našel dijak Laeosta. V vatikanski knjižnici je prebiral stare knjige, kar najde v eni izmed njih listič na katerem je bilo napisano, naj se najditelj zglesi na zapuščenem sodišču in zahteva akt s to in

Prva kuća naših sestara u Formosi.

to številko. Presenečenemu dijaku so povedali na sodišču, da je podedoval tri milijone lir. Učenjak je namreč določil, da dobi dedščino, kdor bo prvi prečital knjigo, katero je pred 150 leti podaril vatikanski knjižnici. Fant je postal čez noč bogataš, dogodek sam pa je zgovorna priča, kako malo da ljudje čitajo nekatere knjige.

MITRE RONČEVIĆ
 Almacén "El Montenegro"
 Alcorta FCCA.

ANTONIO PAPIĆ
 Acopiador de Aves-Almacén
 Arequito FCCA.

JERONIMO FRANETović
 Agricult.-Propietario
 Chovet FCRPB.

SANTIAGO HULJIĆ
 Contador
 Rosario y Chabas FCCA.

VICENTE FRANETović
 Almacén
 Chovet FCRPB.

IVAN LEPEŠ
 Almacén
 Chovet FCRPB.

LUKA BOJANIĆ
 Agricult.-Prop.
 Chovet FCRPB.

ANTONIO FRANETović
 Agricult.-Propietario
 Chovet FCRPB.

FELIPE FRANETović
 Agricult.-Propietario
 Chovet FCRPB.

480.000 DOLARJEV letne plače ima glasom pogodbe z filmsko družbo znani igralce Mac West. Ni mu treba biti lačen!

Radost naših malih izseljenčkov.

LOGAR je v lovišču naletel na dva loveca ter ju vljudno vprašal po lovskih kartah. Na njegovo presenečenje pa je eden izmed lovecev skočil ter zbežal, logar pa seveda za njim. Ko ga je po dolgem času dohitel, je lovec mirno izvlekel iz žepa lovsko dovoljenje, ki je bilo popolnoma v redu. — "Ja, zakaj pa ste zbežali, ko imate v redu lovsko karto?" je vprašal začuden logar ter si brisal potno čelo. — "Zato, ker je moj prijatelj ni imel, je odgovoril prebrisani prijatelj.

Odbor naših žena, koje su prigodom narodnog blagdana pohodile i obdarile bolesne zemljake.

7 MILIJONOV ton jekla je prodala Francija v Nemčijo. Nemčija je to jeklo v veliki meri prelila v orožje, ki bo morda v kratkem bruhalo smrt na Francijo. Bajе so sklepali take pogodbe celo med vojsko.

398.000 DOLARJEV plačajo leto no predsedniku industrijske družbe Latrobe Electric Steele Co.

Dva trudna delavca na povratku v čakro, da si privežeta duše.

JUGOSLOVANSKA Narodna banka poroča, da so leta 1935, torej v času hude krize, poslali jugoslovanski izseljenci v svojo domovino potom raznih bank 192.000.080 dinarjev.

INVESTICIJE naših iseljenika - povratnika u Splitu iznose — u koliko su poznate — 336 milijuna Din, uloženi u razne splitske zgrade.

3.898.727.97 DOLARJEV članarine so plačali leta 1936 člani 16. jugoslovanskih podpornih zvez v Severni Americi,

Naš nogometni klub v Gahan FCCBA, sa presedn., g. Stjepanom Miličićem.

dočim so imele zveze same poleg tega še 1,118,497.55 dolarjev drugih dohodkov, iz vrednostnih papirjev.

BANCO GERMANICO

DE LA AMERICA DEL SUD

Av. L. A. Alem 150 — BUENOS AIRES — 25 de Mayo 149-59

Predstavnik za celo Južno Ameriko:

PRVE HRVATSKE ŠTEDIONICE — ZAGREB

POŠTANSKE ŠTEDIONICE — BEOGRAD

ZADRUŽNE GOSPODARSKE BANKE — LJUBLJANA

BANCO DI ROMA — GENOVA

Poslajte Vaša denarna nakazila v stari kraj, samo tem sigurnim potom.

BRZOJAVNO!

Z AVIJONOM!

S POŠTO!

Naše uradne ure: od 8 1/2 do 7 zvečer; ob sobotah do 12 1/2.

SIGURNOST!

BRZINA!

USLUŽNOST!

POVERJENJE!

JAKAS, KOKIĆ, IVANCICH & Cía. Ltda.

SOCIEDAD AGRICOLA Y FINANCIERA

CENTRALA :

ROSARIO, San Lorenzo 1255

PODRUŽNICE :

**ALCORTA, EL SOCORRO, JUNCAL, CHA-
BAS, VENADO TUERTO, SAN EDUARDO,
SANCTI ESPIRITU, WHEELWRIGHT**

**TRGOVINA ŽITARICAMA NA VĚLIKO
KUPOPRODAJA ZEMLJIŠTA
KOLONIZACIJA
FINANCIJSKE OPERACIJE**

Prometni kapital: \$ 5.000.000

NOV planetoid, ki podobno kakor zemlja kroži okrog sonca, samo da je mnogo manjši, so odkrili in ga imenovali Devota, na čast msgr. Devoto, buenosajreškemu pomožnemu škofu, velikemu astronomskega učenjaku.

Ivo šarjanović, glavni knjigovodja firme Jakas, Kokić, Ivancich & Cía. Ltda.

IZREDNO važnost polaga nemška vlada na manjšinsko in izseljensko vprašanje. Po nemških osnovnih šolah seznanjajo mladino s svojimi izseljenici potom slik, filmov in primernih poglavij v berilih, po srednjih šolah pa imajo za Nemce v inozemstvu posebne profesorja in posebne šolske in učne predmete.

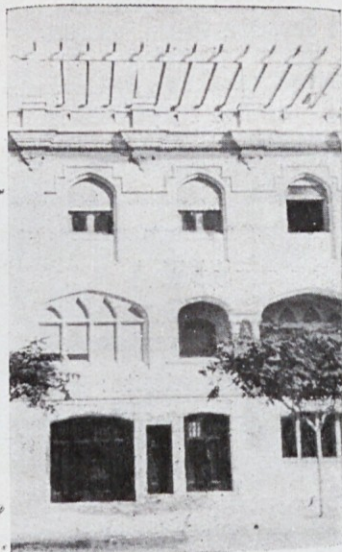

Stroj za košenje (espigadora), koji dnevno požanje do 7 hektara lana i pšenice. — Da konji ne pohodiju žita, su upreženi za strojem. Gornja slika kaže pogled spreda, a donjna odzada.

IZ Dalmacije uvažava Argentina cement, iz Zagreba znani liker 'Pelinkovac', preko Sušaka pa naš jelov, in hrastov les.

Zborovanje na proslavi sv. Cirila in Metoda, Cap. Sarmiento, F.C.A.

Privatna kuća našeg zemljaka gosp. Ivana Kokića, bivšeg konzula v Rosario.

PREDSEDIK General Motors Co. ima letne plače 374.505 dolarjev, filmska igralka Marlene Dietrich 368.000, bankir Vanderbilt 300.000 dol., filmski igralec dunajčan Maks Reinhardt 105.000 dol., Fordov sin Edrel 100.376. Največji revež med temi magnati je Sammet du Pont, sin ameriškega izdelovalca orožja, ki zasluži letno komaj 100.199 dolarjev.

Dr. Juan ŠANTICH

Médico-Cirujano

Specijalista za ženske i unu-
tranje bolesti

Svima članovima jugoslaven-
skih društava snižene cijene.

Rosario   Mendoza 3629

U. T. 9690

Ordinira od 3—6 sati pp.

**IMPRENTA, LIBRERIA
BROZZO**

Jedina tiskara u Rosario sa
našim pismenima

Izradba točna, ukusna
i jeftina

Obavlja tisak za sva slavenska
društva i preduzeća.

ROSARIO   San Martin 1684

U. T. 21993

SIKA

Impermeabiliza
Incondicionalmente

Representante:

A. Rodriguez Maidagan & Cía

Rosario,   Tres de Febrero 2063

U. T. 20048

JUGOSLAVENSKI LLOYD

DD. — ZAGREB

Agente General

CARLOS G. THOMPSON

Agencia Maritima de todas
las Cías. Navieras
Yugoeslavas

Rosario   Maipú 641

U. T. 4222

SPLOŠNO starostno zavarovanje za vse industrijske delavce in trgovske uslužbence so vpeljali v Severni Ameriki. Mesečna pokojnina znaša od 10—85 dolarjev in se bo začela izplačevati leta 1942.

Uskrs 1937 na ladji "Labud" v Rosarijskom pristaništu.

KOROŠKI Slovenci imajo 36 prosvetnih društev s 3.000 člani in 700 delavnimi udi, 26 pevskih in 11 tamburaških zborov ter 14 zasebnih šolskih tečajev.

Mala Sonja Šarjanović sa svojim taticom na kućnom ulazu.

Sastrería Fina
JOSIP KUBA

Jedina slavenska krojačnica
u centru grada.

Importirani Engleški šćfovi.
Izradba, prvoklasna.
Mjesečno otplaćivanje.

Rosario San Lorenzo 927
U. T. 25533

TADEO FILIPOVIC

Provéedor Marítimo

Brodski Opskrbljivač Jugo-
slavenske trgovačke Mor-
narice

Točna i jeftina posluga

ROSARIO Av. Arijon 930.
U. T. Arijon 338

Advokatska Pisarna

Dr. IRENEO COSSOVICH

posredovanje. — Ostavinske

Uspješno i brzo sudbeno
rasprave. — Istjerivanje
ošteta radi nezgoda na radu.

Govori se hrvatski.

Rosario Rloja 1978
U. T. 22576

ENELLO AMADORI

Prvi snabdevač svih ju-
goslavenskih trgovačkih
ladja u Rosarijskoj i okol-
nim lukama

Vlastita prevozna srestva.
Posluga točna, ispravna i
brza

Rosario Colón 1844
U. T. 5160

RAFAELOVA družba v Ljubljani bo
praznovala dne 22. avgusta 1937
desetletnico svojega obnovljenega de-
lovanja za izseljence.

čakra Mariana Barbić, Arminda.

MNOGA kmečka posestva so za raz-
meroma nizke cene na prodaj v
domovini, zlasti po Hrvatskem. Zad-
nja številka zagrebškega Novega Ise-
ljénika prinaša o mnogih izmed njih
obširnejše podatke.

Mala iseljenka Bertica u narodnoj
nošnji iz okolice Zagreba (šestine).

DRUGI slovenski izseljenski kongres
bo zboroval v Ljubljani 23. IV. 1937.
Želje in nasvete sporočite vodstvu.

GRABIĆ HERMANOS
Almacen y Panaderia
Arequito—Los Molinos FCCA.
U. T. 4

PEDRO LUETIĆ
Almacen
Chovet FCRPB.
U. T. 14

MIGUEL FRANETOVIC
Agricult.-Propietario
Chovet FCRPB.

PETRIĆ Y ZANINOVIC
Carniceria
Chovet FCRPB.

NICOLAS MAKJANIĆ
Agricult.-Propietario
Chovet FCRPB.

MARIANO ŠIMIĆ
Agricult.-Propietario
Chovet FCRPB.

MARIANO TELESMANIĆ
Agricult.-Propietario
Chovet FCRPB.

VRANCICH HERMANOS
Almaceñ-Cereales
Los Molinos FCCA.
U. T. 2

50 naših kapitanov, skoro izključno Dalmatincev, poveljuje v New Yorku istemu številu vlačilcev, to je malim, počasnim, pa izredno močnim parnikom, ki po pristaniščih krečejo okorne prekmorske orjake.

“El Alba”, estancija gosp. J. Kokić-a: Krmljenje kokoši.

206 različnih kosti vsebuje človeško telo, telo male miške pa 225.—

Radišni naš vrtlarič iz Juan Ortiz.

URUGUAYSKA republika z glavnim mestom Montevideo je po svojem obsegu znatno manjša, kakor Jugoslavija, prebivalcev pa ima komaj nekaj

MUSURA MIGUEL

Hojaletería

Araquito

FCCA.

RUDOLF DOMINIS

Empleado part.

Chóvet

FCRPB.

MATEO LONJAC

Fábrica de mosaicos

Bigand

FCRPB.

DOMINGO ŽUPANOVIĆ

Almacen, panadería, surtidor
nafta

Bigand

FCRPB.

ESTEBAN PERONJA

Colonizador-Hacendado

Bigand

FCRPB.

JORGE BOJANIĆ

Almacen

Cañada Rica

FCCGBA.

JUAN BILIČIĆ

Colonizador

Carmen del Sauce

FCCA.

JULIO ZANINOVIĆ

Taller mecánico

Acebal

FCCA.

ESTEBAN MARKOVIĆ

Almacen

Acebal

FCCA.

malega nad dva milijona. Prideluje in prodaja zmrznjeno meso in mesne konzerve, volno, lan in kože, uvaža in kupuje pa zlasti krompir, olje, sladkor, premog in bencin.

Naša družina pred svojo vilo
(Juan Ortiz).

RAZMEROMA najbolj so obogateli jugoslovanski izseljenci v republiki Chile, po večini Dalmatinci.

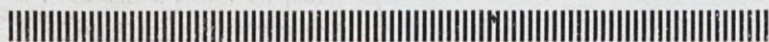
Spomen-ploča na grobu našeg mladog lekara Dr. Mata Kokić.

V zadnjih mesecih se je krøg naših klijentov jako poveçal in dnevno prejemamo od njih zahvalna pisma, ker so bili njih bančni posli pri nas **POCENI, HITRO, NAJTOČNEJE** izvršeni

TO JE NAŠE NAJVEČJE ZADOŠČENJE

ker je **ZADOVOLJNOST** klijentov, kateri poslujejo z nami, dokaz, da boste tudi Vi postreženi kakor želite in zaslužite.

Banco Holandés Unido

SUCURSAL BUENOS AIRES

Slovenski oddelek

Centrala:

CANGALLO 360

Podružnica:

CORRIENTES 1900

DENARNA NAKAZILA — HRANILNICA — PRODAJA VOZNIH
LISTKOV — IZSELJENSKA POŠTA

PENDIJA BLAŽ
Almacen

Arequito

FCCA.

LONAC NATALIO

Fábrica de Mosaicos y Granitos
Arequito

FCCA.

PALAMETA HERMANOS
Almacen

Arequito

FCCA.

BOGDANIĆ ANTONIO
Hojalateria

Arequito

FCCA.

MILATICH FRANCISCO
Herrería

Arequito

FCCA.

PAPICH ANTONIO
Almacen

Arequito

FCCA.

BURATOVICH ANTONIO
Compra-Venta Productos d. País
Arequito

FCCA.

P. A. ŠIMICH
Juez de Paz

Chovet

FCRPB.

MILATICH ANTONIO
Vivero, Plantas, Frutales
y Adornos

Arequito

FCCA.

OKROŽNI urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani poroča in statistično ugotavlja, da se zaposlenost slovenskega delavstva stalno boljša.

45 POŽIGOV je priznal Josip Koren, posestnik iz Bukovca pri Poljčanah na Štajerskem. Končno so ga le prišli in zaprli.

Direktorij naše najjače tvrdke v Rosario.

KROMPIR, ki je začel kliti, vsebuje zlasti v koži in v plasteh neposredno pod kožo, toliko količine strupa 'solanin', da vtegnejo znatno škoditi človeškemu zdravju. Najbolj škodljive so same klice.

Našemu čakareru g. Barbiću došla je poseta "gradske gospole".

100 restavracij in hotelov posedujejo naši rojaki v San Francisco, velemestu ob pacifiški obali Severne Amerike. Že svojčas so imeli v svojih rokah skoro monopol te industrije.

LUKA ZANINOVIĆ
Privat
Rosario Viamonte 1775

JOSE SIGULIN
Empl. FCCA.
Rosario Umberto I 1030

EDUARD TOPLIKAR
Empl. FCCA.
Rosario Ev. Cariego 511

IVO L. MILIČIĆ
Recibos-Exportación
Rosario E. Zeballos 2378

VICKO PETRIĆ
Recibos-Exportación
Rosario Rioja 3094

MARKO BURIĆ
Panadería
Rosario Italia 498

MATEO KANJER
Empl. FCCA. jubilado
Rosario Junin 971

MARIANO DULČIĆ
Agricultor
Rosario San Martin 2418

ANTONIO FORETIĆ
Jefe de Estacion Jubilado
Santa Teresa FCCA.

920 delavcev odide prve dni maja iz Prekmurja na državno posestvo v Belje, kjer ostanejo do pozne jeseni. Letos so jim zboljšali plačo in tudi boljšo hrano bodo dobivali.

Stog ("la troje") kukuruza u klipovima, na chakri iseljenika g. Jurja Garjanović u Alcorta FCCA. — Ovaj stog sadži oko 2000 vreća klipova, koji izzrnjeni daju oko 1500 kvintala, to je polovina jednogodišnje žetve na površini od 120 ha.

Mlatilnica za lan

35 MILLJONOV vreć kave so uničili v Braziliji, da obdržijo ceno po kateri se obdelovanje kavinih nasadov še izplača. — Za hitrejšo uničevanje teh ogromnih količin kave je bilo treba nabaviti in seveda plačati celo posebne in drage stroje.

ILIJA PLAZIBAT
 Hacendado-Agricultor
 Rancagua y FCCGBA.
 Pergamino FCCA.
 U. T. 23783

VULIĆ PEDRO
 Electricista
 Rosario 1 de Mayo 1374
 U. T. 7678

VUCETIĆ ANTONIO
 Rosario Dorrego 354
 U. T. 23355

DUZEVIĆ MIGUEL
 Recibos Cereales
 Rosario Mendoza 2847
 U. T. 92313

BALDOMERO MURATTI
 Almacén
 Rosario Reconquista 1702
 U. T. 92324

MATEO OSTOIĆ
 Contador
 Rosario Gálvez 1453
 U. T. 28298

B. A. MURATTI
 Surtidor de nafta
 Rosario Av. Alberdi 1102
 U. T. 98278

AURELIO & VIRGILIO BURICH
 Panadería
 Rosario Mendoza y Italia 1199
 U. T. 25418

MEDVEDA so ustrelili malo nad železniki, ravno, dne prvega aprila. Kdo bi si mislil, da take zverine še vedno strašijo po naših gozdovih.

Dio žetve jednog našeg čakarera (3000 vreća á 60 kg. kukuruza).

9 smučarjev je smrtno ponesrečilo letošnji velikonočni pondeljek pod Storžičem nad Tržičem. Ogromen plaz je zasul sicer vso skupino dvajsetih

Naši rojčaji sa 'desgranadora' (stroj za zrnjenje kukuruza) idu za poslom.

smučarjev, pa je reševalna ekspedicija pri kateri so sodelovali tudi smučarji — vojaki iz Škofje Loke, ostale rešila.

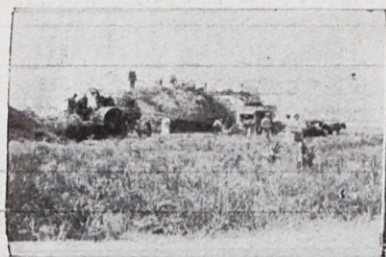
SONČNE pege so se pojavile v takih množinah, kakor jih astronomi že od leta 1900 več ne pomnijo. Zadnje tedne se je pojavila tako velika nova

Krstna slava pri Kavčičevih v Villa Devoto.

“pega”, da bi lahko vrgli vanjo 40 tako velikih planetov, kakor je naša zemlja. Pravijo, da so izredno velike pege na soncu v zvezi z neurji in potresi na zemlji.

“**G**OSPOD šef! Ako ne boste poslali tega hudobnega paglavca staršem nazaj, Vam vsi odpovedujemo službo!” se je pritožil pri svojem gospodarju član roparske družbe, ki je ugrabila bogatega pa porednega otroka. “Ja, kaj pa naj naredim,” odgovarja poglavar v skrbeh, “starši mi pa ravnokar telefonirajo, da ga ne sprejmejo, če jim jaz ne plačam 10.000 dolarjev.”

Mlatilnica (trilladora) za lan v polnem delu.

GINDRE & Cía

IMPORTADORES

SARMIENTO 656 — U. T. 23356

ROSARIO

BAZAR Y MENAJE en GENERAL

MUŠTERIJAMA
JUGOSLAVENIMA
NAROČITI POPUST

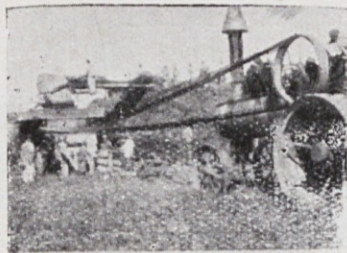
MARCA REGISTRADA

Ventas por Mayor
y Menor

ENLOZADO
ALUMINIO
ESTUCHES
FANTASIAS
NOVEDADES

LOZA
PORCELANA
CRISTALERIA
COBIERTOS
CUCHILLERIA

V ZDRUŽENIH državah in Kanadi je umrlo preteklo leto 832 Slovencev; od teh so jih povozili avtomobili 46, 34 jih je bilo ubitih pri delu v tovarnah ali v rovu, 7 umorjenih, 52 jih je umrlo na druge načine nasilne smrti, raznih nesreč, pod vlakom itd., 27 je bilo samomorov. Vsega skupaj je bilo 221, torej dobra četrтина, nasilnih

Mlatinica, ki namlati dnevno nad 40.000 kg semena in kakoršne imajo mnogi naši izseljenci.

ti, vsled nesreč, pod vlakom itd., 27 smrti. — Zanimivo bi bilo dobiti podatke, koliko slovenskih otrok se rodi v tujini, saj bodočnost Slovencev ne bo mogla mimo njih.

51 kinov ima Slovenija, med njimi 48 zvočnih, trije pa so še nemi. V ta podjetja je vloženih 13.080.000.—dinarjev kapitala. Vsa slovenska kinogledališča razpolagajo z 14.604 sedeži. Vsa Jugoslavija ima nasprotno 349 kinov, med njimi 301 zvočnih in 48 nemih ter 105.924 sedežev. Skupno je investiranih po vsej državi v kinogledališča 74.400.000 dinarjev.

KANONIK Frane Guštin, dolgoletni kaplan pri Novem sv. Antonu v Trstu, vzgleden duhovnik, ustanovitelj Marijinega doma za onemogle služkinje in voditelj slovenske Marijine družbe za dekleta, je po dolgi in mučni bolezni umrl v četrtek 1. aprila. Mnoge slovenske izseljenke v Buenos Airesu so se ga hvaležno spominjale in bodo molile za pokoj njegove duše.

PLINSKA peč je eksplodirala v šolskem poslopju mesta New London v Severni Ameriki, vsled česar se je porušila šolska stavba in pokopala pod svojimi razvalinami nad 700 otrok in učiteljev. 455 otrok so našli mrtvih, ostali so težko ranjeni, o nekaterih pa ni nobenega sledu.

Molitev na grobu našega rojaka.

ŽENSKIM klobukom bo baje skoro odklenkalo. Najmerodajnejše lepoticе so začele nositi spet pisane rute.

ESCRIBANIA CALERO

(Najstariji javni bilježnik naše kolonije)

RIOJA 1395

ROSARIO

U. T. 4533

SVE JAVNE I PRIVATNE ISPRAVE

SUDBENE INTERVENCIJE — TESTAMENTE itd.

TOČNOST — BRZINA — JEFTINOČA

NICOLINA BOGDANIĆ

Modista

Chovet

FCRPB.

LUETIĆ HERMANOS

Surtidor de nafta

Chovet

FCRPB.

MATEO MILIĆ

Bar

Chovet

FCRPB.

KARLO PETRIČIĆ

Pintor

Elortondo

FCCA.

ANTONIO PAVIČIĆ

Panaderia

Francisco Paz

FCCA.

SUC. SVILARICH

Almacen

Fuentes

FCCA.

PEDRO JAKAS E HIJOS

Agricul.-Propietario

Fuentes

FCCA.

SUC. ANTONIO JEICH

Almacen

Godoy

FCCA.

SUC. M. VASILJEVIĆ

Almacen

Godoy

U. T. 1

FCCA.

V KANADO se sme izseliti iz Jugoslavije samo tista kmečka družina, ki z dovoljenjem našega finančnega ministra preje pošlje v Kanado tisoč dolarjev in kupi za ta denar kakšno farmo. Sele na to dobi iz Kanade priselitveno dovoljenje. Takih izseljencev bo med Slovenci nemara malo.

Naš iseljenik Mate Kanjer i njegovi.

MINISTRSKI predsednik dr. Stojadinović je v noči od 31. marca na prvi april govoril izseljencem potom kratkovalovne radiopostaje v Beogradu. Spominjal se je velikih žrtev jugoslovanskih izseljencev za narodno osvobodjenje, in zagotavljal, da se je mlada jugoslovanska država kljub

Proslava Sv. Cirila i Metoda u Estanciji: Retiro 'San Pablo' kod mesta Cap. Sarmiento. — Drugi s lijeva je naš starina g. Stjepan Miličić.

in najrazličnejšim začetnim težavam že tako uveljavila in tako vsestransko napredovala, da zasluži občudovanje. Pozval je izseljenke naj vsak na svoje račun ravno tako navdušeno pomagajo k notranji izgradnji svoje domovine, kakor so starejši izseljenci pomagali pri njenem ustvarjanju.

“GOSPODA in zima ne prizaneseta,” pravi star pregovor, in drugi, da bo bela velika noč, če je bil zelen božič. Pregovora sta se v naši domovini letos temeljito izpolnila. Dočim je bilo vreme za božič izredno lepo in gorka

Tri fare pri Metliki.

je bila velika noč tako muhasta, kakor je ne pomnijo najstarejši ljudje. Ponekaterih krajih je zapadlo nad 1 m. snega, ki je napravil mnogo škode po sadnem drevju, onemogočil promet, potrgal telegrafске in telefonske žice in žice za električno razsvetljava.

IZSELJENJE v Francijo, kjer živi že toliko naših ljudi, je mogoče samo z delavno pogodbo, ki jo je potrdilo

francosko delavno ministrstvo. Izvzemši obtčajne vsakoletne sezonske kmečke delavce iz Prekmurja, je v resnici že več let ustavljeno vsako izseljevanje naših ljudi v Francijo.

IRAN ali Perzija je bila dolgo časa hrepenenje mnogih naših v domovini, ki so želeli na tuje, vendar se je moglo izseliti v to državo samo sto odlično kvalificiranih delavcev, zidarjev in tesarjev, in je vsak potreboval za

Naša šolska sestra Majda Gržetič, prednica v Formosi, na misijonskem potovanju v Chaco.

papirje in potne stroške po približno 8.000.— din, za katere bi lahko živel doma lep čas brez dela.

COGO GALETTO

SOC. RESP. LTDA.
 LIT. INC. E. 19300 MEX.

ZASTUPNICI NAJBOLJE
ENGLESKE MARKE:

“HEPOLITE”

Aros - Pernos y Pistones

ROSARIO

SANTIAGO 919/25

U. T. 20785-5920

MIGUEL KANCELARIĆ
Comisionista
Godoy FCCA.

FRANIČEVIĆ y PETOUCCHI
Almacen
J. B. Molina FCCA.

RADE VUKIČEVIĆ
Comisionista
La Vanguardia FCCGBA.

ESTEBAN MAKJANIĆ
Almacen
Los Molinos FCCA.
U. T. 3

GRABICH HERMANOS
Panadería
Los Molinos FCCA.
U. T. 10

LORENZO BOŽIKOVIĆ
Carnicería
Los Molinos FCCA.

JUAN LEROTIĆ
Colonizador-hacendado
Maggiolo FCCA.
U. T. 48

JUAN SARICH
Almacen
Villa Mugueta FCRPB.
U. T. 16

SLADKOR bodo delali iz vode. Seveda v Nemčiji. Poizkusi so baje dobro uspeli. To ni nazadnje nič tako čudnega, če pomislimo, da črpajo nekatere rastline škrob samo iz vode in zraka, in škrob ni v bistvu nič drugega kakor sladkor.

“Desgranadora”,
(Stroj za zrnjenje kukuruza) u punom radu, na polju našeg zemljaka u Santa Fé.

Pristanišće Rosario: Krcanje električnim dizalom.

SOVJETSKA armada šteje nad deset milijonov dobro izvežbanih vojakov.

ANTONIO LUETIĆ
Café-Bar

Villa Mugueta FCRPB.

NICOLAS PETRIĆ
Carniceria

Villa Mugueta FCRPB.

SALATA Y PERONJA
Café-Bar

Villa Mugueta FCRPB.

BARTOLOME KOVAČEVIĆ
Interv.-Judiciales

Pavón Arriba FCCA.

MARIANO KOVAČEVIĆ
Cereales-Almacen

Pavón Arriba FCCA.

ANTONIO AVIANI
Usina Eléctrica

Pavón Arriba FCCA.

MATEO BRUŠICH
Almacen

Pavón Arriba FCCA.

JORGE MATIJAŠIĆ ..
Constructor

Pavón Arriba FCCA.

DOMINGO BOGLIĆ
Peluqueria-Bar

Pavón Arriba FCCA.

80 milijonov dinarjev bo stala nova splošna bolnišnica, ki so za njo Zagrebčani že dali izdelati potrebne načrte. Država bo k tem stroškom prispevala večji del, občina pa bo morala dati zemljišče zastonj.

Naš poznati iseljenik sa svojim vnucima.

LJUBLJANSKA univerza šteje v novem semestru, ki je začel dne 1. marca in bo trajal do 30. junija, skupno 1.784 rednih slušateljev in 4 izredne, med njimi 313 rednih in ena iz-

Na dvorištu čakre braće Milardovića u San Eduardo.

redna slušateljica. Največ slušateljic je vpisanih na filozofski fakulteti, kjer se šolajo večinoma profesorji raznih strok za naše srednje šole.

JOSÉ MILOŠ
Almacén
Los Cardos FCCA.

JORGE SARJANOVIĆ
Agricultor-Propietario
Alcorta FCCA.

MATE HRASTE
Agricultor-Propietario
Santa Isabel FCP.

DR. R. GIUROVICH
Cirujano-Dentista
Villa Constitución FCCA..

GAMULIN HERMANOS
Almacén
Calle Buenos Aires 265, U.T. 35
Villa Constitución. FCCA.

JORGE VISKOVIĆ
Cereales
Wheelright FCCA.

NIKOLA ŠUTICH
Comisario de Policía
Maizales FCCA.

JOSE ŠUTICH
Librería-Papelería
Villa Mugueta FCRPB.

PEDRO J. SOKOLICH
Comisario de Policía
Bombal FCRPB.

OPERIRATI so morali opico, ki je zbolela za slepičem. V Koelnu. Operacija je izborno uspela, samo namiti so morali žival še dva dni po operaciji, da bi zaradi bolečin ne zdivjala in potrgala svežih šivov.

Mlatilnica lana na poslu.

500.000 DOLARJEV letne plače ima znani ameriški časnikar W. R. Hearst. Poleg tega dobi še procenite iz delnic vélikega časninarskega trusta, ki je skoro v celoti njegov, kar znese kajpada veliko več.

Naša služba božja na argentinskem kampu, koju je održao vlč. fra Leonardo Rusković.

ANTONIO SUČEVIĆ

Almacén

Maizales

FCCA.

PABLO MIŠERDA

Almacén

Maizales

FCCA.

JOSE IVKOVIĆ

Café

Los Molinos

FCCA.

KOVAČEVIĆ Y CIA.

Acopiadores de cereales

Maria Susana

FCCA.

MARIANO MILATIĆ

Jefe de Correos

Villa Mugueta

FCRPB.

JOSE ALFIROVIĆ

Almacén

Maizales

FCCA.

SALATA Y IVANKOVIĆ

Almacén

Villa Mugueta

FCRPB.

SUC. SVILARICH

Usina electrica

Villa Mugueta

FCRPB.

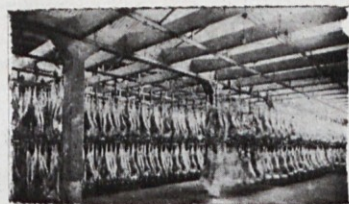
U. T. 18

RAFAELOVA družba v Ljubljani je izdala krasen izseljenski koledar, ki je pravi izseljenski letopis in adresar. Koledar obsega mnogo važnih člankov o izseljencih in navodila, kako se moramo ravnati, če hočemo zve-

Rosario: Južno predgradje.

deti o svojem sorodniku v tujini, če se hoče kdo izseliti ali dobiti kakršnokoli informacijo od izseljencev. Dalje so v koledarju navedene vse slovenske kolonije, društva, šole, cerkve, duhovniki, učitelji in učiteljice, časopisi, redovniki in redovnice, skratka vse, kar imajo naši izseljenci v tujini. Želja Rafaelove družbe je, da si koledar naroče prav vsi v

Obična hladilnica (Frigorífico) naložena sa smrznutim mesom u bijelim vrećama, za eksport.

domovini in tujini, ker je prvo večje delo, ki je zajelo v celoti vse naše izseljence in njihovo kulturno udeleževanje po vseh delih zemeljske oble. Cena. izvodu je 20 Din.

ANTONIO DRINKOVIĆ

Comisiones bursátiles

Rosario Salta 1746

U. T. 3956 . . . . .

AMBROSIO VUCETIĆ

Representaciones

Rosario Gen. Mitre 744

U. T. 20527

ANGEL SKALABRINI

Modas

Rosario Sarmiento 943

U. T. 25091 . . . . .

JORGE GARGIČEVIĆ

Colonizador

Rosario Moreno 1425

U. T. 23893

SUTICH

Librería

Villa Mugueta FCCRPB.

SUCESIÓN SVILARIĆ

Licorería y Aguas Gaseosas

Villa Mugueta . . FCCRPB.

Restavrant "VIENES"

Najveći slovenski restavrant v centru. — Krasni prostori. — Zelo pripravno za svatbe ali bankete. — Cene zmerne. — Prenosišča samo 70 cts.— Vsako soboto in nedeljo svira prvovrstna godba.

TEMLIN & GOMBOC

Tucumán 337, Buenos Aires

DOLŽNA je Jugoslavija: Franciji 8.159 milijonov dinarjev, Angliji 1.609 milijonov, Združenim državam za takozvano Blairovo posojilo 1.370 milijonov. Vsi jugoslovanski zunanji dolgovi znašajo 15.500 milijonov papirnatih dinarjev. Notranji dolgovi znašajo Din 37.500 milijonov. Skupni jugoslovanski državni dolgovi znašajo torej 53 milijard ali približno Din 3.750.— na prebivaveca.

Stovorište: Rosario, San Lorenzo 937

IZSELJENSKI arhiv je bil na posredovanje Rafaelove družbe ustanovljen pri Izseljenskem komisarijatu v Zagrebu in z veseljem in zahvalo sprejema v shrambo in izložbo vse slike, tiskovine in kakoršnekolik podatke iz življenja izseljencev. Naslov: Zagreb, Palmotičeva ulica 15.

V ŠTAJERSKEM glavnem mestu Gradeu bo živelo kakih 10.000 Slovencev. Kako malo da so organizirani in kako malo se med seboj poznajo, je posebno razvidno iz dejstva, da jih štejejo nekateri 30.000, drugi pa spet samo par sto. Novi odbor čitalnice, kateremu predseduje g. Kukman, smatra za svojo glavno nalogo, da bo posvetil v to temo.

BARTOLOME SIMUNOVIĆ
Agricul.-Propietario
Villa Eloisa FCCA.

ANDRES STAMBUK
Cereales
Sancti Spiritu FCCA.

JOSE RADALJAC
Peluqueria
El Jardin FCRPB.

PETAR GURDULIĆ
Colonizador
Rosario 3 de Febrero 1242

POROPAT Y DROZINA
Herreria artistica
Rosario, Av. Urriburu y Paragüay

PABLO J. NOVAK
Almacen
Rosario Pueyrredon 1098

DOMINGO JOKANOVIĆ
Comisionista, instalaciones radio
Villa Mugueta FCRPB.

ANDRES SRDOĆ
Calderero
Rosario Laprida 3487

SUTICH
Comisaria Policia
Maizales FCCA.

VELIKONOČ smo prav lepo praznovali. Udeležba pri božjih službah je bila tako v Buenos Airesu kakor v Rosario in na Avellanedi povsod lepa. Posebno in ponovno je treba pohvaliti ob tej priliki neutrudnega gospoda pevodnja Cirila Jekše in oba njegova številna pevska zhora.

Luetičevi iz Villa Mugueta.

2.000 funtov šterlingov aii približno pol milijona dinarjev letne plače bo prejemal —vodja opozicijskih, to je vladi nasprotnih poslancev angleškega parlamenta. Angleži mislijo, da je stvarna in dostojna kritika zelo koristna državi.

TEDEN dobre knjige so praznovali po vsej Avstriji od dne 10. — 17. aprila. Koroški Slovenci so porabili te dni za prebrando knjig Mohorjeve družbe. — Za naročila na Mohorjevo družbo iz Argentine je prav skrajni čas. Sprejema jih g. Franc Lakner, Banco Germánico, L. N. Alem 150, Buenos Aires. — Štiri pese za šest knjig! Naročniki iz province 50 ets. več za poštnino.

TRŽNE cene v Ljušljani: Govédina prve vrste 10—12 Din, 2. vrste 8—10 Din, tretje vrste 6—8 Din. Sveže kranjske klobase 18 prekajene pa 25—30 Din za kg. Piščanec 10—16 Din, kokoš 20—26 Din, raca 20—25

Jože Furlan, ki je pred kratkim vstopil v goriško semenišče — sin naše znane izseljenke gospe Pepce Furlan.

Din, gos 16—20 Din, golob 3—4 Din, domači zajec 4—14 Din. Mleko liter 2 Din, surovo maslo 22 Din, čajno maslo 32 Din, kuhano maslo 34 Din, bohinjski sir 24 Din, trapist 22 in 20 za kg. Jajca komad 50—65 para. Bel

kruh 4.25 Din, črn kruh 3.25 Din; Jabolka I. vrste 10 Din, II. vrste 6 Din, III. vrste 4.50 Din za kg. Najfinejša moka 3.50 Din, kaša 4 Din, ješ prenj 4 Din ješprenjček 5—7 Din.

TURČIJA je dala izdelati za vsakega svojega državljana plinsko masko.

SPORAZUM, ki sta ga podpisala Jugoslavija in Italija, je ustvaril ugodno ozračje za primernejše reševanje manjšinskih vprašanj in se zdi, da ne bo koristil samo obema sosed-

Pristanišče v Rosario: Ladje brzo tovore žito.

njima državama, marveč vsem ki želijo mir v tem delu sveta. Avstrijski listi pravijo, da je "steber miru", drugi zopet, da je politični dogodek prve vrste. Ta pogodba vsebuje priznanje sedanjih meja, neutralnost za primer neizzvanega oboroženega spora s kako tretjo državo, mirno reševanje medsebojnih nesoglasij, preprečitev kakoršnegakoli delovanja proti notranjemu redu in miru v kateri izmed obeh sosednjih držav (društva, tisk itd.), poglobitev in razširitev medsebojnega trgovskega prometa, in vpra-

GRABICH HERMANOS
(Braća Ante i Ivan Grabić)
PANADERIA—ALMACEN
CASA CENTRAL: A R E Q U I T O F C C A.
U. T. 4
SUCURSAL: L O S M O L I N O S F C C A.
U. T. 10

šanje Albanije, kjer ima Italija poseben položaj, katerega ni Jugoslavija nikdar priznala. Ta sporazum je sklenjen za pet let. Na podlagi tega dogovora so bili takoj izpuščeni iz italijških zaporov zadnji slovenski politični obsojenci (natančno 100 po številu), in so italijanske oblasti baje še dobile iz Rima nalog za razširitev slovenskih in hrvatskih narodnostnih pravic v cerkvi in šoli.

Naši iz Villa Mugueta pri oranja.

TITAN, rodom prekmurski Slovenec, je eden najboljših komunističen boljševiskih govornikov in načelnik moskovskega oddelka za prevrat v Jugoslaviji. Nedavno je imel v Parizu, kamor se je naravnost iz Moskve pripeljal z aeroplanom, veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 150 delegatov jugoslovanskih komunističnih krožkov v Franciji, in na katerem je dal zbranim zastopnikom navodila za čim uspešnejšo komunistično propaganda med našimi izseljenci. Med drugim je posebno povdarjal, da komunistični agitatorji med našimi ljudmi ne smejo nastopati proti veri in

Cerkvi, češ da je za to še prezgodaj. Titan sam je že iz domovine znan kot borben brezbožnik.

JUGOSLOVANSKO izseljensko zaščito v Buenos Airesu je obiskovalo tekom meseca marca skupno 129 oseb: 104 so iskali dela, 62 priporočil, 11 informacij, 2 zdravniško pomoč, 38 hrano in stanovanje, 10 pa je bilo poslojemalcev. Podpor je izdala izseljenska zaščita tekom meseca marca 68.70 pesov v gotovini, 82 bonov za prehrano in 3 bone za prenočišča. Nadalje je nudila zaposlitev: 37 ženskam, 49 težakom, 1 slikarju, 3 slugam in kuhinjskim pomočnikom.

Lokomobil za pogon mlatilnice lana (trilladora).

VZELA sta se Angela Fifolt in Jože Župančič. Bilo srečno!

JOSIPINA Jakac, 74 letna mati znane in zelo priljubljenega slovenskega akademskega slikarja in našega sodelavca Božidarja Jakca, ki je ves čas z ljubeznijo zasledovala tolikoh uspehov polno umetniško delo svojega sina, je umrla v Novem mestu. Mlademu umetniku naše iskreno in globoko sožalje! Izredno blaga pokojnica naj počiva v miru!

BARBICH, BOJANICH & Cía

COLONIZACIÓN—CEREALES

CASA CENTRAL: BUENOS AIRES

SUCURSALES: EL ORTÓNDO FCCA.

CHOVET FCRPB.

U. T. 38

OGGROMNA stavbinska dela je začelo mesto Buenos Aires in jih misli v veliki meri dokončati še letos. Za enkrat še zelo kratka severo-južna avenida računajo, da bo veljala 150 milijonov pesov. Široka bo 140 m in so začeli podirati zanjo že cele bloke hiš, ki jih je bilo treba preje seveda odkupiti. Na isti način hočejo še letos dokončati južno diagonalo,

ki naj postane podobna severni, ki je sedaj že skoro v celoti zazidana z najmodernejšimi devet nadstropnimi stavbami. Razširiti hočejo tudi ave-

Prva brazda v deviško argentinsko pampo.

„Desgranadora“, stroj za zrnjenje kukuрузa, koji za 10 radnih sati izljušti nad dve tisuće kvintala kukuрузa.

nido Belgrano. Meseca julija bodo podrli vladno palačo, takozvano casa rosada. Njeno mesto bo zavzel park podaljšek buenosajreškega centra Plaza de Mayo. Znano je, da že od evharističnega kongresa dalje pripravljajo tudi vse potrebno za zgraditev primerne nove katedrale.

Dio rosarijskog pristaništa — sekcija za uvoz sa ogromnim magazinima.

ALI stoji v Sovjetski Rusiji še katera cerkev? Da! V sami Moskvi imajo še 90 pravoslavnih cerkva in kapel, dve katoliški in eno protestansko. Razrušili pa so doslej, ali porabili za druge namene 1.534 pravoslavnih cer-

VICENTE JAKAS

CEREALES—COLONIZACIÓN

ALCORTA

FCCA.

LOVRO ZENČIČ
Empleado de Cereales
J. B. Molina FCCC.

RAFAEL BUČIN
Almacén
J. B. Molina FCCC.

PEDRO FRANČEVICH
Almacén
J. B. Molina FCCC.

FRANC KLAJNŠEK
Zidarski mojster s firmo
Calle Marco Sastre 4351
Buenos Aires, (Villa Devoto)
U. T. 50-0277
Izdeluje načrte in proračune
za hišo in vse druge stavbe.

BRATINE JOSE
Ladrillería
Rosario Las Delicias

**PENZIJSKI MARIBORSKIH
ŠOLSkih SESTER**
za
VSEUČILISKE DIJAKINJE
Rosario Córdoba 1646
U. T. 28-083

FRANC KASTELIČ
Modni krojač
Rosario (Saladillo) Ayacucho 5335

TOPLIKAR EDVARD
Almacén
Rosario Corriego 511

kva in kapel, tri katoliške in dve protestantski. V približno istem številu se je zmanjšalo število duhovnikov. Naj nas ne moti visoko število porušenih in obstoječih pravoslavnih cerkva! Mnoge izmed njih so namreč tako majhne, kakor naša poljska znamenja. — Letos poteče takozvana brezbožna petletka po kateri bi bilo treba tekom letošnjega leta porušiti sleherno cerkev na ozemlju Sovjetske Rusije.

Olga Krašovec, bivša tiskarniška knjigovodkinja, hčerka našega odličnega sodelavca g. Franceta Krašovca, in Antonio Savorgnan, ravnatelj in lastnik velikega tiskarskega podjetja, sta se poročila. Blagoslovil je mladi zakon g. Kastelic Jože, urednik Duhovnega življenja. Na veseli svadbi je bila zbrana tako prava tiskarska bratovščina. Bilo srečno!

AKO bi bil komunizem samo ali pred vsem socialno gibanje, ki hoče koristiti malemu človeku. in zlasti delavcu pomagati do primernejšega življenja ter bi današnje komunistično gibanje, koder se je uveljavilo ne imelo nobenih protikatoliških in brezbožnih osti, bi ne samo smeli ampak skoraj morali biti vsi katoličani komunisti, saj je krščanstvo prineslo na

ZRINKO MILIĆ
Proveedor Marítimo
Villa Constitución   FCCA.

STEFAN ŽIGON
Ladrillería
Rosario   Las Delicias

KARL LAHOVIĆ
član glavnega odbora
delavske zveze Circulos
de los Obreros Catolicos
Rosario   Jorge Arding 1476

RIHARD BERLOT
Pintor
Rosario   Guardia 1840

Slovenski Restavrant
Edino slovensko zbirališče
na Avellanedi. — Lepi pro-
stori. — Postrežba točna. —
Cene zmerne.

— Vsako nedeljo ples —
KAROL TERPLAN
Chacabuco 501, Avellaneda

GLASNIK
presvetega srca Jezusovega
je odlično urejevan nabožen
mesečnik.
Izdajajo ga očetje Jezuiti in stane
za vse leto \$ 2.— Naročite si ga!
Uredništvo in Uprava:
Ljubljana   Zrinjskega cesta 9
Jugoslavija

svet idejo enakosti vseh ljudi pred Bogom — in če pred Bogom, koliko bolj pred ljudmi — kakor tudi idejo medsebojnega bratstva po katerem naj bi krščanski človek ničesar ne storil drugemu, česar ne mara, da bi drugi njemu storili.

Zgrada parlamenta provincije Sta Fé.

NAŠE brezbožniško gibanje je postalo orjaška sila, ki bo pokončala vse, kar je verskega. Toda naše gibanje mora postati še močnejše. Zažgati

Palača Dra. Fracassi, znamenitog rosarijskog zdravnika za živčne bolezni.

hočemo vse cerkve sveta, da bo gorel po vsem svetu en sam velik požar. Služabniki vseh veroizpovedi naj si zapomnijo, da jih noben Bog, noben

Transport lesa po reki Paraná.

svetnik, nobena molitev ne bo rešila gotovega propada," je izjavil vodja ruskih brezbožnikov, žid Jawslavski.

RAFAEL

Glasiló slovenskih izseljencev širom sveta. Prihaja vsak mesec iz beele Ljubljane. Prinaša vesti iz življenja izseljencev po vsem svetu. Zastopa izseljenske koristi pred domačo javnostjo.

Stane letno Din 24.— ali \$ 2.—

Naroča se:

Ljubljana Tyrševa cesta 52
Jugoslavija

ČREVLJARNICA "EMILIO"

ima v zalógi veliko izbiro črevljev za dečke in deklice, izdeluje nove ter sprejema tudi v popravilo.

TOBAKARNA — IGRAČE
ŠOLSKE POTREBSČINE.

EMIL ŽIVEC

Osorio 5085, (Paternal)
Buenos Aires.

SLOVENSKA KROJAČNICA IN TRGOVINA

z manufakturnim blagom po konkurenčnih cenah.

Priporoča se: Sebastian Mczetič

OSORIO 5025 (La Paternal)
Buenos Aires

FOTO SAVA

Domov ne moreš. Vsaj verno svojo sliko lahko pošlješ. Oglasi se pri nas!

Fotografija vsake velikosti.
Povečave. — Razvijanje.

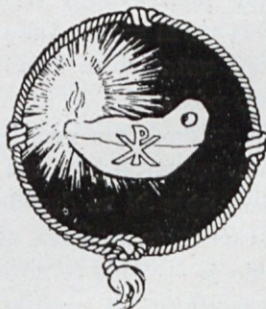
Hitro in točno! — Po slovensko.

SAN MARTIN (Križišče Tucuman)
Buenos Aires.

Ivan Kokić,
bivši jugoslovanski konzul v Rosario

LENŠČEK Cirila iz Šempasa, Mirka Šamokec iz Vitovelj, Jožica Strancar z Šmarij pri Ajdovščini, Marija Magerle ter Vidič Terezija, Marija in Hilarija iz Nakovega pri Kanalu, Marija Pakijalat iz Novakov v Istri, Polcs Josip iz Materije, Vidič Anton in Bogomir iz Nakovega pri Kanalu in Bubalo Ante iz Novega sela v Dalmaciji, so se v ponedeljek dne 26. aprila pripeljali v Buenos Aires z Neptunijo, ki je 8. aprila odplula iz Trsta. Z isto ladjo so prispele v Buenos Aires tri zagrebške usmiljenke. V novi domovini jim želimo vso srečo!

KOD GUVERNERA PROVINCIJE SANTA FÉ,

Dr. M. M. de I R I O N D O.

Bez velikog okolišanja uspjelo nam je, da budemo primljeni te da saslušamo riječ guvernera provincije Santa Fé, g. Dr. M. M. de I r i o n d o. To nam je trebalo — jer bi bila teška omaška, ako bi u broju “Duhovnog Življenja” posvećenom provinciji Santa Fé uzmanjkala riječ njezinog prvog čovjeka, prvog starešine. — Zaista, iznenadilo nas je njegovo dobro poznavanje prilika u njegovoj užoj domovini, te da mu nije izbjegla činjenica, od kolike su važnosti bili naši prvi iseljenici — pioniri za razvitak agrikulture u ovoj provinciji. Naglasio nam je, da se još iz mladih dana — dok je dejstvovao uz svog pok. oca Dr. Simona Irionda, isto tako guvernera de Santa Fé, — dobro sjeća, da su prvi racionalni zemljoradnici oko Acebala bili baš naši Dalmatinci. — Ta izjava kojoj se, iskreno rečeno, nijesmo nadali — tako nas je ugodno iznenadila, da smo od g. Dr. Irionda zatražili sliku sa autografom i ovlaštenje, da je možemo objaviti uz ovu izjavu u našem izvanrednom broju. U daljnjem razgovoru napomenuo nam je, da će sa svog državičkog mjesta posvetiti baš najveću pažnju agrikulturi, nastojanjem, da bi se povoljno sredilo pitanje stalnog naseljivanja seljaka (“radicación del agricultor”), kako se ovaj ne bi morao tako često seliti iz jednog kraja u drugi, već naproti ustaviti se samo na jednom mjestu, te time postići uspješnu podstreku za intenzivno obragjivanje i raznoliko iskorišćivanje predane mu zemlje, primjenjujući u ovom obziru — sistem ostalih agrarnih zemalja, razdiobom velikih kompleksa na male čestice, koje bi se davale poštenom radišnom elementu. “A g r i k u l t u r a, ta najjača grana naše provincijalne ekonomije” — završio je — “bit će moja najveća briga, pa ću sa svojim saradnicima nastojati da uredim socijalno pitanje svih onih, koji u poljoprivredi sudjeluju. Time, moći će se koristiti i mnogi zemljorad-

nici jugoslavenske narodnosti, koji su se već od ranijih vremena pokazali dostojnim državne zaštite.”

Gospodin Guverner vrlo se je prijazno oprostio zamolivši nas, da u njegovo ime pozdravimo cijelu našu radišnu koloniju. —

Dr. M. M. Iriondo, sin je bivšeg santafesinskog guvernera i jakog političara, Dra Simona de Iriondo (1878—1882), a do sada kao dobar državnik vršio je dužnost Ministra Financija Republike za vrijeme predsjedništva Dr. Figueroa Alcorta, zatim Presjednika državne banke rep. Argentine, Banco de la Nación, a u više navrata bio je narodni poslanik, a zatim senator, a konačno, netom prije nego bi izabran za guvernera Santa Fé, uspješno je saragjivao u vladi Generala Agustina P. Justo, današnjeg predsjednika republike, kao ministar Prosvjete.

Obispo de Rosario

- República Argentina

Nuestro saludo afectuoso y nuestra
bendición mas cordial a la Columna
Yugoeslava de nuestra Diócesis de
Rosario, felicitándonos que tenga
en la hermosa Revista "La Vida Espi-
ritual", un vínculo de unión religiosa
y Patriótica

+ Lutanas
Obispo de Rosario

Rosarijski mestni župan
Dr. Miguel J. Culaciati.

El Intendente Municipal de Rosario

A large, stylized handwritten signature in dark ink, positioned above the main body of text.

saluda con la mayor cordialidad a la laboriosa colonia Yugooslava de la ciudad, felicitándose de que tal saludo pueda hacer lo llegar hasta ella por intermedio de la culta y prestigiosa revista "La Vida Espiritual.-

Rosario, abril 14 de 1937.-

BRANKO RUBEŠA

JUGOSLAVENSKI KONSUL U ROSARIO

Rodom je iz istarskog sela Z a m e t, sreza Kastavskog. — Doselio se je 1921. god., a već 1922. god. vršio je dužnost gener. opunomoćenika naše domaće firme Jakas, Kokić, Ivancich & Cía. Lda., na podružnicama: Rancagua, Arroyo Dulce y El Socorro, a 1928. god. doselio se u Rosario posvetivši se trgovačkim poslovima. Član je više trgovačkih preduzeća, Burze (Bolsa de Comercio) te raznih socijalnih ustanova. — 1929. god. zaimenovan je vice-konsulom, a od 1933, vrši dužnost konsula na konsulatu u Rosario.

KONSULAT KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
CONSULADO DEL REINO DE YUGOSLAVIA

Rosario de Santa Fe Abril 24 de 1937

Nº .....
 (DEBE COTAR AL Nº)

Adheriéndome muy honroso al simpático gesto de "La Vida Espiritual" que dedica ésta edición extraordinaria a la colectividad yugoeslava residente en ésta provincia, aprovecho ésta oportunidad para saludar, en nombre de la misma, a SANTA FÉ, floreciente Estado argentino, a sus dignísimos Gobernantes y a su culto Pueblo que en su seno cariñosamente alberga varias decenas de millares de yugoeslavos quienes, a su vez, conscientes de la incondicional hospitalidad recibida y en el afán de hacerse dignos de ella, se aprestan con su mejor esfuerzo a cooperar por el constante progreso y bienestar colectivo en la Provincia, respetando sus libérrimas Instituciones - ejemplo de verdadera democracia.-

Vicecónsul de Yugoslavia

KONSULAT KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
CONSULADO DEL REINO DE YUGOSLAVIA

Rosario de Santa Fe 24 aprila 1937 g.

"DUHOVNO ŽIVLJENJE", uvažena naša iseljenička revija, pokazuje, da ispravno vrši svoju zadaću prema nama, iseljenicima U svom današnjem izvanrednom izdanju, posvećenom našem kolektivitetu u provinciji Santa FÉ, uspela je da nam dočara lepim štivom i slikom našu ljubljenu rodnu grudu i sve ono s njom povezano. - Na tome, radostan, joj čestitam. -

Koristim se ovom vanrednom zgodom, da svojim milim zemljacima uzduz ove prostrane argentinske provincije pošaljem bratske pozdrave, željom, da u mučnoj borbi za svoj opstanak, nadju primerne zadovoljštine, te tako lakše snose neminovni udes iseljenika kojemu smo svi izvršeni. -

U tom svom napornom radu uzastojmo, da se pokasemo dostojnima gostoprimstva ove plemenite zemlje argentinske, poštivanjem njenih zakona i ustanova, a da pri tome, ni na čas ne zaboravimo naše mile Otadžbine, Velike Jugoslavije, koju tako žarko us ljubismo, svi sinovi iz svih zemalja njezinih podjednako, želeći joj sreću i napredak, pod okriljem našeg mladog Kralja, Nj. V. Petra II. -

Vicecónsul

Nociones generales sobre Yugoeslavia

LO MAS IDEAL DEL TURISMO EUROPEO:

YUGOESLAVIA

“Caramba, si lo hubiera sabido antes, no se me escapaba lo mejor de lo mejor”, acaba de expresarme un buen amigo argentino muy aficionado al turismo. — “Adolecemos, nosotros, los criollos,” prosiguió mi interlocutor — “de un defecto grande, de falta de conocimiento, creyendo que el Continente Europeo termina en los confines de Alemania o Italia y, como si después de Potsdam, Viena o Postumia hubiese un precipicio... Sin embargo, cuánta hermosura hay allende de ese precipicio.”

Por mera casualidad, he pisado la maravillosa tierra yugoeslava, cruzando el confín cerca de Postumia, o como los lugareños dicen: Postoina! Eran suficiente los escasos días que me separaban de la salida de “Oceania”, que debía llevarme de regreso a la Argentina, para gustar a través de una excursión — “relámpago” los incomparables paisajes que ofrecen las regiones del Adriático yugoeslavo. — He lamentado íntimamente no haber podido prolongar mi viaje por más tiempo, pues hubiese complementado mis conocimientos sobre los demás aspectos del turismo yugoeslavo, visitando las regiones alpinas, y las más exóticas para nosotros los americanos, es decir las regiones de carácter oriental, que son Bosnia-Herzegovina y Serbia meridional (Macedonia). — Puede estar seguro, mi querido amigo, que mi próxima licencia, toda la aprovecharé en Yugoeslavia, que no solamente — tengo la certeza — me ofrecerá lo que será de mi agrado, sino también —

YUGOESLAVIA

250.000 km² y 15 millones de habitantes. — Esta Nación eslava forma con su frontera oeste el punto del contacto del mundo eslavo con el mundo latino — Italia — y con el mundo germánico — Austria. Su parte sudeste toca ya el ambiente pintoresco del Cercano Oriente.

¡TURISTAS ARGENTINOS, VISITEN LA!

siendo esto no menos interesante — evitaré el saqueo de mis bolsillos.” — Así terminó sus impresiones mi buen amigo, y al despedirse me recomendó: “En la prensa argentina deberíamos tener más oportunidad para leer algo sobre su bello país! — “La Vida Espiritual” lo sabrá complementar, verdad?”

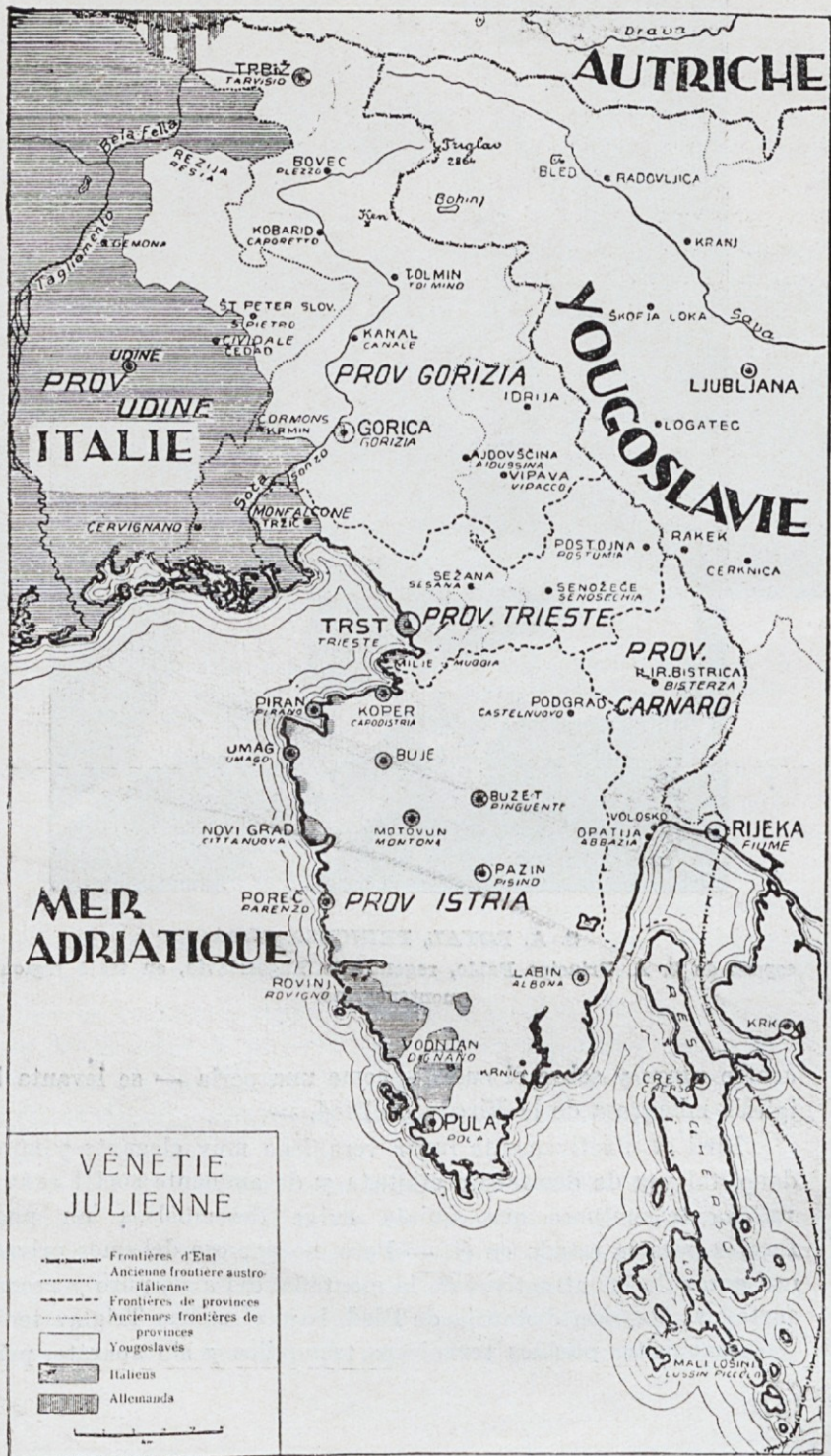
Esta casual circunstancia me induce a compilar unos renglones escuetos sobre Yugoslavia como país turístico, dedicándolos a los estimados lectores de “La Vida Espiritual”.

Entonces! tomemos el tren en París! y a cabo de escasas veinticuatro horas de viaje, ya nos encontramos en el confín yugoslavo: en la estación limítrofe, Jesenice.

El primero que nos saluda, es el majestuoso Triglav (el “tricéfalo”) triple pico de 2864 metros, que por su posición geográfica parece que ahí se levanta como un mojón divisorio entre los tres Estados vecinos: Italia, Yugoslavia y Austria. — Triglav es el pico más alto de Yugoslavia y, como tal, su orgullo, y no hay poeta que no se hubiese inspirado en sus bellezas y no le hubiese cantado estrofa de admiración. No por nada, más de diez mil alpinistas de todas partes escalan sus perpendiculares rocas. Más abajo, sobre el pedestal de este majestuoso monumento de la naturaleza, es decir a los 2500 metros, encontramos ya lugares de recreo y pueblos de veraneo, que nos ofrecen confortables hoteles de montaña. — Todo está cubierto por tupidos bosques de pinos y abetos que representan grandes riquezas forestales.

A parte de esto, a los aficionados de cacerías se les presenta en esa región un verdadero paraíso tanto por su fauna como por su aspecto topográfico. Ahí mismo encuéntrase el bosque reservado para la cacería de gamuzas y ciervos de la familia Real fundado por el entusiasta cazador Rey Alejandro.

Como el primero y más importante, mundialmente conocido lugar veraniego, a los pies de Triglav, debemos mencionar a Bled (Veldes) con su lago azulino, punto de reunión de estadistas, diplomáticos, aristócratas, personajes reales, residencia veraniega de la Real Casa Yugoslava (Castillo Suvobor). En este pueblo encontramos lujosos y modernísimos hoteles, de confort más amplio que satisface al más exigente forastero. — Todos estos edificios de estilo moderno, suntuosos y grandes, se encuentran ubicados a la misma orilla del lago, mirando hacía el islote que de su

AUTRICHE

ITALIE

YUGOSLAVIE

MER ADRIATIQUE

PROV. UDINE

PROV. GORIZIA

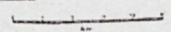
PROV. TRIESTE

PROV. RIR. BISTRICA BISTERZA CARNARO

PROV. ISTRIA

VÉNÉTIE JULIENNE

- Frontières d'Etat
- Ancienne frontière austro-italienne
- Frontières de provinces
- Anciennes frontières de provinces
- Yougoslaves
- Italiens
- Allemands

S. A. ROYAL, PRINCESA OLGA,
esposa de S. A. Principe Pablo, regente de Yugoslavia, en traje regional
montenegrino.

centro surge y sobre el cual — como una perla — se levanta la iglesia milagrosa de la Virgen de Bled. —

Bled es efectivamente lugar veraniego muy elegante y mundano, tal vez de demasiada etiqueta y de ambiente social exageradamente suntuoso, que quizás exige desembolsos un poco fuertes para la estada en él. — Pero, no por eso debemos privarnos gozar de los atractivos de la montaña, del aire, puro y reconfortador. A escasa distancia de Bled, bajo el mismo Triglav tenemos exquisitos pueblos veraniegos, tranquilos y sin aparato, pero

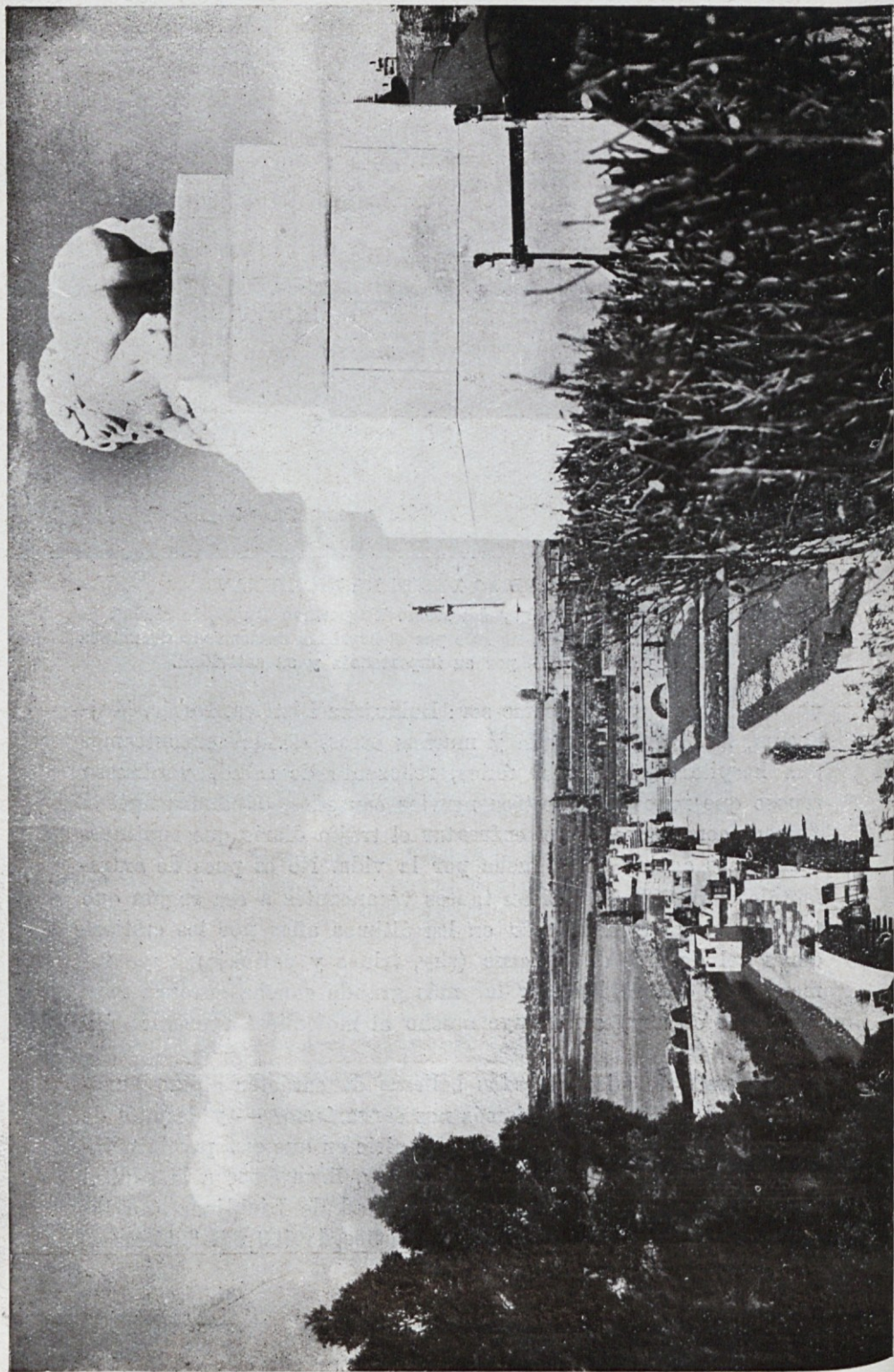

BELGRADO, VISTO DESDE EL RIO DUNAV

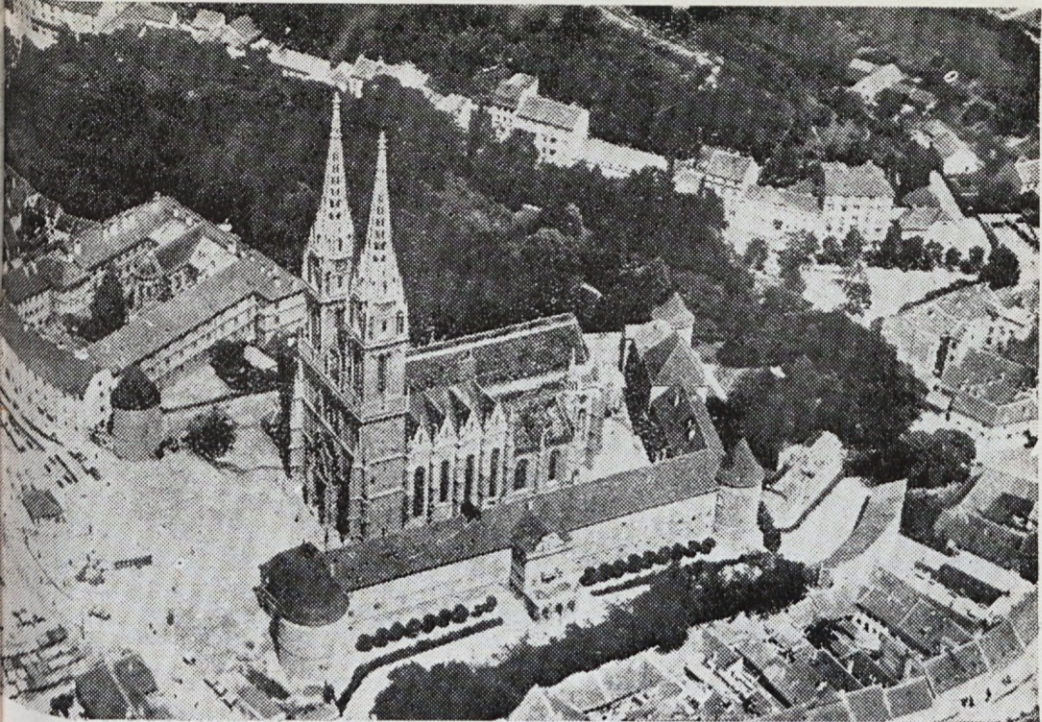
Capital de Serbia primero y hoy del Reino Yugoslavo Unido, la ciudad de Belgrado merece su distinción no sólo por el heroísmo demostrado durante la guerra, sino también por su importancia y su actividad.

no menos confortables, como ser: Bohinjska Bistrica, Dovje, Mojstrana, Sv. Križ, Pokljuka y muchos otros, donde encontramos una hospitalidad familiar única, rebozante de salud, verdadero reposo que renovará nuestros nervios cansados, dándonos nuevas fuerzas como para poder enfrentar el trajín diario que continuamente nos agobia en la lucha por la vida. No es pues de extrañar de el porqué se vuelcan tantos veraneantes a esa región que también se ve frecuentada en los últimos años por los cultivadores del deporte de invierno (sky, trineo y patinaje), cuyo fomento (en esa región hay la más grande cancha europea para los saltos de sky) contribuye mucho al movimiento turístico extranjero.

Después de admirar estas bellezas de carácter alpino yugoeslavo, del que por cierto jamás nos cansaríamos — y después de escasos 60 minutos de tren por la planicie en que casi precipitadamente se extingue el macizo de Triglav, llegaremos a la capital de Eslovenia, antigua y simpática ciudad de Ljubljana (en los tiempos romanos: Aemona) de algo menos de 100 mil habitantes,

LA MAGNIFICA CATEDRAL DE ZAGREB.

con restos de antiguas fortificaciones de los tiempos de las invasiones turcas.

ubicada en medio de una amplia planicie — Ljubljansko Polje — circundado de boscosas colinas que hacen resaltar la sobria silueta de este antiguo centro cultural y emporio económico de “bela” (blanca) Ljubljana de los Eslovenos.

A poca distancia de Ljubljana que por sus pintorescos alrededores ya por sí solo es un lugar de veraneo — vemos ubicados en su contorno numerosos lugares veraniegos y balnearios termales: Rogaška Slatina (comparable con Karlsbad), ciudades Maribor y Celje y numerosas termas, Rimske Toplice (Termas Romanas), Dolenjske Toplice etc.

Prosiguiendo nuestra ruta hacia el este, una distancia casi igual que la de Bled a Ljubljana, nos separa de Zagreb. Durante este trayecto podremos admirar las características particulares que

---

EL PARQUE DE KALEMEGDAN

En Belgrado cerca de la confluencia del Danubio y de Sava, en uno de los sitios más castigados por la última guerra, se ha formado un espléndido parque con una avenida costanera y hermosos monumentos.

MERCADO CALLEJERO en ZAGREB

Zagreb, centro político y cultural de los croatas, tiene 230.000 habitantes y un movimiento intelectual y comercial de primer orden. El grabado muestra la plaza Jelacich en un día de mercado al que concurren los campesinos.

expresan el sentimiento religioso de los eslovenos. Un sinnúmero de iglesias o capillas con sus campanarios blancos y orgullosos como perlitas desparamadas por los cerros y montículos, no se escapa al ojo del turista y es por esos que el recuerdo de esas regiones jamás se borran. Y después de unas estaciones más, que cada una tiene algo de encantador, llegamos a Zagreb, la capital y centro cultural de los croatas, y el principal centro comercial de Yugoslavia, de 230 mil habitantes y de muchas curiosidades, dignas de admiración: Catedral, museos, opera, biblioteca universitaria etc. Lo más colorario y agradable para los ojos de todo turista es la amplia plaza de Ban Jelačić con su estatua ecuestre, que a pesar del nuevo y monumental mercado construido hace pocos años en las cercanías de Plaza Jelačić — dos veces por semana en las horas de mañana se transforma en una característica feria de frutas y flores y en el cual sobre aseados puestos — cubiertos de blancos toldos — se forma una galería completa de tonos opuestos de trajes típicos regionales de las vendedoras campesinas, muy atractivas para el observador.

UNA CALLE DE LJUBLJANA

Ljubljana tiene 85.000 habitantes, es una de las principales y más cultas ciudades de Yugoslavia. Allí se encuentra una de las tres universidades del Reino, dos museos etc. Esta es la calle de Štritar.

Saliendo de Zagreb, vale la pena visitar a Plitvice, la encantadora región de los 16 lagos cuyas aguas se vuelcan del uno al otro, presentando un prodigio de bellezas naturales, y de entretenida estada para los aficionados a la pesca por la abundante fauna de esta especie. Luego, vista esta maravilla de la naturaleza, no debemos omitir de visitar el pueblo de Jajce, ubicado algo más al sur, antigua fortaleza turca que aún conserva casi intacto su esplendor cautivo del Oriente.

Otra gira excursionista, saliendo de Zagreb, sería la que va a Sušak, el primer y principal puerto yugoeslavo y la natural salida del tráfico al Adriático Azul (Plavi Jadran). — Ahí llegamos a las playas del litoral de Dalmacia, tierra de mucho sol. Esta región por excelencia turística, recibe en la temporada varios centenares de miles de entusiastas turistas extranjeros, amantes de estas bellezas; el primer puesto ocupan los alemanes, luego ingleses y checoslovacos. En ese pequeño peldaño encuentran muchísimos balnearios de los cuales una buena parte podría compararse con los mejores establecimientos de renombre de la Europa Occidental, y la otra, que por su comodidad y sencillez satisfacen al más exigente quien va allí en busca de reconfor-

LA AVENIDA PRINCIPAL DE BELGRADO

Hermosos y modernos edificios bordean ambos costados de la Avenida del rey Milano y puede verse en la tercera manzana a la derecha el Palacio Real, que muestra otra fotografía con mayor detalle.

tación y renovación de fuerzas. Hay tantos — centenares — de balnearios de todas las categorías que en este reducido espacio no podemos ni siquiera enumerarlos. — Nos limitaremos en destacar los más importantes: Split (Spalato), el antiguo puerto continuamente visitado por cruzeros transatlánticos de todas las banderas, abunda de curiosidades arquitectónicas: el famoso palacio del emperador Diocleciano (peristilo), uno de los monumentos históricos romanos más importantes en los Bálcenes. — La aun muy bien conservada primitiva capilla pagana de Diocleciano, a su tiempo destinada al mausoleo de este emperador bizantino, hoy es la catedral de Split. — Otro rastro de civilización antigua son las extraordinarias excavaciones de la ciudad de Solin (Salona) — Pompeya dálmata — que para el mundo entero lo descubriera el célebre arqueólogo Msgr. Bulić.

Si dejamos a Split y Solin, sin nombrar siquiera el sinnúmero de islas é islotes de archipiélago dálmata (hay 600 islas), llenos de lugares de recreo, balnearios de hermosas playas, de valles, y bahías, todo sobre la azulina costa de Jadran, cuyo aire

TORRE DE UNA ANTIGUA FORTALEZA

En las afueras de Belgrado se hallan los restos de fortificaciones, que recuerdan la lucha contra los turcos, que culminó en la terrible batalla de Kosovo, y el largo dominio posterior de aquéllos.

y aroma nos renuevan y aplacan los nervios cansados como por encanto, ya casi en la salida de Split encontraremos una ciudad milenaria: Trogir, antiguas colonias griegas del siglo IV ante Cristo, que en sus iglesias y edificios públicos conserva pinturas esculturas de los mejores autores de renacimiento. — De paso también se nos presenta la fortaleza otomana sobre el inexpugnable cerro Klis que domina la región de Split. — Debemos mencionar el importante emporio portuario de Šibenik con su famosa catedral del medioevo que cuenta con verdaderos valores artísticos. — Hacia el sur, en esta fugaz gira por el litoral yugoeslavo, debemos detenernos en Dubrovnik (Ragusa), que varios siglos hace ha sido rica y próspera república yugoeslava, muy pródiga en artes de toda índole, ya sea en letras, arquitectura o pintura, todo de buena conservación. — Por estas calidades, que fueron íntimamente relacionadas con el bienestar económico, con justicia se conquistó el título de “Atenas yugoeslava”.

Más hacia el sur, encontramos otra joya de la naturaleza. Es

EL PALACIO REAL, en BELGRADO

Dando frente a una de las principales avenidas de la capital yugoeslava y costeano a un hermoso parque inglés, se levanta la construcción maciza y sobria que sirve de residencia habitual a la familia real.

la "Boka Kotorska", el maravilloso fiord del Adriático. — Por su valor estratégico, ha sido adaptado como puerto de guerra. — De la costa del litoral yugoeslavo aún mucho podríamos escribir, sin embargo estamos obligados dejar un pequeño espacio para hablar algo de los lugares que se encuentran tierra adentro. — Subiendo desde la ciudad de Kotor, situada en la misma costa del mar, por una bien construida auto-carretera de 24 serpentinas, llegaremos hasta el alto cerro de Lovćen, la cumbre del orgullo de Črna gora (Montenegro), cuna de héroes a quienes en ninguna oportunidad pudieron avasallar las huestas turcas. Inmediatamente, nos encontramos en la más pequeña capital, Cetinje, interesante pueblito en la que viera la luz por vez primera, el malogrado Rey Caballero, Alejandro I.

Saliendo de Kotor, por el camino a la izquierda, podemos regresar a Zagreb por vía terrestre. Entonces tendríamos que atravesar la planicie de Heregovina, su capital Mostar, interesante por sus construcciones exóticas de carácter oriental (minaretes, casas mohametananas, mujeres de caras cubiertas, fez, cafés, etc.) luego la Capital de Bosnia, Sarajevo, nombre tan resonante desde el trágico año 1914. — Cuenta este centro con 73 mil habitantes.

LA AVENIDA DEL REY MILAN

Otra vista de la avenida del rey Milan, en Belgrado, sobre la cual se elevan el Palacio Real, el ministerio de Relaciones Exteriores y otros edificios importantes. Es un centro de gran movimiento.

conservando en todos sus aspectos las características de una población oriental — mohametana, destacándose la construcción del templo ("Begovna džamija") muy pintoresco Bazar Oriental, museos y muchos monumentos arquitectónicos de estilo oriental, aplicado en nuevas construcciones: Municipalidad, Palacio de Correos etc.

Continuando por la vía ferrea — Mostar-Sarajevo-Brod, punto de bifurcación de líneas, tomando hacia el este, en pocas horas

CASA ANTIGUA en BELGRADO

Alternando curiosamente con las grandes construcciones modernas se encuentran todavía en Belgrado callejuelas que parecen perdidas como la del grabado, y construcciones del típico estilo serbio antiguo.

de viaje llegaremos a la "Ciudad Blanca" Beograd (Belgrado)— la Capital Yugoslava. — Tiene 325 mil habitantes, que otrora, desde los tiempos remotos, había sido una fortaleza muy excelente por la cual tantas veces derramaronse inmensas corrientes de sangre (que según la canción popular "moverían la piedra de molino") hoy convertida en una moderna urbe europea, de calles y avenidas amplias, de monumentales edificios públicos e instituciones centrales del Estado Yugoslavo. — Para el forastero será de particular interés visitar el amplísimo parque Kalimegdan, formado sobre los muros de la fortaleza del mismo nombre, desde cuyas alturas se presenta al visitante un soberbio panorama sobre la fertilísima pampa de Banat, el emporio granero europeo (en la cosecha actual se recolectaron más de 5 millones de toneladas de maíz). Perpendicularmente a este paseo, como si fuera abajo de nuestros pies, vemos a deslizarse los grandes ríos Sava y Dunav (Danubio) surcados por numerosas embarcaciones de todo tamaño. — De esta orilla, levántase un grupo de cerros, en primer término el Avala, con el monumento al Soldado Desconocido, más adelante Šumadija, cuna del Gran Karagyorgye. — En el mismo

UN PAISAJE DE SOMBOR

Sombor se halla situada en el extremo nordeste del país, cerca de Subotica, y de la frontera húngara. Posee 35.000 habitantes, y es una de las ciudades más pintorescas e interesantes de Yugoslavia.

grupo de cerros hállase Topola, que últimamente adquiriera su importancia por el mausoleo Real de Oplenac, que guarda los restos del Rey Alejandro I.

La populosa ciudad de Niš es el centro más popular de la Serbia Central, hoy banovina Moravska. — Chele Kula — antigua fortaleza turca — nos recuerda — las sangrientas batallas libradas por la libertad del pueblo Servio. — Más al sur se nos presenta Skoplje, ciudad importantísima, conocida desde la guerra balcanica (1912), de unos 80 mil habitantes. Las ruinas y escombros de grandes edificios de sus alrededores testimonian la existencia

LA MUNICIPALIDAD de SARAJEVO

Sarajevo, famosa por haber sido teatro del asesinato del archiduque Francisco Fernando, es una gran ciudad de 73.000 habitantes, en que predomina el elemento musulmán, que ha influido mucho en el estilo edilicio.

de numerosos monasterios y templos cristianos, focos de civilización de algunos siglos atrás, que fueron miserablemente arrasados por las hordas otomanas y que por su avanzada destructora el pueblo yugoeslavo tuviera que sufrir — como ninguna otra raza europea — enormes daños y humillaciones en todos los sentidos. La tiranía del espacio nos obliga a cortar bruscamente esta ligera excursión a través de este país centroeuropeo de un millón de turistas, sin embargo, no dudamos que el amable lector ha podido percibirse de lo variado de los esparcimientos que le ofrece la tierra yugoeslava invitándolo cordialmente para que la visite y de visu propio aprecie lo que acaba de describirse y así — creo haber dejado satisfecho a mi buen amigo quien tuvo la suerte de poder franquear el imaginario precipicio atrás de Postumia — — —

EL LITORAL YUGOESLAVO

Notas extraídas de un libro-diario, durante el crucero realizado en el mes de Agosto de 1936, en el transatlántico “Campana” por la costa del Adriático.

Vista panorámica de la capital croata de Zagreb.

Día 8 de Agosto: La isla de Rab; el primer saludo de la tierra dálmata; costas desgarradas, cubiertas de pinos; sitiadas de montañas rocosas. — Rab es un balneario, ya desde los tiempos romanos, situado dentro de un marco de bosques viejos. — Sus habitantes, paisanos-quinteros y pescadores por excelencia, han conservado bien el atavio de sus antepasados. Las mujeres — el característico pañuelo en torno de la cabeza, su pequeño saquito de paño azul y pollera corta. Sus calles de adoquines naturales, sus tiendas de vajillas venecianas y de objetos del país, Rab no termina con sus atracciones. — Siempre es bella y atractiva, y vista desde el mar, por su puerto como un juguete, y sus muchas torres altas y grises, es sencillamente encantadora.

Día 9 de Agosto: A la madrugada llegamos a Split, — antiguo Spalato, la primera ciudad del Litoral yugoeslavo. Montañas boscosas, un rosario de islas e islotes rocosos — una cuña de Esteral en el Adriático.

La ciudad de arte e historia, fundada por los antiguos romanos, hace más de XVI siglos, se enorgullece de su gigantesco palacio, levantado por uno de sus hijos — el emperador Diocleciano. — Su Catedral, íntima y grandiosa, no es otro que el Mausoleo, todavía intacto, de este emperador. La civilización latina, de este centro se ha conservado hasta siglo VII, pero a partir desde esta época, los eslavos se apoderaron de la misma fundiéndose con la población autóctona para darle a la ciudad características

UNA CAPILLITA en SPLIT

Split (Spalato) que tiene más de 45.000 habitantes, es la principal ciudad de la costa dalmata, y su primer puerto. Además posee un rico museo Oceanográfico y otro Arqueológico, un Teatro Nacional, etc.

especiales que aún las conserva. Aquélla raza robusta, como si fuera tallada de granito dalmato, se observa en sus trajes típicos de gorro pequeño franjeado, de chaleco corto y ajustado, provisto de bordados largos, de pantalones anchos y amplios. Parece que este es ya el Oriente, cuna de colores vivos. — Las mujeres, también ataviadas en sus trajes típicos de la región, parece que quisieran rivalizar con los hombres por su talla y robustez extraordinarias. Tal vez todas no poseen la gracia de Diana ni esbeltez de Venus; sin embargo sus ojos son llenos de cierto encanto hechizero; — y las costumbres de Split.... qué detalles más pintorescos. — A lo largo del muelle, vemos alineadas canoas y embarcaciones sobre las que se avalancha la población para poder proveerse de legumbres, traídas desde las islas vecinas... una vista de policromía armoniosa. —

Split causa la sensación haber nacido dentro de las murallas del palacio de Diocleciano, formado por un inmenso cuadrilátero y dentro del cual se han ubicado en un pintoresco pele-mele, 268 edificaciones habitadas por más de tres mil personas. — Su exterior conserva vistas admirables, los muros se ven entrecortados con portadas magistrales, de cuyos pórticos se destaca más bello:

EN LOS ALPES ESLOVENOS

Una panorama de los Alpes Julianos en Eslovenia, que forman el límite occidental con Italia. En ellos se encuentran varias estaciones climáticas de alta montaña y a su pie la hermosa ciudad de Bled.

Porta Aurea. Parece, la verdadera ciudad de Carcasonne, bajo el cielo yugoeslavo. — Sus museos son numerosos, siendo el más importante el etnográfico, con preciosas reliquias de historia local; trajes típicos con adornos de gran valor, vasijas, monedas, muebles, armas, etc. Una hermosa colección de acuarelas evoca tipos e interminables escenas de costumbres regionales.

En SPLIT fué desembarcado el feretro Real del malogrado Rey Alejandro I, muerto en Marsella, — y en el mismo lugar del puerto de Split — sobre una lápida blanca y alta se levanta el faro, perpetuando el trágico recuerdo.

Día 10 de Agosto: Dubrovnik, el antigua Ragusa. ¡Que espectáculo ofrece al viajero que llega por el mar. Todo una muralla y fortaleza inexpugnables; parece una Malta, algo más sonriente, circundado de sinnúmero de bahías, como el pedestal del cerro "SRGJ" (Sergio), dintelado de almenas y rocas, Dubrovnik es una ciudad adorable con sus pórticos artísticos, sus laberintos de pasajes escalando la montaña, las casas de fachadas nobles, adornadas con motivos esculturales. — Creo que no existe pano-

Pitve: Localidad de isla Hvar, cuyos numerosos hijos residen en la zona de Rosario. - Pueblo natal de Don Santiago Jakas, Juan Kokić, Antonio Huljić y muchos otros destacados miembros de colectividad yugoeslava.

rama más impresionante que aquéllos que se descubren desde las alturas del camino existentes sobre las murallas de la ciudad.

Cumpliendo el itinerario con pena debemos levantar el ancla, dejando para la vuelta la contemplación de tantos encantos que encierra esta ciudad secular.

LA POSICION GEOGRAFICA Y EL TERRITORIO de YUGOESLAVIA.

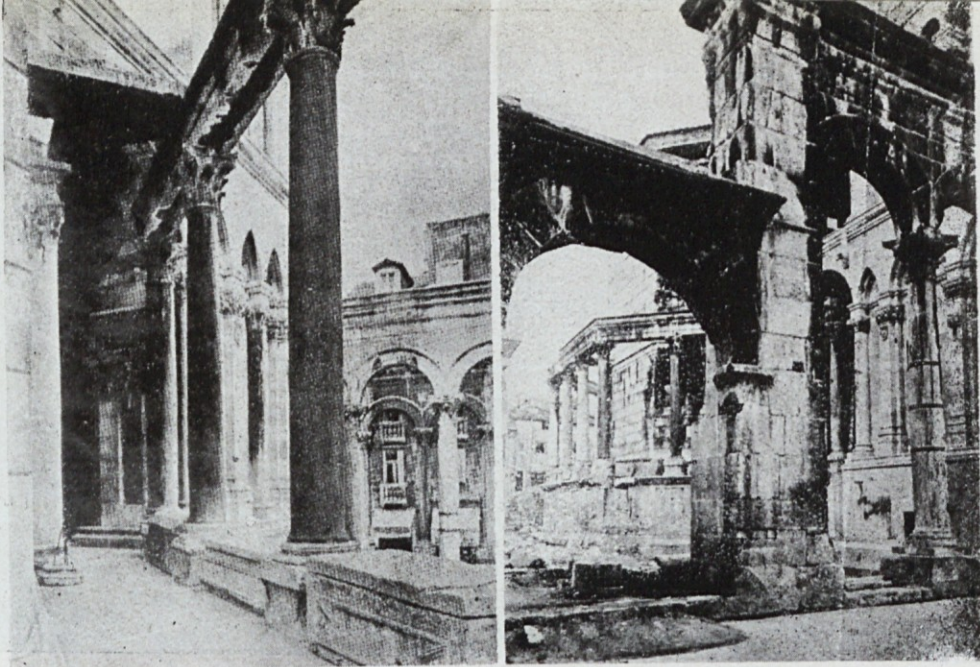
Consecuente con el sincero propósito trasado por la Revista yugoeslava "La Vida Espiritual", de Buenos Aires, en propender conocimientos útiles entre sus lectores, y respondiendo a un amable pedido de la Redacción, con la particularidad que éste número se dedica a nuestra colectividad residente en esta progresista provincia de Sta Fé, he considerado por oportuno redactar los siguientes renglones sobre la economía yugoeslava en el deseo de

Brusje: Pueblito de Hvar, cuna de muchos emigrantes yugoeslavos residentes en la provincia de Santa Fé.

contribuir con este pequeño grano de arena al conocimiento recíproco entre estos dos jóvenes Estados, que se vinculan no solamente por las relaciones comerciales, sino también por un lazo más fuerte, más simbólico, que lo consagran varias decenas de miles de inmigrantes yugoeslavos diseminados en esta su nueva patria, la Argentina.

El Reino de Yugoslavia ocupa una superficie de 248.987 kilómetros cuadrados de la parte noroeste y central de la península balcánica. Por su extensión territorial es el décimosegundo país europeo y vigésimo octavo entre los países del mundo. — Confina al norte con Austria, Hungría, y en parte con Rumanía; al este con este mismo país y el Reino de Bulgaria, al sur con Grecia, al suroeste y oeste con Albania, con el mar Adriático y con Italia. El Litoral Adriático se extiende en 1571 kilómetros. En el mismo, Yugoslavia cuenta con 600 islas, de las cuales son habitadas 62, siendo la mayor la isla de Krk, de una superficie de 433 km cuadrados. Yugoslavia es, en su mayor parte, montañosa. Su más elevado pico es TRIGLAV, de 2864 metros sobre el nivel del mar.

Split: Peristilo, cuyos detalles maravillosamente conservados se observan en el interior del famoso palacio del Emperador Romano Diocleciano (conocido como persecutor de los cristianos), construido a fines del Siglo Tercero p. C.

La superficie total de Yugo eslavía se divide de esta manera:

El 46.18 % de terreno cultivado
 " 30.52 " de terreno de bosques y
 " 23.30 " de terreno sin cultivar

El terreno cultivado se subdivide del modo siguiente:

El 67.08 % es constituido por cultivos en general
 " 1.01 " de huertas y jardines
 " 27.12 " de prados y pastoreos
 " 1.01 de viñedos
 " 0.91 " de frutales y
 " 1.15 " de terrenos inundables.

El clima es muy favorable para el cultivo de los principales productos agrarios, trigo, maíz, cebada, avena, frutas y hortalizas de toda especie; además produce materia prima para la industria, como la remolacha para azúcar, cáñamo, tabaco, lúpulo, etc. Los vastos prados y pastoreos naturales facilitan la cría de hacienda, mientras que los extensos, ricos y viejos bosques dan vida a una

Z a g r e b : Monumento de Esteban Radić, el famoso tribuno agrario e indiscutible leader del pueblo Croata, que se destacará por sus discursos populares.

fuerte industria forestal. — Por la superficie de bosques, Yugoslavia ocupa el sexto puesto entre los países del mundo.

El suelo es también rico en yacimientos minerales y de toda clase de metales, habiéndose encontrado en los últimos meses del año pasado abundantes surgentes de petróleo.

Después de la guerra mundial, el turismo en Yugoslavia ha experimentado un continuo incremento gracias a sus bellezas naturales, tanto en el litoral adriático como en el interior del país, que despiertan enorme interés en el mundo turístico debido a las innovaciones introducidas en la legislación a este respecto, como asimismo por las múltiples conveniencias y ventajas que todo viajero encuentra en Yugoslavia.

Entre los numerosos ríos que surcan el territorio yugoslavo, son navegables: El Danubio, en todo su trayecto; luego Sava, Drava y Tisa, para las embarcaciones fluviales, mientras la desembocadura del río Neretva (en Dalmacia) se presta también para la navegación de vapores de ultramar. — Además existen en Banat, en apreciable extensión, tres canales navegables.

Las cascadas de unos ríos en Eslovenia y Bosnia, y el río Cétina (en Dalmacia) pueden producir energía hidráulica hasta 3

H v a r: Ciudad medioeval, la cabecera de la isla del mismo nombre, cuna de los primeros inmigrantes yugoeslavos de la provincia Sauta Fé y balneario que por su clima benigno queda abierto durante todo el año.

millones de HP (caballos fuerza) en los períodos de aguas bajas, y en los de aguas altas, hasta 9 millones.

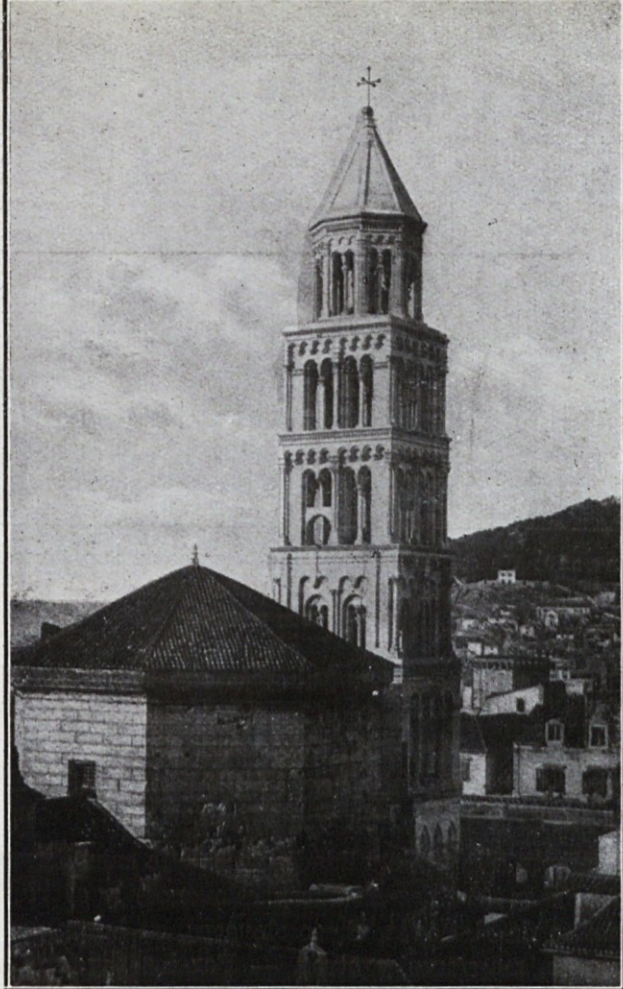
Hay 80 lagos de agua dulce, todos con abundancia y diversidad de peces. Los principales y de mayor importancia son: el lago de Prespan, de Skadar, de Ohrid, de Plitvice y de Bled, (en Eslovenia Alpina).

La temperatura media oscila entre 17 grados sobre el cero y 8 grados bajo el cero.

El litoral yugoeslavo (Adriático) cuenta con un gran número de puertos, casi todos accesibles para buques de ultramar. — Entre estos de mayor tráfico son: el Šušak (que absorbe el tráfico de Fiume), Split, (Spalato), Šibenik, Metković, Dubrovnik y Bar (Antivari). Además, Yugoslavia dispone de una zona portuaria libre en Salónica y en Fiume.

LA POBLACION DE YUGOESLAVIA

Este país tiene una población de cerca 15 millones de habitantes, es decir a razón de 56 habitantes por kilómetro cuadrado. En este orden, Yugoslavia se encuentra en el décimo lugar entre

Split: Nuevo campanario de la Catedral, cuyo estilo complementa la antigua construcción del palacio Diocleciano. (Vea pagina 76).

los países europeos. Las regiones septentrionales son las más pobladas, manifestando una densidad de 75 personas por kilómetro cuadrado. Durante el decenio 1921 a 1931 el aumento demográfico alcanzó al 16 % de modo que, en cuanto al crecimiento de la población, Yugoslavia ocupa el segundo lugar después de la Rusia. — Las ciudades constituyen el 14 % de la población total del Reino.

La Capital de Yugoslavia es Belgrado, que según el último censo (1931) contaba con 238.775 habitantes; le siguen por orden de su importancia económica las ciudades: Zagreb (1935) con

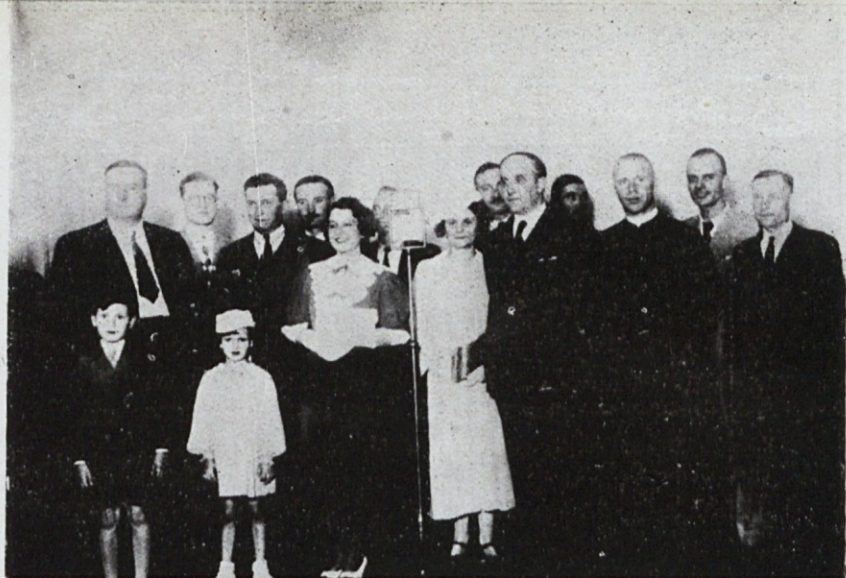
Dalmacia: Un conjunto de trajes típicos regionales del interior, que se destacan por su policremia y delicados bordados — hoy en moda en el nuevo mundo.

213 mil, Ljubljana con 85, Subotica con 100, Sarajevo con 73, Niš con 35, Maribor con 33, Kragujevac con 27, Banjaluka con 22, Karlovac con 21 mil de habitantes. Los importantes centros del Litoral (costa adriática) son: Split con 45 mil, Šušak con 27, Šibenik con 21 y Dubrovnik con 17 mil.

En cuanto a la nacionalidad: el 83 % lo constituyen los yugoslavos mismos (serbios-croatas y eslovenos) y el 17 % restante, las minorías de alemanes, checoslovacos, en las regiones limítrofes rumanos, magyares y otros. — Por las diversas confesiones religiosas, se subdividen así: el 46 % ortodoxos, el 40 % católicos, el 11 % musulmanes y el restante de 3 % son de otras religiones. — Por la profesión, la población se distribuye así: el 76 % agricultores, el 1.5 % operarios industriales, siendo los restantes 22.5 % repartidos entre los empleados públicos y particulares o profesionales libres.

REGIMEN POLITICO-ADMINISTRATIVO DEL ESTADO

El Reino de Yugoslavia es monarquía hereditaria bajo el cetro de S. M. el Rey Pedro Segundo, de la dinastía Karagyorgyevich. Durante la minoría del Rey, las funciones reales vienen cumpliéndose por la Regencia compuesta por tres miembros, es decir por su Alteza Real Príncipe Pablo Karagyorgyevich, quien ostenta

Rosario: Na radio-stanici L. T. 1, Radio Litoral, prigodom emisije na dan Državnog praznika —1. XII. 1936.— članovi kolonije sa našim zvaničnim predstavnicima, koji su uzeli učešća u tom programu.

el título de Príncipe Regente, el Doctor Radenko Stankovich y el Doctor Ivo Perovich. — Según lo dispone la Constitución Nacional del año 1931, la rama del Poder Legislativo (Skuptehina) se compone de dos Cámaras: La joven (Parlamento) formada por 306 diputados nacionales (poslanici) y por La Alta (Senado) de 92 senadores (“senatori”). Los diputados son electos por el pueblo, mientras la mitad de senadores viene nombrada por el Rey y la otra mitad por voto popular.

La Ley de fecha 3 de octubre de 1929, ha dividido el territorio nacional en nueve jurisdicciones administrativas denominadas “Banovina”.

Estas son:

Banovina de Drava (Dravska),	con cabecera en	Ljubljana
“ “ Sava (Savska),	“	Zagreb
“ “ Vrbas (Vrbaska),	“	Banja Luka
“ “ Drina (Drinska),	“	Sarajevo
“ “ Primorska	“	Split
“ “ Zeta (Zetska),	“	Cetinje
“ “ Danubio (Dunavska),	“	Novi Sad
“ “ Morava (Móravska),	“	Niš
“ “ Vardar (Várdarska),	“	Skoplje

La Capital de Belgrado, juntamente con las ciudades veci-

R o s a r i o: Pogléd na ulicu San Lorenzo i jugoslavenski Konsulat.

nas: Zémun y Pančevo respectivamente, forma un territorio a parte, con jurisdicción propia, pero dependiente (caso parecido de la Capital de Buenos Aires) del Ministerio del Interior. — Cada “Banovina” tiene su propio Consejo formado por un determinado número de Consejales (“banovinski véćnici”). Este Cuerpo en su carácter legislativo rige paralelamente con el Poder Ejecutivo, presidido por el “Ban”, el Jefe de la Banovina, quien tiene ocho secretarios-jefes de otras tantas secciones de administración: de instrucción, de obras públicas, de comercio, de higiene y orden social, de hacienda y de industria respectivamente. Con esta distribución administrativa del Estado, la Administración se halla descentralizada y por ende normalizada la autonomía de cada Banovina. La presidencia del Consejo de los Ministros, como asimismo todos los ministerios del Estado tienen su sede en la Capital: Belgrado.

La economía nacional está dirigida por el Ministerio del Comercio e Industrias, por el de Minas y Bosques, y especialmente por el de Agricultura, todos estos coadyudados por las Cámaras de Comercio e Industria, constituidas en todos los centros de importancia económica.

AGRICULTURA

Esta es la más importante rama de la economía nacional yu-

Rosario: Sa oficijalnog banketa konsularnog kora u počast guverneru provincije Santa Fé (u sredini). Njemu na desno, doyen kora, uruguajski konsul, Dr. Manuel Nuñez Regueiro, a na lijevo naš g. konzul Branko Rubeša, kao tajnik istog kora.

goeslava (el 76 % de su población son agricultores), y de los siete millones de hectáreas cultivadas se dedican a la producción de cereales, mientras que el resto se encuentra bajo la explotación de plantas industriales y hortalizas.

Entre los cereales vienen en primer lugar, por la importancia de su cultivo: el trigo, el maíz, la cebada, el centeno y el avena. — En cuanto a la producción de trigo, cuyo centro es la región nordeste del país, Yugoslavia, encuéntrase en el séptimo puesto entre los estados europeos, siendo la cosecha de este grano de unos tres millones de toneladas. — Por su origen, el trigo yugoslavo destinado a la exportación se clasifica en tipo de Potis (Bánat), de Begej y de bosniaco-serbio. — Especialmente apreciado en los mercados extranjeros es el tipo “Potis”, debido a su excelente calidad y su alto porcentaje de gluten (al 40 %). — Siendo que la producción del trigo es sensiblemente superior al consumo interno, Yugoslavia exporta éste artículo a Checoslovaquia y Austria, en menor escala a Suiza, Italia, Grecia y otros países centroeuropeos.

En cuanto al maíz cuya producción media es de 3 a 3 1/2 millones de toneladas anuales (en el año pasado ha superado su

propio record, habiendo 5.105.000 toneladas), Yugoslavia ocupa el segundo lugar entre los países productores maizeros europeos, y no obstante el gran consumo interno, existe siempre un abundante saldo destinado a la exportación a las repúblicas Checoslovaca y Austríaca.

La CEBADA se cultiva casi en todo el país, calculándose su producción en medio millón de metros cúbicos. — En las cosechas muy propicias llega a exportarse; sin embargo, en los años regulares no cubre el consumo del país, importándose la del tipo de la cebada cervecera.

El CENTENO representa una cosecha promedia de dos millones de quintales, mientras que de avena produce circa 2 1/2 millones de quintales, cubriendo el consumo interno.

La producción de ARROZ es apenas de 20.000 quintales, es decir la décima parte del consumo interno, siendo por lo tanto Yugoslavia tributaria del exterior en este artículo, que generalmente viene importado en estado bruto para ser limpiado en las modernas arroceras de Zagreb, Ljubljana, Bród na Savi y Sómbor. — Además de los cereales ya citados, en Yugoslavia se cultiva en menor escala: el mijo, alpiste y otros, que satisfacen las necesidades internas.

La industrialización de cereales no es aún suficientemente desarrollada, de modo que casi toda ésta producción, principalmente la harina de trigo y la de maíz, apenas cubre el consumo de la población. — La exportación de harinas que está en continua disminución, fué en el año ppdo. de 10.000 toneladas aproximadamente.

LA FRUTICULTURA EN YUGOESLAVIA

Las condiciones geográficas son muy favorables para el cultivo de la fruta. Merced a su clima benigno, Yugoslavia es el primer país europeo que anualmente puede proveer a los Estados centrales con fruta fresca. Las frutas principales son: ciruelas, manzanas, aceitunas, peras, nueces, guindas, higos, almendras, castañas, algarrobos y frutillas, habiendo también en abundancia: duraznos y congéneres, cerezas, grosellas y otras. — Según un censo reciente, el suelo yugoeslavo posee una población de 78 mi-

EXPORTACION YUGOESLAVA DURANTE EL MES DE ENERO

EL valor de exportación yugoeslava durante el mes de enero ppdo a Alemania alcanzó a 124.5 millones de dinares, lo que representa exactamente el 30.95 % del total de nuestra exportación, durante el periodo mencionado.

Durante el mismo mes, nuestra exportación a Austria llegó a un valor de 55.6 millones de dinares, en Bélgica a 42.1 millon, en Italia a 32.7

Un conjunto de cactus en la rivera de Dubrovnik (pueblo Trsteno).

millones, en Checoslovaquia a 32.1 millones, en Gran Bretaña a 25.4 y en Francia 23.1 millones. — Nuestra exportación a Italia durante el periodo mencionado alcanzó 32.7 millones, mientras la importación a 43.8, de modo que hubo una diferencia en el intercambio a favor de este Estado de 11.1 millones de dinares.

LA MARINA MERCANTE

DURANTE el año 1936, en relación con el año 1935, nuestra marina mercante acusa un aumento en desplazamiento de 5376 toneladas.

Una vista de Hvar, importante y muy frecuentado balneario en la isla del mismo nombre, cuyos numerosos hijos residen en la zona de Rosario.

El 1. de enero de 1937, la marina mercante yugoeslava se componia de 172 unidades, a decir: 69 unidades de ultramar, 19 de gran cabotage, y 84 para la navegación en el Adriatico, con un total de 565.220 toneladas de registro bruto o sea 370.000 toneladas de registro neto.

Boka Kotorska (la famosa bahía de Kotor, puerto militar): Pueblo de Perast.

llones de plantas frutales, siendo la mayoría de estas las de ciruelas y manzanas. — La producción de ciruelas ofrece a la exportación cantidades ingentes, poniendo a Yugoslavia en el primer puesto de los países productores de ciruelas. La cosecha de esta fruta oscila entre 6 y 7 millones de quintales anuales. La exportación de ciruela en el año ppdo. ha sido de 400 mil quintales. El dulce (mermelada) de ciruela ha sido exportado en la cantidad de 50 mil quintales. El resto de la producción es consumido en el país, ya sea como fruta fresca o desecada, ya sea en "mermelada" o en forma de grapa obtenida por destilación bajo el nombre de "slivoviza", que también se exporta. — Esta bebida, comúnmente, tiene una gran graduación, mayor de 50% de alcohol.

El segundo puesto de la producción frutera, ocupa la manzana, cuya cosecha llega a 1.800.000 a 2 millones de quintales, de los cuales se destinan al extranjero 25 a 30 mil quintales, mientras que la exportación de la manzana desecada es bastante reducida. La cosecha de peras asciende a medio millón de quintales. Las nueces dan una producción de 300 mil quintales, exportándose una décima parte, ya sea en cáscara o descascaradas. En la zona del Adriático se cosecha hasta 60 mil quintales de aceitunas, las que en su mayor parte se destinan a la fabricación del aceite comestible, que en las campañas mediocres fácilmente cubre el consumo interno. — La producción de guindas ("marasque") que se cultivan casi exclusivamente en Dalmacia, alcanza a veces hasta 20 mil quintales, de los cuales se colocan en el extranjero 1000 en estado fresco y uno 7 o 8 mil en estado conservado. — La viticultura yugoeslava es particularmente importante, calculándose la cosecha de uva más de 4 millones de kilos destinados a la industria vinícola la mayor parte. — Como uva de mesa se exportan cerca 20 mil quintales. — La producción media de castañas es de 130 mil quintales anuales; la de higos, 100 mil, de almendras 10 mil y de algarrobo unos cinco mil quintales.

Por otra parte, el cultivo de plantas cítricas está recién en su comienzo, siendo por tal razón Yugoslavia importadora de ésta fruta de invierno que le suministra en cantidades apreciable España, de acuerdo a un tratado comercial celebrado en el principio del año 1936.

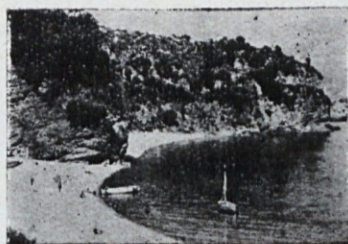
LA EXPORTACION DE MADERA EN ARGENTINA

EL ministro de Yugoslavia en Buenos Aires, dr. Isidro Cankar, ha comunicado a la Camara de Comercio e Industria de Ljubljana que el mer-

La famosa playa de Dubrovnik.

cado Argentino ofrece grandes posibilidades para la importación de madera yugoslava. Yugoslavia podría colocar en la Argentina mensualmente unos 10.000 m. cúbicos de madera.

Playa de Budva (sur de la costa yugoslava).

LA EXPOSICION DE GANADO MAYOR

LA exposición de ganado mayor de reproducción tuvo lugar en Novi Sad de 17 a 20 de Abril del año en curso, con un éxito imprevisto.

Iglesia parroquial de la pequeña ciudad de Ercegnovi (Boka Kotorska.)

Velaluka, atractivo balneario en la isla de Korčula, pueblo natal de muchos de los emigrados yugoslavos.

EXPORTACIÓN DE FRUTAS: Entre los productos fruteros tiene particular importancia el vino y el dulce de ciruela (mermelada). La producción de vino es de 4 millones de hectólitros, que coloca a Yugoslavia en el quinto lugar entre los países productores de vinos; y por la cantidad exportada en el séptimo puesto.— Los compradores de vino yugoeslavo son principalmente Italia, Austria, Checoslovaquia y Alemania. En cuanto a la exportación de “mermelada” (dulce de ciruela) ésta aumenta anualmente (el año 1935 era de 50 mil quintales), siendo sus principales consumidores: Austria, Checoslovaquia, Hungría y Alemania.

GANADERIA YUGOESLAVA

En Yugoslavia existen condiciones extraordinariamente favorables para el desarrollo de la industria ganadera, la cual, aunque no ha alcanzado aún el nivel de los demás Estados europeos, encuéntrase en un continuo progreso. Actualmente Yugoslavia cuenta según el censo del año 1935 con 3.831.000 vacunos, 2.860.000 porcinos, 8.500.000 ovejas, 1.870.000 cabras y 1.290.000 equinos. Los bovinos representan la más importante rama ganadera, prevaleciendo la raza Simmental, que se cria en la Banovina Sava (Croacia). Otras razas, como ser la Pinzgauer y la overo-colorada prosperan en los terrenos montañosos en la zona de Bosnia, Herzegovina y Montenegro y en Serbia meridional. — En las llanuras de Eslovenia, Banat y Serbia septentrional se ha aclimatado excelentemente la raza “grisacea”. Además, en estas regiones se han formado crías de especialidad local que se conocen de nombre “podolje” y “buša”. — Los bovinos se crían, según clase y región, para la industria lechera y para la carne, como también para la tracción a sangre y desempeño en las faenas agrícolas. — La exportación de bovinos asciende hasta 120.000 mil cabezas por año, de los cuales casi la mitad absorbe la importación Italiana y la otra mitad se distribuye entre Austria y Grecia. — Yugoslavia está en el tercer puesto entre los países europeos en la exportación de vacunos (bueyes, vacas, toros, novillos y terneros). — Los porcinos se dividen en dos categorías, es decir: de carne y de grasa. De ésta última prevalece la raza “Mangalica” y luego la “Turopolje”, y de la primera — de carne — se distinguen la

Boka Kotorska, un fuerte antiguo sobre la ciudad de Kotor.

EL TURISMO EN YUGOESLAVIA

MUCHOS miles de turistas extranjeros de todas partes de Europa han anunciado su visita a las playas yugoeslavas para la próxima temporada veraniega. La afluencia de turistas alemanes será favorecida por una reciente resolución del Reich, según la cual queda aumentada a 10 millones de marcos la reserva para los turistas con destino a Yugoslavia. En los

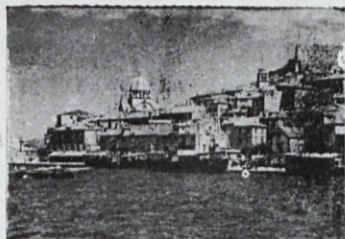
Litoral yugoeslavo: Un balneario tranquilo — Selce del litoral croata.

últimos tres años, el turismo en Yugoslavia ha producido las siguientes sumas:

- 1934 — 811 millones de dinares
- 1935 — 827 millones de dinares
- 1936 — 850 millones de dinares

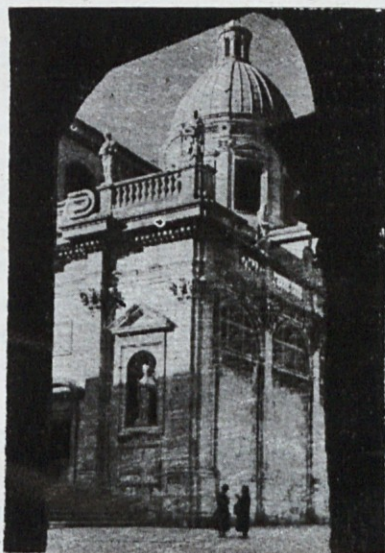
LA INDUSTRIA DE CEMENTO

LAS industrias de cemento de Bélgica, Francia, Dinamarca, Hungría, Noruega, Suecia y Yugoslavia han llegado a un acuerdo para fijar el precio básico del producto, evitando así competencia en los mercados de exportación. Este acuerdo entró en vigor el 1. de Marzo ppdo. En el

ŠIBENIK z morja.

año 1935 la exportación mundial de cemento alcanzó a 4.898.000 toneladas, de los cuales 472 mil, o sea la décima parte de la producción, corresponde a Yugoslavia.

La Catedral de Šibenik — joya de arquitectura eclesiástica.

raza de "Yorkshire" y sus congéneres. La exportación de este ganado, que es bien importante, es dirigido a Austria, Checoslovaquia e Italia. — Como exportadora de porcinos, Yugoslavia ocupa el segundo lugar entre los Estados de Europa.

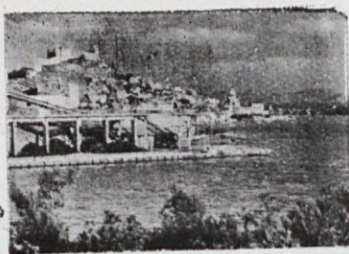
Lanares de Yugoslavia son mayormente de cría Anatólica, habiendo otras razas aclimatizadas al suelo que se conocen bajo denominación de Zigaia en las regiones meridionales de Serbia, que se distinguen por su gordura; luego la oveja de Sjenica y de Sharplanina. — La clase "Merinos" no ha sido aún debidamente asimilada, sin embargo, los ensayos están practicándose con muy buenos resultados. — La exportación de lanas gira alrededor de 600 mil cabezas anuales, siendo su mejor comprador Grecia, que absorbe casi el 95% de toda la exportación. Yugoslavia conserva el primer puesto entre los países productores de hacienda lanar.

Cabríos. — Además de ovinos, se exportan anualmente casi 100 mil cabezas de cabríos que casi en totalidad también vienen absorbidos por el mercado griego.

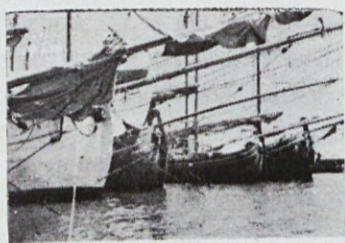
Equinos. — La cría principal es la de "Nonius" y sus cruces, luego la de tiro pesado "Lipicer", la cría belga y la denominada: "Ardenne", destacándose como la raza especial yugoeslava de caballo petizo muy resistente, adecuado al terreno montañoso, conocido bajo nombre de heregoviano o dálmata. — Existen también criadores de importancia que cultivan animales de sangre: caballo árabe e inglés. — La exportación de equinos es muy importante, dirigiéndose al exterior por año y término medio más de 35.000 cabezas, principalmente a Italia y Austria. — En los últimos años se acentúa la exportación de animales de tiro pesado a Alemania. Es el segundo puesto en la exportación de equinos que Yugoslavia ocupa entre los países europeos.

AVICULTURA

Esta es la rama más importante pecuaria, considerándose la primera entre los países productores de aves y sus derivados. — La cría de aves está en su mayor desarrollo debido a la aplicación de sistemas y métodos racionales en su cultivo, que le asegura

Una vista del puerto de šibenik.

Puerto de Krilo cerca de Split. Las embarcaciones pesqueras — descansando.

Stari Bar (Antivari).

El característico "Minaret" del templo mahometano (mezquita) en Stari Bar, en el extremo sur de la costa yugoeslava. Una gran parte del territorio de Yugoslavia vivió más de 500 años bajo el duro yugo de la dominación Turca y actualmente todavía llega la población mahometana de Yugoslavia a más de un millón.

Atavios típicos en los alrededores de Dubrovnik.

conquistar el mejor puesto entre los exportadores de aves de corral y huevos. Según la última estadística, existen en Yugoslavia cca. 20 millones de aves, de las cuales 11 millones de gallinas, 1 millón de gansos, 1 millón de patos, luego otros palmípedos y afines. Muy importante es la cría de pavos que ha alcanzado hasta 800 mil cabezas aptos para la exportación. — Cada año expórtase alrededor de 7,500 toneladas de aves vivas por valor de 85 millones de dinares, luego expórtase cca de 10 mil toneladas de aves faenadas por valor de otros 100 millones de dinares. — Estas cantidades vienen colocadas en los mercados de Austria, Alemania, Italia, Suiza, Grecia e Inglaterra. — En cuanto a la exportación de huevos, ésta está adquiriendo cada día mayor importancia. Se venden al exterior más de 200.000 quintales de huevos por valor de 200 millones de dinares, siendo el principal consumidor de este artículo Alemania, siguiéndole Suiza, Italia y Austria.

Entre los productores provenientes de la matanza de ganado en general, debemos recordar los más importantes destinados a la exportación, a decir: **carne fresca de toda clase**, tocino, grasa, jamones, embutidos (salames) y grasa de ganso. — La exportación de carne fresca (vacuna, porcina y ovuna) sobrepasa 5000 toneladas por un valor de 40 millones de dinares. En los anteriores, la exportación de carnes era mucho más elevada, habiendo alcanzado en el año 1925 casi 15 mil toneladas, con un equivalente de 250 millones de dinares. — Los principales compradores de carne yugoslava son: Austria, Italia, Checoslovaquia, y Alemania. — Contrariamente, bastante descuidada se halla la industria de carne salada y afines, que se distinguen por su excelente calidad y precio conveniente. — El tocino y grasa de cerdo, en cantidad reducida de 2000 toneladas anuales, se colocan en los mercados de Viena y Praga. — La exportación de manteca alcanza a varios millones de dinares, siendo bastante más importante la venta de artículos queseros. — El tipo de queso destinado al exterior es el "casia cavallo".

LAS MINAS DE YUGOESLAVIA

Pocos países hay en Europa, que pueden presentar un suelo

UN NUEVO CABLE TELEFONICO

EL cable telefónico que une Belgrado con Maribor y que ha costado 200 millones de dinares, será prolongado hasta Caribrod. Los trabajos preliminares están ya terminados.

Lokrum-islote frente a Dubrovnik:
Orilla rocosa.

AUMENTO DE TASAS PARA LA VISACION DE PASAPORTES

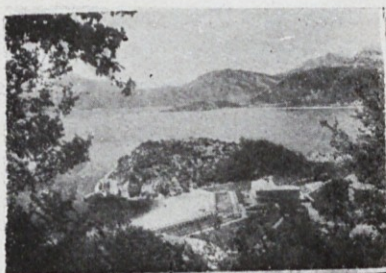
EL ministro de Hacienda yugoeslavo ha propuesto un aumento de tasa para la visación de pasaportes de 100 a 200 dinares. Asimismo ordena que los pasaportes no podrán ser expedidos con una validez mayor de 2 años.

Notables cascadas de Krka — cerca de Šibenik. (Producen también abundante energía eléctrica).

EL PRESUPUESTO DE LA CIUDAD DE BELGRADO.

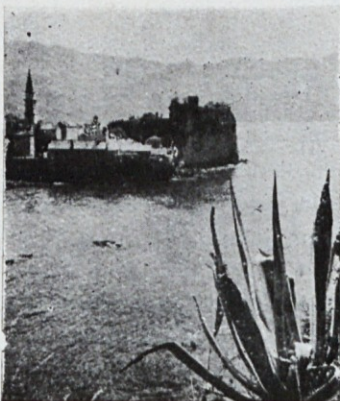
EL Consejo Municipal de la ciudad de Belgrado ha votado su presupuesto para 1937 de 1329 millones de dinares.

Miločer — una romántica punta en la Boka Kotorska, importantísimo, inmenso y casi inexpugnable puerto militar de Yugoeslavia.

Dalmacia pintoresca:
Balneario Makarska

Budva: El balneario de mejor playa — en el sur de la costa del Adriático yugoeslavo, en las cercanías del famoso Dubrovnik.

tan rico en minerales como Yugoslavia. Esta riqueza es conocida ya desde los tiempos antiguos, lo que demuestran las numerosas huellas de la época romana y del medioevo. Con la explotación de éstas minas, se comenzó recién en la segunda mitad del siglo pasado, y especialmente después del año 1918, en el país libre, después de su independencia política y económica.

Todos los experimentos han demostrado, que Yugoslavia posee de toda clase de minerales, tanto es así, que no existen minerales algunos, de los que no hubiese rastro, mientras que otros se presentan en inmensas cantidades, como por ejemplo: el hierro, bauxito, cobre, etc. Son dos causas principales por las que estas riquezas hasta ahora no fueran explotadas debidamente: Las comunicaciones deficientes, y la falta de capitales, que imposibilitan un mayor desarrollo de ésta importantísima faz de la economía nacional.

El Estado no escatima esfuerzo en su propósito de fomentar la explotación de las minas, tanto propias como privadas. Las leyes mineras son muy liberales y facilitan la apertura de minas nuevas. El Estado confirió después de la guerra tanto al capital nacional como extranjero, numerosas concesiones mineras, por lo que la industria metalúrgica ha podido registrar, en el período de los últimos 10 años un adelanto muy favorable y creciente.

CARBON

El primero y el más importante puesto que ocupa en la industria minera de Yugoslavia, ya sea por la cantidad producida, o por su valor, es la hulla, elemento que se encuentra casi en todo el país. Los mayores yacimientos descubiertos se encuentran en las banovinas de Drina y Verbas (Bosnia) mientras la mayor producción se evidencia en la banovina de Drava (Eslovenia).

Según la calidad, existe tanto el carbón de piedra como de lignito. Los yacimientos de lignito son los más vastos pero por su valor calorífico, que es relativamente bajo, su explotación es menos rentable. Su proporción en calidad y en producción en los últimos años fué el siguiente: carbón antracita de 4 a 5 %; hulla fósil de 70 a 75 % y lignito de 18 a 22 %.

Boka Kotorska, un aspecto del puerto.

Srebreno: Pintorescos alrededores de Dubrovnik, sobre el Adriático yugoeslavo.

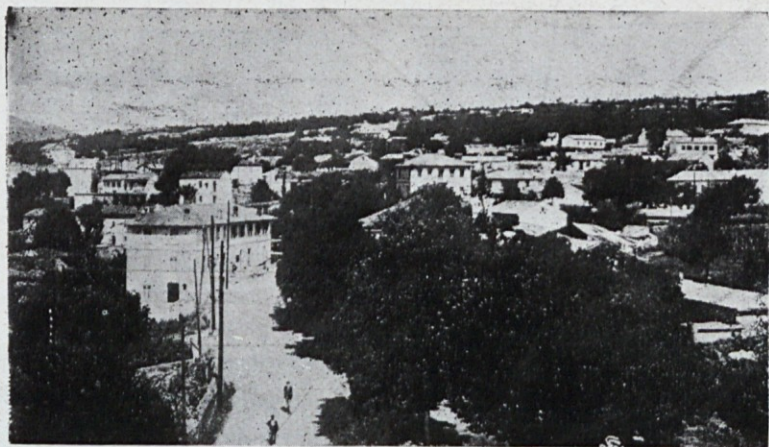

Split: Embarcaciones típicas.

El valor calorífico gira entre los siguientes límites antracite: 6500 a 7500 calorías, hulla común 3500 a 5700 calorías y el lignito: 3400 a 3600 calorías.

El antracita se produce solamente en las banovinas de Morava y Vardar y en parte también la de Dunav. Estas tres banovinas proveen el país con el mejor carbón. La mayor producción de la hulla fósil existe en la banovina de Drava, siendo las más importantes minas explotadas por la "Sociedad de la hulla de Trbovlje S. A." Estas minas son: Trbovlje, Zagorje, Hrastnik y Rajhenburg. La producción en la banovina de Drava oscila alrededor de 1.850.000 toneladas anuales (40% de la producción total) de estos 93% es hulla común y el resto lignito. El número total de minas de carbón de Yugoslavia saciende a cerca 237, de las cuales se encuentran solamente en explotación 113. Según la cantidad, tenemos de minas de antracita 19 (15 en explotación), de hulla común 141 (58 en explotación) y 77 de lignito (40 en explotación).

Zamet, pueblito yugoeslavo en el límite con Italia.

Además hay en Yugoslavia 5 fábricas para el carbón prensado.

EL COBRE

Según la cantidad constatada para el mineral de cobre en el país, Yugoslavia se encuentra en el primer puesto en Europa. El cobre encuéntrase en todas las banovinas en diferentes puntos, pero en explotación hállanse solamente 3 de los 13 yacimientos importantes.

Además de algunos yacimientos de menor importancia en la banovina de Sava (Petrova Gora y Turgovska Gora), los más ricos se hallan en Bosnia y en Servia. En Bosnia, el cobre se presenta no solamente entre el mineral relativo, sino también junto con el mineral de zinc y plomo. Los yacimientos más conocidos son: Sinjak cerca de Jajce, Dobrigošće y Jabuka-Planina. El contenido de cobre oscila entre 10.50% hasta 39.31%.

Las más ricas minas en cobre se hallan en la banovina de Morava. En explotación se encuéntran sólo dos minas: Maindanpek y Bor. En Meidanpek se extrae generalmente el piritó, apareciéna-

EL MONASTERIO DE SAN ARCANGEL

En la Serbia Sud abundan conventos ortodoxos, fundaciones medievales de los primeros reyes serbios. Este grabado muestra el de San Arcángel, en Prilep, que ofrece una hermosa vista sobre la llanura.

do el cobre como producto secundario, mientras que la mina de cobre de Bor es la más grande en Europa por la capacidad y calidad.

Las capas minerales alcanzan un espesor de 30 ms. y compónense en general de cobaltina, y de enargite, con 6 a 7% de contenido de cobre, extrayendoselo fácilmente, dando un cobre de calidad excelente y muy puro (99.4%). Su producción representa al mismo tiempo la producción total de toda la Yugoeslavia (30.000 toneladas).

EL HIERRO

En cuanto a las riquezas en minas de hierro, Yugoeslavia pertenece a los principales países en Europa, aunque la explotación se efectúa con éxito notable, solamente en las banovinas de Drina y Vrba (Bosnia), y en una parte de banovina de Sava, lo que se debe a la falta de altos hornos.

Los mejores y los más ricos yacimientos de minas de hierro, se hallan en Llubia Stari Maidan, Kreševo-Deževica y Vareš, donde ya en los tiempos más remotos existían industrias metalúrgicas. En el año 1892 fué construído el primer alto horno en Vareš, y al mismo tiempo se principió con la explotación intensiva de los yacimientos de Vareš mismo: Droškovaz, Smreka, Brezik y Pržić. Estos yacimientos son extraordinariamente ricos y contienen sideritis, limonito y hematiles con 45 a 60% de hierro.

Hay dos fundiciones (altos hornos) en Yugoslavia: en Vareš y en Topusko. La industria metalúrgica Soc. An. Vareš, posee dos hornos (16.8 y 18.5 metros de altura), de los cuales el mayor tiene una capacidad diaria de 70 toneladas de hierro crudo o sea de 110 toneladas de hierro crudo Martin. En estos altos hornos se produce el hierro crudo para las empresas siderúrgicas, el hierro crudo Martin, el hierro crudo Bessemer, el hierro crudo para el acero y el hierro crudo claro. — La producción total se vende mayormente a la fundición de Zenica. Esta empresa está modernamente instalada y funciona bajo la administración del Estado.

MATERIALES PARA LA INDUSTRIA Y PRODUCTOS INDUSTRIALES

En Yugoslavia se producen en grandes cantidades todas las materias primas necesarias para las principales industriales, como ser: la textil, curtiembre, papel y otras muchas de elevado consumo. — A pesar de estas riquezas naturales, las industrias locales no están en condiciones para poder elaborarlas, debiendo por ello dirigirse en el extranjero a fin de adquirir productos ya terminados — para cubrir las necesidades de la población.

INDUSTRIA TEXTIL: Esta es la más importante, contando con más de 300 fábricas que trabajan en su máxima escala el algodón, luego yute, seda artificial, y los demás artículos, que en su totalidad vienen importados en estado rústico, menos los de producción local, a decir: lanas, fibras de lino, cañamo y seda natural. — La importación anual de algodón rústico a cerca de 9000 toneladas (en el año ppdo hubo trámites semioficiales para

EL MONASTERIO DE SAN NAUM

Situado en la Serbia meridional, en el extremo sudeste de Yugoslavia junto al límite con Albania y cerca de Grecia, el lago de Ohrid es uno de los más hermosos del país y posee paisajes interesantísimos.

proveer las hilanderías yugoslavas con el algodón de Chaco, sin poder concertarse operación alguna), mientras que la importación de tejidos de algodón ha alcanzado hasta 9000 toneladas (en el año 1935: 10.00 toneladas). — Dentro del país existen establecimientos hilanderos muy importantes (5000 obreros c/u) y distintas fábricas de tejidos, por cuyo abastecimiento debe importarse anualmente por un valor de 12 millon de dinares (1) de algodón cardado. La producción de cáñamo gira entre 25.000 toneladas, la mitad de la cual se exporta en estado semi-bruto y la otra se industrializa en las fábricas del país. Las cosechas de la fibra de lino — que es de unas 6000 toneladas — cubre los pedidos de establecimientos locales, mientras que la producción de la semilla es tan exigua que para satisfacer las necesidades internas obliga a importar anualmente unos 5000 toneladas (2). —

---

(1) Dinar, moneda yugoslava — según el cambio fijado por el Banco Central Argentino equivale a \$ 0.0762.

(2) Aunque se sabe que casi la totalidad del lino importado en Yugoslavia es de origen argentino, las estadísticas, sin embargo, no lo deacusan. Se explica este fenómeno con el hecho de que Yugoslavia se provee de lino — no directamente en la Argentina — sino en los mercados euro-

No obstante su rica producción de lanares, en consecuencias no menos de lana bruta, Yugoslavia debe importar anualmente unos 2000 toneladas de lana para poder satisfacer las necesidades de su industria lanera, además de tejidos y otros artículos de lana que se introducen por año en un valor de 450 millones de dinares.

En cuanto a la seda, en Yugoslavia se cosechan más de 1 millón de kilos de capullos de gusanos de seda, de los cuales se exportan más de 200 mil kilos, y unos 20.000 kilos de seda cruda. El resto de la producción se elabora en tres hilanderías de seda locales. — En los últimos tiempos progresa muy satisfactoriamente la industria de seda artificial, disminuyendo su importación del exterior a menos de 1000 toneladas anuales. Aunque la introducción de tejidos de seda continuamente disminuye, y, a su vez, la exportación de este artículo viene acentuándose, la importación de objetos confeccionados de seda todavía alcanza unos 150 millones de dinares.

LA INDUSTRIA DE CUEROS: El desarrollo de la industrialización de cueros se encuentra en proporción con la disponibilidad de la materia prima. — Además se exportan cueros en estado fresco, salado y seco, debiendo tenerse en cuenta que ingentes cantidades de cueros salen de país con animales vivos, de modo que — para poder abastecer la industria nacional, a veces es necesario importar cueros en estado bruto o ya curtido. — De modo que se exportan anualmente en estado bruto 3000 toneladas, y en estado curtido 50 toneladas por año, mientras que en importación, a veces, llega hasta 500 toneladas.

PAPEL: Aunque Yugoslavia dispone de inmensas cantidades de materias primas para la fabricación de papel, esta industria, en su proporción no está en condiciones para proveer al país con la cantidad necesaria. Son siete los establecimientos que producen la celulosa y la pasta para la confección del papel; sin embargo la exportación de las mismas — por ser casi en su totalidad absorbidas por los mercados internos, carece de importancia. Únicamente se exporta el tipo de papel de cigarrillos de mejor calidad,

---

peos (Holanda y Alemania). — No deja ser molesta esta circunstancia para la determinación del verdadero intercambio comercial argentino-yugoeslavo. — Hay analogía también en el renglón: algodón. —

La antigua catedral de Belgrado.

que lo produce una de las más antiguas papeleras europeas (Sušak). En los últimos tiempos se importa solamente el papel tipo "diario".

TABACO Y SU PRODUCCION: El cultivo de tabaco y su elaboración se realizan bajo el régimen del Estado. — Por su inmejorable calidad y su exquisito aroma, los tabacos yugoeslavos son mundialmente conocidos, especialmente aquellos cosechados

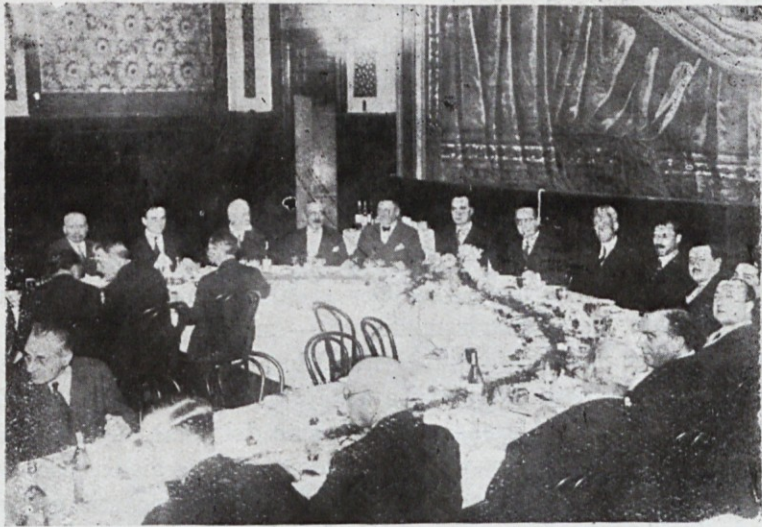
en Serbia meridional (Macedonia) y de la Heregovina, respectivamente, que posibilitan su colocación en los mercados extranjeros de ingentes cantidades de tabaco en hoja. — La manufactura de tabaco — cigarillos o en hebras — se exporta cada año en mayor escala, sin poder satisfacer los pedidos del exterior.

INDUSTRIA QUIMICA: La abundante existencia de materias primas y las ingentes energías hidráulicas del país, ofrecen excelentes condiciones para la industria química yugoeslava. Sin embargo el desarrollo de la misma no es tan vasto como podrá serlo. Por ahora limítase a la elaboración y destilación de maderas, de producción de extractos necesarios para la curtiembre, abonos químicos, amoníaco, soda caustica, ácido sulfúrico, carburo de calcio (1) y de cianamido de calcio, fabricación de fósforos, barnices y distintos sueros. A parte de estos productos químicos, se elaboran también muchos otros, pero en cantidades indispensables como para cubrir las necesidades del país. A este rubro pertenece también la producción de preparados químico-farmacéuticos, fabricación de jabones y velas, tintas y colores. — Merece destacarse especialmente la industria de destilación de madera que cuenta con establecimientos muy grandes, con la capacidad de producir más de 60.000 toneladas anuales de tanino, cuya exportación asciende a varias decenas de miles de toneladas. — Sin embargo, Yugoslavia debe importar hasta 3000 toneladas de quebracho, por cuanto para el curtimiento no produce otro extracto que el de castaño y de roble. El establecimiento Solvay de Bosnia posee capacidad de producción anual de 50.000 toneladas de carbón, amoníaco y soda caústica, productos que en su mayor parte se exportan a Hungría. Es digno de mencionar también el establecimiento Bosansko A. D.-Jajce, que, además de la soda caústica produce tricloretileno, cloruro de calcio y otros derivados de cloro, como asimismo carburo de calcio, silicato y manganesio de hierro. — La industria de abonos químicos produce superfosfatos, cianamido de calcio a base de tiza y polvo de hueso para consumo del país y con destino a la exportación, en elevadas cantidades el cianamido de calcio.

Entre las materias primas químicas que se exportan en esta

---

(1) Artículo que ocupa lugar importante en la importación argentina.

Rosario: Sa Banketa u spomen dana pomirja (11-XI-1936). — Glava stola, na kojoj su zastupane po odnosnim konsulima sve savezničke države.

de bruto por no tener suficiente capacidad de su elaboración en el país — debemos mencionar el opio, las plantas medicinales y el lúpulo. En Yugoslavia se produce más de 100.000 kg. de opio, muy apreciado por su alto porcentaje (15 o/o) de morfina. — De las plantas medicinales se destaca el crisantemo de Dalmacia, que se exporta en estado natural y semielaborado. — Es conocido que la calidad de crisantemo japonés, que se exporta en gran cantidad, ha sido considerada hasta la fecha como superior a la del crisantemo yugoeslavo. Sin embargo, después de la guerra, gracias a la preocupación del Estado, los distintos laboratorios autorizados de Europa han constatado que la cantidad de piretrina en el crisantemo yugoeslavo es a razón del 0.85 a 0.90 o/o superior a la que contiene el producto japonés. — Consecuente a esta superioridad, los pedidos por el crisantemo yugoeslavo en los mercados extranjeros aumentan continuamente. Su recolección anual es de alrededor de 800 toneladas. — Además del crisantemo hay otras numerosas plantas medicinales, que se recolectan y preparan adecuadamente para exportación. Son estos el romero, la manzanilla,

belladona, salvia, flor de tilo, y muchos otros. — También se producen y exportan esencias aromáticas, de estas mismas plantas, como ser: esencias de romero, de salvia, pino y enebro.

INDUSTRIA FORESTAL: Yugoslavia es uno de los países europeos más ricos en forestales. La tercera parte de su superficie está cubierta de bosques, de los cuales el 38 o/o es madera dura, el 23 o/o de haya, el 10 o/o de roble, el 12 o/o de abetos, el 17 o/o de otra madera. — El 45 o/o de forestales pertenecen a bosques de edad no menor de 90 y el 30 o/o son de 80 años, respectivamente. La industria maderera — merced a las riquezas forestales — es muy adelantada, enviando al exterior ingentes cantidades de producto que alcanza a un valor mayor de 1000 millones anuales, es decir casi la quinta parte del total de la exportación yugoeslava. — En primer término se exporta madera de construcción, leña de combustión, durmientes de ferrocarril y varios productos terminados: parquetes, adoquines, frisas, hormas y otros. La exportación está dirigida hacia todos los países europeos, importadores de este renglón, especialmente a Italia, y en menor escala a los demás Estados del Mediterráneo. Fuera de estos productos, se venden en los mercados extranjeros anualmente cerca de 50.000 toneladas de carbón de leña. La industria mueblera es también muy importante. En general la industria maderera es explotada por 400 empresas mayores y 3000 de regular capacidad, respectivamente.

NOMINA DE LOS PAISES CON LOS CUALES YUGOESLAVIA TIENE CELEBRADO TRATADOS DE COMERCIO. —

Albania, Austria, Bélgica, Brasil, Checoslovaquia, Dinamarca, Danzig, Egipto, Estonia, Finlandia, Francia, Alemania, Japón, Grecia, Gran Bretaña, Irlanda, Islas Canarias, Italia, Letonia, Lichtenstein, Luxemburgo, Noruega, Holanda, Polonia, Portugal, Rumanía, España, Est. U. de N. América, Suecia, Suiza, Hungría. — Con la Argentina, hasta la fecha no se ha llegado a concluir los trámites previos, habiendo no obstante, buenas probabilidades para celebrar un amplio tratado comercial dentro de breve tiempo, según se nos asegura en los círculos oficiales, hecho este que redundará en beneficio de ambos países y del intercambio, que diariamente toma mayor incremento.

MOJE SELO

Na klisuri gordoj, na pitome Hvaru
Sazdaše pastiri u doba prastara
Na obronku samem kremnjačke glavice
Milo selo Brusje — diku samog Hvara.

Ružmarinom kitlim i kaduljom mednom
Okićena pirno okolica ci'la
Nikakovo čudo, kada no se kaže:
Da vječno tu jeste — zbor — ročište vila!

Bura njega silno — neprestano — bije,
Sjever ljuti kruto temelje mu ruje,
Sveg ga biju — silno — vihri i orkani
A on niti makac; svim prkosi; tu je.

Oko njega klisure su sure
Gnjezda, gdje no samo sokolovi vijū,
Kukavicam tamo, nigdje legla nema,
Već orlova jata svoje mlade kriju.

Na dogledu mora nemirnoga bućna
Križanje se ladja svud sa njega zrije,
Njegova su djeca — pomorski junaci,
Moroplovska krvca u žilam im vrije.

Hladni miris bora — ojačuje prsi
Za ushite silne, za podvige nove.
Tu ne raste gamad — već lavovi silni,
Kada njih domaja na ročište zove. —

Maleno je selo — al ga znade svatko,
O njemu se svukud — na daleko glasi
On je luč u tminah — neprekidni oganj
Koji ne sagara niti se ugasi.

Stjepan Miličić
Est. Gahan, FCCBA.

Z L A T A R

U našem vrtu rasao busen prekrasne ruže. Svak se je divio njenim šarolikim ružama, a bile su zapravo krasne. — Na jednom omladku pojavio se divan pupoljak. Na daleko i široko ne bio mu ravna. Jato leptira nastojali, da ga poljube, da se nasišu njegovog miomirisa, željeli su, da im otvori njegove latice — ali on pupoljak ne želio takovih poklona i ostao dalje ukras matere ruže.

Najednoć čulo se nekakvo zujanje — pupoljak uzdrhta. — Probljedi i njegove latice stale su se same otvarati — Zlatar 1) — sa svojim zlatnim oklopom duboko zazubi i spusti se medju otvorene latice krasnoga pupoljka. — Kroz kratko vrijeme ono što bijaše ures ruže i perivoja, nestade. — Pupiljka ne bijaše više, njegove latice koje su ostale neosjetljive na sve šarolike leptire, već ležaše oskurnjene po zemlji. — Zlato učinilo je svoju. —

U mom selu rastao divan pupoljak, zvala se Ruža. Seoski je momci obljetavahu, svaki je želio da se nasiti čara i divote njezine, ali je Ruža ostala kao kamen tvrda na sve molbe i zaklinanja dobrih i vrijednih mladića. Nije se nikad na njih obazirala, vazda je nekim prezirom od sebe odbacivala sve vjenčane ponude, sva ulagivanja. Svi čari krepkih i zdravih mladića ne mogoše da otvore latice njenog srca. Ona je ostala nijema, — a sve što je moglo da bude sreća njena i drugog, ostalo je glas vapijućega. —

Najednoć nekim slučajem, prodje kroz selo Ivo Zlatar. — Tako se je zvao — bio je prilično star, a vraćao se je iz Argentine. O njemu se govorilo kao veoma bogatom čovjeku. No nitko se nije zanimao za njegovu prošlost. — Amerikanac je silno bogat, a drugo nije stalo. — Palo mu oko na Ružu i lako je snubi. Ona i ne pita tko je Ivo, ni da li je dostojan njene nevinosti. — Sva sretna, pliva u veselju, lijepa Ruža. — Bez oklijevanja obavili se svatovi, ali medeni dani — naglo se prekinuše. — Nenadano, Ivo najavi svoj odlazak, ode on . . . . .

Naša Ruža, još i danas ga očekuje, — oskrvnuta, zaražena, tužna i jadna, a Zlatara nema . . . . .

Oh, da bi ta naša Ruža jedina bila . . . . . S. Miličić.

---

1) Zlatno — zelena buba, insekt, koja se u nekim našim krajevima naziva "zlatna mara".

POZDRAV JADRANU IZ TUDJINE

I.

Čuj Jadranu milo naše more,
Od srca Ti šaljem ja pozdrave svoje;
Iz tudjine ove iz ove daljine,
Pozdravljam Ti vale i Tvoje dubine!

II.

Pozdravljam ti silne duje i vjetre,
Pozdravljam ti brda kud Orlovi lete
Pozdravljam otoke i njina mjestašca,
Koje ljubim žarom svojega srdašca.

III.

O Jadranu krasni! Oj Jadranu plavi!
Ja te ljubim žarko, ko oči u glavi;
Tvoje divne luke, ubave uvale,
Da im para nije, na sve četiri strane.

IV.

Tvoji vali šumni, tvoja plavetnila,
U mom oku stoje, kao krasna slika,
A ta slika šarna, često se ponavlja,
Pak o tebi noću, slatke sanje sanjam.

V.

Pozdravljam ti rijeke, potoke i vrela,
Pozdravljam gradove i pitoma sela,
Pozdravljam buzdovan, sred tvoje dubine,
Što ga Marko baci, s Urnive planine.

VI.

Pozdravljam ti male i vele brodove,
Pozdravljam ti ribe, bijele galebove,
Pozdravljam ti obalu, Rećinu, Bojanu
A tebe srdačno pozdravljam, Jadranu!

VOJNA OBAVEZA ISELJENIKA

Svi građani naše države moraju da vrše svoje građanske dužnosti, pa gdje se oni nalazili. Prema tomé dužni smo i mi najmladji iseljenici, po zakonu, da se prijavljujemo na regrutovanje, ako nam je za to rok. Time osiguravamo sebi građanska prava i prinadležnosti, a izbjeći ćemo neugodnim posljedicama t. j. da ne budemo proglašeni vojnim dezertrom.

Prema članu 45. našeg Zakona u ustrojstvu vojske i mornarice, ukratko utvrđeno je: da lica koja stalno žive van naše države u Europi, osim zemalja u našem neposrednom susjedstvu, kao i lica koja stalno žive u prekomorskim zemljama, ili su tamo prirodjeni, ili onud su otišli pet godina prije regrutovanja, ne će se smatrati da izbjegavaju službu u stalnom kadru, ako se u vremenu njihovog regrutovanja, pa najdalje do navršene 25. godine njihove starosti, jave našim vojnim, odnosno civilnim predstavnicima u dotičnim zemljama, gdje žive, i regulišu svoju vojnu obavezu. Sva lica, koja su regulisala svoju vojnu obavezu, mogu svake tri godine dolaziti kući, ostati ovdje šest mjeseci i slobodno povratiti se na zaradu u svijet, odakle su došla a da nisu dužna vršiti vojničku službu, ali za slučaj rata sva su dužna doći kući da vrše svoju dužnost.

Dalje, kako je izvršenje ovog Zakona nalazilo poteškoća, a da se izbjegne netočnoj primjeni istoga, Gospodin Ministar Vojske i Mornarice, pod br. 22602 od 5. oktobra 1936 godine, izdao je naredjenje, da se članku 55 a Pravila o regrutovanju doda tačka 5, koja glasi:

“Regruti i obveznici, naši državljani, koji stalno ili privremeno žive u zemljama van Europe a van sjedišta naših predstavnika na strani, ako ne mogu da se lično pretstave radi regrutovanja i regulisanja kadrovske službe i vojne obaveze, neće se smatrati da su izbjegavali vojnu obavezu, ako se u vremenu propisanom stavom drugim člana 45 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice jave pismeno pomenutim predstavnicima — Konzulatima odnosno Poslanstvima.”

U istoj dodatnoj točki 5. člana 55a Pravila o regrutovanju, g. ministar još naredjuje: da svaki vojni obveznik u propisano

Rosario: Slavnostan spjevod h slovesni zahvalni božji službi. — Od leve na desno: 1. Komandant 11. pešadiškega puka; 2. Ministro Dr. Rodriguez, 3. Gobernador Provincije Dr. Bruchman, 4. Intendente Mun. Dr. M. Culaciati, 5. Ministro Dr. Forster, 6. konzul Rubeša, 7. Komandant flotille Rosario.

vrijeme treba da prikaže molbu nadležnom konzulatu ili poslanstvu, i u istoj navede: a) Prezime očevo i svoje ime; b) mjesto rođenja, zavičajno mjesto i vojni okrug; c) dan, mjesec i godina rođenja; d) kada je otišao iz otadžbine u inostranstvo; e) tačnu adresu svoju (mjesto, ulicu i broj kuće gdje stanuje, ili gdje će ga se najbrže moći naći u slučaju potrebe).

Prema gornjemu, preporučamo našim čitateljima, da izvole skrenuti pažnju svim vojnim obvevnicima, kako nebi pregrješili gernji Zakon, te da bi se na prolazu kroz grad, gdje se nalaze naši Konzulati, sami lično prijavili, te dostavljali promjene o svojoj adresi. — Time očuvat će svoje pravo, a u svakom slučaju putovanja u domovinu ili kod traženja zaštite na državnim nadleštva na strani, izbjeci neugodnim i štetnim posljedicama.

RADIOTELEFONSKE VIJESTI

Dana 1. o. mj. po prvi puta čuli smo glas iz Domovine. Kratkotalasna stanica Centralnog Presbiraia iz Beograda počastila je naše iseljeništvo u Americi posebnom emisijom, koju je otvorio Presjednik Ministarskog Saveta i Ministar Inostranih Poslova, g. Dr. Milorad Stojadinović, pozdravivši nas najsrdačnije u ime Otadžbine.

Istodobno bilo je najavljeno, da se slijedeća emisija daje u večer 14. o. mj., i to od 20 do 21 sati a na dužini od 19.71 m od-

Villa Mugueta: živa slika sa zabave Hrvatskog Pripom. Društva, u kojoj su uzeli učešća sinovi naših iseljenika.

nosno 31.28 metara valovne dužine. Prema tome, svaki onaj koji ima mogućstva da se snabdi je sa aparatom za kratke valove, imat će prilike da jasno čuje glas iz Jugoslavije.

Za sada, emisija beogradske stanice davat će se dva puta mjesečno, a kasnije, kad bude dovršena nova moderna stanica moći ćemo je slušati svaki večer.

Mi ćemo naše čitatelje o tome pravodobno izvijestiti, a već sada nam je drago istaknuti, da je i nama napokon dan, — i ako nešto dockano — da se možemo direktno staviti u doticaj sa domovinskim radiostanicama, te u zimskim večerima uživati ugodnu muziku i slušati domovinske vijesti.

Doncellas, ataviadas en sus tra'jes típicos de Rab, remando.

ČASTNA LISTA

najdragocenejših sodelavcev naše revije, ki podpirajo naša prizadevanja s pisanjem, naročanjem, priporočanjem, širjenjem in še z izrednimi prostovoljnimi prispevki v argentinskih pesosih, kahor jih navajamo spodaj:

Bizjak 1, Gabrovec 2, Luznik 0.50, Slejko 3, Koglot 1, Kerševan 0.50, Boveon 1, Pahor 2, Jug 2, Kodrič 1, Kragelj 1, Rutar 1, Ivanič 1, Turk 1, Zidar 1, Kek 1, N.N. 50.—, Bambič 0.50, Kunstelj 1.50, Kunaver 2, Šenica 2, Brišar 1, Žerjav 1.50, Bratina 0.50, Ušaj 2.50, Urbančič 1.50, Samša 0.50, Peršolja 1, Filej 1, Oetin 1, Hojak 1, Stančič 1, Ribič 0.50, Bertoneelj 0.50, Muhič (Francija) 12.50, Jankovič 15.—, Sedej 2, Cunja 2, Troha 1, Grbec 0.50, Belé 0.50, Klobučar 1, Uršič 1, Cigoj 1, Gomilšček 2, razni imenovani skupno 28.50, Špilec 1, Cuk 1, Počkaj 2.50, Milharčič 2, Oselj 2, Lah 1, Troha 1, Furlan 1, Kodelja 1, Fujs 3, Gomišček 2, Čučič 1, Jug 5.

Čast njihovi uvidevnosti! Naj žive posnemovavci!

No naše skupno delo je rodilo že mnogo lepih sadov, nikakor pa še niso izčrpane vse možnosti naših uspehov in koristi, ki jih lahko nudi pametno sodelovanje bodisi posameznim izseljencem, bodisi slovenski izseljenski skupnosti v Argentini in izven nje, in celo naši slovenski in jugoslovanski narodni družini v njeni celoti.

Če si plačal predpisano naročnino za Duhovno življenje, vedi, da si sicer hvalevredno izpolnil strogo dolžnost, ki jo imaš do lista, vendar si dal listu samo to kar neizbežno zahteva od nas uprava in tiskarna za tisk in

dostavo Tvojega izvoda. Če bi razpolagali samo z naročnino naših naročnikov in plačali vsako delo, ki je v zvezi z listom, bi morala biti posamezna številka Duhovnega življenja neprimerno manjša in še veliko skromneje opremljena, kakor pa je. Kdor je seveda list naročil ali ga tudi samo obdržal, ko smo mu ga poslali na ogled, pa se na kakoršenkoli način odteguje tudi plačilu tega najnižje preračunanega zneska, pa seveda ne samo da ni izpolnil svoje dolžnosti, marveč dela očitno krivico upravi in naročnikom in je škodljivec cele izseljenske skupnosti.

Že Duhovno življenje v današnjem obsegu in današnji opremi nam omogočajo poleg redno plačujočih naročnikov samo povsem brezplačno poslujoče uredništvo in skoro brezplačno poslujoča uprava, zlasti pa še uvidevni naši mali dobrotniki, kakor jih naštevamo zgoraj, ki niso toliko naši, kakor vse hvale vredni svoji lastni in slovenske izseljenske skupnosti javni dobrotniki.

Mi pa bi radi Duhovno življenje še močno izboljšali. Izboljšali še bolj kakor povečali. Radi bi mu dali še prikupnejšo obliko. Zato pa rabimo Tvojega uvidevnega sodelovanja, dragi čitatelj! Ne samo čitaj in svoj izvod gotovo in pravočasno plačaj, ampak tudi priporočaj in širi našo revijo med svojimi znanci in prispevaj v njen tiskovni sklad.

Če ne moreš za svoje znance in prijatelje med izseljencl ali v domovini naročiti celotnega letnika, jim morda pošlji številke, ki se Ti zdijo zanje posebno primerne in ki jih proti neznatni odškodnini radi pošiljamo kamor želiš, za 40 cts. kamorkoli v Ameriko, bodisi Severno bodisi Južno, in za 50 cts kamorkoli drugam po svetu, izvzemši današnje številke, ki velja zaradi svoje obsežnosti in opreme en peso.

Mnogi bolniki po buenosajreških in drugih bolnicah bi si radi krajšali svoje dolge in mučne ure in se izobraževali z Duhovnim življenjem, mi pa nikakor ne moremo več sami nositi vseh teh stroškov, ki gredo skupno in tekom let v razmeroma ogromne svote. Pomagajte vsestransko nam delati dobro! Pomagajte nam, da bomo Duhovno življenje čim bolj izboljšali in je spravili v kolikor mogoče veliko slovenskih izseljenskih rok! Pomagajte nam delati dobro in prispevajate v naš tiskovni sklad!

Duhovno življenje bo izhajalo za naprej v dosedanji obliki in bo urejevano v smislu naših zadnjih treh števil. Povprečno bo obsegala vsaka številka najmanj 64 strani. Uredništvo si pridržuje pravico, da iz tehničnih ali drugih vzrokov izda kako številko tudi v znatno večjem obsegu, zato pa bo prihodnja toliko manjša, vendar vedno tako, da naročniki ne morejo biti oškodovani. Skupno mora obsegati Duhovno življenje letno najmanj 768 strani. Duhovno življenje bo redno prinašalo Opazovavca, ki se je na mah priljubil in bo poročal zlasti o dnevnih kulturnih vesteh, ki morejo zanimati slovensko izseljenstvo.

V eni izmed prihodnjih števil bomo prinesli posrečeno ljudsko igro, ki jo je nalašč za našo revijo priredla gospa Antonija Rože, naša znana sodelavka in izseljenka in Franciji, za tisk imamo že pripravljeno najlepšo argentinsko ljudsko povest Breskvinevet, ki na medosegljivo lep način popisuje življenje po argentinskem kampu in življenje služkinje v Buenos Airesu, gospod Srečko Ferfolja, naš znani sodelavec ima pripravljeno nalašč za naš list obširno razpravo o Čaku, današnji najvažnejši argentinski kolonizacijski pokrajini, priznani slovenski psatelj in naš odlični sodelavec

gospod profesor Bednarik nam je poslal obširno in dragoceno razpravo o življenju po širnem, malo znanem svetu, ki se bere kakor roman, čeprav je pred vsem poučnega značaja, poročali bomo o naših izseljencih v Severni Ameriki, Franciji, Belgiji, Nemčiji. Ena številka bo posvečena slovenski domovini, druga posebej naši Primorski. Pisali bomo o naših odličnih izseljencih, ki so se uveljavili v težki borbi z najsposobnejšimi sinovi tujih narodov, na primer o našem buenosajreškem arhitektu Sulčiću ali podjetniku inženirju Kaduncu iz Sao Paula. Številke o posebnih prilikah, zlasti ze velike praznike, bodo posvečene verski misli, kakor je bila na primer veliko-nočna. Današnji številki bo podobna, samo da bo še popolnejša in zanimivejša številka posvečena jugoslovanski koloniji v Buenos Airesu, ki jo že pripravljamo. Veliko vrzel mislim, da bomo zamašili s posebno številko o zgodovini, zemljepisju in gospodarskem življenju Argentine, naše nove domovine itd., itd. Tako da nam zanimive tvarine ne samo ne bo zmanjkalo, marveč da je imamo na razpolago preveč.

Naš cilj je: vsebinsko globoko obdelana, znanstveno kar mogoče zanesljiva, pa vendar poljudna, koristna in prijetna, po obliki pa tako prikopna slovenska izseljenska revija, kolikor bodo le pripuščale razmere, to je naša denarna sredstva, skratka tako izseljsko glasilo, da bo delalo čast slovenskim izseljencem v Južni Ameriki in jim bo tudi v korist. Saj si vsak lahko predstavlja, koliko more koristiti izseljencem ena sama številka, ki ga na primer kakor današnja, vestno in nepristransko seznanja z načinom življenja v eni celi provinci, kjer že žive ali kjer se mislijo v večjem številu naseliti naši ljudje.

Naročnina za tako povečano in izboljšano Duhovno življenje je \$ 4.— za Argentino in vso Ameriko in \$ 5.— ali Din 70.— za Jugoslavijo in vso Evropo. Naročnino pošljite: iz Argentine na običajni način, iz Jugoslavije preko Zadrúžne Gospodarske banke v Ljubljani, iz drugih držav pa pošljite najboljše v bančnih čekih naslovljenih na našo upravo.

Kateri so že poslali del naročnine, jim bomo plačane zneske vračunali.

Naročnikom v republiki Argentini, kateri nam do dne 1. junija ne bodo poravnali naročnine in nam tudi sicer ne bodo ničesar sporočili, niti ne vrnili zadnjih treh prejetih števil, če lista ne želijo več prejemati, bomo poslali tekom meseca junija plačilne naloge, na katere bomo vračunali vso zaostalo naročnino in pristeli še 20 centavos za stroške.

Naročajte Duhovno življenje! Priporočajte je svojim prijateljem in znancem! Pravočasno plačajte naročnino! Prispevajte v naš tiskovni sklad! Pomagajte nam delati dobro! Koristite sebi in slovenski izseljenski skupnosti. Pomagajte nam dvigati čast slovenskih izseljencev v Južni Ameriki!

IZ ARGENTINSKE LEPE UMETNOSTI

Ne čas ne prostor nam ne dopuščata, da bi danes obširneje govorili o argentinski lepi umetnosti, zlasti o literaturi. Vendar bi ne bilo prav, če bi je v tej, v Argentini živečim jugoslovanskim izseljencem posvečeni številki niti ne omenili.

Zato priušaamo autorizirane prevode dveh kratkih črtic izbranih iz dobro znane in že v razne jezike prestavljene knjige El Erial, ki jo je napisal Konstancij C. Vigil.

Konstancij C. Vigil je našim čitateljem že znan. Duhovno življenje je že svojčas povdario njegovo odlično vlogo v duhovnem življenju Argentine, vse latinske Amerike, pa tudi njegovo odlično mesto v svetovni literaturi.

Svojo pisateljsko pot je začel s 17 leti. Danes je Vigil 62-letnik. Sadovi in uspehi njegovega pet in štiridesetletnega literarnega dela so ravno tako ogromni kakor svojevrstni. V glavnem je Vigil vzgojitelj. Naše duhovno življenje je prineslo že lepo vrsto prevodov njegovih ljubkih otroških povestice. El Erial, iz katerega smo povzeli obe naši kratki današnji črtici, pomeni višek Vigilovega literarnega dela in je zlasti pisatelju samemu najljubša izmed vseh njegovih neštetihi spisov in knjig. Kritika je knjigo izredno soglasno pohvalno sprejela. Njeno dikcijo kritiki radi primerjajo preprosti globokosti svetopisemskih tekstov. Veliko sorodnosti smo našli med njim in znanim švicarskim vzgojiteljem F. W. Foersterjem.

Poleg svoje pisateljske delavnosti pa je Vigil lastnik in ravnatelj ene izmed največjih založb sveta, Editorial Atlántida, ki izdaja devet vsebinsko odličnih, zlasti pa tudi tehnično tako izpopolnjenih revij, da se jim evropske revije kot celota niti od daleč ne morejo primerjati. Ena izmed njih, ženam in dekletom namenjena 'Para Ti', izhajajo tedensko v nad 240.000 izvodih, dočim se zdi, da je Vigil samemu najljubši otroški tednik 'Billiken'. Za tiste, ki ne poznajo argentinskih razmer, naj omenimo, da izhaja na primer 'Para Ti' tedensko, vsakokrat na 116 velikih straneh, točno dvojna velikost Duhovnega življenja, vsaj deloma na ilustracijskem popirju in v mnogobarvnem tisku, stane pa številka po 20 cts ali Din 2.60, torej približno toliko, kolikor velja netiskan papir. Vse ogromne ostale stroške za honorarje, klišeje, tisk, upravo morajo nositi številni in kajpada tudi kričeči oglasi, ki so evropskim čitateljem običajno manj všeč.

Poleg izrednega pisateljskega talenta in iznajdljivega duha, s katerim je Vigil iz nič priklical svoje revije, jih ustvaril, usmeril in svojim čitateljem priljubil, jih ohranja in neprestano vsestransko izpolnjuje, je treba za vodstvo tako velikega

podjetja tudi trgovske spretnosti, previdnosti in prevdarnosti, zlasti pa čuta za moralno odgovornost, lastnosti, ki se zelo težko in redko vtelesijo v enem samem človeku. Vigilove revije čitajo nepreračunljivi milijoni ljudi, ki pokupijo na leto mnogo nad deset milijonov izvodov, zato ni vseeno s kakšno duhovno hrano da pasejo ti zvčzki sprejemljiva človeška srca in zlasti duše nezrelih in neodločnih mladih ljudi. Vigilove revije sicer niso nabožno branje, vendar je treba poudariti, da niso samo tehnično na višku, marveč, da so v celoti tudi moralne, kar veliko pomeni sredi ogromnega in svobodnega ameriškega tiska, ki se kakor reka, kakor umazan veletok razliva čez duše lahkomišelnih čitateljev in počasi pa gotovo zastruplja tudi srca naših izseljencev in jih otopeva za vse dobro. Posebno pohvalno je treba omeniti revije 'Para Ti', 'Marilú', in — kdo bi si mislil — razkošno opremljeni Cinegraf.

Vigilove revije iz založbe Atlántida moramo omeniti tudi vsled tega, ker so se že večkrat na vse hvalevreden način spomnile tudi naše slovenske in jugoslovanske domovine, in kolikor nam je znano, spet pripravljajo daljšo vrsto razprav in slik o naših ljubih domačih krajih. Uredništvo.

PREMETENOST

Mlada žena je sklenila, da mora na vsak način imeti dragoceno obleko, ki ji je bila izredno všeč. Vedela pa je, da je njen mož ne bo hotel kupiti, ker je predraga, zato se je odločila, da ga bo pridobila z zvijačo. Poljubi ga torej in mu začne praviti o lepi obleki, katero je bila videla.

On: "In koliko stane?"

Ona: "Tri tisoč dinarjev."

On: "Prav nespametno bi bilo izdati toliko denarja za eno samo obleko."

Ona: "Res je. Tudi meni se tako zdi."

Par dni pozneje. Soprog se vrne v domačo hišo in ženka opazi na njegovem licu prašek; obriše mu ga s svojimi mehкими prsti in reče: "Spet sem bila pri modistinji radi one obleke, o kateri sem ti pravila."

On: "Veliko predraga je. Ali nič ne popustijo?"

Ona: "Imaš prav! Bom poizkusila. Pristoja mi res, ampak... je pač predraga."

Zopet mine nekaj dni. Ko pride soprog nekega večera do-

mov, se prestraši. Kaj je njegovi ženki? Jokala je, o tem ni dvoma. "Saj ni nič," mu odvrne in ga ljubeznivo pogleda, "skrbelo me je samo, ker te ni bilo tako dolgo domov. Vidiš, sedaj je že spet vse dobro." In ga je objela, se zasmejala, da so se pokazali njeni ljubki zobje, mu pogladila brke in že vzkliknila: "Ah, skoro bi pozabila: Šivilja pravi, da obleke ne more dati ceneje, kaj pa ti praviš?"

On: "Je že prav, srček, kar kupi si jo."

PLACILO

Nekega nedeljskega popoldneva se je stari Kristijan vrnil na svoj dom in doživel žalostno presenečenje. Njegovo sadno drevje, lepi rožni in šipkovi grmi, njegov tako lepo obdelani zelenjadni vrt, ves sad njegovega dela in vse veselje njegovega samotnega življenja, je ležalo pred njim uničeno, kakor da je vse poteptala čreda divjih konj.

Stari mož se vgrizne v ustnice, nagubi čelo, ne more razumeti te zlobe, in zmajuje z glavo — niti prestopiti se mu več ne ljubi.

Kdo je tako ranil njegovo dobroto, skromnost in njegovo srce?

Ogleduje si roke in se sprašuje, ali še zmorejto toliko, da bodo spet obdelale, kar je bilo uničenega. Ko še tako stoji in si ogleduje škodo, zapazi na tleh sekiro. Takoj je spoznal, da je sosedova, sekira zavistnega Gustava, ki je tolikokrat nevoščljivo opazoval skrbno in potrpežljivo delo svojega sosedu.

Čez par dni bi mu moral Gustav plačati neko naročeno in storjeno delo. Pride torej in smehlja je pozdravi starega Kristijana, ki mu odzdravi kolikor le more prijazno, in ko mu oni ponudi plačilo, ga prime za roko in reče:

"Sklenil sem Vas prositi, da mi tega dela ne plačujete. Sam sem na svetu, le malo časa bom še živel in bom že kako sam zmo gel to malo, česar za življenje potrebujem. Ampak Vi ste mladi in kopico otrok imate za katere morate skrbeti, zato bodite tako prijazni in zanje porabite ta denar."

S takim povdarkom je govoril, da se je Gustav skoro opote-

kel vsled razburjenja in mu ni preostalo drugega, kakor da se je vrnil s svojim denarjem.

Zopet mine par dni, ko neke mrzle in deževne noči zbudi starega Kristijana krik in ropot iz sosedove hiše. Hitro vstane in gre gledat, kaj da se je zgodilo. Hišna gospodinja je umirala in obupani Gustav je ni mogel same pustiti, da bi šel po zdravnika. Stari Kristijan steče brez pomisleka v temno noč in v besni naliv ter kmalu pripelje zdravnika, kateremu se je res posrečilo, da je rešil na smrt bolno ženo.

“Usmiljeni Bog, sedaj je dovolj!” vzklikne Gustav in zbe-gano pogleduje hišo svojega soseda.

Toda najhujše maščevanje je še manjkalo.

Gustav se je prav dobro spominjal, da je tistega dne, ko je vinjen izvršil svoje sramotno delo, pozabil na sosedovem vrtu svojo sekiro, in ta zavest ga je grizla, da bi skoraj znorel.

Par noči jo je zaman iskal. Kako bi preprečil, da stari ne bo našel orodja? Kako je sploh mogoče, da sekire še ni našel?

Tedaj se pripeti nekaj nepričakovanega. Nekega dne najde Gustav v svojem lastnem vrtu, skrito v grmu in pokrito z list-jem in svežo prstjo — sekiro; kakor da je slučajno tam ostala. Ko jo je pobiral, zapazi komaj vidne sledove moških nog, ki so prihajale od mejnega zidu med njegovim in Kristjanovim vrtom, in sicer ravno od tam, kjer je bilo zid najlažje mogoče prestopiti.

Sedaj se ni mogel več obvladati, skoči na cesto in v sosedovo hišo. S sklonjeno glavo in molče stopi na dvorišče, kjer je slutil, da bo našel starega.

“Dobro jutro, moj mladi prijatelj!” ga je stari veselo pozdravil in si z roko zasenčil oči, da bi si lahko boljše ogledal prihajajočega.

Gustav se mu bliža počasi, ponižno in skesano. Hotel je spregovoriti, pa mu beseda ni hotela čez ustnice. Rad bi bil otrok, da bi mogel jokati brez sramu. Nato pade pred starčkom na kole-na in objame njegove noge, stiska jih s svojimi trdimi rokami, poljublja in moči s solzami.

Nato je začel brez besede pomagati starčku pri njegovem vsakdanjem opravilu.

A N I C A J E R A M
B u e n o s A i r e s

V P A T I J U *)

S O L I Č T E R E Z I J A,
B u e n o s A i r e s

S R C U

Aj, srce nepokojno moje,
kam vedno gineš, koprniš?
Zastonj je hrepenenje Tvoje,
na svetu sreče ne dobiš!

Zato mi sreče več te zovi,
miru ne kliči si nikar!
Šele ko doteko ti dnovi
miru zasija, sreče žar.

V E Č E R

Že sonce, glejte, zahaja
in jemlje od zemlje slovo,
za vrhe zelenega gaja
bo skoraj, prav skoraj zašlo.

Odkrije se potnik in moli:
Marija, delivka dobrot,
ozri iz neba se sem doli,
usmili se vbogih sirot!

Kaj gojila bom cvetlice
in zeleni rožmarin
Naj jih močijo solzice
in preteklih dni spomin!

Kaj bom jaz sadila rožce,
na ta mrzli tuji vrt,
ko je moj tam v domovini
zapuščen in ves zatrt?

Kaj gojila bom v tujini
rdeče, bele nageljne,
Ko moj nagelj v ostri zimi
je pozebel in mi mre?

Šopke sem nekda vezala
in dajala jih drhte
njemu, ki mu je drhtelo
kakor moje je srce.

Rože, naglji, šopki, cvetje,
ti zeleni rožmarin,
toliko veljate meni,
kolikor na dom spomin!

Aj, domov, domov bi rada
h mojim ljubljanim gredam.
Ta tujina same solze,
drugega ne nudi nam.

*) Patio pravijo tod dvorišču z
majhnim okrasnim vrtom.

Argentina i provincija Santa Fé

Uprava i ustav.

Prva vlada republike Argentine, koja je bila revolucionarna, sastavila se je 25. maja 1810. g. u gradu Buenos Airesu. — Šest godina iza toga, u gradu Tucumanu proglasila se je državna neodvisnost, oslobodivši se od španjolskog dominija.

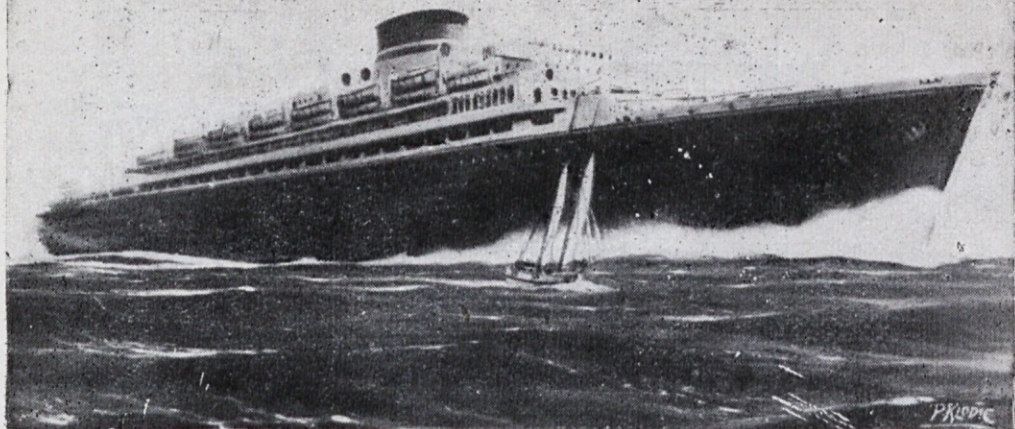
Tekar 1853 god. i to baš u gradu Santa Fé sastala se je konstituanta odglasavši Argentinski Ustav, koji izuzev malih izmjena još i danas važi, a sastavljen je prema sjeveroamerikanskom Ustavu.

Argentina je federalna republika, a tvore je četrnaest autonomnih provincija, (Buenos Aires, Santa Fé, Córdoba, San Juan, San Luis, Catamarca, Mendoza, Santiago del Estero, Entre Ríos, Rioja, Tucumán, Jujuy, Salta, Corrientes), glavni grad Buenos Aires, te državni teritoriji (Pampa, Los Andes, Chubut, Santa Cruz, Misiones, Chaco, Tierra de Fuego, Río Negro, Neuquen, Misiones), koji zajedno zauzimaju skoro istu površinu kao i 14 provincija), prema čemu svaka provincija opstoji kao autonomna federalna država, koja se upravlja sama sobom, po svom parlamentu i izvršujućem organu, izbornom vladom.

Argentinski se ustav bazira na principima građanske slobode i jednakosti, slobode rada te vjerske i lične slobode.

Važno je, da je građanska sloboda zajamčena ne samo urođenom Argentineu, već i svakom inostraneu, te je time svakom stanovniku Argentine zajamčeno pravo, da tjera, radi i iskorišćuje svaki dozvoljeni obrt, da može brodariti i trgovati, ulaziti i zadržavati se, prelaziti i izlaziti sa Argentinskog teritorija, izdržavati svoje ideje, upotrebljavati, uživati sa svojim vlasništvom, slobodno ispovjedati svoju vjeru itd. (14. članak ustava).

Iza oslobodjenja, Argentinu je obitovalo malo svijeta, pa je za to prvo i najprešnije bilo, kao da se zemlju napući. Radi toga Ustav predviđa, da je dužnost državnih organa podstrekavati, podpirati useljavanje Evropejaca, te u tom cilju izričito naznačuje, da se nikakvim porezom ne može, sprečavati ni ograničiti ulazak u argentinski teritorij stranaca, koji se useljuju radi ob-

Ladja Oceania, ki odpelje dne 21. maja preko Neaplja in Splita v Trst. Oceania in Neptunia sta najbrži, najudobnejši in zato za naše izseljence najpripravnejši ladji.

ragjivanja zemlje, usavršavanja industrije, širenje naobrazbe i znanosti (članak 21.)

U ustavnemu navodu ("preambulu") nalazimo ovi značajni članak: da se argentinski Ustav stvari radi osiguranja pogodnosti slobode za argentince kao i za sve ljude svijeta koji žele obitavati argentinsku zemlju.

U vjerskom pogledu postoji potpuna sloboda (članak 14), ali u članku 2. nalazimo da je državna vjera: rimo-katolička, a i presjednik mora biti ove vjere (članak 76).

Politička razdioba Argentine

U Argentini kao federalnoj zajednici, tako i u provincijama Vlasti se dijele na tri tijela: na zakonodavno, izvršno i sudbeno, a svake tijelo ima svoj određeni djelokrug.

Zakonodavno tijelo sastavljeno je od Parlamenta (Congreso), koji sačinjava poslanička kuća i Senat. — Poslanici bivaju birani većinom glasova na 4 godine, a senatori (2 po svakoj provinciji) na 9 godina.

Izvršujuće tijelo sačinjava: Presjednik i potpresjednik republike, birani po izborničkim delegatima, koje bira narod iz svih provincija tajnim glasovanjem. — Presjedničke atribucije su vrlo proširene poput svih državnih glavara, ali nikako ne može vršiti sudijskih dužnosti.

Sudbeno tijelo predstavlja Vrhovni Dvor (Camara Superior de Justicia), pod čijim se nadzorom i jurisdikcijom sva druga niža sudišta.

Svaka od 14 provincija imaju svoje sopstvene ustave, koji se podudaraju sa federalnim ustavom, dok su u državnim teritorijama (teritorios nacionales) primjenjuju federalni zakoni. — Civilni, trgovački i krivični zakoni bivaju glasani po federalnom Parlamentu, a važe za cijelu državu, prema čemu moraju ih poštivati i Provincije, uza svoje zakone koji se nesmiju kositi sa prvima.

Ipak, provincije pridržavaju svu moć i pravo za stvaranje i čuvanje vlastitih državnih institucija: Tako na primjer biraju javnim glasovanjem svog guvernera, poslanike i senatore, bez ikakve intervencije federalnih vlasti, ali one u slučaju pogibelj i unutrašnjeg nereda, mogu da proglase u dotičnoj provinciji opasno stanje, takozvanu intervenciju.

U oporezivanju, provincije su takodjer autonomne, nu ipak proračune za vojsku i mornaricu, ministarstva inostranih poslova, te ministarstva financije, pripadaju federalnim vlastima. —

Provincija Santa Fé

Kako već prije naznačismo, sve provincije — a tako i Sta Fé — imaju političku autonomiju, a vlast se dijeli na zakonodavnu, izvršujuću i sudbenu.

Ustav ove provincije odglasan je godine 1900, te određuje da suverenitet provincije stoji na istom narodu i na provincijalnim vlastima. Kod toga guverner i poslanici bivaju birani tajnim glasovanjem po pučanstvu. — Pravda se vrši po provincijalnim sudijama, pa makar se primjenjivali federalni zakoni. — Policija je isto tako provincijalna Vlast.

Provincija (čl. 27 provincijal. ustava) može sklapati pojedinačne nagodbe sa drugim provincijama, ili sa ovlaštenjem Parlamenta, te svojim vlastitim sredstvima graditi, uzdržavati puteve, kanale, širiti i pomagati bilo koju industriju i koristno preduzeće.

Troškovi se pokrivaju sa prihodima, koje provincija stiče prodajom ili unajmljivanjem provincijalnih dobara, te stalnim i redovitim vremenitim, porezima, javnim zajmovima i ostalim finacijskim transakcijama, koje mora da odobri zastupnička kuća i Senat.

Što se stranaca tiče, a u suglasju sa federalnim ustavom, Pro-

vincija Santa Fé priznaje i daje iste privilegije, a naročita klauzula (čl. 26.) podertava, da se inostrancima ne može kratiti prava, koja ima osigurava federalni ustav, a niti se inostrance smije teretiti višim specijalnim porezima ni daćama.

U općinskim upravama, ustav odregjuje, da se mjesta sa više od 8000 stanovnika upravljalo samostalno, po svojim vlastima: općinskim vijećem, biranim po općinarima, te izvršujućim organom, kojimu stoji načelu "intendente" (načelnik) naimenovan po pokrajinskom guverneru, sa odobrenjem parlamenta.

Napokon, provincija Santa Fé dijeli se na 19 okruga (departamenata), koje upravlja politički šef (Jefe Político), naimenovan po provincijalnoj Vladi.

PROVINCIJA SANTA FE U CIFRAMA

Ima željeznica 5.144 km, goveda 3.476.801 glava, ovaca 415.476, svinja 542.940, konja 1.273.923. — Pšenice posijane 1936. g.: 610.450 ha, lana 753.000, kukuruza 1.017.000, djeteline 734.000, sunecokreta 6.900, pistacija (maní) 16.100. — Površina mjeri 134.827 km², to je zbroj Holandije, Belgije, Švicarske i evropske Turske, 4 o/o cijele republike Argentine ili 5/8 Jugoslavije. — Stanovištvo (1935) 1,463.194 duša. — Glavni grad: Santa Fé: 105,295 stanovnika. — Rosario: 510.000 stanovnika. — 1/4 cijelog pučanstva provincije su inostranci-useljenici. — Najviši postotak pomnožavanja stanovništva na svijetu od god. 1910—1931: pučanstvo je poskočilo za 31.9 o/o. — Od 1000 argentinaca ima 95 vlasnika, a od 1000 inostranaca 161 vlasnika.

Grad Rosario u ciframa

Stanovništvo grada Rosario bilo je 1910. god. 113.900, 1927. god. 410.0000. 1936. god. 510.000. — U grad Rosario dovodi 12 željezničkih linija; imade 22 banke sa 4 podružnice, 1 državni telegraf i 3 privatna, univerzu sa 6 fakulteta (medicinišku, matematičkih znanosti, ekonomije i politike, politekniku). — Srednje škole: 2 javne državne gimnazije, 3 privatne, 2 realke, 1 srednja trgovačka škola. — U luku doplovi godišnje inozemnih brodova i isplovi 12000. —

Gradovi provincije: Rafaela 69.486 stanovnika, Venado Tuerto 14.000, Cañada Gomez 15.000, Reconquista 8.000, Casilda 14.000 Esperanza 14.000, Rufino 12.000.

Historijske crtice o dolasku i životu naših priseljenika u provinciji Santa Fé

Gledaj zemljopisnu kartu na stranici 163

Prvo naše prezime, za koje se je pročulo u Argentini, je Buratović, a odnosi se na majora Buratovića, rođenog u Vrbanju na otoku Hvaru. Nezna se kada se je doselio, ali ima podataka, da se je kao gradjevni poduzetnik, te kao kontratista javnih radnja istakao oko 1860|1865 godine. Po svoj prilici stigao je ovamo kao mornar na kojemu jedrenjaku. — Bio je prvi, koji je spojio telegrafskom žicom Buenos Aires sa Rosarioom. Osim toga važne su njegove radnje oko postavljanja i trasiranja telegrafskih linija po unutrašnjosti Argentine, gdje se je morao često boriti sa raznim indijskim plemenima, koja su mu ne jedamput pobila svu njegovu posadu, te poništila već postavljene linije. — U tom radu — kome se mora priznati, da je bio civilizatorni — morao je cijelo imati odrede vojske, a samom radu dati vojni karakter. Kao komandant tog odelenja, popeo se je do čina majora (u ono doba još nije bila argentinska vojska organizirana, već je opstojala "guardia nacional"). — Znade se, da je u svom radu volio da zaposluje svoje zemljake-hvarane. Jedan od njegovih povjerljivih radnika, bio je neki Ante Radonić iz Pitava (važno selo do Vrbanja), koji se je povratio u domovinu još godine 1877. nakon 10 godišnjeg boravka u Argentini. Isto tako se znade, da su sa Buratovićem radili i braća Vicko i Benedikt Radonić, iz Pitava, koji su se kasnije odijelili od Buratovića, te zaustavivši se u polju, započeli sa "čakarerskim" (poljedelskim) obrtom u okolici Baradera. Major Buratović nije se doslovno zadržavao u provinciji Santa Fé — koja možda u ovo vrijeme nije imala današnje granice — ali je važan za povijest našeg iseljenštva u provinciji Santa Fé, jer je on svuda razvijao svoju djelatnost, te prvim pionirima našeg iseljenštva — njegovim tadanjim saradnicima suzemljacima — otvorio oči, gdje bi našli za sebe najpovoljnije tlo za opstanak i korisni napredak. — Bura-

tović je postavio telegrafsku žicu do Rosaria i uz obalu rijeke
:u lako **njegovi ljudi mogli** proučavati i spoznavati
pogodnosti ove zemlje, koja u klimaterskom pogledu donekle po-
dudara sa našom domovinom, a dosljedno tome pogoduje nase-
ljivanju ljudi iz naših krajeva.

O Buratoviću nitko se nije zanimao, a u našoj iseljeničkoj
literaturi nikad nevidjesmo njegova imena. — Nekoji drugi pio-
niri naše kolonije, za koje se je pročulo nešto kasnije, — možda
su mu preuzeli prestiž, jer je rezultat njihovog poslovanja bio
ekonomski kud i kamo bolji, dok je Buratoviću svom altruistič-
kom i opasnom radu u korist napredka i civilizacije Argentine,
ostao siromah, a medju nama nezaopažen — i skoro zaboravljen.
Naš ga kolektivitat malo i ništa ne spominje, a ne preostaje nam
nego da mu u ovim skromnim redcima odamo nužni pomen.

Time se prodružujemo argentinskim Vlastima i Gradskoj
Upravi grada Rosario, koji su mu odali znak svog priznanja, po-
svetivši njegovoj uspomeni jedan lijepi i prostrani trg (plaza),
okružen ulicama calle 9 de Julio — 3 de Febrero — San Nicolás
i Caferrata, dok jedna stanica na liniji Ferrocarril Sud (u blizini
Bahía Blanca) nosi njegovo ime: Mayor Buratovich. U onom
predjelu Argentine bilo mu je polje njegove najuspješnije dje-
latnosti. (Vidi sličicu na strani 3).

Skoro u isto vrijeme 1870|80. godine, imamo tragova o našim
ljudima u ovim krajevima, koji izgleda da su se bavili mornar-
skim radom. Godine 1878. došli su ovamo neki Lošinjani na je-
drenjacima, s kojih su se iskreali: Anton Martinolić (otac braće
Martinolića, istaknutih radnika u nacionalističkom radu 1905—
1912). Zatim Bužanić (1); Supicieh (2); Vladinieh (3), Nikolori-
rić (4). — Koliko se je moglo provjeriti osim Martinolića, svi,
redom svi, uzimali su za žene domaće argentinke.

Okolo 1882|83 ima podataka da su se doselili u okolicu Baradera

---

(1) Otac današnjog poznatog advokata i političara Dr. Bussaniche u
Santa Fé.

(2) Porijeklom sa kvarnerskih otoka, od kojih još danas ima jedan
potomak u Rosario.

(3) Rodom iz Zadra, bio je viši činovnik, kod lučke Vlasti u Santa
Fé (capitán de navio asimilado); njegovi unuci pišu se Bladinieh, a
živu u Rosario.

(4) Rodom iz Bola n|o. Braču.—

(Provincia Buenos Aires), nekoliko hvarana. (Karakteristično je, da su se u Argentinu useljivali skoro isključivo samo hvarani): Gurdulići, Carići, iz Vrisnika, te Barbić (iz Silbe). Gvaj se je kasnije podigao do velikog dobra, slovio kao trgovac, odgajao sinove (njegov je sin inžinir Josip Barbić, bivši predsjednik Jugoslavenskog Kluba u Buenos Airesu, narodni Poslanik u Parlamentu), te Lazarin iz Silbe, zatim g. 1884|5. Bojanić, Zenčić iz Mileta, Mate Huljić iz Pitava na Hvaru, Gurdulić, Filičević i drugi iz Vrisnika. (Od ovih ima ih još dosta na životu, a većinom su vlasnici zemlje u okolini Arequito, Villa Eloisa, Los Molinos), dok iz Brusja u ovo vrijeme nije se znalo nego za Ivana Jeličića "Veli Ivan", jer ostali brojni brušani počeli su se useljavati kasnijih godina. (1891|92.)

Tako je Baradero (Provincia de Buenos Aires), bilo prvo sjedište naših iseljenika-zemljoradnika. Izgleda kao da bi tamo bila neka škola, u koju su dolazili mladi ljudi, — po svršenoj austrijskoj vojnoj službi — braća, rođaci, zemljaci — već doseljenih, te ovi, pomoću prvih, povećavali svoje "čakare" ili stvarali nove — dakako sve u novim i još neuzoranim zemljama (campo virgen), gdje su radili sa posve primitivnim alatom: drvenim plugom sa običnim čeličnim nožem (mansera), branom; sastavljenom od okvira teškog drveta, sa nekoliko gvozdenih zubi, sa sporim volovima, a uz trećinu (33 %) prihoda na usjeve, kao kiriju za gospodara.

U ono doba malo je bilo polja ogradjenog žicom — kao danas — pa se je, budući da polja ne bijahu odmjerena ni omeđajšana, često radilo više nego se je smjelo, ili opet manje nego je bilo ugovoreno.

Iz Baradera, kao slijedeća grupa iseljenika, koja se je već nešto prilagodila na novi posao (zemljoradnju), pomakli su se i opet skoro sami hvarani — u okolice mjesta Ramallo, nekoliko stanica (76 km.) sjevernije od Baradera — i to Mate Huljić (koji je tamo ostao sve do svoje smrti, god. 1935), Jakov Jakas, poznati kao "Don Santiago" (najbogatiji danas od naših iseljenika i najjači dioničar firme Jakas, Kokić Ivancich y Cía Ltda.), iz Pitava na otoku Hvaru; Čripović (Jelsa), braća Drinković iz Jelse (jedan od njih, Don Domingo bio je u Acebalu sve do raspada Austro-Ugarske, konsularni agent); zatim Ivan Kokić, Her-

menegildo Ivančić (1) predsjednik napred navedenog akcionarnog društva), Bogdanić, Zenčići, Petar Bojanić (ovih dana preminuo u svom rodnom mjestu Pitvama), Luka Bojanić, Jakov Bojanić, Ivan Carić iz Vrisnika (otac poznatih ljekara dr. Ivana u Casildi i dr. Mariana u Cruz Alta, te g. Dominga, novinara kod "La Capital").

Nakon nepunih 10 godina, opažamo da se ti naši iseljenici već ne osjećaju zadovoljnim u svojoj dosadnoj postojbini u okolici Ramalla, te da ih osvaja želja za nečim novim i boljim. — Polje bilo im je premaleno za njihovu djelatnost, a kako nije bilo "novo" smatrali su ga premalo produktivnim, iscrpljenim, jer se polje u Argentini ne običaje obnavljati umjetnim gnojenjem. Ponovno počeli su se micati prema sjeveru (2). — Zapremili su nekoja polja u okolici Villa Constitución (staro mjesto na rijeci Paraná) i Godoy, uz najstariju argentinsku željezničku prugu: Villa Constitución — Santa Teresa, gdje se je još prije nalazio po koji naš mornar-deserter. — U tom predjelu već nalazimo, Miljeviće, Cieoviće, Mitroviće (skoro svi bokezi-kotorani), od kojih još i danas ima po koji potomak, te Jejića Mihća, Goga i još neke dubrovčane (ili iz okolice dubrovačke). — Jedan od sinova rečenog Milića poznat je kao vrstan i humanitaran liječnik, danas u prov. Córdoba. Kasnije, 1891-godine, jedna grupa pošla je iz Ramalla u Acebal, gdje im se je nudilo u najam uz varredno povoljne uvjete opsežno polje "campo de Acebal", ali koje naši ljudi nijesu htjeli tako lako da prihvate, jer su sva ta mjesta do tog vremena bila terorizirana ostacima Indijanaca, koji su živjeli od pljačke, te smetali razvijanje radišnog elementa. —

U toj grupi od samostalnih "čakarera", bili su Kokići, Jakas, Ivančić, Kosović, Božiković u prvom redu, svi ljudi mladi i neženje, koji su probili ledinu novog polja Acebala, a 1895/98

(1) Otac poznatog istražnog sudije u Rosario, Dr. Desidero Ivancich, te dvoju lekara radiologa Dr. Pedra i Rudolfa, te mladog advokata Dra. Anibala.

(2) Kasnije vidjet ćemo, da se miču prema jugozapadu, pa opet prema istoku, ali nikad više u potpunu blizinu rijeke Paraná, gdje nema povoljnih preduvjeta za eksploataciju agrikulture — već više za voćarstvo, povrćarstvo, vinogradarstvo i gospodarstvo, a čemu se naši ljudi ni najmanje ne posvećuju. —

izorali su "Campo La Maria" (oba polja Vlasništvo iste familije) gdje su se naselili male samo naši iseljenici. — Moramo držati u vidu da su se već ranije u Ramallu naseljivali skoro isključivo mlađji ljudi, a pogotovo kasnije u Campo Acebal, dok su se u Campo La Maria nastanili oni, koji su se već posve usavršili u poljskom radu u Baraderu i Ramallu. — To je ona generacija, od kojih još danas ima dovoljno na životu, ovdje i u domovini, te u koje ubrajamo naše sadanje "rentijere" u Rosario.

Baš u to vrijeme i u taj predjeo dolaze iz domovine novi iseljenici. Medju njima ima podosta Brušana (Brusje o Hvaru), čija su se imena samo djelomično zapamtila (1). — Karakteristično je, da su već onda svi ti naši ljudi bili relativno dobro situirani, U agrikulturi, kojom se u starom kraju nikad nijesu racionalno bavili (obradjivali su motikom i mašklinom male njive i vinograde), vazda nalazili su vanredno velikog uspjeha, i ako u ono vrijeme cijene kukuruza nijesu oscilirale kao danas (do 1900 g. izgleda da je kukuruzu bila najveća cijena \$ 2.40, a uvozni artikli bili proporcionalno malo ili ništa jeftiniji od danas). U prvotnim kolonijama zadržavali su se u Baraderu, Ramallu, Villa Constitución (u San Nicolás, nikad se nije čulo za našeg čovjeka, i ako je u tom području to najstarija varoš na obali Paraná), samo oni, koji su mogli kupiti zemlju (dakako sa uštedama i dobicima svog ličnog rada), odnosno i oni, koji su se mogli ili htjeli posvetiti trgovini. U Acebalu stvarali su se pravi i jaki zemljoradnici, kasnije kolonizatori, prihvativši najmoderniji način eksploatacije zemlje. Iz Acebala i njegove okolice prostranih kolonija, nicala su manja imanja, prva naših iseljenika. — Oko 1900 god. uz cijenu od \$ 70.— po hektareji (danas ista vrijedi od 500 do \$ 600), rasparceliralo se je 1000 hekt. velikog polja "La Penca", vlasništvo nekog Engleza, koje su malno cijelo razgrabili samo naši ljudi sa uštedama stečenim svojom karakterističnom radi-

---

(1) Stjepan Jeličić (umro 1935 u Santa Teresa), šura mu Juraj Miličić, pa Petar Hančević, otac istaknutog ljekara Dr. Jakova Hančević u Sanfordu, te poslovodje ovdašnje velike industrijske firme g. Stjepana Hančevića; Ivan Pandol Dulčić, te Ivan Pandol Špirov (1894) i Anton Hraste. Ostali Brušani doselili su se od 1898 — 1901, a medju njima najpoznatiji narodni radnik, pjesnik i humanitarac g. Stjepan Miličić, sada kao zemljoposjednik u mjestu Gahanu (FCCBA. —

nosti i štedljivosti i — kako nam oni tvrde — sa mnogo manje današnje komotnosti i luksusa. Bili su to Bartolo Kosović (1), iz Zagvozda, Imotski, Ivan Rasol, iz Oliba; Ivan i Simun Biličić (2), iz Vrisnika, Jure Barbić iz Silbe, Čripović iz Jelse — Kad se je rasparceliralo drugi dio istoga polja “La Penca”, kupili su tu zemlju mlađji useljenici: Mijo Ručando, Ivan Vicević, Josip Biličić, Miho Šutić, Jure Kordić, dok su skoro istovremeno kupili u Campo Los Maizales, Bartolo Gurdulić, Juraj Milatić, Šimun Matijević i drugi. — Mora se priznati da su prvi zemljoposjednici postali: Jakov Jakas i Petar Bojanić, koji su još 1891 kupili jednu parcelu (160 ha) u blizini mjesta Carmen d. Sauce, neđaleko Acebala. Kasnije (poslije 1900), kupili su zemlju u istom predjelu Franjo Božiković, Ivan Šimunović i Ivan Nožica, čija polja i danas opstojе i bivaju obrađivana po njihovim nasljednicima. — Pravi odmjev blagostanja novih zemljoposjednika, odmah se je pokazao. Svaki na svojoj vlastitoj zemlji privregjuje za sebe, a svoj rad upotpunjuje još jačom djelatnosti. — To je dalo povoda jakom napredku i procvatu mjesta Acebala, utemeljenog godine 1891, po Amadoru Acebalu, koje je za dolaska naših ljudi bilo malo i siromašno selo od nekoliko trošnih kućica. — Do 1898 godine nije bilo tu nikakove naše trgovine ni obrta. Braća Drinković bila su prva, koja su tu otvorili gostionicu i kuću za ugošćivanje. Naše “čakare” (farme) produživale su se južno od Acebala, prema stanici “Pavón Arriba”, te zapadnije prema onom predjelu, koje se je kasnije iskrižalo raznim novim željezničkim prugama. —

Mjesto Acebal naglo se je podiglo. Procvata je u njemu jaka trgovina sa žitijima, a isto tako sa manufakturnom i kolonijalnom robom. Uvela se je električna rasvjeta, razvila se je različita industrija, mehanične radionice, tvornica kola, otvorio se je kinematograf (po našem zemljaku g. Antonu Vučetiću, iz Hvara), te

(1) ... Otac našeg poznatog i vrsnog advokata, u ovoj varoši, Dr. Irenea Cossovich, koji je po svom svom odvjetničkom zvanju najviše djeluje u našem iseljeništvu, te Ivana Cossovicha, ekonoma, koji živi na starom posjedu u okolici Acebala.

(2) ... Otac ovdašnjeg poznatog sudbenog posrednika, Anastasija Billičić, te Ivana, ekonoma u Acebalu i Maksimiljana, poslovođu firme A. Canepa y Cía.—

se je tako nepoznato selo naglo pretvorilo u malu varoš od nekoliko stotina kuća, a sa više od 3000 duša (uračunav pripadajuću koloniju), od kojih, nije pretjerano tvrditi, bilo je više od 50 % našeg elementa (1).

U Acebalu je — do prevrata — funkcionirala i austro-ugarska konsularna agencija, a dužnost agenta vršio je Dinko Drinković, i ako je na 40 km, t. j. u varoši Rosario, opstojao karijerni Konsulat (2). — U to vrijeme blagostanja Acebala, bilo je i naših organiziranih društava; Pripomoćno Društvo, "Sokol", tamburaški zbor; (ovaj je bio mnogobrojan i vrlo uvježban, tako da je u dva navrata nastupio u rosarijskom teatru "La Opera" sa velikim uspjehom) itd.

U samoj općinskoj upravi vazda je bila zastupana naša kolonija. Naročito ostala je u neizbrisivoj uspomeni savršena administracija, načelnika, našeg g. Ivana Kokića (3), koji je na tom važnom mjestu stekao velike zasluge i priznanja, koje mu još i danas izkazuju zahvalni stanovnici Acebala. Gosp. Ivan Kokić

---

(1) O važnosti i brojnosti našega svijeta postoji jedna istinita anekdota koju je u više navrata opetovao utemeljitelj mjesta Acebala, g. Amador Acebal: "Šteta, što sam pri osnivanju mjesta dao ime Acebal, jer bi se ovaj imao točnije zvati Acebalić. Time je aludirao na naša prezimena, koja skoro sva svršavaju na 'ić', a što nas karakteriše među ostalim inostranim prezimenima. —

(2) Posjeti austro-ugarskog poslanika iz Buenos Airesa našoj koloniji, u kojoj nije bilo doslovno nijednog Nijemca ni Madjara, nego samo i jedini naši dalmatinski težaci, bili su vrlo česti. Zna se da je toj našoj koloniji austro-ugarsko Poslanstvo na strani posvećivalo naročitu pažnju, direktno i indirektno preko svojih posrednika, te u njoj znalo da podržava, i ako velikom teškoćem i labavim uspjehom, patriotizam za sada propalu monarhiju je bio silom ucjepljivan, dok je bio svrstan u austro-ugarskim vojničkim redovima. — Nu kraj svega toga pritiska, bilo je tu i pravih rodoljuba, koji znadoše uspješno da se opiru austrijanštini, te očuvaju svoj narodni ponos.

(3) Uvaženi iseljenik g. Ivan Kokić, koji je vazda, pa i u najtežim časovima austrijske terorizacije isticao svoje narodne osjećaje, te za naše iseljeničtvo pridonio neizmjerne žrtve, godine 1921. napustio je Acebal i preselio se definitivno u Rosario. Od 1922 dalje vršio je stalno dužnost konsularnog dopisnika, od 1928 god. bio je imenovan našim počasnim konsulom u Rosario, a tu je čast obavljao sve do 1933 god. jer se je na istoj morao zahvaliti uslijed svog narušenog zdravlja i čestog izbjivanja iz Rosaria, odnosno Argentine. Za svoje zasluge odlikovan je ordenom Sv. Save IV. reda. — Danas živi u Rosario, a obavlja dužnost podpresjednika A. D. Jakas, Kokić, Ivancich y Cía. Ltda.

svojom ustrajnosti uspio je da pridobije besplatno prostrani kompleks zemlje, na kojem je bilo smješteno općinsko groblje, obzidavši ga, te tu sagradio velike panteone, kapelu i mrtvačnicu. Zatim uređio je sve općinske puteve, ishodio da kućevlasnici poploćaju trottoire, uređio kanalizaciju, a isto tako maknuo sa mrtve tačke pitanje mjesne bolnice, t. j. izvršenje velike zadužbine supruge utemeljitelja Acebala, gospodje udove Acebal.

Kako se je mjesto Acebal relativno brzo podiglo do zavidne tačke lijepog provincijalnog gradića, tako mu je njegov sjaj i blagostanja naglo popustilo. — Doživilo je istu sudbinu, kao i obližnje 3 km udaljeno, staro selo Carmen del Sauce, koje opstoji još od 1850. god. Nova željeznička pruga podigla ga je, a opet druge nove željezničke pruge u njegovoj neposrednoj blizini, pokopale ga. U napomenutom mjestancu Carmen del Sauce — prije osnivanja Acebala — bile su usredotočene sve vlasti, erkrvene, političke i opštinske sa opširnim djelokrugom. Bila je tu župa u kojoj su se vjenčali mnogi naši iseljenici te krstilo mnogo naše djece. (Do 1898 god. u provinciji nije bilo matičnog ureda).

Od godine 1912. dalje razne željeznice iskrižale su predjele, koji su ekonomski ovisili jedino od Acebala. Uslijed ovih u neposrednoj blizini Acebala, podignute su 4 — 5 novih željezničkih stanica, od kojih su se stvorila nova mjesta: Maizales, Villa Mugueta, Arminda, Uranga i druge. — Time je Acebal bio osugljen ne samo na logični zastoj, nego i na opadanje, tako da danas živi samo u nekom letargičnom sjećanju na svoju zlatnu prošlost. Danas tu naših useljenika skoro više i nema, osim onih, koji su se kao zemljovlasnici priljubili uz ta kraj. U koliko bi se još kojeg našlo u samom mjestu, taj se tu nalazi — jer nema da se gdje drugdje skloni. Svoju skupocjenjenu kuću ne može da realizuje ni za minimalni dio njene ranije vrijednosti, pa voli da u njoj prebavi svoje stare dane. — Ne smijemo da zaboravimo spomenuti obližnje mjesto (udaljeno 8 km) Pavón Arriba. — I tu nalazimo među brojnim seljacima-najamnicima naše prve zemljoposjednike. Već 1900 godine, starogradjanin Petar Kovačević Perac — koji je stigao u Argentinu još god. 1884, kao pomorski kapetan, a kasnije djelio udes kao i ostali prvi useljenici u Ramallu, Villa Constitución itd. — kupio je lijepu frakciju zemlje, a zatim slijedili su ga drugi Kovačevići, koji su se u istom mjestu bavili sa

trgovinom. U Pavón Arriba djelovao je i naš domaći liječnik Dr. Franjo Pamer, koji je napisao opsežnu knjigu "Kućni liječnik".

Na sjevernu stranu od Acebala — Alvarez — skoro istodobno naš poznati iseljenik Ivan Lerotić (1) kupuje jedno manje polje, a oko 1915. god. preseljuje se u Maggiolo, da se posveti govedarstvu.

Velika atrakcija za naše iseljeničtvo u Acebalu i prov. Sta. Fé bile su svečanosti sv. Roka, patrona otoka Hvara. Na poticaj nekih useljenika, najviše Starogradjana, za 16. aug. svake godine upriličavale su se procesije, zabave i slično, prema tradicijama iz starog kraja. — Tako da je ovo svetkovanje sv. Roka postala lokalna slava, koja se još i danas podržava, akoprem u Acebalu danas živi malo našega ljudstva. U domaćoj crkvi naši iseljenici podigli su krasni altar Sv. Roka, te je kod blagoslova istoga bio prisutan austro-ugarski ministar iz Buenos Aires.

Kako već do sada vidjemo našem svijetu u Acebalu bio je preuzak njegov horizont. Uvijek u traženju boljeg i unosnijeg, a u cilju sticanja neovisnosti, traži neizerpljenu "novu" zemlju, koja će mu bolje rentirati. Oni koji su sebi osigurali opstanak — plodovima svog ustrajnog rada i napora —, pošli su da kupuju zemlju, te da u jeseni svog života budu "svoji na svojem". Već god. 1905. vidimo naše ljude kao zemljoposjednike u mjestu Los Molinos. Bili su to Juraj Milatić, Ivan Carić, Juraj Božiković, Luka Sambrailo, Vraničići, Gurdulići, Brstilo i drugi, (2) a zatim iskorištavajući konjunkturu, u Arequito nalazimo Bartula Božikovića, Prošpera i Jurja Gargičević, Petra i Stjepana Gurdulić, Braću Šimović-a i mnoge druge.

---

(1) Gospodin Lerotić danas ima velikih posjeda u južnom dijelu provincije, u Maggiolo, te je jedini od naših iseljenika, koji se bavi racionalnim govedarstvom u velikom stilu. G. Lerotić poznat je ne samo kao bogat zemljak, već kao i ispravan iseljenik, koji našem rodu mnogo podiže glas i ugled među strancima. — Poznat je i radi svoje humanosti te radi pomaganje mnogog našeg zemljaka. — Kao pravi rodoljub vazda je visoko držao barjak svog iskrenog patriotizma. Poznato nam je, da se u manjoj mjeri još bavi sa stočarstvom i stari iseljenik Filip Jakas, u San Eduardo.

(2) U ono vrijeme, t. j. kad se je u ovim predjelima počela razvijati agrikultura, sa strane velikog dijela domaćih argentinskih veleposjednika, vladala je neka antipatija za ovu industriju, tvrdeći, da mora biti ponos

Otvorenjem željeznice Rosario—Puerto Belgrano 1912 godine (Rosario, Erasto, Los Muchachos, Bernard, Arminda, Villa Mugeta (prije Barlett), Bigand, Bombal, Chovet itd.) koja je djelomična presjekla uplivnu zonu Acebala, otvorila su se nova polja za agrikulturu, koje razgrabiše naši “čakareri,” dakako najprije oni iz okolice Acebala, čije su ove zemlje nakon 15 godišnje eksploatacije postale maloprodne i istrošene. Tako se je naš svijet stalozio oko stanice Barlett (danas V. Mugueta, (1) koja je kasnije preuzela karakter Acebala, dakako na uštrb ovoga. Dosljedno ovome počele su se otvarati nove kolonije (2) uzduž navedene nove željezničke pruge sve do Choveta, a uz transversalnu liniju Central Argentino t. j. Maizales, Fuentes itd. Tako se miču do Biganda (Stjepan Peronja, kao jaki zemljoposjednik, Braća Ostojić, Vicko Hure i još nekoji seljaci-vlasnici), dok dosta kasnije u Chovet - ovo je danas u provinciji najizrazitija naša naseobina, u čijoj zoni je došlo do razprodaje zemljišta tekar za vrijeme posljednjih godina. U to vrijeme seobe na nove zemlje, 1915—1916, izgleda da se naš čovjek ne usugjuje da prodre u unutrašnjost provincije. Tumači se to time, jer da nije bilo izgleda uspješne kolonizacije, već da je zemlja i nadalje bila iskorišćena

---

pravog argentinea: imati lijepo polje, a na njemu, poput ukrasa, brojna goveda, a da samo ekonomski propali veleposjednici (“estancieros”) da zaju svoju zemlju u najam novodošlim tudjincima “gringos” (gringo je argentinizam, donekle ponižujući izraz za talijanske useljenike, koji se je generalizirao za bilo kojeg tudjinca-useljenika.) — Parceliranje polja za prodaju, u ono vrijeme, bilo je prava rijedkost pa nije čudo da su takove frakcije zemlje (obično 100 kvadra — 165 hektarea) bile prosto razgrabljene. — Još i danas se komentira sa priznanjem, da su u takvim zgodama vazda bili prvi interesenti baš naši ljudi, a za dobro plodne zemlje nudjali najpovoljnije cijene. — Jednako su se karakterizirali — a to biva još i danas — i kod unajmljivanja (arrendamientos) — zemlje, interesirajući se samo za zdravu “novu” zemlju. —

(1) Ova naša naseobina ne samo u ekonomskom nego i nacionalnom pogledu dala je dokaza u svojoj aktivnosti. Pod predsjedništom istaknutog iseljenika Stjepana Miličića funkcionirao je Ogranak Jugoslavenske Narodne Obrane, a kao nastavak ovoga, Hrvatsko Slavensko Društvo Uzajamne Pomoći. Prvi jugosl. državni predstavnik Dr. Grizogono posjetio je ovu naseobinu prije nego ijedno drugo mjesto. —

(2) “Colonia”, argentinizam, znači: polje, koje se eksplatiše poljodjelstvom, a na njemu živi — svaki na svojoj parceli ili “čakari” — stanoviti broj zemljoradnika-najamnika.

stočarstvom s jedne strane, a s druge zbog prevelike udaljenosti, koja je iziskivala visoke željezničke podvozne troškove za žitarice do rosarijske luke.

Bilo je i drugih faktora, kao na primjer veliki i česti rojevi skakavaca, pomanjkanje kiše, a u bunarima pitke vode (1).

Ove su zapreke regbi nestale, jer vidimo da je skoro sav ovaj predjel danas u dobroj epohi iskorišćavanja agrikulture. Osim toga naši su seljaci-najamnici prepuni pretenzija, te traže izključivo visoke (t. j. topografski visoko položene) i ravne poljane. Iz okoline Acebala — gdje je zapravo bila zona za "razmnoživanje" našeg novog "čakarera" (2), jedna grupa naših ljudi prodiru dalje prema jugozapadu t. j. Elortondo (Serjanović, Petrić, Marinković, Antunović, Visković, Miličić i drugi), koji prodiru kasnije prema jugu, t. j. San Urbano, Hughes, Wheelwright (3), Juncal pa i Alcorta. Druga grupa iz Acebala, god. 1910|13, pošla je na skrajni jug provincije Santa Fé, prodrvši i u pograničnu zonu provincije Buenos Aires, t. j. Peyrano, Arroyo del Medio, El Socorro, gdje da su izvanredno plodne zemlje u veleposjedima: La Grondona, Pearson, La Rabona, koje su bile obnovljene po Franetovićima, Petrićima, Bogdanićima, Mijićima, Perak, Bojanićima i drugima. Nekoji su pošli u Chabas na nova polja: Huljić, Bunčuga, Tudor, Visković etc. Nekoliko godina iza toga, oko 1913|14, mnogi naši zemljaci, stari i novi čakareri iz okolice Acebala — Villa Mugueta, Maizalesa, zaposjeli su nove zemlje u okolici Pergamina, (prov. Buenos Aires), 120 km

---

(1) U stanovitim predjelima Argentine — pogotovo u prov. Córdoba te u južno zapadnom djelu Santa Fé, nema dobre pitke vode — vrlo važan faktor za uzdržavanje tegleće ži otinje. Te vode sadržavaju jake količine alkalija.

(2) Novi čakarer je onaj, koji je od svog prvotnog gospodara — brata strica, rodjaka, šure, zemljaka — stekao ne samo prakse za obragjivanje polja, nego i dovoljno sredstva da postavi sebi novu "čakaru" (farmu), bilo u gotovom novcu, bilo u garanciji ili efektivnoj pomoći u plaćanju najmnine.

(3) U okolici Elortonda FCCA, t. j. u predjelu prekrštenim raznim željezničkim prugama god. 1929|30 pa do danas jedan kompleks polja od 15.000 hektara unajmljen je po domaćoj firmi Barbich, Bojanić y Cia., upravljenoj po zemljaku Kuzmi Barbić-u, rodom iz Pitava. U toj koloniji ima veliki broj naših seljaka-najamnika, koji rade uz dosta visoki postotak u nara-
vi. —

udaljenog od Rosario uz FCCGBA. u Rancagua i Arroyo Dulce 1). U Rancagui je za vrijeme rata funkcionirao ogranak Jugoslovenske Narodne Obrane "Fran Supilo". U tom mjestu odmah su se otvorile domaće trgovine, kao na pr. Josip Biloš, Keršić Ivan, Marijan Palaveršić, Ivančič, Perlain itd. U ovom predjelu — i ako ih je već bilo u dovoljnom broju u V. Mugueta (prije Bartlett), Maizales i okolici, vidimo mnogo naših iseljenika iz unutrašnjosti Dalmacije, t. j. najviše iz Kotara Imotskog i Makarskog, a manje iz Sinjskog. — Prema podacima, izgleda da su se ovi počeli doseljavati — uzuzevši rijetke slučajeve — u prvom deceniju ovog stoljeća, jer prije nikako ne zapažamo njihova imena među našom naseobinom. Poznato je, da se je na otoku Hvaru od vazda običavalo uzimati kao sezonske radnike ('junake') za radove u vinogradima, ljude iz napomenutog kraja, kotara Imotskog. Ovi su sticali veze sa svojim poslodavcima hvaranima u domovini, a preko onih i sa hvaranima u Argentini, koji su ih vrlo rado primali radi njihove radišnosti i pouzdanosti. — Samostalne čakarere imoćane nalazimo tek kasnije, a najviše u seobi prema Pergamini (Rancagua i Arroyo Dulce). — Skoro isto se opaža sa doseljenicima iz okolice dubrovačke, Mate i Petar Mage, Kunići, Šutići, Ankovići, Pribisalići i drugi, koje se ističu skoro usporedo, osim rijetkih izuzetaka — sa onim iz Imotske. Osim u najnovije vrijeme ne nalazimo u provinciji Santa Fé useljenika iz drugih krajeva naše domovine.

Tekar 1930 godine — uzduž linije Rosario Puerto Belgrano prodrli su nekoji naši zemljaci, u namani da kupe zemlju do mjesta Christophersen i Maria Teresa (200 km od Rosaria). Među ovima nalazimo: Ante Zelanović, Drinkoviće, P. Pandola Tonsiće i druge. U tom predjelu otvorili su proširanu koloniju braća Drinkovići, stari naši useljenici iz Acebala.

Naprotiv zapažamo da čakareri iz okolice Pergamina, koji nijesu stekli dovoljno stretstava da bi kupili nove zemlje, nastoje, da bi se povratili u provinciju Santa Fé, na koju nijesu mogli da zaborave. Vidimo ih u prijašnjim postojbinama ili još dalje na sjeveru, u udaljenosti od nekoliko stotina kilometara, i to

---

(1) Karakteristično je, da južnije od Arroyo Dulce naš svijet nije se volio seliti, izuzev rijetke slučajeve, a isto tako niti prema rijeci Paraná: San Nicolás, Baradero, gdje ćemo teško naći kojeg našeg zemljaka.

u Maria Susana, Las Rosas, San Jorge itd. t. j. u predjelima novih zemalja.

Još za vrijeme rata opstojе manje grupe naših useljenika u skrajnom jugozapadnom predjelu prov. Santa Fé: Santa Isabel, Villa Cañas y Teodolina (Santa Fé), te na granici prov. Buenos Airesa, Rojas, General Arrenales, Arribeños, gdje se nalaze istom naši kršni zemljaci iz Zetske Banovine (Crnogorci).

Poslije 1920. godine parcelacije velikih kompleksa bivaju češće, a kod istih vazda nalazimo i po kojeg našeg imućnijeg doseljenika, koji sebi i svojoj djeci osigurava čestiacu "baštine". I tu prestaje zajednička smjernica. Godine 1924|25 iz Provincije Santa Fé je u Gahan (udaljeno 250-300 km), prov. Buenos Aires, pet naših zemljaka kupilo prostrane i dobre nove zemlje, 1928 god. u Arroyo Dulce, iste godine u Venado Tuerto (Santa Fé), Alcorta, Juncal, Chabas, Villa Eloisa, zatim u Villada, pa Guatimozin (granica Santa Fé i Córdoba) itd. Poslije 1930. godine pomanjkanje "zajedničke" seobe još se jače ispoljuje, jer se je od početka agrikulturnog perioda (1890) do danas skoro cijelo područje sposobno za poljodjelstvo, uzoralo i iskoristilo, pa u takvom rasporedu, samo se sele i postavljaju novi "čakari" pojedinački, a ne u grupama, kako se je to ranije instinktivno radilo.

Provincija Santa Fé, preuzela je onaj dio našeg iseljeničtva, koji se je želio da posveti isključivo agrikulturni te prema predvijetima nove struke priljubio se uz zemlju u tolikoj mjeri, da je više ne zapašta. Tu je uredio svoju kuću i obiteljsko ogajšite, odgajio djecu i tako reći, za sva vremena ustalio se na njoj.

Od 1925 godine dalje useljivanje ove vrsti doseljenika smanjuje se neprestano, t. j. oni dolaze samo na poziv starog "čakara", koji treba njegove pouzdane saradnje, te kome će biti predana u nasljedstvo njegovu stara ili uručena koja nova "čakara". Inače, ako tako nije, svaki iseljenik, koji ovamo stigne pod svoj račun bez ičijeg poziva, ostaje obični prosti sezonski radnik, koji će u znoju svog lica zaradivati tužnu koriceu hljeba, uz bok autoktonog "eriolla" — kao berač kukuruza (juntador de maiz) ili ljetnim poljskim radovima (oko pšenice i lana), — na vrijeme od nekoliko mjeseci — te živariti, trpiti i čeznuti za svo-

I ako ovo ne spada medju ove suhoparne redke — ovog pojmom domaćom grudom.

kušaja iseljeničke povijesti, nego u kakvu statistiku, navest ćemo, da je po 1927. god. u Argentinu krenula skoro isključivo naša emigracija nekvalificiranih radnika (iz pasivnih krajeva, a najviše Hercegovine), koji kao takvi u masama, nisu se mogli posvetiti drugim radovima osim poljskim sezonskim poslovima. Ono je trajalo do 1931 godine ali uslijed nesigurnosti zaposlenja s jedne strane, te stalne restrikcije argentinskih imigracionih Vlasti, emigracija smanjena je na minimum, a od ovog minimuma i opet najbolji dio — na sreću — otpada na “čakarerske” pozvanike.

Osim iseljeničkih društava u Acebalu prije rata, nije nam poznato, da bi opstojalo koje drugo slično udruženje u našim kolonijama. Još početkom 1900. god. opstojalo je “Slavjansko Društvo” u Villa Constitución. U gradu Rosario 1908. godine djeluje Društvo “Iseljenih Jugoslavena za Materinsku Riječ”, koje se je osnovalo na predlog braće Martinolić, na skupštini održanoj sredinom 1908. godine u Santa Teresa, u kući iseljenika Marka Bijelića. (1) Pod okriljem istog društva, godine 1910. ugledala je svijetlo vrlo važna knjiga — “Koledar Jeka” — posvećena prvoj stogodišnjici oslobodjenja Argentine.

---

(1) Na tom zboru prvog narodnog pokreta, prisutni Stjepan Miličić istakao je potrebu izdavanja jedne novine. Taj je predlog bio smjesta prihvaćen, a u isti čas sakupilo se je između dvanaestorice prisutnih iznos od \$ 12.000.— za fond lista. Nakon nekoliko mjeseca ovaj počeo je redovito izlaziti kao tjednik pod imenom “Materinska Riječ”, dobro uređivan po Josipu A. Kraljeviću, koji je u tom poslu došao u Argentinu. Tako da je rečeni list postao najobjavljenija i najproširenija novina u cijeloj Južnoj Americi, uz veliki broj pretplatnika ne samo u čitavoj Argentini nego i u drugim Južnoameričkim zemljama.

“Materinska Riječ”, po odlasku prvog urednika Josipa A. Kraljića, uslijed neke nesuglasice u novoj upravi, predvodjenoj po Ivanu Radeljaku, koji je došao u ono vrijeme iz Čile, počela je padati. Za vrijeme rata ova novina ne samo da je promijenila smjer pisanja nego i čak svoje ime u “Zajednicu”. Radeljak je vodio novinu uz više prekida i uz čestu promenu ideologije, tako, da je novina ostala skoro bez pretplatnika, a služila samo za osobne svrhe. Po smrti Radeljaka (1927. god.) tu i tamo opet izlazi “Zajednica”, uređivana po nekom nečaku pokojnog Radeljaka. dok nije prije tri godine sasvim zamrla, a tiskarnički materijal naših pismena sasvim propao.

U to vrijeme izašlo je nekoliko brojeva “Hrv. Seljačkog Pokreta”, a dolaskom ministra Dr. Stražničkog izašla je dobro ilustrirana revija “Spomenar”.

Za vrijeme rata, skoro u svim važnijim centrumima, u Santa Fé, ustanovili su se ogranci Jugoslavenske Narodne Obrane sa sjelom u Chile, a najaktivniji bili su: "Vis" u Rosario (pod upravom poznatog narodnog radnika gospodina Ivo L. Miličića, današnjega predsjednika Jugoslavenskog Pripomoćnog Društva u Rosario), "Slobodna Hrvatska" u Villa Mugueta (onda Barlet), 'Frano Supilo' u Rancagua i mnogi drugi. Poslije rata, društveni život bio je od manje živahnosti. God. 1905. osniva se u Rosario Pripomoćno društvo 'Kralj Tomislav', koje naglo zamire, a skoro istodobno Hrvatsko Slavensko Pripomoćno Društvo u Villa Mugueta, koje je pod upravom svog predsjednika g. Mate Mage, sagradilo lijepu društvenu zgradu. Malo zatim bilo je pokušaja, da se osnuje u Arequito i u Mugueti društvo "Hrvatski Iseljenički Dom", čije se je ostatke sve do pred kratko vrijeme vidjelo u Villa Mugueta. 1928. godine osniva se u Rosario Jugoslavenski Klub, a 1930. Jugoslavensko Radničko Pripomoćno Društvo, koja još i danas djeluje. Iste godine među Slovencima u Rosario osnovalo se je Radničko Društvo Triglav, za koje se može ustvrditi, da je još najaktivnije od svih navedenih društava.

Pri završetku ovog izlaganja, želimo istaknuti, da smo gornje podatke stekli od naših najstarijih useljenika, koji su kretanje iseljeničtva vazda pratili sa interesom, a i za nj se brinuli, pa im se ovim putem srdačno zahvaljujemo. Znamo takodjer, da svi ovi podaci ne će biti od apsolutne točnosti, te da ima među njima velikih nedostataka i omaški, ali vjerujemo u trpeljivost naših čitatelja, kojima ove redke posvećujemo, u najboljoj namjeri i želji, da bi za nama bilo sposobnijih i jačih, koji bi mogli i htjeli ovaj zadatak — sastavljanja povijesti našeg iseljeničtva u provinciji Santa Fé — bolje i tačnije izvršiti. Uredništvo Duhovnog življenja rado prima svaki ispravak, popunu i povjesnički podatak o našoj emigraciji općenito, a napose u Santa Fé.

Opomba: Nekaterе između klišejev, ki jih objavljamo v tem sestavku, nam je dala na razpolago velika in ugledna Revista Geográfica Americana, in se ji za prijaznost najlepšezahvaljujemo v imenu vseh naših cenjenih čitateljev.

Uredništvo.

PARANA I N RIO DE LA PLATA

PARANA je najvažnejša argentinska reka, okoli 4.000 km dolg veletok, ki izvira v Brasilu in teče 1927 km po argentinski zemlji, ves čas ploven. Provinca Santa Fé, katero ta

verno od Buenos Airesa, je širok veletok Paraná že tri kilometre. Spotoma se zlivajo v ta že sama po sebi mogočna valovja še mnogi drugi veletoki, zlasti 2.000 km dolgi Paraguay,

Javen park v mestu Santa Fé, v ozadju znameniti most čez veliko usedlino med mostom in reko Paraná.

veletok po vsej njeni dolžini meji od province Corrientes in Entre Ríos (Mezopotamija, Medvodje, namreč med vodama Uruguay in Paraná), se mora zahvaliti za svoje bogastvo in za svoj nagli razvoj poleg svoje rodovitne in ravne pampe zlasti veletoku Paraná, ki omogoča, da morejo obilni in prvovrstni deželni pridelki po čim najnižji ceni iz dežele na daljne svetovne trge in prekupovališča. Znano je namreč, da je tovarni promet po vodi zlasti na velike daljave nepri- merno cenejši kakor promet po suhem.

Pri mestu Corrientes, 1200 km se-

1.100 km dolgi in iz bojov med Bolivijo in Paraguayem znani Pilcomayo in 1.500 km dolgi Río Bermejo. Končno se združi Paraná z 8—10 km širokim veletokom Uruguay v najširšo reko sveta, ogromni Río de la Plata, ki je takoj ob svojem rojstvu širok 50 km, ob izlivu v Atlantski ocean pa je široka ta reka, po zelo kratkem teku, nad 200 km, in je bolj podobna širnemu jezeru ali velikemu morskemu zalivu kakor reki, saj je samo malo daljša kakor je široka, in ni mogoče iz njene srede na nobeno stran videti suhe zemlje. Površina tega veletoka

ka znaša 35.000 km² ali več kakor dve jugoslovanski Sloveniji.

Prekmorske ladje plovejo po tem veletoku ne samo v Buenos Aires, ki torej ne leži ob morju ampak ob Río de la Plata, marveč tudi navzgor po reki Parana mimo Rosaria in Santa Fé do pristanišča Diamante, to je od Buenos Airesa še 536 km globoko v plodno argentinsko ravan.

Srednji padeč veletoka Parana znaša samo pol metra na kilometer. Vsako sekundo se prevalijo po njegovi strugi 6.500 m³ vode, kadar je voda

sama tla zelo primerna za gojitev nekaterih vrst žlahtnega sadja, zlasti emarlic in breskev. Primerjaj sliko in pojasnilo v 115. številki Duhovnega Življenja, na strani 103.

Veletok Río Uruguay je po svojem teku veliko krajši in zaradi mnogih slapov brezprimerno manjšega gospodarskega pomena, ima pa mnogo več vode. Zanimivo je, da so njegove vode najnižje meseca januarja in februarja, torej prav v času, ko so najvišje vode njegovega tovariša Paraná.

Río de la Plata je vsled svoje širi-

Eno izmed mnogih pristanišč ob reki Paraná. Visoka stavba v ozadju je elevator, ogromna shramba za žito, kakor jih je videti v vsakem argentinskem pristaniškem mestu.

najnižja, sicer pa tudi do 30.000 m³. Za časa velikega subtropičnega deževja, od januarja do aprila, vsebuje vsak m³ vode po 179 gramov gnojilnih usedlin.

V Río de la Plata prehaja Paraná v obliki kakih 200 km dolge in 50 km široke delte, ki zavzema okoli 6.000 km², to je za vso Gorenjsko in Dolenjsko površine, in sestoji iz nešteti vodnih rokavov in kanalov, otokov in močvirij. Zaradi bližine vele-mesta Buenos Aires so ti kraji precej obljudeni in zlasti zaradi vodnega športa priljubljena izletišča, dočim so

ne žal tako plitva reka, (3—5 m), da morejo velike prekmorske ladje voziti samo po kanalih, ki jih je treba z ogromnimi stroški neprestano poglobljati. Umazane vodne mase ostavijo vsako leto na širnem dnu tega veletoka 60 milijonov kubičnih metrov usedlin, vsled katerih se dno reke neprestano dviga in sicer letno za poldrug milimeter. Prav največje prekmorske ladje zaradi tega niti ne morejo v Buenos Aires in seveda še manj po reki Paraná navzgor do mest Rosario in Sta Fé.

^v NAŠE REDOVNICE V JUŽNI AMERIKI

Ker se nahaja v mestu Rosario provincijska hiša mariborskih Šolskih sester, to je vrhovno predstojništvo naše najmočnejše ženske kongregacije v Argentini, mislim, da je v današnji, Rosariu posvečeni številki Duhovnega življenja, umesten kratek pregled in bežna slika stanja in delovanja vseh naših redovnic v Argentini in po vsej Južni Ameriki.

Najprej njihovo število.

Skupno je danes v Argentini 45 naših mariborskih Šolskih sester, med njimi več Hrvatice in tri Paraguayke. Vsak čas pričakujejo obisk svoje vrhovne predstojnice iz Maribora, na kar računajo, da se bo njihovo število še znatno pomnožilo.

Sestre Milosrdnice sv. Vinka Pavelskog, ali zagrebške usmiljenke, kakor jim tudi pravimo, imajo danes v Argentini skupno 27 sestra, po večini Hrvatice, pa tudi nekaj Slovenk.

Nadalje živi v Južni Ameriki skupno 15 pariških usmiljenk, ki so rodom Slovenke. Izmed njih jih je nameščenih 10 po raznih buenosajreških bolnicah, 4 so v Magallanes (Chile), in ena je učiteljica v buenosajreškem redovnem osrednjem zavodu.

Franjevke iz Blata na otoku Korčuli so bolniške sestre in imajo danes v Argentini 12 svojih sestra.

Slovenskih Salezijank bo končno v Južni Ameriki, kolikor je meni znano, petero, in so razkropljene po vsem širnem kontinentu.

Nad sto naših sester torej že deluje v Južni Ameriki! Ker jih je poleg tega nekaj že skoraj na poti, za naslove nekaterih pa nisem mogel zvedeti, je vsekakor vredno kaj več spregovoriti o tako visokem številu delavnih, požvrtovalnih in izobraženih naših jugoslovanskih redovnic, ki bi mogle tako izredno veliko koristiti našim izseljencem, zaradi katerih so prišle v Argentino.

Ob priliki velikega mednarodnega evharističnega kongresa v Buenos Airesu leta 1934, je obiskal prevzvišeni sarajevski nadškof dr. I. Šarič tudi Rosario in nekatere okoliške kolonije. Na sliki vidimo prevzvišenega nadškofa v družbi hrvatskega izseljenskega duhovnika č. o. fra Leonarda Ruskoviča in svojega osebnega tajnika I. Diviča na samostanskem vrtu naših sester v San Lorenzo poleg Rosaria. Taki obiski domačih cerkvenih in drugih dostojanstvenikov in odličnikov, so velikega pomena za izseljence, ker jih na eni strani posebno živo spominjajo domovine, bide njihov narodni ponos in utrjujejo narodno zavest, na drugi strani pa naši voditelji v domovini na ta način od blizu spoznavajo svojevrstne izseljenske razmere in potrebe, ki jih v pismih ni mogoče nikdar dovolj temeljito razložiti in jih tudi tisti, ki sami niso bili nikdar med izseljenci, nikakor ne morejo prav razumeti. Naj ob tej priliki spomnimo tako vsestransko plodnega lanskega obiska prevzvišenega ljubljanskega nadškofa dr. Gregor Rožmana med našimi izseljenci v Severni Ameriki. Hkrati naj ob tej priliki ponovimo naše prošnje, da bi, vsled tolikega števila jugoslovanskih katoliških izseljencev, razkropljenih po vseh delih sveta, imenavala jugoslovanska škofovska konferenca iz svoje vrste posebnega škofa pokrovitelja izseljencev, ki bi skrbel za čim bolj izdatno duhovno oskrbo vseh naših večjih izseljenskih kolonij, izmed katerih jih je toliko duhovno povsem zapuščenih, bolj kakor kolonije katerekoli druge narodnostne skupine, hkrati pa bi tudi enotno usmerjal delo jugoslovanskih izseljenskih duhovnikov po posameznih naših kolonijah.

Sodim, da je med njimi kakih 25 izprašanih učiteljic. Nekatere so obiskovale domače visoke šole. Nekatere se pripravljajo za vpis na argentinske univerze. Skoro vse učiteljice imajo poleg

Indijanka pripravlja pred svojo kočo kosilo. — Pilcomayo.

Daleč po svetu, misli so pa često v domovini...

Mlada indijanska mati.

Pred šatorem ob reki Pilcomayo: Pripravljajo kosilo za mlade in lačne indijanske želodce.

Guverner Formose z našimi prvimi sestrami in med njihovimi prvimi gojenkami.

Pilcomayo: Skup Indijanaca na svojoj tipičnoj barčici.

jugoslovanske diplome tudi že dovoljenje za poučevanje na argentinskih šolah, so že poučevale po jugoslovanskih državnih in zasebnih šolah in mnoge že po več let uče po argentinskih kolegijih, in celo vodijo takozvane Colegio incorporado, to je, argentinske šole s pravico javnosti. Poleg tega jih bo kakšnih 15 gospodinjских učiteljic in otroških vrtnaric. Vse pariške usmiljenke, pa tudi mnoge druge naše sestre v Južni Ameriki, so izprašane bolničarke. Nekatere so namenjene za domača hišna dela.

Mariborske Šolske sestre, zagrebške usmiljenke in franjevke iz Blata so nadalje samoupravne, to je, same si določajo svoj delokrog in same vršijo nadzorstvo nad svojim delom, same odločajo katero novo podružnico da bodo otvorile ali s čim da se bodo pečale, dočim so podrejene pariške usmiljenke in Salezijanke tujemu vodstvu. Ogromna večina naših sester v Argentini in Južni Ameriki je torej v svojem delu povsem samostojnih.

Mariborske Šolske sestre imajo ta čas v Južni Ameriki osmero postojank, zdi pa se, da bodo v krajšem času otvorile še dve.

Svojo centralo imajo v Rosario, kjer stanuje tudi provinci-jalna prednica. V najstrožjem mestnem centru in na najodličnejši rosarijski ulici so si najele veliko hišo, za katero plačujejo mesečno po 500 pesov najemnine, in so otvorile penzijaonat za vseučiliška dekleta, z majhnim otroškim vrteem in nekaterimi tečaji

Nova zgrada zavoda naših školskih sestara v Francisco Laishy.

domače argentinske katoliške akcije. Ta njihov tukajšnji največji zavod hkrati tudi gmotno najboljše uspeva, ker dijakinje svojo oskrbo pač plačujejo. V hiši imajo sestre svojo kapelo, kjer se viši naša božja služba, kadar pride v Rosario kak naš duhovnik, in že več let tudi vse jugoslovanske cerkvene narodne proslave. Žal pa ni trenutno med gojenkami-visokošolkami nobene Jugoslovanke. Tudi v otroškem vrtcu je samo par naših otrok. V Rosario deluje 11 naših sestra.

San Antonio de Padua, v buenosajreškem predmestju ležeča postojanka, ni še izpolnila vseh nad, ki smo jih izseljenci stavili vanjo. Vsekakor se je razvila v ugledno, razmeroma veliko in dobro uspevajočo argentinsko osnovno šolo z raznimi gospodinjskimi tečajji za argentinska odrasla dekleta, dočim se še ni posrečilo uveljaviti najvišje argentinske gospodinjske šole, namenjene argentinskim državnim učiteljicam, ki bi na tej šoli dobivale izpričevala za prirejanje gospodinjskih tečajev po deželi, zaradi česar so naše sestre prav za prav prevzele postojanko San Antonio de Padua. Vsekakor se bo dalo tekom časa uresničiti ravno v San Antonio de Padua še marsikaj o čemer razpravlja znana Spomenica izseljencev prvemu slovenskemu izseljenskem kongresu v Ljubljani. Ta čas je zaposljenih v San Antonio šestero sester.

V Formosi, sicer majhnem, vendar glavnem mestu istoimen-

ske pokrajine, vodijo naše sestre 6 razredno šolo in razne učne tečaje za odrasle gospodične, za šivanje, vezenje, glasbo, jezike. S šolo je združen tudi penzjonat. Ustanova lepo uspeva, dočim ni naših ljudi v Formosi skoro nobenih. Tudi doña Paulina (prim. Duhovno življenje št. 59, str. 8—12) je med tem že umrla.

Laishy je misijonska postojanka v argentinskem Čaku, kjer vodijo naše sestre (5) šolo za indijanske deklice rodu Tobo in za otroke belih priseljencev. Vendar obstoji misijon v Laishy že 50 let in je celotna pokrajina že močno kultivirana. Misijon vodijo 90. frančiškani, sestre so se naselile tod pred tremi leti.

Pravo misijonsko polje obdelujejo naše sestre v paraguay-

Male perice iz otroške zabavne šole naših sester v San Lorenzo.

Mlad Indijanac iz Čaka na lovu, sa sulicom i lokom.

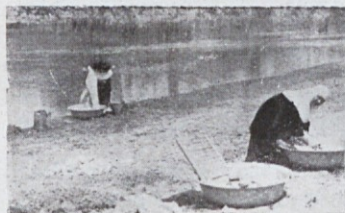
skem Čaku ob reki Pilcomayo in v naselbini imenovani San José Esteros. Poleg paraguayske vojaške posadke in nekaterih misijonarjev, nemških Oblatov, se niso tod še nobeni belci stalno naselili. Kraj posebno trpi vsled pomanjkanja vode. Še nedavno so se vršili tod krvavi boji med Bolivijo in Paraguayem. Redki Bolivijci, ki so pred vojsko živeli po Čaku, so se morali izseliti. Izmed kakih 6.000 duš broječega indijanskega rodu Čulupov, je krščenih šele par odraslih. Najprej je treba študirati njihov jezik in jim prirediti slovnico, šele potem bodo začeli s pravim misijonarjenjem in šolo, ki je poverjena našim sestram. Za enkrat delujejo tu štiri naše sestre, pozneje pa jih bo potrebnih mnogo več.

Petero mariborskih šolskih sester je prevzelo pred nekaterimi meseci vodstvo uruguayskega državnega vzgojevališča za zapuščena dekleta. Zavod je nastanjen v bivšem letnem dvoreu državnih predsednikov republike Uruguay, in ne daleč od glavn. mesta

Montevideo. Uruguayska vlada je plačala sestram pot in jim nakazuje za njihovo delo tudi skromno mesečno plačo.

V San Lorenzo poleg Rosaria deluje ta čas zaradi pomanjkanja sester samo troje naših redovnic, ki imajo brezplačno na razpolago veliko hišo in vrt, za to pa vodijo brezplačno argentinsko šolo, otroški vrtec in šivalni tečaj.

Najnovejša postojanka mariborskih slovenskih šolskih sester je slovenska šola na Paternalu sredi mesta Buenos Aires, ki so jo otvorile na povabilo in s pomočjo Slovenskega šolskega društva v Buenos Airesu (predsednik g. Franc Lakner) in Jugoslovanskega osrednjega šolskega združenja (predsednik arh. Sulčič). Zanimanje za to šolo je med starši vedno večje. Ker obiskujejo otroci, ki prihajajo v to šolo, tudi argentinske šole, jim sestre najprej pomagajo, da končajo domače naloge za argentinske šole,

Ob Pilcomayo: V času suše na 25 km oddaljenom perišču.

Naše sestre s svojimi indijanskimi gojenci na izletu ob Pilcomayo.

na kar imajo dovolj časa za učenje našega jezika in domoznansiva. Mnogi starši, ki delajo po ves dan v tovarni, in sicer dostikrat oba, oče in mati, želijo, da bi imeli otroci v šoli tudi hrano, o čemer je razpravljala šolski odbor že na svoji prvi seji. Taki naši šolski tečaji bi bili potrebni tudi drugod v Buenos Airesu, zlasti še v Villa Devoto, na Saavedri in na Avellanedi, in ni dvoma, da se bodo sčasom tudi ustanovili. Pa ne samo v Buenos Airesu, marveč bi bili potrebni tudi v mestu Rosario in okolici. Pa tudi še marsikje drugod. Na primer v Montevideo, v Córdoba, itd. Ker je začetek že narejen, upamo, da se bo tudi ta misel uresničila.

Sam sem se prepričal, da tako argentinske državne kakor cerkvene oblasti visoko cenijo delo naših sester in je na vse načine podpirajo. Brez njihovih podpor, zlasti brez izrednih ugodnosti, ki jim jih je naklonilo argentinsko zunanje ministrstvo,

kakor tudi argentinska konzularna zastopstva, bi se sestre ne bile mogle tako uveljaviti v Argentini. Pa tudi odlični posamezniki jih cenijo in vabijo. Tako imajo na ponudbo večjo sirotišnico v Clorindi poleg Asuncióna, ampak še v Argentini, državno bolnico v Concepción de Paraguay, kakor tudi še razne druge hiše v Argentini, Paraguayu in celo v Boliviji, toda zaradi pomanjkanja sester vsem tem prošnjam za enkrat ni mogoče ustreči.

Zagrebske usmiljenke imajo svojo centralno hišo sredi najubožnejšega buenosajreškega predmestja Dock Sud, ki pa se zad-

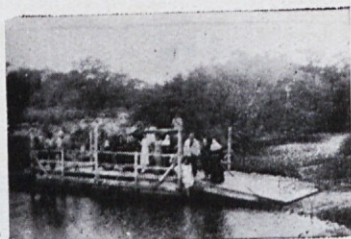
Mision v Laishy, kjer vodijo naše sestre šolo za indijanske deklice. Telovadna ura v 'Colegio Sta Isabel', ki ga vodijo naše sestre.

nja leta neverjetno hitro dviga in mu prerokujejo veliko bodočnost. Dock Sud je bil doslej vsestransko na slabem in najslabšem glasu. Zaradi nizke lege je bil kraj močviren. Hiše so še danes večinoma prave stavbe na koléh, zgrajene na pilotih, ki so zabili v močvirna tla, da dajo stavbi vsaj nekaj stanovitnosti. Njihovo železno ogrodje je obito na zunaj s pločevino, po kateri voda ne more pronicati v nadstropja, znotraj pa so zaradi udobnosti obite z lesom. Ulice so še pred kratkim v veliki meri nadomeščali kanali iz katerih voda ni odtekala, pa tudi ni bila tako globoka, da bi bilo mogoče čolmarjenje. V vodi gnijoči odpadki so razširjali neznošen smrad in bili pravo leglo vsakovrstnega mrčesa, zlasti komarjev. Še pred kratkim, dvemi, tremi leti, je bilo nekaj vsakdanjega in deloma se še vedno dogaja, da gospodar dvigne svojo hišo in jo da prepeljati drugam. Zaradi teh razmer so bila stavbišča kljub velike bližine buenosajreškega pristanišča in gospodarskega središča, izredno cenena, vsled česar se je spet naselilo

ted izredno veliko naših ljudi, skoro izključno Hrvatov. Nekateri jih računajo na blizu 15.000! In prav sredi njih so se naselile pred tremi leti zagrebške usmiljenke. Ni mogoče popisati, v kako zapuščenih in vsestransko neznosnih razmerah sem jih našel, ko sem jih pred tremi leti prvič obiskal, v ubogi najeti stavbi na koleh, od vseh strani obdani od smrdljive vode, polne vsakovrstnega mrčesa, pa jim nisem mogel pomagati, ker sem bil sam zaskrbljen z mnogimi drugimi prav tako perečimi skrbmi in problemi. S pomočjo argentinskih katehistinj, imenovanih "Centros Culturales

Sestre Tereza i Pavla na misijonskom putovanju u provinciji Córdoba. — Priprava na prvu sv. pričest u Pilar-u

Na misijonskom potovanju iz Formose v Laishy.

Argentinos", ki so razpolagale z majhnim fondom, s katerim so financirale svoje delo, med temi zapuščenimi ljudmi, in s pomočjo darov, ki so jih začele zbirati iste argentinske dame nalašč za naše sestre, ko so videle njihovo delo, in s posojilom, ki ga je najela njihova uvidevna in izkušena prednica na račun sestrskih zaslužkov v nekaterih sanatorijih in seveda spet s pomočjo istih vplivnih argentinskih dam, so si postavile naše sestre sredi Dock Suda prav čeden Colegio Cristo Rey, zavod Kristusa Kralja, ki v celoti sicer še ni dovršen, ki pa že sedaj napravlja prav impozanten vtis, in je toliko večjega pomena, ker se je začel okraj Dock Sud tudi sicer naglo modernizirati in je med tem črna zemljiščem tako izredno poskočila, da bi danes že skoraj več ne bilo mogoče za primerno ceno kupiti tako prostranega in ugodno ležčega stavbnega prostora (2.400 m²), ki je že takrat veljal \$ 7.200.—. Od naših ljudi ne samo niso prejele takorekoč nebene materialne podpore (morda skupno za \$ 400.—), pač pa so se v času največje krize obračali mnogi naši izseljenci na naše sestre

tudi za gmotno pomoč, ki je seveda niso odrekle, če je bilo le kako mogoče.

Razumljivo je, da zavod še vedno ni prebrödil vseh začetnih težav, vendar se izredno naglo in lepo razvija. Danes vodijo naše sestre v svojem lastnem zavodu šest razredno argentinsko osnovno šolo s pravico javnosti, kakor pravijo tukaj Colegio incorporado, dnevni tečaj za modistinje in krojačice (Corte y Confeccion), poseben brezplačen večerni šivalni tečaj za delavke, otroški vrtec in takozvani preescolar. Njihovna važna naloga so obiski po hišah, ki so jih vršile preje že zgoraj imenovane dame iz Centros Culturales Argentinos del Dock Sud. Poleg tega stalno poučujejo nad 300 otrok iz državnih šol v krščanskem nauku.

Misijonska hiša naših sester v San José Esteros, Chaco Paraguayo.

Na samostanskem vrtu u Formosi

Med njimi je redno po kakih 50 naših otrok. Odrasle, med njimi tudi naše, pripravljajo še posebej za prejem svetih zakramentov, krst, spoved, prvo sveto obhajilo, birmo, za sveti zakon. Treba je namreč vedeti, da je veljal in še velja Dock Sud za komaj dopovedljivo zapuščen okraj, kjer je vladala in še vedno vlada večja duhovna beda kakor telesna, čeprav tudi telesne ne manjka.

Nekateri se bodo nemara čudili, da te naše sestre, ki so prišle v Argentino vendar predvsem zaradi naših izseljencev, žive sedaj sredi med njimi, pa imajo vse mogoče šole in ustanove za tujce, za naše ljudi pa se komaj zmenijo.

Iz zgoraj navedenih podatkov je vse to vendar lahko razum-

ljivo. Kar pač sestre imajo, so jim dali in jim še dajejo tujei, Argentinci, in sicer prav za to, in prav pod tihim pogojem, da se brigajo pred vsem zanje in za njihovo mladino, ki še vedno ni vsa primerno oskrbljena. V zavodu še vedno silno manjka prostora, kar pa očitvidno ne bo trajalo več tako dolgo. Na drugi strani pa že tudi pojemajo svojčas dostikrat naravnost besni spori med jugoslovansko kolonijo na Dock Sudu, ki so onemogočali vsako idealno delo, ki naj bi zavzelo naše izseljenstvo kot celoto, dočim

Živa slika na šolskoj proslavi naših sestara u San Lorenzo.

Naše sestre iz San Lorenzo na izletu sa svojim gojenkama.

so še povsem ponehala neprestana, zlobna, žaljiva in nizkotna nasprotovanja, ki so jih bile sredi skoro nečloveških naporov deložne naše sestre na Dock Sudu od strani, od katere bi morale po pravici pričakovati samo pobudo in pomoč. Po vsem tem je več kakor upravičeno upanje, da se bodo mogle sestre že v doglednem času bolj posvetiti tudi naši tako številni in tako zapuščeni koloniji na Dock Sudu. Po mojem prepričanju je v danih razmerah trajno in zadovoljivo poučevanje naše dece sploh nemogoče na drugačen način kakor dogovorno s tem našim zavodom.

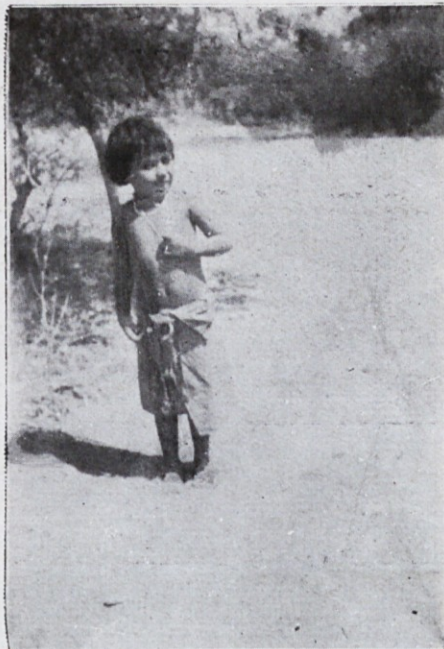
Da morejo kriti velike izdatke za zidavo kolegija, so sprejele zagrebške usmiljenke tudi še nekatere druge zavode, zlasti občinsko bolnico in privatni sanatorij zdravniškega društva v Guarnini FCS., privatno umobolnico v Ramos Mejía, in osnovno šolo v Orense FCS, dočim imajo na ponudbo še nekaj drugih zavodov, izmed katerih bodo po vsej priliki sprejele razmeroma malo bolnico v Marco Suarez (prov. Córdoba). Sestre po teh zavodih dobe

poleg proste oskrbe tudi redno mesečno plačo po 50—70 pesov, ki se steka v osrednjo blagajno iz katere odplačujejo dolg, ki so ga morale najeti pri zidanju kolegija. Ta čas je zaposlenih 11 sestra v osrednjem zavodu na Dock Sudu, 16 pa jih "služi" po manjših zavodih v provinci. Računajo, da bo prišlo že v najkrajšem času še več zagrebških usmiljenk v Argentino, kjer jih vabijo na razne strani.

Od 15 pariških usmiljenk jih je 10 zaposlenih v raznih vé-

Eden izmed redkih krštenih "čulo-pov", Indijancev v San José Esteros.

Najmanjši indijanski učencek naših sester v San José Esteros.

likih buenosajreških bolnicah po katerih je redno tudi obilo naših bolnikov, zlasti v Hospital Alvear, največji bolnici v Južni Ameriki, kjer že več let stalno delujejo po tri ali štiri naše redovnice. Ker je v sami Argentini razmeroma malo redovniških poklicev, uživajo redovnice na splošno velik ugled in so na primer vse naše slovenske bolniške sestre, to je izvzemši ene učiteljice vseh desetero slovenskih usmiljenk po buenosajreških bolnicah, predstojnice posameznih bolniških oddelkov, sal, dvoran, kakor pravijo

tukaj, čeprav obsega ena sala, dvorana, običajno po več velikih bolniških prostorov. Kot predstojnice številnega bolniškega osebja (15—20 bolniških strežnikov in strežnic) so odgovorne zdravnikom za potrebni mir in red. Ravno tako so odgovorne za primerno obnašanje strežništva do bolnikov. Prav na ta način pa pridejo zelo pogosto v osebni stik z morebitnimi našimi bolniki, ki jih po tako velikih bolnicah nikdar ne manjka, in jim lahko na različne načine pomagajo. Med drugim je ravno naša revija Duhovno življenje stavila na razpolago tem sestram znatno zalogo slovenskih knjig, časopisov in revij, da jih posojajo in darujejo bolni-

Mala Beba Karamanova pozdravlja Prevzv. Nadbiskupa šariča, prigrdom posjeta našoj koloniji

Sestra Tereza sa nekojim sveučilištarkama, iz zavoda naših sestara u Rosario.

kom, ki prihajajo v njihove bolnice. Štiri slovenske usmiljenke so prevzele lansko leto bolnico v Magallanes, rep. Chile.

Franjevke iz Blata so zaposljene v večjem sanatoriju Florida poleg Buenos Airesa, kjer so prevzele zadnji čas tudi šolo.

Salezijanke delujejo po raznih salezijanskih zavodih širom Južne Amerike in jih ni nikjer po več v eni hiši.

Mariborske Šolske sestre, zagrebške usmiljenke in franjevke je povabil v Argentino naš prvi stalni izseljenski duhovnik v teh

krajih, p. Leonard Ruskovič, ki jim je po svojih številnih zvezah našel prvih zaposeljitev in jim preskrbel večinoma tudi potrebnih sredstev za pot. Kljub temu sestram v njihovi novi domovini ni manjkalo začetnih težav, ki so postale parkrat komaj znosne. Glede pariških usmiljenk sta se na posvetovanju vrhovnega družbi- nega sveta v Parizu osebno dogovorili provincijalni predstojnici jugoslovanske in argentinske province, ki sta se poznali že od

“Cacique” (poglavar) indijanskega rodu čulupov, med katerimi misijonarijo naše redovnice ki pride k njim večkrat na obisk

Kapela i škola naših redovnica u San Lorenzo (Rosario).

prej, dočim so maloštevilne Salezijanke na njihove prošnje, ali iz službenih potreb in posamezno poslali v Argentino njihovi redovni predstojniki, deloma pa so že tudi tukaj vstopile v kongregacijo hčera Marije Pomočnice. V kongregacijo šolskih sester je vstopilo že celo troje Paraguayk, pa tudi med kandidatinjami imajo že nekaj domačink.

Skoro vse naše sestre so prišle torej v Argentino prav z namenom, da pomagajo našim izseljencem, zlasti za pouk naše izseljenske dece in za naše bolnike. Če so mogle doslej le še v majhnem obsegu doseči svoj namen, gotovo ni njihova krivda. Pač pa so v tem času vsestransko utrdile svoj položaj v tuji zemlji, si

Francisco Laishy. —U zavodu naših školskih Sestara, na dan proslave argentinskog državnog praznika 25. maja.

po mnogih, izredno težkih začetnih težkočah povsem zagotovile primeren gmoten obstoj, in si postavile tako podlago za njihovo nadaljne delo, ki prav gotovo ne bo ostalo brez lepih sadov in ne bo brez velikih koristi za naše izseljence.

JUGOSLOVANSKI IZSELJENCI V MESTU ROSARIO IN OKOLICI

Argentinsko vele mesto Rosario leži, računajoč najbližjo železniško zvezo 305 km severo-zahodno od argentinskega glavnega mesta Buenos Aires. Zračna razdalja med obema mestoma bo samo malenkostno krajša. Zraslo je mesto Rosario ob širni, tudi za prekomorske ladje plovni in zelo prometni reki, veletoku Paraná, ima svojih 510.000 prebivavcev in je po svojem naglem razvoju zadnjih let eno prvih mest na svetu.

Čeprav leži Rosario daleč notri v celini, je vendar po svojem tovornem prometu največje in najvažnejše argentinsko pristanišče za prekomorske ladje in spada med najvažnejša pristanišča sveta za tovorni promet. Leta 1929 je bilo izvoženega iz rosarijskega pristanišča več žita kakor iz katerekoli druge luke sveta.

V 15 km dolgih rosarijskih pristaniških napravah se ustavlja letno mnogo nad tisoč ladij, ki so odpeljale na primer samo preteklo leto 1936 v širni svet 5.138.524 ton pridelkov, ki jih je rodila nepregledna santafeška pampa in so jih njeni prebivavci prodali za drage denarje na vse strani sveta, in sicer 255.897 ton ali nad 500 vlakov po 50 deset tonskih vagonov pšenice, koruze 4.546.484 ton ali nad devet tisoč vlakov, lanu 518.965 ali še enkrat toliko kakor pšenice, 141 ton, torej pravo malenkost ovsu, in 8.109 ton ječmena. Da bi ne mislil kdo, da trgovska živahnost Rosaria pada, naj omenim, da je bil izvoz tekom meseca januarja letošnjega leta rekorden, doslej sploh največji tekom enega samega meseca, in je znašal skupno 1.890.027 ton.

Naši izseljenci

Za nas je mesto Rosario zanimivo zlasti zato, ker živi v mestu samem in v njegovi bližnji okolici kakih 30.000 Jugoslovanov,

med njimi skupno kakih 1.000 Slovencev. Vštevši seveda v to število tudi deco naših staršev, katero računa argentinski zakon že za svoje argentinske državljane.

Naseljeni so ti naši ljudje skoro izključno zahodno od veletoka Paraná, nekako v ogromnem polkrogu čigar premer bi znašal kakih 200 km in čigar središče je Rosario. Nekako dve tretjini jih živi v provinci Santa Fé, ena tretjina pa v provincah Buenos Aires in Córdoba, vendar tvorijo iz različnih vzrokov kljub temu eno samo gospodarsko in skoro bi rekel družabno enoto, ker so tukajšnje zveze med mestom in deželo mnogo ožje in tesnejše kakor na primer pri nas doma.

Rodom so tukajšnji naši izseljenci skoro izključno iz Dalmacije, večinoma iz otoka Hvara. Slovencev bo manj kakor 5 % in so skoro sami Primorci in v nasprotju s hrvaškim delom naše kolonije, naseljeni v svoji ogromni večini v obeh velikih mestih, več v Rosario in mnogo manj v Santa Fé. Najmanj bo Srbov, ki se spet skoro vsi Črnogorci.

Kakor drugod, tako so tudi število naših izseljencev v Rosario in okolici precej pretiravali, saj so je na splošno označevali s 45.000 in več. Povsem točno število je hotela v letih 1919 in 1929 ugotoviti Jugoslovanska narodna odbrana, center Jadran, ki je izročila zadevne listine novo otvorjenemu jugoslovanskemu generalnemu konzulatu v Buenos Airesu. Službeno ljudsko štetje je našelo leta 1914 v vsej republiki samo 1.400 čakarerjev "austriacos", ki jih moremo skoro v celoti računati med naše. Po vojni se je število naših kmetov ali čakarerjev povečalo.

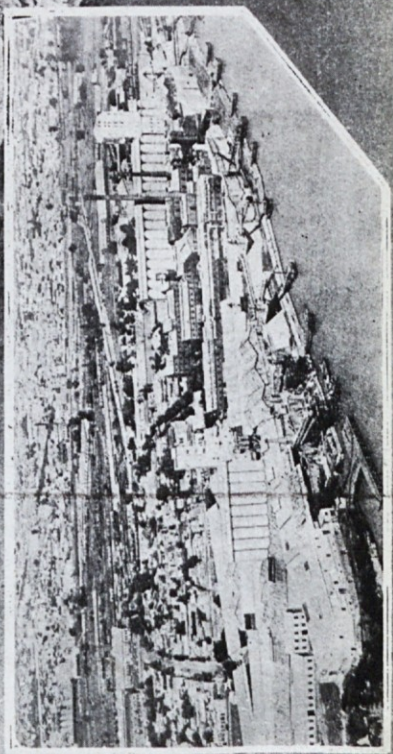
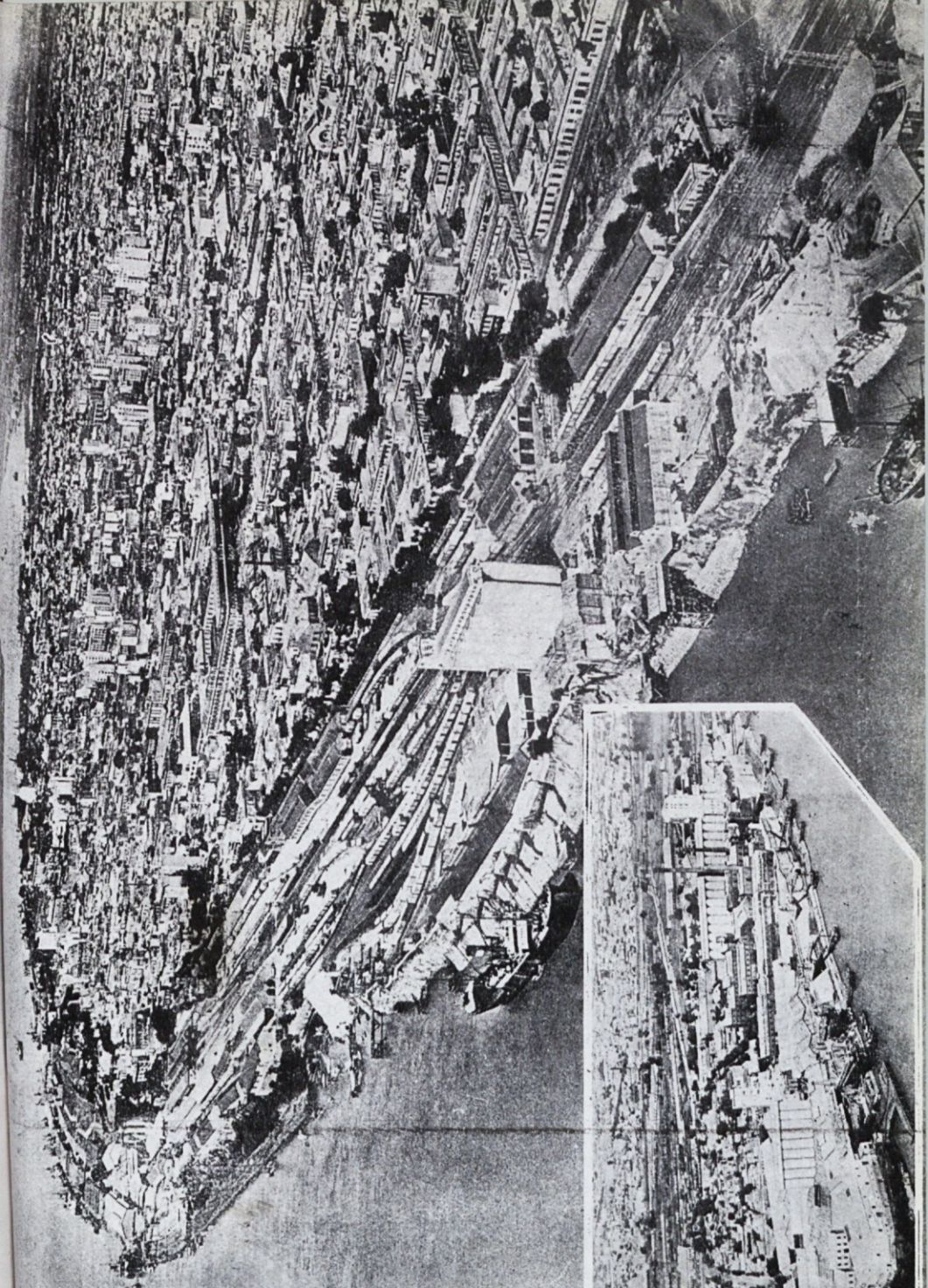
Kmečka naselbina

V nasprotju z drugimi našimi izseljenskimi kolonijami kjerkoli po svetu, so ti naši izseljenci po poklicu v ogromni večini čakarerji, kmetje, poljedelci. Iz kmečkih družin je izšla tudi tanka plast naših inteligentov po teh krajih, zlasti zdravnikov in pravnikov, ali še tanjša plast naše denarne aristokracije. Od čakarerjev, kmetov, živi naša tukajšnja mala obrt in trgovina, kakor tudi proletarizirani peoni, zlasti kmečki sezonski delavci.

Onstran: Panorama velemesta Rosario; v okviru stari Rosario. Pri-
merjaj tudi sliko na strani 191.

Ravno tako se je iz kmetov preselilo v Rosario kakih 75 naših rentierskih družin, starejših zakoncev, ki so izročili posestva sinom in sedaj v mestu razmeroma dobro živijo in počivajo.

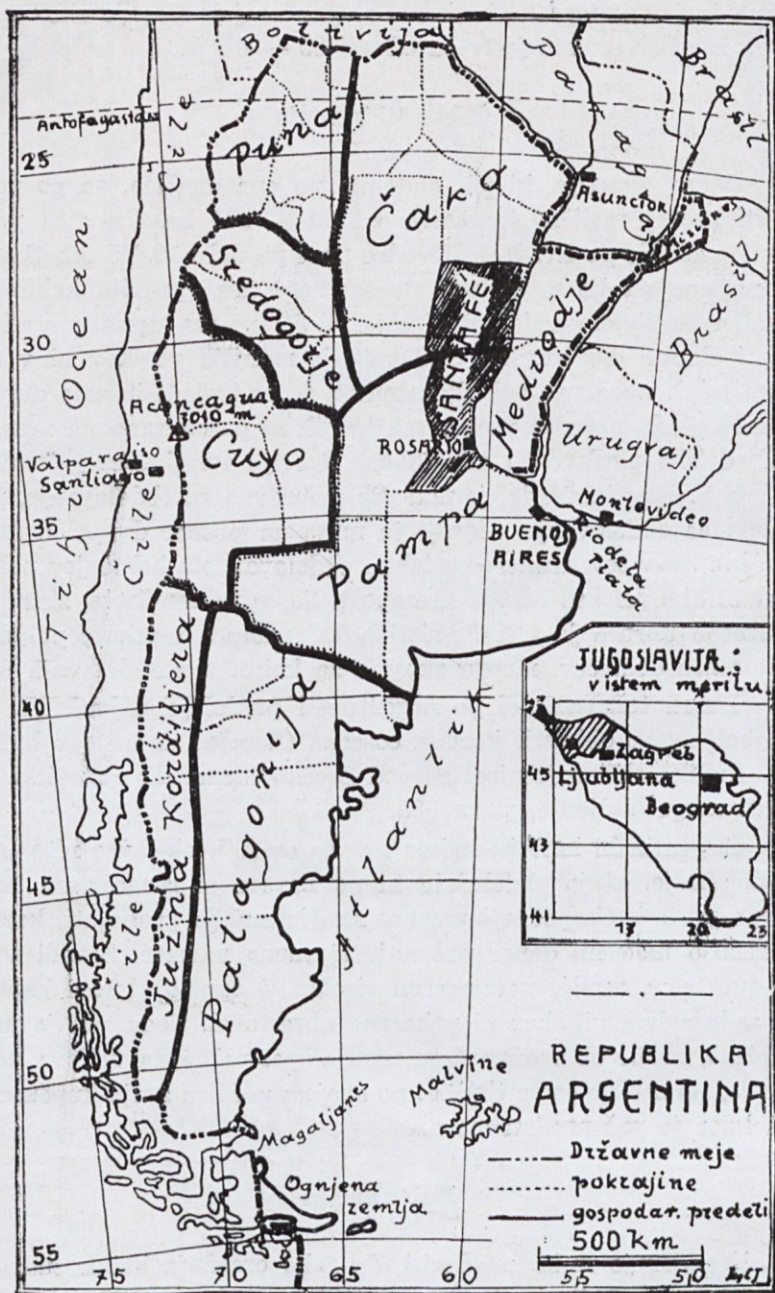
Rodovitni argentinski pampi se moramo zahvaliti skoraj za vse, kar je ostalo med tukajšnjimi našimi izseljenci domačega in dobrega. Da niso živeli na deželi, po kmetih, bi že danes ne bilo tod nobenega več vsaj kolikor toliko zavednega našega življa. Kateri so ostali po mestih, lahko rečem, da so se v celoti odnarodili. Tudi splošno gmotno stanje naših tukajšnjih podeželskih kolonij je neprimerno večje, kakor splošno blagostanje naših mestnih naselbin. Res je, da so se v mestih posamezniki pospeli gospodarsko višje, toda tudi ti so skoro brez izjeme postavili temelj, začetek svojemu blagostanju, na deželi, na tej rodovitni argentinski pampi.

Ne obdelujejo svoje zemlje

Posebnost tukajšnjih kmetov izseljencev katerekoli narodnosti in tudi naših je, da običajno ne obdelujejo svoje lastne zemlje, marveč najeto zemljo argentinskih, pa tudi nekaterih drugih deloma tudi naših jugoslovanskih veleposestnikov. Najemnino le redkokdaj plačajo v denarju. Pravilo so gotovi procenti bodisi od čistega bodisi od kosmatega donosa zemlje, ki jo obdelujejo. Višina teh procentov je odvisna od kakovosti zemlje, ki je seveda zelo različna, od uvidevnosti gospodarja, pa tudi od spretnosti najemnika, ki se za zemljo pogaja. Komaj 8 % naših ljudi bo lastnikov zemlje, ki jo obdelujejo. Ti propietarios, kakor jim pravijo, so seveda veliko na boljšem kakor najemniki, ker jim pač ob istem delu ni treba odrajtovati najemnine, pa tudi sicer uživajo velik družaben ugled. Običajno jih kličejo samo s krstnim imenom, kateremu pristavljajo "don", torej don Juan ali don Pedro, kar je znamenje znatnega spoštovanja. Najemnina v denarju, ki pa je prav redka, kakor sem že zgoraj omenil, znaša od 35 do 60 pesov za hektar in leto. Kateri plačujejo v blagu in spravijo ves pridelek v vreče in postavijo na postajo, oddajo gospodarju 25 — 33 % čistega in za prodaj sposobnega pridelka. Če sprejema

---

Onstran: Gospodarski pregled Argentine, ki je ogromna dežela in so zato njene posamezne pokrajine vsestransko in zelo različne, o čemer upamo, da bo ob svojem času obširneje razpravljala posebna številka Duhovnega življenja.

gospodarjev zastopnik žito kar v stogu, torej predno je bilo omlačeno in očiščeno, mu je treba oddati 35 — 45 %.

Čakre ali kmetije

Čakre, kmetije, ki jih obdeluje po ena družina, so po velikosti precej različne in merijo od 60 — 165 ha. Prav za prav merijo zemljo po kvadrach. Kvadra meri po naše 16.845 m². Sameci si najamejo tako po nekem starem nepisanem pravilu kakih 40 kvader za obdelovanje, mladi zakoneci 50 kvader, družina z odraslimi sinovi 100 kvader. Obdelovanje manjših ploskev ni v argentinskih razmerah več ekonomično, se ne izplača in zato argentinska plodna zemlja vsaj v teh krajih ni parcelirana na manjše poljedelske ploskve ali lote, kakor pravijo tukaj. Ker je zemlja ravna in brez kamenja, je nad vse pripravna za obdelovanje, posebno za obdelovanje s stroji in more na primer dvojje odraslih moških delavcev razmeroma lahko obdelovati sto hektarjev polja, kar bi bilo pri nas seveda nemogoče. Samo za čas žetve, zlasti za obiranje koruze je treba najeti nekaaj peonov, težakov, poljskih sezonskih delavcev, morda skupno za kakih tristo delavnih dni.

Izmed težaških del po argentinski pampi je najvažnejše in najbolj znano obiranje koruze, cosecha (koseča) de mais, o kateri je nekoliko obširneje pisal gospod Srečko Stepančič v številki 82 Duhovnega življenja, stran 338.

Argentinski kmetje, kakor sem že omenil, običajno niso lastniki zemlje, ki jo obdelujejo in po naravnem razvoju ne bodo zlepa postali. Gospodarji namreč zemlje nočejo prodajati, ker je v zemljo naloženi denar pač najbolj varno naložen. Zaradi tega je tudi cena zemlje nerazumno visoka. V zemljo vloženi kapital se zadnja leta nikakor ni primerno obrestoval. Toda vse je prepričano, da bo ob svojem času zemlja spet prišla do veljave, zato prodajajo zemljo samo tisti, ki po svojem poklicu z njo kupčujejo, ali kdor jo pač prodati mora.

Kolonizacija

Vendar je treba poudariti, da tako osrednja kakor tudi argentinske pokrajinske vlade podpirajo parcelizacijo, delitev zem-

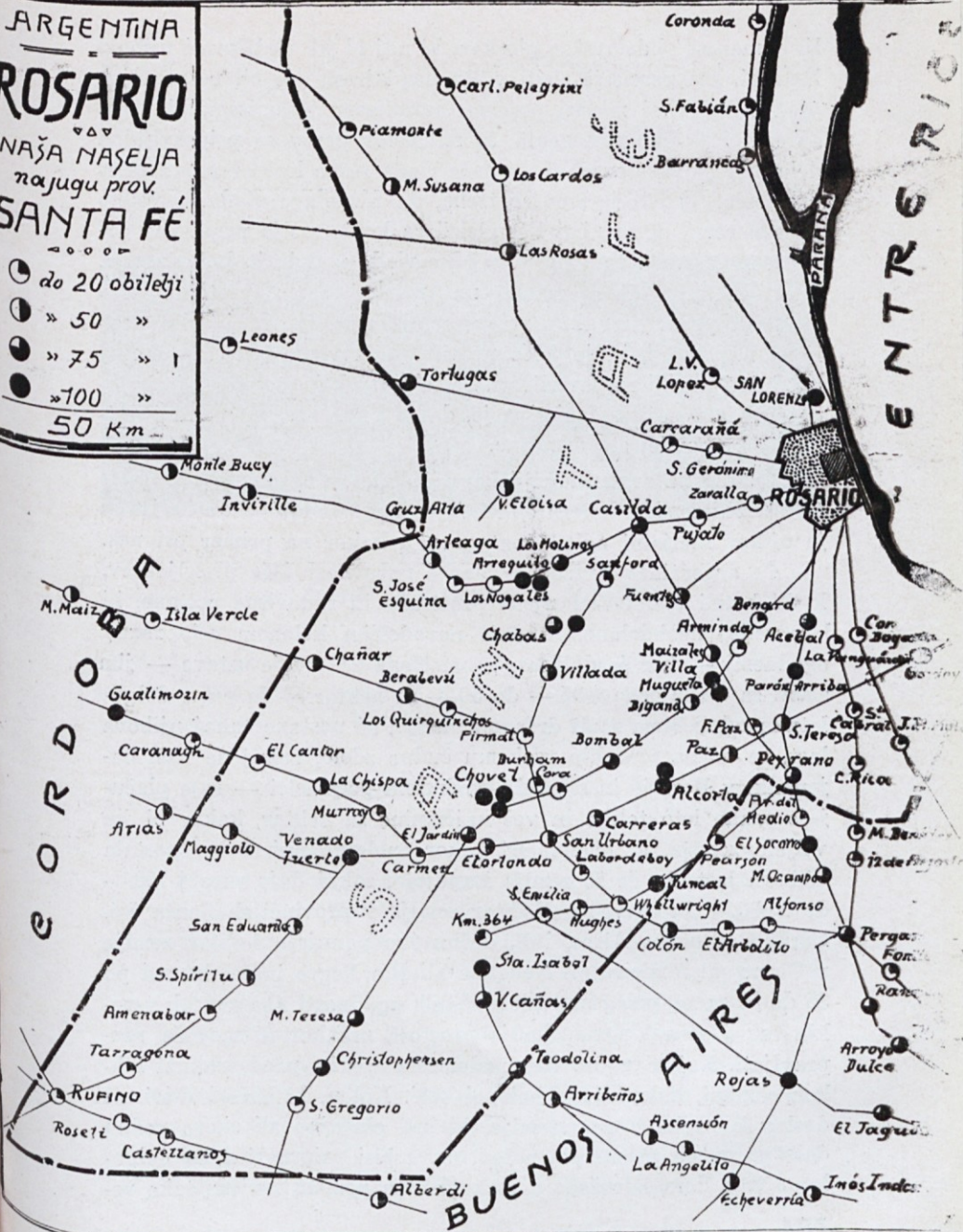
ARGENTINA

ROSARIO

NAŠA NAŠELJA
na jugu prov.

SANTA FÉ

- do 20 obiteļi
  - » 50 »
  - » 75 »
  - » 100 »
- 50 Km

lje v manjše obdelovalne ploskve, ki naj bi jih obdelovali njihovi lastniki. Pri osrednji vladi v Buenos Airesu je bil ustanovljen pred nekaterimi meseci poseben autonomen kolonizacijski urad, kateremu je bilo nakazanih 20 milijonov pesov za pripravljala dela, kar je znamenje, da se hoče vlada resno lotiti tega važnega problema. Vedeti je namreč treba, da razpolaga vlada še vedno z razmeroma ogromnimi kompleksi za kolonizacijo pripravne državne zemlje. Pa tudi provincijalne vlade podpirajo kolonizacijo. Provinca Santa Fé je izdala na primer samo preteklo leto 6.000.000 pesov za nakup veleposestniške zemlje, ki je bila stavljena na prodaj, in jo hoče provincijalna vlada pod razmeroma ugodnimi pogoji razparcelirati. Za ta izdatek je morala najeti vlada seveda posojilo. Zanimivo je, da te vrste državni papirji najboljše kurzirajo, sto odstotno.

Čeprav pa argentinski čakarerji danes v ogromni večini niso še lastniki zemlje, katero obdelujejo, žive vendar veliko boljše in je njihov socialni ugled znatno večji kakor na primer pri nas.

Če argentinska vlada še danes naravnost išče priseljencev, ki bi hoteli obdelovati njene prostrane in rodovitne poljane, ki leže sedaj neobdelane, in daje novodošlim kolonom celo razne ugodnosti — kar je dolžna glasom člana 21 svoje ustave — jim zlasti za nizko ceno \$ 35.— do 50.— za hektar — in proti dolgotnim odplačilom nudi državno zemljo, ki postane takoj njihova last, se bo na prvi hip vsakemu čudno zdelo, zakaj da naši najemniki v Rosario in okolici — izkušeni poljedelci — raje plačujejo vsako leto toliko in več najemnine za hektar, kakor bi jih veljala zemlja, ki bi z manj kakor enoletno najemnino postala njihova last. In če že zemljo kupujejo, zakaj dajo raje \$ 700.— do 1.000.— in še več za hektar zemlje v provincijah Santa Fé, Córdoba, Buenos Aires, itd., dočim jim ponujajo hektar zemlje v Chaco ali Misioies ali Neuquen ali Río Negro in še drugod po 35 do 50 pesov poleg mnogih plačilnih ugodnosti. O vseh teh vzrokih tukaj zaradi pomanjkanja prostora nikakor ni mogoče razpravljati. Naj ta ugotovitev nadomešča svarilo pred vsakimi lahkomišelnimi, kolonizacijskimi poizkusi. Kolon, ki hoče kultivirati doslej še neobdelovano zemljo, ki leži običajno ali skoro vedno daleč stran od prometnih potov, mora biti pripravljen na dolgotno trdo delo, združeno z vsakovistnim pomanjkanjem, tako ve-

P A M P A

(Foto: Cortesia de la 'Ilustración Argentina'.)

likim, da se ne morejo odločiti zanje naši izkušeni poljedelci, ki že žive v Argentini, obvladajo jezik in poznajo način tukajšnjega obdelovanja zemlje in tudi razpolagajo s primeram kapitalom.

Žitne cene na svetovnem trgu

Posebnost argentinskega čakarerja, kmeta, je tudi, da je izredno odvisen od cen na svetovnem žitnem trgu, ki seveda nikakor niso stalne, in jih regulirajo, določajo marsikdaj izključno nekatere židovske velefirme, seveda tako, kakor je njim najbolj koristno. Zgodi se, da bi moral čakarero več plačati za najete delavce, ki naj mu samo spravijo zrelo žito, kakor pa more računati, da bo za spravljeno žito prejel. Če je nasprotno cena na svetovnem žitnem trgu visoka, mu da tudi razmeroma slaba žetev naravnost velikih dohodkov. Letne kmečke bilance so zaradi tega v Argentini zelo različne. Izjemoma more napraviti večji argentinski kmet v enem samem letu tudi nad 10.000 pesov ali nad 130.000 dinarjev čistega dobička, ali pa more imeti kljub celo-

letnemu trdemu delu tudi izgubo. Slaba cena in z njo izguba more trajati zaporedoma dve leti, tri ali še dalj. Zato pravijo, da je obdelovanje zemlje v Argentini loterija. Neko splošno pravilo hoče, da je na približno vsakih deset let ena letina popolnoma uničena, med tem ko se dobre letine menjavajo eno h drugemu vsake dve ali tri leta.

Mnoge zaporedne slabe letine ali izredno nizke žitne cene posebno težko zadenejo začetnike in jih mnogo gospodarsko uničijo. Zato v Argentini ni tako lahko začeti z obdelovanjem zemlje, kakor bi si kdo mislil na prvi hip. Kakor bomo še pozneje videli, morajo razpolagati namreč najemniki z znatnim kapitalom, ki pa ga ravno začetniki nimajo. Še važnejše so izkušnje, ki jih spet ravno začetniki nimajo, Saj mora biti argentinski način obdelovanja zemlje povsem drugačen, kakor pri nas doma. Kdor bi se hotel držati samo domačih navad, gotovo ne bo uspel.

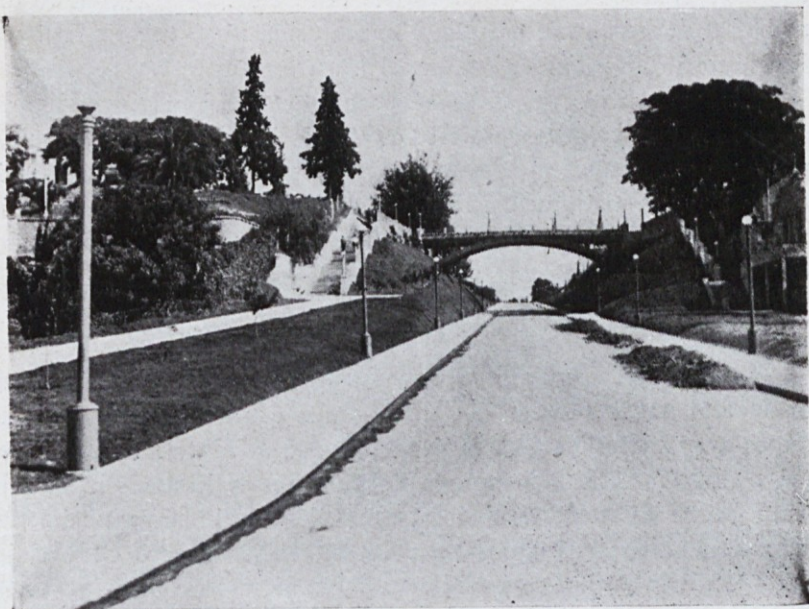
Kdor je vendar prebolel začetne težave, je z obdelovanjem argentinske zemlje postavil temelj svoji sreči, to je razmerno precej visokemu blagostanju. Količkanj previden in spreten srednji gospodar more namreč kljub vsemu računati, da bo prihranil tekom prvih desetih let \$ 10.000.— ali Din 130.000.— čistega dobička. Pri 100 ha obdelovane ploskve more računati eno h drugemu na letnih \$ 1.500 čistega dobička. Če je zelo delaven in sposoben in zlasti, če ima veliko srečo, in je začel obratovati z znatnejšim kapitalom, tudi veliko več.

Poleg vsega drugega je namreč v Argentini dostikrat važnejša kakor previdnost in delo in za gospodarski uspeh odločilnega pomena srečna ali nesrečna špekulacija. Jutri morejo biti namreč cene žitu za polovico višje kakor so danes in narobe. Taki skoki morejo biti za čakarerja usodnega pomena. Vse je namreč po tem takem odvisno od tega ali bo prodal svoje žito danes ali jutri. Tako se dobe tudi naši čakarerji, ki imajo po desetletnem težkem in pridnem delu — dolgove, dočim so nekateri drugi posamezniki postali v istem času dinarski milijonarji.

Prodaja poljskih pridelkov

Glede načina prodaje bi omenil, da prodajajo tukajšnji kmetje in seveda tudi naši ljudje, svoje pridelke na dva načina, a pre-

Okrasen most v Rosario, eno zadnjih olupševalnih del rosarijskega župana g. Mihaela Culaciati. Nasipi in most hočejo nekoliko ublažiti deprimirajoči vtis nepregledne ravni. Gospodarsko ta most seveda ni bil potreben.

cio fijo, kakor pravijo, to je po dnevni ceni, ali pa **a fijar precio**, po terminski kupčiji, to je, po cenah, ki bodo veljale ob gotovem času terminu, gotovega več ali manj naprej določenega dne, to je po cenah, ki za enkrat še niso znane ne prodajalcu ne kupcu, kupčija sama pa je kljub temu veljavna takoj in se more razdreti samo po morebitnem medsebojnem sporazumu.

Seveda bi bilo samo po sebi boljše prodajati a precio fijo, to je po dnevni ceni. Ampak dnevna cena je v času žetve običajno slaba in čakarero upa, da se bo zboljšala. Če more čakati, če ne rabi nujno denarja, bo pač žito hranil in ga prodal, kadar se mu bo zdelo. Če pa nujno rabi denar, bo prodal žito a fijar precio, to je tako, da se bo natančna cena določila pozneje, kupec pa mu že sedaj da večjo vsoto na račun in prevzame pridelke. Prodajavec ima sedaj 90 dni časa, da si izbere za svoje žito borzno ceno, ki je skoro vsak dan nekoliko različna, večsah pa se tudi naglo in

visoko dvigne ali tudi pade. Vendar nima pravice iztirati si današnje cene, marveč ceno, ki bo veljala čez 24 ur. Če si tekom 90 dni ni izbral nobene cene, mu plača kupec ceno, ki je veljala na borzi devetdeseti dan po sklenjeni kupčiji.

Svetovni žitni trg, ki določa cene, obvladajo danes nekatere redke židovske velefirme, zlasti Dreyfus in Bunge y Born, ki imajo po vsem svetu svoje podružnice. Jugoslavija uvaža na primer iz Argentine mnogo lanu, izključno preko tvrdke Bunge y Born, in ne direktno, marveč gre lan sam preko Holandske ali Italije, dočim se trguje z njim na Dunaju.

Hrana in stanovanje

Skoro vsak čakarero ima svoj osebni avto. Dostikrat vozove de marca, kakor pravijo. Do mala vsaka čakarerska družina ima danes svoj radio. Tudi hranijo in oblačijo se mnogo boljše kakor pri nas doma. Zlasti je mnogo boljša njihova hrana. Slaba, zelo slaba pa so njihova stanovanja, ranči, kakor jih navadno imenujejo. Ker so namreč malokdaj lastniki zemlje, katero obdelujejo, marveč skoro vedno samo najemniki, ki si morajo sami postaviti gospodarska poslopja in svoja osebna stanovanja, ki jih bo treba morda že v kratkem zapustiti in se preseliti drugam, ne morejo postavljati razkošnih stanovanj in dragih gospodarskih poslopij. Najemne pogodbe trajajo po 4 leta, pa jih seveda običajno podaljšujejo. Včasih kajpada pade gospodarju v glavo, da bo dal svojo zemljo obdelovati na drug, modernejši način, in odpove najemni- no celi množici svojih najemnikov, ki so morda že dvajset ali trideset let delali njegovo zemljo. V takih slučajih je seitev posebno težka.

Ranči

Stanujejo torej ti čakareri-najemniki redno v rančih, iz blata in slame zgrajenih nizkih kočah s streho iz pocinkane pločevine, okrog katerih je zasajenih za senco par dreves, običajno vrb ali neizbežnih paradisov, (ki jih pri estancijah zamenjujejo evkalipti), in več ali manj dobro zagrajen vrt. Svinjak in hlev za govedo in konje jim nadomešča z žico ograjen prostor. Argentina je sploh klasična dežela žičnih plotov in ograj. Ko sem vprašal nekega bolj gosposkega argentinskega kmeta, če pozimi živine v teh

Rosario: U bučnom krca²ju kukuruza.

stajah ne zebe, se je začudil mojemu vprašanju in odgovoril kot nekaj samo ob sebi umevnega, da "vaca no tiene frio", da krave nikdar ne zebe. Res pa je, da so te vrste "hlevov" samo posledica svojevrstnih argentinskih razmer in da pozimi čakarerska živina mnogo trpi vsled mraza, mnogo več kakor žival po ogromnih, samo govedobreji posvečenih estancijah, kjer se vedno giblje, in v posebno mrzlih nočeh tudi naglo hujša. Tudi imajo zasajena po estancijah mnoga "reparos", zavetišča, to je skupine dreves, ki naj pozimi in v slabem vremenu varujejo živino, ki se vanje za-teče in pod njimi stiska, mraza in drugih vremenskih neprilik.

Rodovitnost

Zemlja katero obdelujejo naši ljudje v okolici Rosaria je vse-skozi odlična, med najrodovitnejšimi argentinskimi pokrajinami. Prav najrodovitnejša in najdražja je v okolici Pergamina, ki pa leži že v provinci Buenos Aires. Važno je poudariti, da so jo v veliki meri valorizirali naši ljudje, ki so prvi začeli orati dote-danje ogromne in malo izrabljene pašnike, ki gospodarjem niso bili donášali Bog ve kakih koristi. To zemljo lahko danes njihovi lastniki dajo v najem za drage denarje posebno tudi zato, ker je v bližini eden izmed največjih žitnih trgov na svetu, mesto Ro-sario, kamor je pridelke lahko spraviti.

Promet

Železniška mreža je tod zelo gosta. V Rosario vozi dvanajst različnih železnic, iz mesta pa gre zlasti cenena vodna pot v vse dele sveta. Železnica je v Argentini razmeroma zelo draga, vendar je vožnja do pristanišča kratka.

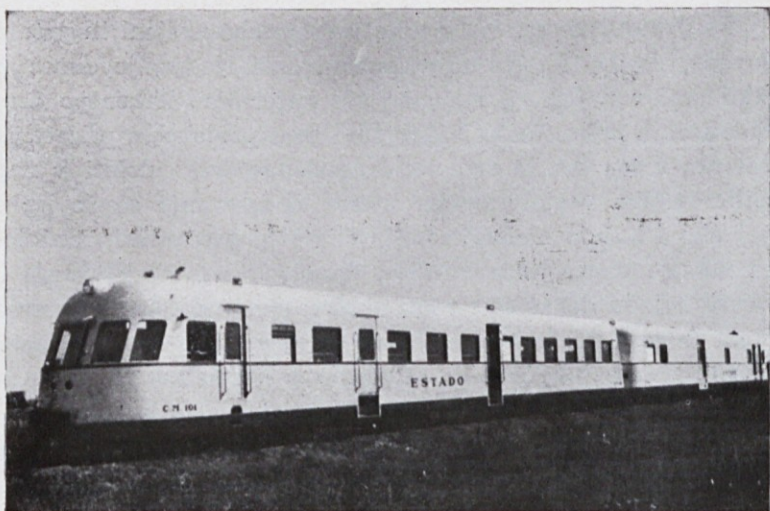
Kako da je odvisna vrednost pridelkov od prometnih razmer kake pokrajine, bo najboljšje povedala primera, da uvažajo na primer v provinco Santa Fé iz Švedske navaden kamen, kamen za graditev cest. Provinca Santa Fé sicer nima nobenega kamna, dovolj pa ga ima sosednja provinca Córdoba, katere glavno mesto je oddaljeno od Rosaria komaj 400 km, pa je prevoz kamenja iz Cordobe v Rosario po železnici znatno dražji kakor prevoz po ladji iz Švedske do Buenos Airesa in še dobrih 300 km po reki Paraná navzgor. Če morda kordobski kamen ni najboljši, pa je gotovo prvovrsten kamen iz Tandila, za katerega velja seveda ista pripomba, ker leži Tandil samo malo bolj daleč.

Znano je, da so argentinske železnice v zelo veliki meri lastnina tujega kapitala, ki mu je prva skrb, kako bi dobil čim največ mogoče dohodkov iz vložnega kapitala. Železniške tarife so že vsled tega izredno visoke. Visoko tarifno politiko je bilo toliko lažje mogoče vzdrževati, ker vsaj do zadnjega časa ni mogel železnicam pač nihče konkurirati. Če si hotel spraviti svoje žito do žitnega trga, do pristanišča v Rosario, kjer se ustavljajo velike prekmorske ladje, si pač moral prositi za uslugo železnice. Cest ima namreč Argentina še danes zelo malo, na večje daljave prevažati žito v kmečkih vozovih, kar vprek čez polje, je pa vendarle pretežavno in prezamudno.

Avtomobilizem

Prav zadnja leta pa so se tozadevne razmere temeljito izpremenile. Avtomobilizem se je tudi v Argentini naglo razvil. V lepem vremenu morejo voziti tudi najtežji kamioni po raznih zasilnih argentinskih cestah. In tako pove statistika, da so kamioni že danes prevzeli od železnice takorekoč ves promet na krajših razdaljah kakor 80 km, od 80—120 km 80 % vsega tovornega prometa, do 150 km 50 % in 20 % pri razdaljah nad 150 km.

Železniške družbe so zagnale silen vrišč, češ da železnica pro-

Železnice so v Argentini še večje važnosti kakor drugod. Zaradi ogromnih razdalj, ki niso zvezane z nobenimi cestami. In sicer so železnice važne predvsem zaradi ogromnega tovornega prometa. Kljub nepregledni ravnini pa je graditev železnic tudi v Argentini draga stvar. Manjka namreč kamna in lesa, ki ju je treba dovažati dostikrat iz — Evrope. Prav iz istega vzroka je tudi graditev cest tako izredno draga. Mlada argentinske republika ni razpolagala z dovoljnimi denarnimi sredstvi za ta in podobna podjetja, zato so gradili argentinske železnice večinoma Angleži, pa tudi Francozi, ki svoje železnice še danes sami upravljajo. Zadnji čas pa se je tudi argentinska država sama v večji meri lotila gradnje novih železnic, dočim je nekatere pokupila od zadevnih zasebnih družb. Ker je osebni promet v slabo obljudeni deželi in teh velikih razdaljah razmeroma majhen, so se posebno dobro obnesli novi in udobni motorni vozovi, ki so jih izdelale zadevne tovarne v — Budimpešti.

pača in da je samo vsled napačne fiskalne politike nezmožna konkurence z avtomobilizmom, ki da ne plača skoro nobenih davkov, itd. Izšle so zahteve po takozvani koordinaciji, to je po zakonu, ki bi hranil redno prevažanje tovorov po cestah, ki tečejo vsprejeto z železnicami. Še zapletenejši je zadevni problem v mestu Buenos Aires, kjer je načrt koordinacije, to je enotne in smotrne ureditve mestnega prometa, v načelu že sprejet. Nasprotniki koordinacije pa trdijo zopet, da je to samo manever po katerem da želijo bogate in nenasitne tuje kapitalistične družbe ohraniti svoje prekomerno visoke prevozne tarife.

Najemnina

To prvovrstno zemljo v tako vsestransko urejeni in prometni provinci, zemljo katero so valozirali naši ljudje, je danes zelo lahko dati v najem za mnogo višjo najemnino kakor po drugih argentinskih pokrajinah. Nasprotno: brez protekcije, prijateljstva je danes v teh krajih tudi za drag denar težko dobiti v najem kolikor toliko večjo parcelo, katere obdelovanje se še izplača. Gospodarji hočejo namreč zemljo čim bolj parcelirati, razdeliti v čim manjše obdelovalne edinice, da bi postalo obdelovanje čim intenzivneje in donašalo na isti ploskvi čim več dohodkov, najemnikom pa se zlasti zaradi modernih strojev, ki so delo neprimerno olajšali, veliko bolj izplača ekstenzivno gospodarstvo, to je bolj površno obdelovanje čim večjega kompleksa zemlje, čeprav ne puščajo popolnoma neobdelanega niti najmanjšega koščka zemlje.

Najemnina za tako izboljšano zemljo je naglo rasla in dosegla neposredno po vojski celo 80 pesov letno za hektar, dočim je mogoče še danes računati tržno vrednost najboljših santafeških poljedelskih parcel po 1000 — 1.100 pesov, kjer je treba pripomniti, da je svojčas veljal peso po Din 25.—

Glavnica

Še več spoštovanja bomo dobili do teh naših najemnikov, če povem, da rabi 4—5.000.— pesov glavnice samee, ki hoče začeti z obdelovanjem kakih 40 kvader ali 60 ha zemlje na svoj račun, to je Din 50 — 70.000.—. Kdor hoče začeti z obdelovanjem kakih 100 kvader in plača najemnino v denarju, mora razpolagati še z mnogo večjim zneskom. Najemnik brez začetnega obratnega kapitala bo najbrže frakasiral. Poznam pa tudi naše najemnike, ki so večkratni milijonarji v dinarjih, pa še vedno nimajo svoje zemlje. Po srečnem začetku se čakarjev kapital razmeroma hitreje množi in marsikateri najemnik čaka, da bo kupil kaj res primernega. Zanimivo in značilno je, da najemniki, ki so se navadili pokrajine Santa Fé, nočejo kolonizirati državne zemlje, ki bi jo lahko dobili skoro brezplačno v last, marveč raje obdelujejo tujo zemljo v okolici Rosaria.

Mesta, trgi in vasi

Argentinski čakarerji nadalje ne živijo po vaseh, marveč imajo postavljena svoja revna stanovanjska in gospodarska poslopja vseskozi sredi polja, katero obdelujejo. Tako se morete voziti tudi sredi najbolj obljudene poljedelske zemlje v provinci Santa Fé legve in legve daleč (legva ali 5 km) ne da bi zapazile Vaše oči kaj drugega kakor s čakrami posejano neizmerno ravno polje brez najmanjše skupine hiš.

Ljudska skupna naselja so zrasla običajno samo ob železniških postajah, ki pa so za naše pojme tudi zelo vsaksebi razmaknjene, ali ob sicer važnih prometnih središčih, na primer za pristanišča primernih točkah ob številnih plovnih rekah. Izjemo od tega splošnega pravila tvorijo prav za prav samo naselbine Nemcev iz Rusije, ki pa jih je v provinci Santa Fé le zelo malo. Zato je nekaj povsem vsakdanjega, če se mora imenovati železniška postaja kar enostavno kilometer toliko in toliko, ker pač ni legve in legve daleč na okrog nobene vasi. Ali si privzame postaja poljubno ime, najraje ime lastnika zemlje na čigar svetu stoji. Lahko je kaka postaja važno in znano prometno središče, pa vse mesto ne šteje več kakor troje ali četvero hiš, med njimi ena ali

Pristanišče Santa Fé s prekomorskimi tovornimi ladjami.

dve trgovini in morda pošta in šola s policijsko komisarijo dostikrat vse tri državne ustanove pod eno streho. Postaje same pa zahteva argentinski železniški zakon vsaj vsakih 15 km, če ne gre proga čez močvirja ali čez neplodne pokrajine.

Tudi vse ostale večje podeželske naselbine imajo izključno trgovsko-obrtno-upraven značaj in ni po njih nobenih kmetov, kakor na primer po naših podeželskih vaseh in trgih, celo mestih. Stavbe so zidane strujeno, kakor po mestih, in na svojevrsten argentinski način. Absolutno dominirajo kvadre, kakor pravimo, čeprav ne čisto pravilno, to je po sto metrov dolgi in široki pravokotni bloki hiš, katerim bi bilo treba reči pravilno manzana, dočim je kvadra dolžinska mera. Na naše podeželske vasi spominjajo samo neudelana pota, ki so v slučaju slabega vremena neprehodna, sicer pa zelo široka, in še najbolj spominjajo na našo Slavonijo in Vojvodino. Manzana ali kvadra pred cerkvijo običajno ni zazidana, marveč spremenjena v "plazo", bolj ali manj skrbno urejen park, zasajen skoro vedno z neizbežnimi palmami, ki so tod zaradi gorkejšega podnebja že znatno višje in lepše kakor na primer v Buenos Airesu, čeprav seveda še zdavnaj ne tako lepe in visoke kakor v Rio de Janeiro. Poleg cerkve in župnišča obdajajo ta "glavni trg", še pošta, policijska postaja, kak hotel in najvažnejše trgovine. Kdor je videl eno argentinsko podeželsko vas, pozna vse. Ta argentinska gradbena enoličnost resnično utruja.

Koruza, pšenica in lan

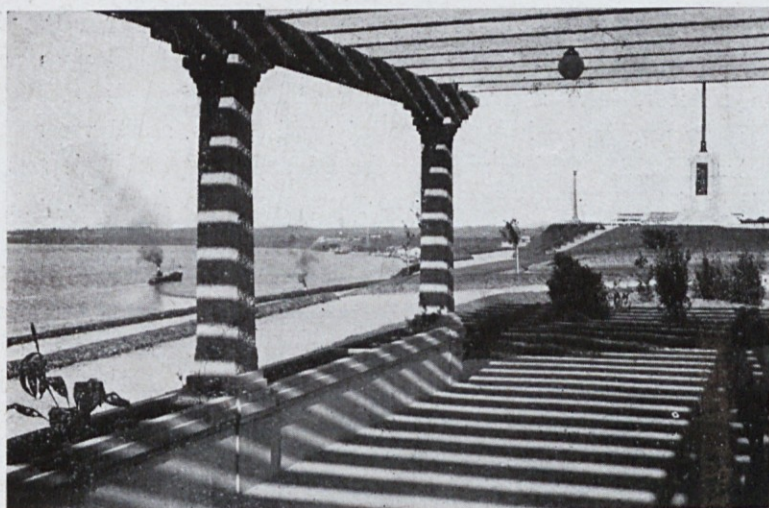
Polovico najete zemlje obsejajo čakarerji običajno s koruzo in po eno četrtino z lanom in pšenico. Drugih kultur za prodajo vsaj v velikem ne goje. 5 % najete zemlje ima čakarero pravico obsejati in obdelati kakor hoče, za svojo zasebno uporabo. Od teh pridelkov ne plača nobenih procentov gospodarju. Zato skušajo porabiti čakarerji čim več zemlje v ta namen. Gotovo je porabi več, če je plačal najemlino v denarju. Gospodarji oziroma njihovi oskrbniki v teh rečeh običajno niso preveč natančni in ima mnogo naših najemnikov obsejanih za svoje namene tudi po sedem, osem ali celo deset odstotkov najete zemlje. Obsejajo pa te hektarje največ z alfalfo, to je našo lucerno, s katero krmijo krave in vprežno živino, ter s krompirjem in zelenjavo.

Gospodinje

Ker so prodajalne zelo oddaljene, je razumljivo, da goje gospodinje velike množine perutnine in golobov in domačih zajcev za hišno uporabo in prodajo. Toliko bolj, ker jim ne manjka ne prostora ne krme. Mnoge pridne gospodinje pokrivajo z dohodki iz prodaje teh malih živali vse male hišne izdatke, vključivši izdatke za obleko in obutev.

Tudi kruh pečejo dostikrat kar doma, v posebnih, iz opeke in s slamo pomešanim blatom kar na prostem zgrajenih pečeh.

Motiv ob reki Paraná: Pogled na del pristanišča v mestu Entre Ríos, iz Parka Urquiza.

Moko seveda kupujejo. Marsikje kupujejo vendar že tudi kar kruh, ki jim ga vozijo podjetni pekarji od čakre z mesom in malimi začimbami in nasladili vred in je vsled hude konkurence kupljeni kruh dostikrat cenejši, kakor če bi ga pekli doma.

Stalnost najemnikov

Zaradi teh razmeroma znatnih investicij in pa ker je kmet že po svoji naravi bolj konservativen in navezan na zemljo, ki jo vzljubi, in sicer prav tisti košček zemlje, ki ga obdeluje, se naši poljedelci v okolici Rosaria in sicer po Argentini niti približno

toliko ne selijo kakor na primer naši evropski izseljenci, tovarniški in rudniški delavci, ki jih nič ne veže na kraj njihovega dela. Če se jim vendar ponudi ugodna prilika, zlasti če morejo dobiti drugod več in cenejše zemlje, posebno take, ki doslej še ni bila izrabljena za kmetijstvo, campo vírgen, ali campo deseansado, to je deviška oziroma spočita zemlja; spočito imenujejo zemljo, ki je bila 8—12 let posejana na primer z alfalfo ali je služila za pašnik, ali tudi iz kakšnih drugih vzrokov, se vendar tudi selijo in sicer včasih kar na enkrat v znatnem številu. Tako je bila na primer pred dobrimi dvajsetimi leti velika občina Villa Muqueta za 80 % naša, dočm je danes komaj še za kakih 50 %. Mnogo naših se je namreč izselilo tedaj v severni del province Buenos Aires, kjer so razparcelirali mnoge stotine kvadratnih kilometrov zemlje, po kateri so tedaj pasli živino, zlasti vse zemlje v širini kakih 100 km vzdolž reke Paraná. Še temeljiteje so se bili že prej izselili iz svojčas skoro povsem našega Acebala.

Vedeti je namreč treba, da tako velikih ploskev zemlje ni mogoče gnojiti, kakor gnoje zemljo pri nas doma, marveč da jo samo orjejo in plevela čistijo. Zemlja pa se na ta način izrablja, in po dobrih trideset letih neprestanega obdelovanja in jemanja brez gnojenja, se že kažejo začetki izčrpanosti. Donos zemlje postaja stalno in znatno manjši, kakor ga je dajala sveža in deviška, še ne obdelovane zemlje, ki smatrajo da ji je enakovredna zemlja, ki je počivala, ni bila orana kakih 8 — 12 let. Take zemlje pa ni po krajih koder so že dalj časa naseljeni nači pridni ljudje. Pač pa je še vedno veliko pašnikov v provinci Buenos Aires in še več drugod, na primer v guberniji Pampa in sploh na jugu, kjer pa je zemlja največ zaradi klimatskih razmer, mnogih neugodnih mrazov, pomanjkanja dežja ali pitne vode, ko je grenka in neužitna tudi voda, ki jo dvigajo iz velikih globlin, znatno slabša in za obdelovanje manj pripravna kakor na primer ravno v provinci Santa Fé. Toda dve prednosti ima: ta zemlja je deviška in razmeroma veliko cenejša. Vsled visokih cen za žito neposredno po vojski, je zajel val naseljevanja tudi jugozahodno Pampo, kjer pa zlasti vsled pogostih suš obdelovanje zemlje ni bilo več rentabilno in je propadlo veliko čakarerskih družin, ki so sedaj v ogromni večini že spet zapustile to negosto-

Rosario: Sa misijonarskog poseta Prezv. Nadbiškupa Vrhbosanskog Dra Ivana Šarić-a, u navodu naših Školskih Sestara u Rosario, prigodom prve sv. pričesti školske djece.

Ljubno pokrajino in se vrnilo v Santa Fé, ali pa so šle iskat sreče gori na argentinski sever, v vroči Chaco.

Govedoreja.

Mimogrede naj še omenim, da zahteva neka stara argentinska tradicija, naj goje stare argentinske patricijske družine, ki jim je do časti, raje nepregledne črede mnogih tisočev goveje živine in konj in ovac, in naj nikar s poljedelstvom intenzivneje ne izrabljajo svoje zemlje, ki jo smatrajo za dragoceni kapital in najboljšo dedščino, ki jo morejo zapustiti svojim otrokom. Četorej katera stara argentinska družina razparcelira svojo zemljo in jo razposodi najemnikom za obdelovanje, smatrajo sosedi, da se je ta družina pogrešila proti starim običajem in nepisanim predpisom, da je storila nekaj nečastnega h čemur jo silijo brez dvoma samo skrajne potrebe, da torej stoji pred gospodarskim polomom. Mnoge je zaradi tega sram parcelirati zemljo in jo razdeliti med najemnike.

Argentinsko kmečko gospodarstvo

Pa tudi sicer je kmečko življenje po argentinskem kampu moč no drugačno kakor po naših evropskih kmečkih družinah in vaseh.

Kar argentinski kmet pridelava redno čim prej proda in kar rabi za svoje življenje redno spet kupuje. Zlasti prodaja žito in govejo živino, kupuje pa moko ali kruh in meso.

Žita čakarero običajno ne hrani doma v kaščah, marveč ga prodaja vaškim trgovcem (acopiadores), ki pa so spet odvisni od žitnih veletrgovcev (exportadores), v Rosario in okolici, pa tudi še marsikje drugod po Argentini kakor tudi marsikje drugod po svetu skoro izključno od židov Dreifuss, Bunge y Bora in Luis de Ridder. Kupčije se zaključujejo, kakor sem že zgoraj omenil, bodisi a precio fijo bodisi a fijar precio.

Argentinske kašče

Samo izjemoma hranijo kmetje svoje žito v ogromnih skupnih shrambah imenovanih elevador, ali v ogromnih skladiščih vreč, ki so last posameznikov ali zadrug, cooperativ. Mesto Rosario je eno največjih žitnih skladišč na svetu in so njegovi ogromni in številni elevadorji naravnost zanimivost in posebnost, saj hranijo po 30, 50, 80 tisoč ton koruze ali pšenice, pa tudi mnogo več. Elevador obstoji iz ogromnih v premeru običajno po kakih 8 — 10 metrov širokih, in trideset pa tudi več metrov visokih železobetonskih cevi, kadi. Največkrat tvori po 12 takih ogromnih posod, imenovanih silo, zaokroženo skupino imenovano elevador. Rosarijski elevador Terminal ima vsekakor 64 silov. Posamezen silo hrani običajno po 1.500 ton pšenice ali koruze, nekateri pa tudi mnogo več, tudi po štiri in več tisoč. Prekladovalne naprave so tako izpolnjene, da more tak elevador v 6 urah napolniti 6.000 tonsko ladjo, pa tudi preje. Ob tej priliki naj še pripomnim, da so 6—7.000 tonske ladje (nosivosti žita) za rosarijsko pristanišče najpripravnjše. Pristajajo vsekakor tudi ladje do 10.000 ton. Večjim ladjam dopolnijo tovore, jih kompletirajo, kakor pravijo, v Buenos Airesu, ker bi vtegnila preveč napolnjena ladja ob času nizke vode zadeti na razne plitvine, ki jih je poln zlasti Rio de la Plata (Martín García.) Ker igra ravno v Argentini veliko vlogo rečna plovba, naj še pripomnim, da so samo rečnemu prometu na-

Rosario: Sa večere u počast našem konzulu, g. Br. Rubeši, priredjene po našoj i českoslovačkoj Koloniji, u Jugosl. Domu.

menjene ladje običajno širše, pa zato manj globoke, da morejo torej ob isti ali še večji nosivosti tudi preko plitvin.

Riziko

Ta način gospodarjenja z žitom, ki je po današnjem gospodarskem sistemu edino mogoč, ima mnogo kvarnih posledic. Ne posamezen kmet ne večje firme pravzaprav nikdar ne vedo kakšno da je njihovo pravo gospodarsko stanje in jim vedno preti večja ali manjša katastrofa. Na ta način je prav pred kratkim propadla velika jugoslovanska firma Drinkovič Hnos. (Bratje Drinkovič), katere konkurzna masa je bila likvidirana te dni in so prejeli upniki po 2 % od svojih terjatev. Poznam naše čakarerje, ki so izgubili na ta način samo pri polomu firme Drinkovič Hnos po \$ 25.000.

V splošnem naj vendar ponovim, da more pri vseh teh negotovostih računati povprečen čakarero po desetih letih trdega dela z glavnico \$ 10.000.— ali Din 130.000.—, ki pa se mu nasled-

njih deset let veliko hitreje množi. In še to h gmotnemu in socialnemu stanju naših čakarerjev-najemnikov, da mnogi starejši nič več osebno ne obdelujejo zemlje, marveč imajo najeta po dva ali tri peone, ki delajo namesto njih, za kar jim plačajo mesečno po 40 — 60 pesov, poleg hrane in stanovanja, dočim plačajo sami najemnino, kakor so se dogovorili, ravno tako plačajo seme, stavijo na razpolago delavcem vse potrebna orodje in vprežno živino in nosijo pač riziko dobre ali slabe letine ter ugodnih ali neugodnih cen.

Malo zgodovine.

Čeprav podrobneje govori o zgodovini jugoslovanske kolonije v Rosario in okolici drug sestavek današnje številke Duhovnega življenja, naj vendar vsaj prav na kratko dostavim, da se bili prvi naši tukajšnji naseljenci iz bivših avstrijskih trgovskih ladij pobegli mornarji-Dalmatinci, ki so pozivali pozneje za seboj svoje sorodnike in prijatelje, kateri so ostajali prva leta pri njih, se privadili tukajšnje govorice in tukajšnjega načina dela, in prihranili prvih par stotakov denarja, na kar so jim pomagali njihovi starejši sorodniki in prijatelji kot garantje, poroki, da so dobili na razpolago zemljo, katero so začeli obdelovati na lastno pest. Nekaterim posebno pridnim delavcem so dali gospodarji estancij zemljo tudi brez garancije, brez poročstva, zlasti če so jih že več let poznali kot vestne in sposobne ljudi. Kateri so prebrodili prve težave gospodarjenja na lastno roko, so dobili tudi kreditov, posojila od nekaterih bank. Gerent rosarijske podružnice Banco Alemán je redno sam osebno hodil po kampu in naravnost ponujal posojila našim ljudem, ki jih je na podlagi stalnega, osebnega neposrednega opazovanja spoznal za resne in sposobne.

Izseljenci in domovina.

Naravnost neodpustljiv greh je, kako malo da se je brigala domovina za izseljence v Rosario in okolici. Avstrija še kolikor-toliko, saj so bili naravnost pogostni obiski avstrijskega ministra v Buenos Airesu med našimi čakarerji po kampu, v Rosario je vzdrževala Avstrija svoj karijeren konzulat, v Acabalu je imela oficijelnega konsularnega agenta (Drinkovič), in po vseh

Juan Ortiz (Prov. Sta Fé): Svatovi gdjice Ljubice Martinolić, kćerke našeg iseljenika.

kolikor toliko važnejših krajih svoje oficijelne in tajne konzularne zaupnike, ki so skrbeli za avstrijsko patrijotično čuvstvovanje tukajšnjih izseljencev. Iz naše ožje domovine, zlasti iz Bosne in Hrvaške, so prišli mednje domači zastopniki samo takrat, kadar so potrebovali denarne pomoči za "ubogi narod" v domovini. Izvzemši misijo pod vodstvom dr. Janda in pozneje odpadlega, sedaj že pokojnega hrvaškega župnika Zadravca, ki jo je l. 1913 poslal v Argentino hrvatski Sabor, se ni zmenil za te ljudi noben hrvaški intelektualcec. Če je pripravila ta misija kake načrte, jih je preprečila svetovna vojska. Med vojsko je Narodna Odbrana ki je imela v okolici Rosaria dvajset svojih ogrankov, podružnic, v precejšnji meri zagrabila in v jugoslovansko nacionalnem smislu zrevolucionirala tudi izseljence v okolici Rosario, za kar je imel znatne zasluge Slovenec, inženir Ciril Jekovec, ki je v razumevanju časov in v zavesti odgovornosti pustil celo dobro plačano argentinsko državno službo v tretji diviziji argentinskega generalnega štaba, to je v "Instituto militar geográfico argentino", da je mogel služiti nastajajoči Jugoslaviji, pa vidim, da ga zadevna moderna povojna literatura nikjer ne omenja, kakor tudi ne g. Karla Hubra, sedaj že pokojnega goriškega Slovenca, ki je bil kot tajnik centralne Uprave Jugoslovenske Narodne Obrane v Valparaisu, duša težkega, odgovornega, pa nehvaležnega po-

drobnega dela, ki je povojni slovenski in jugoslovanski javnosti res ostalo neopaženo.

Povojni stiki domovine s tukajšnjimi izseljenci so tako boleča in še tako sveža rana, da je za enkrat še ne kaže razgrinjati. V tem pravcu je torej moje poročilo hote nepopolno. Toliko vendar lahko napišem, da se je naše državno zastopstvo v Argentini razvijalo vse prepočasi, da zlasti zadnja leta nima na razpolago ne dovolj osebja ne dovolj sredstev, do zadnjih časov pa mu je manjkale tudi potrebne agilnosti in dovolj širokogrudne uvidevnosti. Poleg tega pa niso menda nikjer drugje neugodne domače politične razmere tako živahno in na tako svojevrsten način odjeknile, kakor med tukajšnjimi izseljenci, ki jih je naša jugoslovansko orijentirana domača javnost sploh prezrla in se zanje v ničemer ni brigala. Povdarjam, da iz raznih vzrokov še ni umestno obširneje in javno razpravljati o teh zmedenih, kočljivih in sramotnih razmerah. Toliko naj vendar še ugotovim, da so se pojavili med tukajšnjimi izseljenci razni samozvani in pustolovski "voditelji", ki so si znali osvojiti to zapuščeno ljudstvo, ki je bilo v svoji nemoči veselo, da se je le kdo ponudil na kogar bi se moglo nasleniti, s pomočjo kogar bi se moglo uveljaviti ali vsaj pokazati med tujim svetom, pa tudi pred domovino. Kakšni ljudje, da so v takih razmerah res postali vsaj za nekaj časa nesporni ljudski voditelji tega našega dobrega ljudstva v Rosario in okolici, naj bo posebno otipljiv dokaz "Biografija Južne Amerike", knjižica, ki jo je tak nesporni "voditelj hrvatskega naroda v Južni Ameriki", kakor pove podpis pod njegovo sliko na prvi strani, napisal in zelo uspešno prodajal po pet pesov za komad. Knjižica ni politične vsebine, vendar sem povsem prepričan, da se ni do slej še nikomur posrečilo spraviti na tako majhen prostor toliko tako otipljivih in tako vsakovrstnih budalosti, zavitih seveda v visokodoneče in nerazumljive tuje izraze in fraze, s katerimi se mi zdi, da mladi mož ni slepil samo drugih, marveč tudi samega sebe.

Brez svojega duhovnika.

Naravnost neverjetno je, da je bila ta množica naših izseljencev, ki že samo po svojem številu odtehtajo marsikatero škofijo, vsa dolga leta in je še danes brez svojega stalnega izseljenskega

Rosario: Pri večerji na proslavi šeste obletnice ustanovitve našega slovenskega delavskega prosvetnega društva "Triglav".

duhovnika, čeprav so sami izseljenci na vse strani in kakor so pač najboljše vedeli in znali, prosili zanj in ga žele — po mojem čisto naravno vedno manj — čeprav bi mu bila pripravljena iti tukajšnja cerkvena oblast bolj na roko kakor morda kjerkoli drugje, in čeprav so nekateri odlični zasebniki obljubili na posredovanje slovenskega izseljenskega duhovnika, da bi bili pripravljeni zagotoviti domačemu duhovniku, ki bi prišel med izseljence tudi dovolj gmotnih sredstev, da bi se mogel nastaniti med svojimi ljudmi in tudi uveljaviti. Treba je poudariti, da slovenski izseljenski duhovniki običajno ne hodijo tako komodno med svoje ljudi. Kolikor je bilo vendar v duhovnih zadevah med tukajšnjimi izseljenci brez posebne njihove krivde, marveč po krivdi domovine že uničenega in zamujenega!! Žalibog uči izkušnja, da je te vrste trkanje na pristojne oblasti še danes brezuspešno.

Naša najvažnejša nasebina.

Čeprav ni številčno največja, je vendar vsestransko najvaž-

nčjša jugoslovanska kolonija v mestu Rosario, ki ni samo najvažnejši trgovski center province Santa Fé, marveč je tudi za Buenos Airesom vsestransko daleko najvažnejše mesto v republiki in eno prvih skladišč in tržišč sveta za žito, cerealijske l. 1929 je bilo po mednarodni statistiki izvoženega sploh na vsem svetu največ žita iz pristanišča Rosario. Rosarijsko pristanišče, last francoske družbe Sociedad Puerto Rosario, ki eksploatira vse pristaniške naprave, magazine, železniške tise, dvigala in slično, zaposluje okoli osem tisoč delavcev. Utreavanje in izkreavanje žita vršijo poleg tega specialni estibadores imenovani delavci velikih žitnih tvrdk Dreyfus, Bunge y Born, De Ridder etc. Rane železniške družbe imajo v mestu svoje delavnice, po katerih je zaposljenih zlasti tudi več Slovencev, tako v delavnicah angleške FCCA (Ferro Carril Central Argentino), ki zaposluje v Perez poleg Rosaria skupno nad tri tisoč, kakor tudi v delavnicah francoske FCRPB (Ferro Carril de Rosario a Puerto Belgrano), ki zaposlujejo v Villa Diego okoli tisoč delavnih moči. Znatna mlinska industrija absorbira zaradi zelo izpopolnjenih in izmehaniziranih obratov komaj 500 človeških delavnih sil. Pač pa dá klavnica "Frigorífico Swift" dela dobrim petim tisočem ljudi. Naj mimogrede omenim, da provinca Santa Fé ni živinorejska pokrajina, zato tudi v mestu Rosario ni več frigorifikov, klavnice, ki so argentinska posebnost in velika zanimivost, in so osredotočene zlasti v pristaniška mesta Buenos Aires, La Plata in Bahía Blanca. V tako velikem mestu, ki se izredno naglo razvija, je scveda zelo znatna gradbena delavnost, ki stalno konsumira po dobrih 10.000 dalavcev, in je med njimi razmeroma zelo veliko Slovencev, zlasti Primorcev. Ogrornejša je rosarijska trgovina. Argentinska posebnost so kmečki sezonski delavci, ki jih v času žetve vsaj v dobrih letih običajno primanjkuje, so zelo dobro plačani ter se selijo z dozorevajočo žetvijo od severa proti jugu, ko pa je žetev končana, postanejo brezposelni in se zatečejo v mesta. Najbolj vsled takih delavcev število naših izseljencev v mestu Rosario stalno fluktuiru. Takih sezonskih delavcev Jugoslovanov bo skupno okoli 1.500, ki pa tudi za časa brezposelnosti ne živijo vsi stalno v mestu Rosario. Znatno, čeprav manjše je tudi število že omenjenih naših užitarjev rentierjev, ki so na stara leta izročili svoja posestva sinovom in se umaknili v mesto, kjer brez skrbi

Rosario: Glava stola sa jedne patriotske večere. — Sa lijeve na desno: Ivo L. Miličić, predsjednik Pripomoćnog Društva, F. Gindre i Inž. Jeuffrain, prestavnici francuskih društava, naš konzul g. B. Rubeša, Dr. M. Nuñez Regueiro, doyen konsularnog kora, konzul uruguajski, g. Dvorak i Kobzina, prestavnici češkoslovenske kolonije.

in dela živijo in počivajo. Ta močna razširjena razvada seveda na splošno ni v korist narodnemu gospodarstvu Jugoslovanov v okolici Rosaria, vendar je ne bo mogoče izkoreniniti.

Računajoč vso to pisano skupino, ki je ne družijo skoro nič drugega, kakor skupen jezik, ki pa ga po štiridesetih letih življenja v tujini mnogi že nič več ne obvladajo, gotovo pa ga ne znajo več govoriti po tukajšnjih mestih in trgih rojeni in vzgojeni sinovi prvotnih priseljencev, bo vseh naših stalnih jugoslovanskih izseljencev v mestu Rosario kakih 1.500, izmed njih dobra tretjina Slovencev, pičli dve tretjini Hrvatov in prav malo Srbov, dočim more biti takrat, ko so prišli v mesto tudi brezposelni sezonski delavci, vseh naših v Rosario 2.500 ali tuči več. Takrat dobi kolonija še mnogo bolj hrvaški značaj.

Gospodarsko se ne moremo Slovenci seveda niti približno primerjati s Hrvati.

Slovenci v Rosario.

Slovenci so kakor na sploh v Argentini tako tudi v Rosario in okolici, skoro izključno povojna imigracija, rodom skoro vsi iz

Primorske, narodno precej zavedni in primerno izobraženi mlajši ljudje, ki imajo smisel za društva in narodno prosveto, ki pa se v teh kratkih desetih ali petnajst letih gospodarsko še niso mogli uveljaviti, in se zdi, da se tudi nikoli ne bodo, ker so prevzeli svoji izobrazbi in značaju odgovarjajoče srednje plačane službe, v katerih večinoma razmeroma lagodno živijo, ki pa na splošno ne nudijo nobenih izgledov za kakšen resničen socialen dvig.

Naši v provinci

Poleg Rosaria se nahaja vsaj majhna skupina naših ljudi v kateremkoli večjem kraju province Santa Fé in po vseh sosednjih krajih provinc Buenos Aires in Córdoba.

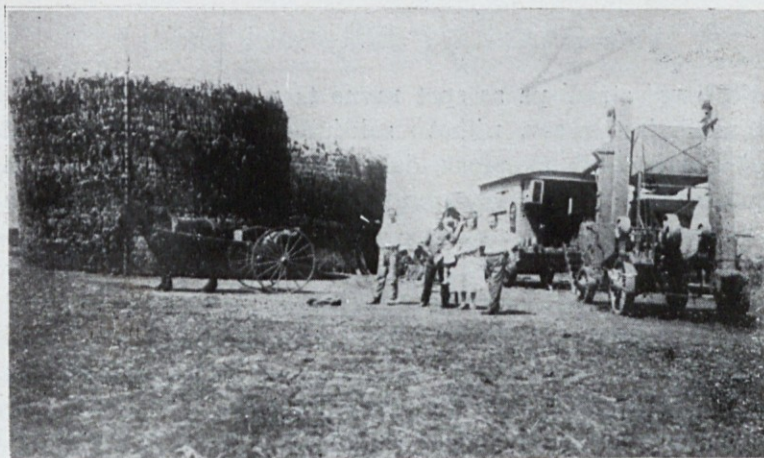
Med najbolj znatne naše kolonije je treba šteti vsekakor Villa Mugueta z dobrimi 2.000 naših ljudi, ki tvorijo vštévši Mailzales in Fuentes približno polovico krajevnega (občinskega) prebivavstva. Arequito je zato važna naselbina, ker šteje razmeroma največ ekonomsko dobro stoječih naših izseljencev, pa tudi v skupnem prebivavstvu pomenijo Jugoslovani s svojimi 30 % med skupno 3.000 prebivalci, znatno skupino; tu živi največ naših propietarijev. Precej dobro stoji ekonomsko tudi Chovet s 50 % našega prebivavstva, kjer končujejo gradnjo cerkve in majhnega frančiškanskega samostana, ki bo po vsej priliki dodeljen dalmatinski frančiškanski provinci in mu bo priključena tudi župnija, tako da bodo v Chovetu za naprej vedno naši svečeniki krajevni župniki, če se bo stvar srečno uredila. Še danes je jaka naša kolonija v Alcorti. V Teodolini in San Marcellu prevladujejo Črnogoreci. Omeniti je treba še znatne naše naselbine Chabás, ki se je zadnji čas izredno naglo skrčila, dočim je bila še pred kratkim ena naših najvažnejših naselbin, Villa Cañas, Santa Isabel, nadalje kolonije Pavón Arriba, Acebal, Peyrano, Elortondo, San Urbano, Maggiola, Aría, Guatimozin (prov. Córdoba), Los Molinos itd, itd.

Narodna prosveta.

Pomanjkljiva izobrazba naših prvih izseljencev, ki deloma še danes ne znajo ne brati ne pisati, njihova velika razkropljenost v množico majhnih in ena od druge oddaljenih kolonij, vsled česar žive posamezniki pod mnogo večjim tujim vplivom, njihov kmetski značaj, dolgoletna popolna zapuščenost od strani domovine, av-

strijska narodna zavest, ki so jo vcepljali avstrijski konzuli in njihovi javni in tajni zaupniki in agentje (še danes imenajejo naše ljudi "austriacos", naslov ki je veliko bolj časten kakor na primer italiano ali español, ali celo polaco in ruso ali tureo, zato se tega izraza tudi naši ljudje ne sramujejo, marveč ga še zelo velikokrat tudi sami rabijo), povojne politične razmere v domovini, ki niso nikjer med izseljenci odjeknile tako živo in tako neprijetno kakor med hrvaškim izseljenim delom našega naroda v Argentini, čeprav spet vse bolj v Buenos Airesu kakor v Rosario in okolici, pomanjkanje vsake šole in slehernega domačega duhovnika, in še posebne tukajšnje argentinske razmere, v katerih raznarodovanje hitreje napreduje kakor kjerkoli drugje, kjer so našim izseljencem že takoj skraja izpačili sama imena, so povzročile, da stoji naša današnja tukajšnja narodna zavest, splošna narodna prosveta in naše društveno življenje, na izredno nizkem nivoju.

Veliko krivde imajo na teh zmedah razni že zgoraj imenovani 'voditelji', ki so drug za drugim v mnogih, sladkih in visokodonečih besedah, ki jih vsaj večinoma niti sami niso razumeli, gevorili

Tipična slika sa dvorišta jedne naše čakre. Dolazak mašine za zrnjenje, na desno, a na lijevo dva ogromna okrugla stoga (od 8 m visine i 8 m premjera), koji sadržaju oko 3 tisuće kvintala kukuruza. -- Gorljja slika prikazuje nam čakru našeg zemljaka brušanina, g. Matija Jeličić, iz Berabevú.

izseljencem o vsakovrstnih idealih, ki pa navadno praktično in v glavnem niso bili nič drugega kakor njihove osebne koristi. Zelo veliko so škodili narodni in državni misli ljudje, ki so hoteli v svojem navdušenju za narodno stvar, včasih pa tudi iz kakšnih drugih namenov in vzrokov, siloma udušiti in uničiti kar po njihovem ni bilo dovolj narodnega in v ta namen niso izbirali sredstev. Tako so bile včasih po prostorih, kjer bi jih človek najmanj pričakoval, javno izobešene cele dolge proskripcijske liste naših ljudi z zagotovili, da ne bodo uživali nobene zaščite naših tukajšnjih državnih zastopstev in da ne zaslužijo nobene prijaznosti častnih ljudi. Najbolj zanimivo je, da so bila običajno pobrana ta imena zelo enostavno iz raznih revolverskih časopisov v katerih so posamezniki obračunovali med seboj na najbolj neverjetne načine in se obmetavali z najbolj prostaškimi naslovi in priimki. Čestokrat so prišli na ta način na proskripcijske liste tudi najbolj nedolžni naši izseljenci, ki niso imeli nobenega pojma, zakaj da so na proskripcijski listi in so bili vsi iz sebe od začudenja in nevolje, ko so morda sami brali, da so slovesno proglašeni za državni nevarne veleizdajalce, čeprav se nikdar niso spuščali v nobeno politiko.

Važnost kmetijskega značaja naših kolonij

Na drugi strani pa so spet ravno ta pomanjkljiva izobrazba naših prvih izseljencev, njihovo zaključeno življenje v majhnih, domačih družinskih skupinah daleč od družabnih središč, na kampu, in tudi nizki nivo tedanje argentinske šolske organizacije, povzročili, da so ti naši prvi izseljenci v veliki meri ohranili vsaj še jezik svojih staršev in dedov, veliko bolj kakor na primer naši izseljenci na Nemškem. Ponovno moram vendar poudariti, da velja to samo za otroke naših čakarerjev, ki niso imeli velikih stikov s tujci, dočim je treba vedeti, da so odnarodeni skoro brez izjeme vsi, ki so obiskovali višje šole, da so na splošno tukajšnji naši izseljenci domovini sploh odtujeni tem bolj, čim več tujih šol imajo. Tako smo izgubili ravno tiste, ki nam bi mogli pomagati največ, ki naj bi zlasti skrbeli za našo domačo prosveto, in sicer smo jih izgubili v celoti in vsaj deloma po svoji krivdi.

Provinca Santa Fé je danes poleg male in gospodarsko brezpomembne province Tucuman najgosteje obljudena argentinska

Rosario: Sa jedne ugodne patriotske večere naše kolonije u Rosario

pokrajina, čeprav je v primeri z našimi evropskimi deželami še vedno zelo redko naseljena. Poleg prometnega je zlasti še vedno zamotano in težko šolsko vprašanje. Otroci poljedelcev imajo še danes po petnajst in več kilometrov daleč v šolo, kamor seveda ne hodijo — pešcev izven vasi tod sploh ne vidite — ampak jašejo ali se vozijo. Uzakonjena je sicer splošna šolska obveznost, ki pa se ne izvaja strogo. Računajo, da v provinci Santa Fé še danes okrog 150.000 šoloobveznih otrok ne prejema nobenega šolskega pouka. V volilnem okraju Vera so ugotovili ob priliki zadnjih volitev, da je 47 o/o volilnih upravičencev analfabetov, to je da ne znajo ne brati ne pisati. V samem mestu Rosario in okolici so našli 23.580 odraslih analfabetov.

Še vse drugačne pa so bile šolske razmere pred 50 in 60 leti, ko so se začeli naši ljudje v večjem številu naseljevati po teh krajih, in začeli orati dotlej skoro neobljudene pašnike. O kakšni šolski organizaciji takrat na kampu sploh ni bilo mogoče govoriti. Otroci so rasli brez šol, oziroma je bila celotna njihova izobrazba odvisna samo od sposobnosti in dobre volje njihovih staršev, torej tudi od naših ljudi, ki seveda svoji deci niso mogli dati česar sami niso imeli, vendar so jim posredovali vsaj svoj jezik.

Domači šolski tečaji

Uvidevnejši so najemali za svoje otroke posebne učitelje, jih

sami plačevali, zato pa tudi izbirali kogar so hoteli. Kvalifikacija teh zasilnih učiteljev, ki so se ponujali po kampu, je bila običajno zelo nizka, važno pa je, da je bilo med njimi tudi nekaj naših ljudi, poleg večine Špancev in Argentinecev. Poleg hrane in stanovanja so dajali tem učiteljem za vsakega učenca po \$ 5.— na mesec, dočim je bilo običajno število učencev po kakih deset. **Seveda** so bili učenci različnih starosti. Šola je trajala kolikor časa se je pač staršem ljubilo plačevati učitelja. Običajno samo po par mesecev. Državnega nadzorstva ni bilo nad temi šolskimi tečaji nobenega. Take potujoče šole vsaj deloma še danes obstajajo, žal da ni danes med njimi nobene naše. Izmed bivših naših potovalnih učiteljev pa je treba omeniti učitelje Stela, ki je pozneje odšel v Chile in tam umrl, Sokola, ki je danes duševno bolan v Bs. Airesu, nekoga Črnogorea, čigar imena nisem mogel ugotoviti, učiteljico Milatič (Villada), itd.

Višje šole

V rosarijske in santafeške višje šole so pošiljali svojo dečo samo posamezniki. Tako se je izobrazilo zlasti več naših zdravnikov in pravnikov in nekaj inženirjev. Na prvi hip se bo vsak začudil, da nimamo skoro nobenih tu rojenih naših duhovnikov, kar pa je razumljivo tistemu, kdor pozna tukajšnji in sploh romanski način duhovniške vzgoje, ki je popolnoma drugačen kakor pri nas doma. Kdor je absolviral na primer v Argentini državno srednjo šolo, je praktično nemogoče, da bi mogel biti sprejet v semenišče. Poleg tega sta bili še v polpreteklem času tako univerza kakor tudi srednja šola v protikatoliških rokah. Končno pa so cele škofje računali pred vsem z duhovniki, ki so prišli iz Evrope, kar je bilo za argentinske škofije pač najkomodnejše, za versko življenje v Argentini pa ne najboljše. Tako si moremo razlagati, da imamo med razmeroma precej veliko množico svetnih naših izobražencev samo dva oziroma tri naše duhovnike, ki pa tudi skoro nič več ne obvladajo našega jezika. To sta oba brata Balič in dr. Funol, profesor v semenišču Santa Fé, sin Slovenke Senčar iz Maribora in Katalonca Funol. Leta 1926 je razmeroma še mlad umrl Slovenec Franc Paušič, stolni kanonik v Paraná, star komaj 50 let, zelo sposoben in cenjen in doma iz Gorice, ki je že zelo mlad prišel s stariši v Argentino, kjer je začel in končal vse svoje šole.

Argentinska narodnost

Nadalje je treba vedeti, da je Argentina mlada država, v katero se zbirajo ljudstva iz najrazličnejših dežel, delov sveta, jezikov in kultur in naj se sedaj čim prej in čim popolneje zlijejo v novo argentinsko narodnost. Zato je razumljivo, da daje tako izreden povdarek nacionalnemu momentu. Ker skraja tam kjer so naseljeni naši skoro ni bilo drugih šol, kakor srednje po sosednjih mestih, so čutili odtujevalni vpliv zlasti tisti naši, ki so srednje šole obiskovali. Ta moment je sedaj veliko opasnejši, ker je zajel do malega vso našo mladino, ki obiskuje argentinske osnovne šole. Tako naša deca dobro pozna argentinsko narodno zgodovino in nekaj svetovne, in se čudi argentinskim narodnim junakom, kakor tudi nekaterim odličnikom velikih narodov, dočim ne ve takorekoč ničesar o domovini svojih očetov. Kdo naj jim o domovini pripoveduje, ko je ne poznajo niti njihovi starši. Deloma pa je argentinski šoli tudi resnično nemogoče podrobneje se pečati z narodnimi zgodovinami tako mnogih in tako različnih tujih ljudstev, katerim pripadajo priseljenci, saj so se po podatkih zadnjega argentinskega ljudskega štetja leta 1914, nascili v deželi pripadniki devetdesetih držav in narodov, ki se med seboj mešajo in drug na drugega vplivajo ter prehajajo v enotno argentinsko narodnost.

Rosario: Slika iz god. 1920 — kao prispodoba slike na strani 159, modernog Rosaria iz 1937. godine.

Državljanstvo

Poleg vsega je v Argentini splošno priznано pravo, o katerem ni nobene diskusije, da so tukaj rojeni sinovi tujih priseljencev argentinski državljani, dočim druge narodnosti, kakor jo določa državna pripadnost sploh ne poznajo. Ne samo Španci, ampak tukajšnja javnost na sploh je kar indignirana, če šliši govoriti na primer o katalonski ali vaskiški narodnosti, dočim so na primer Paraguajci ali Čilenci samo ob sebi razumljivo, narodi za se. Tako mislijo včasih tudi akademsko izobraženi Argentinci, da so govorili bivši Avstrijci in da govorimo tudi današnji Jugoslovani — avstrijski jezik. Med manj izobraženimi je to prepričanje še vedno kar splošno.

Tako so torej otroci naših izseljencev po svoji uradni narodnosti Argentinci, o čemer sploh ni razgovora in ne debate. Tem bolj, ker jim argentinska nacionaliteta tudi gospodarsko koristi, in ker povrh vedo, na kaj morejo biti kot Argentinci ponosni, dočim ne vedo o domovini svojih očetov skoro ničesar lepega. V majhno ilustracijo naj omenim, da mi visok argentinski državni uradnik ni vedel povedati iz katerega mesta in province da je bil doma njegov oče, **Španec**. Tako malo so tudi drugim tukajšnjim izseljencem mar domovine njihovih staršev!

Izjemo iz tega splošnega pravila delajo samo Židje, Angleži in Irci, in v manjši meri Nemci in Francozi. Angleži, pa tudi Francozi, kot celota prav za prav niti ne spadajo v kategorijo izseljencev. To so skoro brez izjeme samo višji uradniki mogočnih podjetij svojega domačega kapitala, ki dobe vsaka tri leta po nekaj mesecev dopusta s plačano vožnjo na Angleško, kamor se gredo oddahnit in **razvedrit**, da ne izgube stika z domovino. Njihovih otrok ne moremo primerjati z našo izseljensko deco. Židje pa imajo na splošno **poleg denarja tudi tako vzorno družinsko življenje**, in tako izkristalizirano zavest skupnosti, da bi se tudi mi mogli marsičesa naučiti od njih. Drugi narodi imaji običajno dobro urejeno **svoje šolstvo**, mnoge in močne socialne ustanove, zaslombo v kapitalu svoje domovine, ki je naložen v argentinska podjetja, pa tudi **večji narodni ponos**, več izobrazbe in večjo ljubezen do domovine, kar pomeni končno največ.

Iz teh **kratkih ugotovitev** bo tem lažje razumljivo, da so do

Rosario: Sa večere članstva Jug. Uzaj. i Pripom. Društva Rosario.

mala vsi naši tukaj vzgojeni izobraženci narodno povsem odtujeni, ne znajo pravičnega narodnega jezika in sem moral običajno govoriti z njimi po špansko. S hitrimboljšanjem argentinske šolske organizacije gre tudi raznarodovanje našega življa v Argentini s pospešenim tempom svojo pot naprej. Ta naravni razvoj je pač mogoče zavleči, ne bo ga pa mogoče preprečiti. Če bi hotel obširneje govoriti o tem problemu, bi moral ponavljati premnoge misli, ki jih navaja spomenica izseljencev v Južni Ameriki, ki jo je objavila št. 90. Duhovnega življenja.

Naš zaveznik

Vsekakor je vredno pripomniti, da imamo tisti, ki hočemo ta neizbežni in naravni razvoj kolikor mogoče zavleči, velikega zaveznika v domači hiši, posebno v domači kmečki hiši, in v starših prve generacije, ki so bili rojeni še na domači zemlji in so ostali v ogromni večini tudi pravno še vedno jugoslovanski državljani, imajo osebne in rodbinske zveze s starim krajem, na katerega jih vežejo nešteti ljubi spomini iz najlepših mladosti in zato o njem govorijo z ljubeznijo, čeprav malo ali nič ne poznajo svoje širše domovine, ker so pač neuki in niso imeli nikdar prilike za večjo izobrazbo, zlasti ne za domovinsko. Ti izseljenci niti po tridesetih in štiridesetih letih ne obvladajo perfektno kasteljan-

skega jezika, tako da se otroci dostikrat iz njih norčujejo, kadar hočejo govoriti špansko in se že zaradi tega govori po njihovih hišah po naše. Po naše govorijo vsaj še oni sami, dočim jim otroci že kar na splošno odgovarjajo kasteljansko, tako da so nekaj čisto splošnega in vsakdanjega tožbe naših staršev, če jih vprašate, zakaj da njihovi otroci ne govorijo po naše: "Razume vse, ampak govoriti noče; ne moremo ga privaditi, da bi se naučil govoriti tudi po naše." Seveda niso imeli doslej za naš govor drugega nagiba, kakor besede staršev, ki pa so bile dostikrat trde. Nobenih zanimivih mladinskih knjig. Nobenega izobraženca niso imeli prilike slišati, ki bi govoril po naše. Razumljivo je, če se jim ne more priljubiti jezik v katerem so bili samo zmerjani. Proti kateremu nastopa argentinska šola in javnost. Ki jim v velikem svetu praktično ne more toliko služiti kakor na primer kasteljanščina. Ali izobražencem tudi katerikoli izmed drugih velikih jezikov.

In sedaj je treba vedeti, da se bliža večina teh naših starih korenin in družinskih očetov in mater šestdesetim letom in sedemdesetim. Čez 10—15 let bo ta naš dragoceni zaveznik že skoro v celoti spal nevzdramno spanje in ne bo ničesar več pomenil. Več kakor zadnji čas je, da ga izrabimo kolikor se še izrabiti da.

Izseljenski duhovniki in učitelji

Posebno važno nalogo imajo pri ohranjevanju naših izseljencev izseljenski duhovniki, ki skoro edini morejo in morajo med te naše ljudi, in jih bo danes zlasti zato razmeroma lahko namestiti po župnijah, kjer je več naših izseljencev, ker zlasti po teh krajih, kjer je cerkvena organizacija še vedno samo v povojih — škofija v Rosario je bila ustanovljena šele pred dvema leti — duhovnikov za naše razmere naravnost nepojmljivo primanjkuje. Pomanjkanje pa se bo čutilo še veliko bolj, bo nastopilo kar na enkrat in v naravnost katastrofalni meri tekom naslednjih mesecev, ker je visok odstotek tukajšnjih duhovnikov španskega rodu, in bodo odpoklicani iz Argentine in pozvani na službo v Španijo, kjer jih je bilo zlasti zadnje mesece na stotine masakriranih in postreljenih. Njihova mesta v Argentini bi lahko zasedlo toliko hrvatskih duhovnikov, kolikor bi jih bilo mogoče po Hrvatskem najti. Izvzemši plačane vožnje bi ne potrebovali ti duhovniki nobenih drugih podpor, ker je z njihovo nastavitvijo za župnike

že tudi urejeno njihovo gnetno vprašanje. Naučiti pa bi se morali seveda čimprej španskega jezika. Njihov živi stik z našimi izseljenci bo vtil njihovemu narodnemu življenju novega goriva.

Izseljenski duhovnik v mestu Rosario bi moral imeti vsekakor poseben položaj, in bi moral biti, če naj v redu vrši svojo nalogo, materialno brez skrbi, to je, bi moral dobiti plačo iz domovine.

Seveda bi bili potrebni tudi učitelji. Žal govore proti njim nesorazmerne finančne žrtve. Sami izseljenci si učiteljev ne bodo plačevali, domovina pa takega finančnega bremena stalno tudi ne zmore. Važna zadevna naloga čaka naše sestre redovnice, ki jih imamo v Argentini že lepo število. Sam pouk je namreč v teh krajih veliko svobodnejši, kakor na primer po evropskih državah, koder žive naši izseljenci in kjer je poučevanju v našem jeziku nasprotna dostikrat državna oblast.

Knjižice, čitalnice, društva, časopisje

Razumljivo je, da se v teh razmerah ni mogla razviti nobena posebna domača izseljenska prosveta. Saj je nizka že splošna ljudska prosveta po teh krajih, dočim ni o kakšnih domačih pevskih

'čakra' jednog našeg dobrostojećeg zemljoradnika. (Ante Radonić—San Jorge). — Lijevo dio kuće sagradjen je iz sirovih cigli, a ostali dijelovi iz zemlje i slame, dok je krov od zinkovih ploča. — Sprijeda lijevo zdenac, iz kojeg se vuče voda konjem (na desno), koji vazda stoji privezan na dohvat radi doteravanje stoke i vučenja vode.

zlorih, dramskih krožkih, ljudskih knjižnicah in čitalnicah skoro nobenega govora. Vsa ta naša množica nima danes niti ene svoje cerkve, niti enega svojega župnika, niti enega samega jugoslovanskega izseljenskega duhovnika. Koliko domačih časopisov da prihaja danes iz domovine v mesto Rosario in okolico, je lažje mogoče poizvedeti in ugotoviti doma, pri naših upravah. Za gotovo vem, da bi bila ta statistika porazna. Kolikor je meni znano, prihaja med vso to množico četvero splitskih Novih dob, 6 domačih posvetnih revij in kakih 10 nabožnih vestnikov. Poleg par izvodov mohorskih knjig, ki prihajajo zadnje dve leti v Rosario preko Buenos Airesa, nisem mogel zaslediti med slovenskim delom tukajšnjega izseljenstva skoro nobenih domačih slovenskih listov in revij. Domače časopisje, ki je vsaj do zadnjega časa, v srbohrvaščini izhajalo med nami, je bilo v veliki meri pod vsako kritiko. Izseljenci, ki so poznali več ali manj vse umazane zakulisne spletko in ogabne osebne borbe, so ravnali pravilno, če so te vrste literaturo odklanjali. To časopisje je naši narodni stvari zelo veliko škodilo, čeprav se je včasih delalo nacionalno. Jasno pa je spet, da ni mogoče tako kategorično odkloniti prav vseh literarnih poizkusov za kulturni dvig tukajšnjega našega izseljenstva. Zlasti ne predvojnih. Čeprav tukaj o njih ne morem razpravljati, naj vendar vsaj omenim Radeljakovo Zajednico, ki je — žal — nesrečneje končala, kakor je bila začela, ter res lepi in obširni koledar Jeka, ki je bil izdan leta 1910 za stoletnico argentinske neodvisnosti.

Izmed naših listov, ki ta čas izhajajo v Argentini, prihajajo seveda več ali manj vsi tudi med naše izseljence v Rosario in okolico, med Slovence tednik 'Slovenski list' in mesečna revija 'Duhovno življenje', med Hrvate zlasti 'Domobran' in 'Argentinske Novine', med Črnogorce pa 'Pravda', ki izhaja v P. Roque Saenz Peña (Chaco), dočim izhajajo prvi štirje v Buenos Airesu.

Edino kar se je moglo našim domačim prosvetnim društvom vsaj na videz podobnega in domačega nekoliko uveljaviti v Argentini, ki jo pretresajo tako intenzivne politične pasije in borbe, je — politika, in sicer poleg argentinske tudi domača jugoslovanska politika. Ta politična društva so lokalnega značaja in imajo predvsem zabaven pomen, ustanovljena so bila večinoma v naglici, teren zanje ni pripraven, zlasti nimajo enotnega osrednjega

S jedne igranke održane v Jugosl. klubu v Rosario.

vodstva, njihova politična akcija obstoji zlasti v tem, da delajo vsako v svojem kraju mnenje za kakšno gotovo politično grupo y domovini ali med izseljenci. Po mojem mnenju jih ni jemati preveč resno. Čeprav so v okolici Rosaria v celoti opozicijska, imajo vendar vsaj to zaslugo, da so nekoliko razgibala naše ljudi, naj si to bo že kakor koli, ko se drug nihče zanje zmenil ni, in da delajo iz prejšnjih "austriacos" vsaj zavedne Hrvatke. Eno tako društvo — Seljačka Stranka v Villa Mugueta — tako pravi napis na pročelju stavbe — lastuje na primer lepo zgradbo, vredno dobrih \$ 30.000.— ali Din 400.000.—, z dvorano 30x12.50 m, ki pa le malo služi prosveti; prvotno je bila last Hrvatskega društva vzajemne pomoči.

V mestu Rosario obstojijo Jugoslovanski klub in Jugoslovansko podporno društvo. Najaktivnejše je vsekakor nepolitično Slovensko delavsko društvo Triglav, ki mu ta čas predseduje g. Aleksander Gorjan. Nadalje naj omenim hrvatski tamburaški zbor "Varaždin", tudi v Rosario, Hrvatsko uzajamno pripomočno društvo v Villa Mugueta, Hrvatsko pripomočno društvo v Chovetu, Jugoslavenško pripomočno društvo v Maggiolo, Jugoslavenško društvo uzajamne pripomoči v Arribeños, in razne podružnice Hrvatskega Domobrana. Zlasti rosarijska društva bi se mogla vse boljše razviti, če bi imela na razpolago primerne prostore. — Vsa društva so takorekoč brez premoženja, najemina pa je zelo visoka.

Naši kapitali, obrt in trgovina.

Po zlomu vélike firme Drinkovič Hermanos imamo v mestu Rosario eno samo veliko naše trgovsko podjetje, to je že večkrat imenovana Jakas, Kokič, Ivancich Cía Ltda., ki se bavi z nakupom in prodajo žita in zemlje in s kolonizacijo, to je z naseljevanjem čakarerjev. Akcijski kapital znaša poldrug milijon pesov, obratni kapital pa pet milijonov pesov ali dobrih šestdeset milijonov dinarjev. Centrala v Rosario ima podružnice v Alcorti, Chabás, Vdo. Tuerto, Whellwright in komandit Kovačevich Hnos, Maria Susana.

Ivan Lerotič, veleposestnik in kolonizator v Maggiola FCCA, razpolaga s kakim dvema milijonoma pesov ali dobrih 25 milijonov dinarjev premoženja naloženega v zemljo, katero oddaja kolonom, sam pa se ukvarja z žvinorejo na veliko.

Stjepan Peronja, Bigand FCRPB, razpolaga z zemljo, vredno svojih \$ 800.000.— do milijon, ali nad 10.000.000.— dinarjev, ki jo daje čakarerjem v najem.

Ostalih večjih in manjših posestnikov in veleposestnikov, čakarerjev in estancierov, v tem kratkem poročilu seveda ni mogoče omenjati. Naj samo ponovim, da je komaj 8 o/o naših čakarerjev tudi lastnikov zemlje, ki jo obdelujejo.

G a h a n: Na zabavi Društva jugoslovanskih iseljenika, čiju presjedničku čast vrši g. Stjepan Miličić.

Tako v mestu Rosario kakor tudi na deželi živi izredno veliko naših malih trgovcev in obrtnikov, ki delujejo s povprečnim kapitalom 15 do 30.000 pesov, pa tudi znatno več. Ker so po svoji ogromni večini naštetí med našimi današnjimi oglasniki, jih zaradi pomanjkanja prostora ne moremo ponovno omenjati.

Ravno tako ne morem ponovno naštevati naših razmeroma izredno številnih lajičnih izobražencev in odličnikov. Boleče pa je vsekakor dejstvo, da nimamo v vsej škofiji Rosario in v vsej provinci Santa Fé niti enega duhovnika, ki bi razumel tudi samo katero besedo našega jezika. Oba brata Balich živita daleč stran od naše kolonije in v škofiji Mercedes (severni del province Bue-

Rosario: Pogled na palaču gradske policije.

nos Aires) in se tako vsled oddaljenosti kakor tudi vsled siceršnje velike zaposljenosti ne vtegneta v ničemer baviti z našimi izseljenci, prof. dr. Funol, sin mariborske Slovenke Senčar in Katalana Funol, je bogoslovni profesor v Santa Fé in ne razume našega jezika, dočim je že leta 1926 umrl Francisco Paušič, naš odlični goriški rojak in kanonik v Paraná, kjer pa tudi ni bilo in še danes ni skoro nobenih naših ljudi.

Vrednost celokupnega premoženja naših ljudi v Rosario in okolici cenijo na precej več kakor sto milijonov pesov, nekako na poldrugo milijardo dinarjev, kar vsekakor pomeni tako visok odstotek našega narodnega premoženja, da se je že vredno nekoliko pozanimati zanj.

Tragedija nekega izseljenstva

Tako bo lahko naslovil svojo knjigo zgodovinar, ki bo čez 50 let pisal zgodovino jugoslovanskega izseljenstva v Rosario in okolici. Čez 50 let ne bo ne v Rosario ne v okolici — če se stvari v zadnjem času temeljito ne izpremenijo, česar pa po dosedanjih izkušnjah ni mogoče pričakovati — nobenih naših izseljencev več in bo smatral za posebnost, če bo našel vsaj še kakšno sled za njimi. Naši izseljenci namreč v Argentino skoro nič več ne prihajajo, kateri pa so tukaj, se domovini, v veliki meri po njeni krivdi, stalno odtujujejo. Po mojem mnenju je komaj mogoče popisati, kakšno nepopravljivo škodo da trpi vsled te zanikrnosti zlasti jugoslovanska in hrvaška, pa tudi slovenska domovina, in kako veliko da bi lahko koristili domovini tako številni, narodno zavedni, pravno zdravi in gospodarsko močni njeni izseljenci, ki živijo v deželi, katero čaka še velika bodočnost.

Gospodarska bodočnost

Ne bom ponavljal, kako da je Argentina ogromna, malo obljudena, pa rodovitna dežela. Da poljski pridelki 12 milijonskega naroda že danes, ko so neobdelane še cele pokrajine, in živi 60 % argentinskega prebivalstva po mestih, odgovarjajo pridelkom naroda, ki bi štel 60.000.000 prebivalcev. Da ne ogrožajo dežele nobeni resni in gospodarstvu tako škodljivi notranji nemiri. Da v deželo naravnost sili svetovni kapital, ki računa, da je tod bolj varen kakor drugod. Povdarim naj vendar, da je — kdo bi si mislil — Nizozemska, kamor je šlo iskat in kjer je našlo težkega dela toliko naših ljudi, država ki razpolaga v primeri s svojo majhnostjo z naravnost ogromnimi lastnimi kolonijami, prav te dni — 20. aprila 1937 — sklenila z Argentino posebno izseljensko pogodbo, ki se mi zdi tako važna, da jo podajam v dobesednem prevodu:

Člen I. — Z željo, da pospešuje in olajšuje naseljevanje Nizozemcev v republiki Argentini, bo argentinska vlada vsako leto, ali če se ji bo zdelo potrebno tudi v krajših rokih obveščala holandsko vlado potom svojega diplomatskega zastopstva o možnostih naselitve v Argentino, o ugodnostih in o zemljah, ki so za naselitev sa razpolago, bodisi da jih nudi priseljencem kolonizacijski urad, država, province ali privatne banke, bodisi da te ugodnosti že obstoje ali so samo projektirane, o delavnih pogojih, agrarnih

kreditih in zadrugah, o načinu nakupovanja državne zemlje ali zemlje, ki je last provincij, o obstoječi zdravstveni, socijalni in policijski kontroli, o delavnem trgu, o cenah za življenje, o donosu poljedelstva in živinoreje, o oddaljenosti zadevnih zemljišč od pristanišč ali železniških postaj in tlakovanih cest, o vrstah pridelkov posameznih pokrajin, o osuševalnih in namakalnih napravah, ki so jih že zgradile državne ali provincijalne ustanove ali jih šele mislijo začeti, da izboljšajo vrednost zemljišč kakor tudi vse druge potrebne zadevne podatke.

Člen II. — Holandska kraljevska vlada, ki želi z argentinsko najtesneje sodelovati v zadevah navedenih v gornjem I. členu, bo po svojem pooblaščenem diplomatskem zastopniku informirala argentinsko vlado vsako leto, in če bo treba tudi večkrat, o številu posameznikov ali družin, ki bi se hoteli z namenom, da obdelujejo zemljo ali se pečajo z živinorejo, izseliti bodisi posamezno bodisi v skupinah, o preteklosti vsakega posameznega iz-

Magiolo. Sa prve i vrlo uspjele narcodne svečanosti novoustrojenog Jug. Pripom. Društva u Magiolo. (13. marta 1937). Sa g. Ivanom Letrovičem, predsjednikom društva g. Matom Bogdan, te tajnikom Antonom Miličićem.

med njih, o njegovem duševnem in telesnem zdravju, o resničnosti njegovega kmetkega poklica, o denarnih sredstvih s katerimi razpolaga, o vseh državnih določbah, ki veljajo za izseljence, kakor tudi o načinu prevoza in o vseh drugih ukrepah, ki jih je že ali jih še bo podvzela z namenom, da izseljenje olajša.

Člen III. — Da se v gornjih točkah ugotovljena določila tedaj izvrše in se postopa v vseh posameznih slučajih po gornjih predpisih, da se v smislu dogovorov obeh vlad dodeli posameznim kolonizacijskim skupinam odgovarjajoča zemlja in da se čim popolneje ugotovi vsem zadevnim dogovorom in pogodbam, bo imenovana posebna mešana komisija po treh članov od vsake izmed visokih pogodbenic.

S to komisijo, ki bo imela svoj sedež v Buenos Airesu, bodo sodelovala

potom zadevnih zunanjih ministrstev vsa diplomatska in konzularna zastopstva obeh vlad, poleg posebnih komisarjev, ki jih bo mogla poslati ta komisija, z nalogami kakor slede spodaj, v eno ali drugo državo, če se ji bo zdelo potrebno:

a) Da nadzorujejo izvrševanje zakonitih predpisov države iz katere se izseljenci izseljujejo in države v katero se priseljujejo, kakor tudi, da ugotavljajo telesno zdravje, preteklost, poklic, ter socialno in moralno neporečnost izseljencev oziroma priseljencev.

b) Nadzorujejo prevoz, njegovo varnost in zdravstveno skrb med vožnjo, kakor tudi plačevanje prevoznih stroškov in odhodnih ter prijavnih taks, prihod v novo deželo in prevoz v kraj, kjer se bodo priseljenci naselili.

c) Nadzoruje njihovo nastanitev, ugotavlja, če dodeljena zemlja odgovarja danim informacijam, če se kar najstrožje izvršujejo vse zadevne, med obema državama dogovorjene finasčne, bankarske in administrativne ugodnosti, soglasno z dogovorom, ki je bil posebej odobren in sklenjen za vsako posamezno preseljevanje.

Ponavljam, da je Nizozemska dežela, ki jo za svoja težka dela najela mnogo tujih delavcev, med njimi tudi prav mnogo naših ljudi, kakor tudi da ima na razpolago sorazmerno s svojo majhnostjo naravnost ogromne svoje lastne kolonije, da torej nizozemsko prebivalstvo prav lahko najde zaposljitve, in vendar smatra nizozemska vlada za primerno sklepati z argentinsko posebne pogodbe o vseljevanju Nizozemcev v Argentino.

Nadalje naj povdarim, da se prav te dni mudi v Buenos Airesu znani nemški župnik Jakob Franz, s katerim sem se mnogo razgovarjal in ki ga je bila poslala velika nemška karitativna zveza po vsem svetu, da je osebno pregledal in na samem mestu preštudiral vse zemlje, ki prihajajo v poštev za naselitev nemških izseljencev, in je zlasti veliko potoval po Afriki, ter je ves navdušen za nekatere afriške dežele — spremil sem ga na neko zadevno predavanje — pa je njegova sodba, da niso danes pogoji za kolonizacijo malih posestnikov nikjer drugje niti približno tako ugodni kakor so v Argentini.

Na drugi strani je vredno omeniti, da je argentinski minister za zunanje zadeve, dr. Saavedra Lamas, prav te dni izjavil, da Argentina želi skleniti podobne pogodbe kakor jo je sklenila s Holandsko, tudi še z drugimi državami, katerih prebivalce smatra za posebno dobrodošle v republiki Argentini, in je zlasti omenil Švico, Ogrsko in Dansko, s katerimi da so se zadevni razgovori že začeli.

Domači hrvatski duhovniki

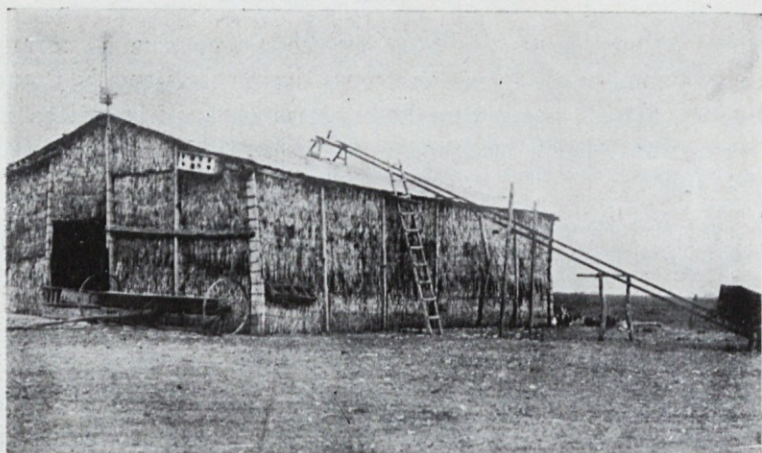
niso po mojem mnenju samo največjega pomena za ohranjenje nacionalne misli in vernosti med našimi izseljenci v Rosario in okolici, ampak pogoj brez katerega si ohranjenja našega življa in vernosti naših izseljencev po teh krajih sploh ni mogoče predstavljati.

Domača šola

Po mojem mnenju tudi domače šole nikjer drugje med izseljenci tako lahko izpeljive kakor prav v Rosario in okolici. Seveda samo s pomočjo naših domačih šolskih sester, ki pa jim morejo šele izseljenski duhovniki pripraviti pot. Razumljivo je, da praktično tudi niso izpeljive čisto hrvatske šole, kakor v domovini, ampak mešane, hrvatsko-argentinske, ker mora naša izseljenska mladina nujno obvladati španščino. Organizacije našega izseljenskega šolstva potom svetnega učiteljstva je iz gmotnih vzrokov povsem neizvedljiva, dočim imamo v Argentini med sestrami-redovnicami že dovolj zanesljivih, izvežbanih in preizku-

Rosario: Una reunión social en la Casa Yugooslava.
(Despedida de solteros: Hure-Burić).

‘Galpon’ (spremište za kukuruz u klipovima) na čakri. — Ovo se spremište nalazi u svakoj boljoj farmi, čiji gospodar želi dobro sačuvati svoj usjev kukuruza prije zrnjenja. — Njegove dimenzije određuju se prema površini zemlje kostur mu je od drva, a krov od zinkovanih ploča. Naokolo je ispletan debelom žicom, a ispunjen sa kukuruznom trstikom (koruznica). Krca se sa malim vagončićem, koji se penje na krov po koso ležećim gredama. U ‘galpon’ na ovoj slici može se spremiti do 3500 vreća klipova. Vlasnik je naš zemljak Anton Radonić.

šenih domačih učiteljic, ki imajo poleg jugoslovanskih državnih učiteljskih izpitov tudi še vse potrebne izpite za poučevanje v Argentini in lahko s poučevanjem začno vsak čas.

Naša najbližja naloga v mestu Rosario

Poleg domačega duhovnika in šole bi bila v mestu Rosario pred vsem in čim prej potrebna domača knjižnica in čitalnica. Ker se ne bodo mogla obstoječa društva in skupine vsled nepremostljivih političnih nasprotij po mojem mnenju nikdar zediniti za kakšno količkaj pomembnejšo skupno akcijo, bi bilo treba urediti domačo šolo, knjižnico in čitalnico na drugačen način: da se zida ali najame primerna stavba, najboljše v dogovoru z našimi šolskimi sestrami, ki imajo med svojimi redovnicami tudi nekaj hrvatskih sester in že vzdržujejo prav v centru Rosaria znaten in sijajno uspevajoč internat za vseučiliške dijakinje. Jasno je, da bi morale biti obe ustanovi krajevno povsem ločeni, gospodarstvo pa bi bilo vendarle v marsičem skupno. Po vzgledu beograjske

slovenske menze, ki jo tudi vodijo mariborske šolske sestre, bi bilo mogoče urediti posebno domačo ljudsko kuhinjo. Ustanovo bi bilo treba voditi na način, da bi imeli v njej prostora vsi naši ljudje, brez ozira na politično prepričanje. Kakoršnokoli razburljivo politično udejstvovanje bi moralo biti v teh prostorih sploh zabranjeno. Kolikor mi je znano, bi bile sestre takoj pripravljene sprejeti to hvaležno nalogo.

Morda je najbolj zanimivo, da bi bilo za tako ustanovo ob majhni dobri volji razmeroma prav lahko dobiti tudi potrebnih denarnih sredstev, kar je običajno največja ovira vseh dobrih

Rosario: Na intelzivnom radu iskrcivanja u luci. U pozadini vidi se naš parobrod "Orao", a sprijeda nekoliko naših zemljaka sa g. Ivom Jeličićem.

zamisli in nasvetov. Saj imamo prav v Rosario neke zamrznjene fonde v skupnem znesku nad \$ 10.000.— s katerimi za splošne narodne namene po svoji uvidevnosti razpolagajo gospodje Ivo Kokič, Anton Gurdulič, Luka Hraste in Marijan Dulčić. Mislim da bi teh fondov ne bilo mogoče primerneje in koristneje porabiti za jugoslovansko kolonijo v Rosario kakor na zgoraj navedeni način. In če bi bila navedena svota še vedno majhna, imamo v Rosario še lepo vrsto premožnih naših ljudi, ki prav gotovo ne morejo biti povsem drugačni, kakor premožnejši sloji drugih narodov, ki zlasti v Ameriki in še posebej v Argentini tako radi darujejo za primerne obče koristne ustanove svojih rojakov.

Nadalje bi bil potreben v mestu Rosario poseben odbor, ki bi skrbel, da bi se domače časopisje bolj razširilo med izseljenci, ob kateri priliki zopet spominjam znane spomenice prvemu slovenskemu kongresu, ki jo je objavilo Duhovno življenje št. 90 na straneh 601—620, zlasti točke 10 f) in 10 h).

Čudim se, kako da se med hrvatskim delom izseljenstva še vedno ni mogla ustanoviti in uveljaviti splošno prosvetna hrvatska izseljenska revija, ki bi jo tako velika kolonija brez dvoma z lahkoto vzdrževala.

Ker imajo skoro vse naše čakarerske družine po argentinskem kampu svoje radio aparate bi bile velike nacionalne važnosti redne radio oddaje potom kake močnejše rosarijske ali tudi buenosajreške postaje, kar je za enkrat zlasti v Rosario lažje izvedljivo iz finančne strani —skoro povsod težje — kakor pa za enkrat iz organizatorične, čemur bi pa spet najlažje odpomogel spreten in, če naj bi se posvetil tudi takim nalogam, finančno samostojen izseljenski duhovnik, ki bi lahko posvetil vse skrbi samo našim izseljencem in bi mu ne bilo treba iskati kruha pri tujcih. Mlajši, spreten in delaven hrvatski izseljenski duhovnik, mislim da je trenutno sploh najnujnejša in najvažnejša zadeva jugoslovanske kolonije v Rosario in okolici in da bo z njegovim prihodom že na pol rešenih cela vrsta najbolj perečih zadev.

ROSARIO: Vrlo obična slika iz pristaništa. — Sa ogromnog stoga, a pomoću električne prenosilice tovari se kukuruz na ladju.

Tovariš in pomočnik brez katerega si argentinske pampe ne moremo misliti.

Prekasno?

Kasno da, zelo kasno! Veliko je bilo že zamujenega. Zlasti neposredno po vojski. Veliko je bilo nad temi našimi izseljenci že zagrešenega in zakrivljenega. Kdor hoče malo bližje poznati zgodovino in čuvstvosvanje tega našega izseljenstva, naj vzame v roke "Arhiv Jugoslovenske Narodne Obrane iz Južne Amerike", časopis o nacionalnem pokretu našega iseljeništvu u vrijeme rata", ki še vedno izhaja, ga urejuje Milostislav Bartulica v Zagre-

bu, govori pa skoro izključno o neverjetno živahnem in občudovanja polnem navdušenju in o izredni požrtvovalnosti naših izseljencev v Južni Ameriki za jugoslovansko narodno stvar. Kako temeljito so se vendar od tistih časov izpremenile razmere! Kakšni vzroki so te izpremembe narekovali? Mnogi so res mnenja, da je prekasno za kakršnokoli nacijonalno delo med tukajšnjimi našimi izseljenci, kar je vsekakor najbolj enostavno in komodno.

Pravi pa neki pregovor, da je boljše kasno kakor nikdar. V toliko pa je čas za tozadeven preokret celo ugoden, ker so se danes menda že vsi naveličali golega brezplodnega zabavljanja in splošno škodljivega medsebojnega sramotenja, ter bi resno, uvidno in pozitivno delo za našo izseljensko skupnost kljub tolikim razočaranjem morda celo na mah in splošno pozdravili in podprli.

Sklep

Zgodovina vseljevanja našega sveta na rodovitno pampo v okolici Rosaria je končana. V te kraje bodo prišli samo še kakšni redki posamezni naši izseljenci, ki jih bodo morda povabili sorodniki, jim prepustili svojo dedščino, ali jim sicer kar najizdatneje pomagali, da se uveljavijo. Da bi kateri izmed izseljencev začel po teh krajih kot težak — kakor so začenjali naši prvi izseljenci — in si počasi nakupil zemlje, ni misliti. To zemljo so namreč v veliki meri prav naši ljudje takó valorizirali, ji dali táko vrednost, da velja danes hektar po 10-15.000 dinarjev! Za koloniziranje primerna argentinska zemlja leži drugod. Upam, da bo moglo Duhovno življenje že v kratkem tudi o nji obširneje razpravljati, ne da bi pozabilo opozoriti na tako velike napore, ki jih kolonizacija često zahteva, da je frakasiralo že nešteto zadevnih poizkusov in da morejo dostikrat šele otroci in otrok otroci uživati sadove trdega dela staršev in dedov, prvih kolonizatorjev, kljub temu sem mnenja, da ta kratki pregled, kakor tudi celotna današnja številka Duhovnega življenja, ne bosta ostala brez koristi za našo kolonijo v Rosario in okolici, pa tudi tisti, ki se iz kakršnegakoli namena podrobneje bavijo z izseljenskimi vprašanji, bodo vtegnili najti v teh straneh kako uporabno in koristno misel in ugotovitev.

Banco Alemán Transatlántico

hace

50 años

QUE OPERA EN EL PAIS

NAJOBLJUBLJENIJA BANKA JUGOSLAVENSKE
KOLONIJE U ARGENTINI, KOJA IMA ODLIČNO
UREGJENU SLUŽBU NOVČANIH DOZNAKA
ZA JUGOSLAVIJU

OD KOJIH SE NOVAC DOSTAVLJA NA KUĆU
KORISNIKA BEZ IKAKVOG ODBITKA

Sucursal ROSARIO

SANTA FE 1055 — U. T. 23-493

En las campañas yugoslavas se conservan extraordinariamente bien los trajes típicos regionales, que se distinguen por su especialidad ya sea en el conjunto de colores, bordados, corte y género, lo que cada región, por su índole y dentro de la variedad, realiza su gusto y su sentimiento tradicional de la pureza que lo ostenta con orgullo. Nuestros dos grabados de tapa nos ilustran una familia de Sestine, pueblo de los alrededores de Zagreb, esta región con su vestimenta típica sobresale por el tono de blanco fuerte de los bordados sobre la de lino blanqueado.